

seyir defteri

Donanım Problemlerine Son!

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

**“ Bu ayki kapak
konumuzda “Donanım
Problemlerine Son!”
başlığı altında en
önemli donanım
problemlerini masaya
yatırıyor ve çözümlerini
açıklıyoruz. ”**

ÖDÜLLÜ CHIP ANKETİ

Sizlerden gelen istekler doğrultusunda CHIP’in gelişmesine bugüne kadar büyük önem verdik. Bu amaçla bu ay bir anket hazırladık; yapmanız gereken tek şey eCHIP’teki (CHIP CD) anketi doldurmak ve internete bağliyken GÖNDER tuşunu tıklamak. Ankete katılan tam 1003 okuru-muza ayrıca çeşitli hediyelerimiz de var. Ayrıntılar 173. sayfada.

Bilgisayarla çok fazla tecrübesi olmayan acemi kullanıcıların başını ağrıtan en önemli sorunlar donanım kaynaklı olanlar. Sistemdeki bir hatanın bir donanım bileşeninden kaynaklanıp kaynaklanmadığını tespit etmek gerçekten de kolay bir iş değildir. Yazılım problemleri çoğunlukla birkaç fare tıklaması veya uygun yazılımlarla kolayca çözülebilirken, donanım bileşenlerinin neden olduğu sorunların çözümü en azından biraz tecrübe ve teknik bilgi gerektirir. Bu ayki kapak konumuzda “Donanım Problemlerine Son!” başlığı altında en önemli donanım problemlerini masaya yatırıyor ve çözümlerini açıklıyoruz.

Bu ayki donanım testimizde işlevsellikleri ve donanımsal özellikleri sürekli olarak geliştirilen PDA (Personal Digital Assistant)’ları karşılaştırıyoruz. Günümüzde işlevsellik konusunda neredeyse bir PC ile boy ölçüşebilecek duruma gelen avuççi bilgisayarlar, Pocket PC 2002 (Windows CE) desteğiyle artık daha gelişmiş multimedya ve erişilebilirlik seçeneklerine sahipler.

Yazılım testimizde de en yeni antivirüs yazılımları, en iyi virüs avcısı olmak için yarışıyorlar. Hangi yazılımın daha yüksek bir virüs tanıma ve temizleme oranına sahip olduğunu bu testimizde öğrenebilirsiniz.

Tayvan’daki Computex fuarı bu yıl oldukça hareketli geçti. Özellikle ekran kartı ve işlemci cephesinde rekabetin bu yıl iyice kızışacağını sinyallerini veren fuarda, donanım üreticileri en son ürünlerini ve teknolojilerini sergileme fırsatı buldular. Biz de sizler için bu fuarı yerinde takip ettik; izlenimlerimizi 46’dan itibaren okuyabilirsiniz.

Geçen ay başladığımız “Araştırma Laboratuvarlarından” yazı dizimizin bu ayki konusu kuantum bilgisayarlar. Atomlarla çalışan bu sistemler henüz yolun başında olsalar da gelecek için şimdiden büyük bir heyecan uyandırıyorlar. Teknolojinin hemen her alanında çığır açması beklenen kuantum bilgisayarlar inanılmaz yüksek bir işlem potansiyeline sahipler. 50 atomluk bir kuantum bilgisayar, dünyadaki diğer tüm bilgisayarların toplamından daha yüksek bir işlem gücü sunuyor.

Bu ayki 2. CD’miz Flash Öğreniyorum! CD’si. Flash ile web ve animasyon tasarımı konusunda sizlerden gelen yoğun istekleri karşılıksız bırakmadık ve bu CD’yi tüm okurlarımıza hediye ediyoruz. Macromedia Flash hakkında merak ettiğiniz tüm özellikleri Flash Öğreniyorum CD’sinde, görüntülü, seslendirilmiş ve anlaşılır açıklamalarla bulabilirsiniz. Macromedia Flash programıyla yeni tanışmak isteyenler veya bilgi eksiklerini tamamlamak isteyen Flash kullanıcıları için faydalı olabilecek bu eğitim paketi tam 13 bölümden oluşuyor.

Ben bu yazıyı yazdığım sırada Türkiye, altın golle Senegal’i yenip yarı finale çıkmıştı. Siz bu yazıyı okuduğunuzda ise belki finale çıkmış, hatta kupayı bile kazanmış olabiliriz. Her ne olursa olsun, bu sıkıntılı günlerde bizlere bu mutluluğu yaşatan, başta futbolcular olmak üzere milli takımda emeği geçen herkese sonsuz teşekkürler. Bu başarının herkes için ve her şeyde, yeni başlangıçlara, umutlara ve başarılarla örnek olmasını diliyorum.

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

read.me

Nasıl Bir El Bilgisayarı?

Gökhan Sungurtekin,
Yayın Koordinatörü

“Açıkçası önceleri

Palm’i yeterli

bulmakla birlikte,

ben de randevu

kayıtları,

adres\telefon

defteri ve birkaç

basit uygulamadan

fazlasını istiyorum el

bilgisayarımından.”

Bir el bilgisayarı kullanıcısına neler sunmalı? Palm işletim sistemini destekleyen üreticiler, PDA’nın kullanıcısına basit bir kullanımla birlikte, ihtiyaç duyduğu fonksiyonlardan fazlasını sunmaması gerektiğini savunuyorlar. Gerekçe akla yatkın: Mobil şekilde kullanılacak olan aygıtın karmaşık bir yapıya sahip olması, istenen sonuca yeterince hızlı şekilde ulaşılmasını engelleyebilir ve gereksiz fonksiyonlar performans düşüklüğüne ve pil tüketiminin artmasına yol açabilirler.

Buna karşılık, Microsoft’un el bilgisayarları için geliştirdiği, yeni ismiyle Pocket PC işletim sistemini destekleyen üreticiler, PDA’ların kullanıcılarına bir masüstü PC’nin sahip olduğu tüm fonksiyonları sunmaları gerektiğini savunuyorlar. Bu fonksiyonlara ses ve video uygulamaları, yani geniş anlamda multimedya da dahil.

Açıkçası önceleri Palm’i yeterli bulmakla birlikte, ben de randevu kayıtları, adres\telefon defteri ve birkaç basit uygulamadan fazlasını istiyorum el bilgisayarımından. Kısa bir süre sonra Palm işletim sistemli el bilgisayarımı muhtemelen bir iPAQ ile değiştireceğim.

Ancak piyasadaki Pocket PC’li el bilgisayarları da henüz isteklerimi tam olarak karşılayamıyorlar. Bu nedenle bir süre daha beklemeyi düşünüyorum.

Her şey için sadece tek bir aygıt

Kablosuz veri transferi için el bilgisayarları Bluetooth’u desteklemeye başladılar. Ancak yakın zamanda şirket içerisinde kuracağımız kablosuz ağa güvenli şekilde bağlanabilmem için, W-LAN desteği de gerekli bence.

Zahmetsiz internet bağlantısı da şu an mümkün aslında. Örneğin Bluetooth destekli iPAQ ile, çantamdaki yine Bluetooth ve GPRS destekli Ericsson T39m üzerinden, aygıtları IR portları birbirini görecektir şekilde konumlandırmak zorunda kalmadan, zahmetsizce internet’e bağlanabilirim. Ancak ben ek olarak bir cep telefonu taşımak istemiyorum; el bilgisayarım bu fonksiyonları bana sunmalı. Ayrıca telefon görüşmesi yaparken koca PDA’yı kulağıma dayamak zorunda kalmamak için, gömlek cebimde taşıyabileceğim Bluetooth destekli küçük bir kulaklık\mikrofon modülü olmalı. Böylece PDA çantamdayken bu küçük modül üzerinden telefona cevap verebilir ve sesle arama özelliği sayesinde arama da yapabilirim.

Diğer isteklerim şu an piyasadaki birçok PDA tarafından sunuluyor aslında: MP3 dinleyebilme, ses kaydı imkanı, dijital kamera fonksiyonu, GPS fonksiyonu vs.

Son olarak, parmak izi tanıma gibi, biyometrik tanıma modüllerinin PDA’lara eklenmesinin iyi olacağını düşünüyorum. Böylece yayınevleri olarak, sadece satın alan kişinin açabileceği ve kopyalayıp dağıtamayacağı elektronik dokümanların satışına başlayabiliriz. Okurların internet üzerinden her zaman, her yerden ve sadece istedikleri içeriği satın alabilmelerini sağlaması açısından, çok yararlı bir gelişme olurdu bu.

sgokhun@chip.com.tr

Pentium 4 (A) 1,6 GHz'e Overclock

"300 Dolar Cebinizde Kalsın"

CHIP 6/2002

Overclocking'le yakından ilgili biri olarak Haziran sayınızda yazınızı büyük bir heyecanla okudum ve elde ettiğiniz sonuçlardan açıkçası oldukça etkilendim. Bir arkadaşım için satın aldığım sistemde tavsiye ettiğiniz konfigürasyonu dikkate alarak ben de bir overclocking macerasına giriştim ve yazıda da belirttiğiniz gibi 1,6 GHz'lik P4(A) işlemcisini, BIOS'tan ince ayarlar yaparak kolayca 2,2 GHz hızında çalıştırmayı başardım. Arkadaşımla elde ettiğimiz sonuçtan oldukça memnunuz ve tüm CHIP çalışanlarına bu değerli bilgiler için teşekkür ediyoruz.

Berkay Yıldız

de; bedava program geliştirme araçlarından oluşan bir CD sunmanız genç bilimcilere büyük bir destek olacaktır.

Metin İnan

Eski PC'lere Overclock

Bilgisayarım olduğundan beri derginizi alıyorum. Böyle bir dergi yaptığınız için teşekkür ederim, ama bence bu dergide biraz da oyunlara yer verirsiniz sevirim. Diyeceksiniz ki zaten piyasada oyun dergisi çok, fakat bu ekonomik krizde derginizi almakta güçlük çekenleri düşünerek bu konuya el atmanızı rica ederim. İkinci olarak derginizde biraz da 2-3 yıllık bilgisayarlar için overlock'la ilgili bilgi verirsiniz sevinirim... Derginizde bilgi çok, ama çoğu çok masraflı...

Abdurrahim Kayabaşı

CHIP: Eski sayılarımızda yer verdiğimiz overlock yazılarından bu amaçla faydalanabilirsiniz.

Flash MX sayfaları

Derginizi yaklaşık üç dört aydır takip ediyorum ve çok beğeniyorum. Benim sizden ricam, CD'lerinizde deneme sürümleri bulunan FlashMx gibi programlara her ay bir iki sayfa yer vermeniz.

Muhammet Ali Yıldız

Anakart testi

Hemen hemen her ay test ederek anlattığınız ekran kartları konusu sayesinde ekran kartı konusunda neredeyse uzman olacağız. Yeni bir ekran kartı almayı düşünsek çok rahat karar verebiliriz. Ama aynı şey anakartlar için geçerli değil. Çün-

Upgrade Rehberi

Merhaba, bilgisayarımı upgrade etme ihtiyacı duyuyorum ve bu amaçla derginizin son 5 aylık sayılarını inceledim. Ama hem maddi açıdan hem performans yönünden en uygun olacak upgrade olanaklarım hakkında elle tutulur bir bilgi edemedim. CHIP Top 10 bölümü gayet yerinde, fakat yetersiz kalıyor. Özellikle anakart ve işlemciler hakkında bilgi edinmek daha zor. Bizi bu konuda müşteri memnuniyetini göz ardı eden firmaların eline bırakmanız, en iyi bilişim arkadaşım 'CHIP ve kendi adıma' üzücü. Ne satsam kardır mantığıyla hareket eden firma ya da karaborsacılar adına memnuniyet verici bir yaklaşım. Hele ki benim gibi gelir seviyesi malum şahıslar için bu tam içler acısı bir durum. Bu nedenle mümkün olduğunca ileri sayılarınızda veya belli dönemlerde upgrade rehberi adı altında bize madden ve manen destek olacak yeni bir bölüm oluşturmanızı rica ediyorum.

Selçuk Tuna Baytar

Gürültü ve ısınma sorunları

Merhabalar, öncelikle, kim ne derse desin, derginin donanım ağırlıklı olması çok iyi. 2002 Haziran sayısında bir hata buldum: Sayfa 208'deki e-mail ipuçlarında ücretsiz sunucular bölümünde Yahoo'nun da adı var. Ama Yahoo artık ücretsiz pop3 hizmeti vermiyor. Yaklaşık 1,5 aydır bu servis ücretli oldu. Umarım Temmuz sayısında bu hatayı düzeltirsiniz. Önerim ise şu: İncelenen donanımların teknik özelliklerini

çok detaylı yazıyorsunuz. Teşekkürler, ama özellikle sabitdisk ve CD-ROM, CD-Writer, DVD-Writer'ların donanımlarının teknik özelliklerinin yanı sıra; çalışma sırasında çıkarttığı sesin fazlalığı veya ısınma durumuna da deyinirseniz çok daha iyi olur. Çünkü teknik özellikleri iyi olan bazı donanımlar, alındıktan sonra inanılmaz derecede rahatsız edici sesler çıkarabiliyorlar.

Hakan Özmen

CHIP: Düzeltmeniz için teşekkürler. Gürültü ve ısınma problemlerine dergimizde mümkün olduğunca yer veriyoruz, ancak testlerde kesin bir ölçüm yapmak ancak çok pahalı ekipmanlarla mümkün olabiliyor.

Linux CD'leri

Merhaba CHIP çalışanları, öncelikle yıllardır çizginizden hiç ödün vermeden bu kadar kaliteli bir dergi çıkarttığınız için teşekkürler. Ben Windows' tan bıkmış bir kullanıcı olarak artık Linux'u tanımak istiyorum. Dergimde Linux hakkında bilgi okumak istiyorum. Dergim diyorum, çünkü yıllardır takip ediyorum ve mümkünse yeni çıkan Linux CD'lerini dergimle beraber aylık olarak istiyorum... Ayrıca Ufuk Yamankılıçoğlu'nun sosyal içerikli yazılarını beğenerek okuyorum.

Serdar Kaya

Program geliştirme araçları

Bu sayıda vermiş olduğunuz programlar harika. İnternet programlamacılar için de bir hazine. Bence gelecek sayılardan birin-

YORUM VE YARDIM

- Dergideki yazılarla ve genel olarak dergiyile ilgili görüşlerinizi yorum@chip.com.tr adresine gönderebilirsiniz.
- Lütfen bilgisayarla ilgili sorularınızı yardim@chip.com.tr adresine iletin.
- Ayrıca yorum@chip.com.tr adresine göndereceğiniz e-mail'lerde isminizi yazmayı unutmayın.

kü anakart hakkında hiç test ya da tanıtımınız yok. Bu sebeple anakartlar hakkında hiç bir fikrimiz yok. Sizden ricam ekran kartlarına gösterdiğiniz hassasiyeti diğer donanım ürünlerine de göstermeniz....

CHIP: Anakartlara Donanım İnceleme sayfalarımızda geniş bir şekilde yer veriyoruz. Ayrıca önümüzdeki ay KT333 chipsetli Athlon anakartların testini dergimizde bulabilirsiniz.

Donanım Problemlerine Son!

Sayın CHIP dergisi yöneticileri, CHIP'in Mayıs 2002 sayısında "CHIP'te Gelecek Ay" başlığı altında "Pratik/Donanım Problemlerine Son, İpuçları Upgrade Rehberi" konularının Haziran sayısında diğer konular yanında yer alacağını ilan etmiştiniz. Haziran sayınızı alınca ilgi ile beklediğim bu iki konunun da derginizde yer almadığını üzüntü ile gördüm.

Donanım problemlerine son başlıklı yazınızın Temmuz 2002 sayınızda yer alacağını ilan ettiğinizi, ancak upgrade ko-

nusu ile ilgili yazının dergide olmayışı ile ilgili her hangi bir açıklama bulunmadığını gördüm ki, bunu da yayıncılık ciddiyetinizle bağdaştıramadığımı üzüntü ile belirtmek isterim. Benim gibi pek çok okur tarafından ilgi ile beklendiğine emin olduğum Upgrade Rehberi'nin en kısa sürede yayınlanmasını temin ederseniz sevinirim.

Kazım Sarıoğlu

CHIP: Gelecek Sayı sayfalarımızda da belirttiğimiz gibi yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapabiliyoruz. Upgrade konusunu önümüzdeki sayılarda daha geniş bir içerikle ele almayı düşünüyoruz. "Donanım Problemlerine Son!" yazımızı bu ay Kapak Konusu'nda okuyabilirsiniz.

Programcılık

Merhaba, benim sizden ricam, programcılık hakkında geniş kapsamlı bilgiler vermenizdir. (Örneğin bir programcı olarak nelere dikkat etmeliyiz, iş imkanları nelerdir, kendimizi nasıl geliştiririz?) Dergi-

WEB TASARIM YARIŞMASI

Kasım ayında başlattığımız, **FrontPage** ile web tasarım yarışmasını

kazananların listesi:

İsim	Şehir
Mehmet Yıldırım	İstanbul
Hasan Acar	İzmir
Mustafa Sarpkaya	Magosa / KKTC
Olga Altuğ	İstanbul
Ali Karabulut	İstanbul
Caner Bozkurt	İzmir
Ali Burak Atilla	İstanbul
Levent Sancak	Mersin
Yasin Yılmaz	Rize
Mehmet Can	Konya

Kazanan web sayfalarını www.chip.com.tr adresinde inceleyebilirsiniz.

nizde programlama dillerine biraz daha ağırlık verirsiniz sevinirim. Seyfettin Kurt

CHIP: eCHIP'teki dijital dergilerimizde programlama konusuna geniş bir şekilde yer veriyoruz.

Microsoft
ASP.net

Bilgi Paylaşımı İçin;

ASP.NET Workshop Türkiye

Microsoft®

Seminerin içeriği ve kayıt formu için: www.aspnedir.com

TURKTICARET.net
Ticareti Kolaylaştırma Merkezi

THE DOCUMENT COMPANY
XEROX

ERDEM SOFT
EĞİTİM MERKEZİ

BYTE

CHIP

turk.internet.com

İÇİNDEKİLER

- 12 OS 9 Tarih Oluyor
Mac OS 9 Defnediliyor
- 12 Bir Konu İki Görüş
Bilgisayar oyunları
saldırganlaştırıyor mu?
- 14 Siemenes'in UMTS Sorunları
Siemens görünümlü Motorola
- 14 Athlon Mobile XP
Karşınızda AMD Thorougbred
- 16 Techneos Entryware
"Mobil" araştırma asistanı
- 16 Nec Mobilepro 300E
En hafif, en ince

HER YERDE X-BOX: Fuar alanı yüzlerce Xbox ile dolmuştu. Microsoft'un standı da en büyüğüydü.

RENKLİ STANDLAR: Firmalar ilgi toplayabilmek için enteresan standlar hazırlamış.

SU GİBİ PARA AKTI: E3'de süslenmemiş tek bir alan dahi yoktu.

Eğlencenin

CHIP, Los Angeles'tan bildiriyor! Bilgisayar dünyasının en eğlenceli 3 günü yine rüzgar gibi geçti gitti. Dünyanın dört bir yanından gelen oyun tasarımcıları en yeni oyunları sergilediler. On binlerce oyun fanatığı için unutulmaz bir fuar oldu.

■ Bu sene E3'ün en büyük bombası, herkesin beklediği gibi, Doom III'dü. Oyunun kendisini oynamak mümkün olmadı. Ancak gösterilen dakikalarla sınırlı bir iki video, hepimizin nefesini kesmeye yetti. Bugüne kadar görülmemiş gerçekçilikteki yaratık ve mekanlarıyla, alabildiğine karanlık ve kanlı ortamlarıyla Doom III, piyasaya çıktığı an ortalığı sarsacağına benziyor. Ayrıca oyunun grafiklerini daha iyi ortaya koyan son videoları izleyince; Doom ve Quake serilerinin tasarımcısı Jhon Carmack'ın neden "Doom III'ü GeForce 3 ekran kartınızla dahi zor çalıştıracaksınız" dediğini anlamış olduk.

Doom III'ün hemen karşısında bu sene Unreal duruyordu. Ne yazık ki Unreal 2'nin sadece videosunu görebildik. Ancak Unreal Tournament 2003, fuarda en çok rağbet gören oyunlardan biriydi. Grafikleri Doom III'ün seviyesinden uzaktı belki ama, Doom III'ün tersine, teknik açıdan tamamlanmış ve oynanabilir haldeydi. Oyunda kullanılan Unreal Warfare motoru, fuarın dört bir yanında hemen hepsi bomba oyunlara güç veriyordu. Bunlardan biri de fuarın sürprizlerinden DeusEx 2'ydı.

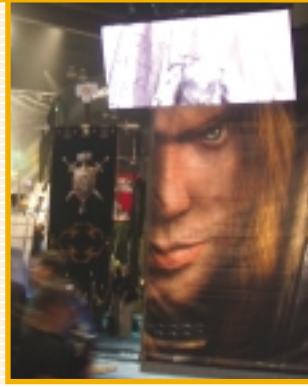
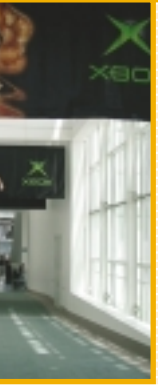
E3'ün en büyük sürprizi, America's Army isminde kimsenin bilmediği bir oyundu. Delta Force gibi bir savaş oyununa benzeyen oyunun en önemli özelliği, Amerikan Ordusu tarafından geliştiriliyor olması. Üstelik dışardan sipariş de değil. Amerikan Ordusu, kendi resmi oyunları için oyun tasarımcılarından özel bir ekip kurmuş. Bu ekip tarafından tasarlanan oyun iki parçadan

oluşuyor: Oyunun ilk göze çarpan FPS türündeki parçasının gerisinde, internet üzerinde oynanan iki boyutlu devasa bir strateji oyunu daha yatıyor. Gerçekçiliğin ön planda olduğu oyun, tamamen ücretsiz olacak ve internetten çekilebilecek. Bu sene de oyun tasarımcıları belli trendlere sıkı sıkıya yapışmıştı: Son 4-5 yıldır ana eğilim olan iyi oyunların devamlarını getirmek, bu seneye de damgasını vurdu. Son yıllarda hit olan hemen hemen her oyunun devam oyunu E3'te yerini almıştı. Eidos'un "Lara öldü seri bitti" demesine rağmen yeni Tomb Raider oyunu olan The Angel of Darknes ilk göze çarpanlardandı.

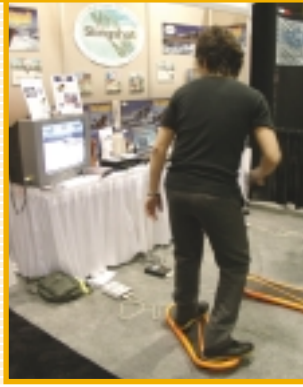
Devamı gelen serilerden biri de Need For Spe-

güncel

FUAR'IN GÖZDESİ: Fuar'da en çok ilgiyi Warcraft oyunları çekti.

FARKLI DONANIMLAR: Firmalar oyunlar için olabilecek her türlü donanımı sergiledi.

ROBOTECH GELİYOR: Çocukluğumuzda en çok sevdiğimiz çizgi filmlerden Robotech'in de oyunu yapılıyor.

Adı E3

ed. Porsche Unleashed ile aradığını bulamayan Electronic Arts, bir adım geriye gidip NFS: Hot Pursuit'in devamını yapıyor. Hot Pursuit ile bu sefer heyecanlı takiplere çok daha iyi grafikler eşlik ediyor. Bu oyunlar arasında bizi en çok etkileyen, Rainbow Six serisini bir adım öteye götüren Raven Shield oldu. Planlama safhasını basitleştirip, oyun içinde takım üyelerine emir vermenizi sağlayan oyunda, grafik ve oynanıştaki detaylar çok çarpıcı.

He-Man ve Robotech

E3'teki bir başka trend de, eski sandıkların karıştırılıp ele geçen popüler her şeyin oyununu yapmaktır. Sandıktan çıkanların başında Commodore günleri-

nin hit oyunu Barbarian geliyor. Playstation 2 için yapılan yeni Barbarian'da bu sefer aynı anda dört karakter dövüşebiliyor, elbette ki gelişmiş 3D grafiklerle. Çocukluğumuzun çizgi filmleri He-Man ve Robotech de yeniden keşfedilmiş. Oyun piyasasına yeni atılan TDK, çizgi film tadını hiç bozmayan ilginç bir Robotech oyunu geliştirmiş.

Yıldız Savaşları Yüzüklerin Efendisine karşı!

Bu sene film sektöründe yaşanan rekabet E3'e de yansıdı. George Lucas, kendi oyun firması Lucas Arts ile dört yeni Star Wars oyununu tanıtırken; Sierra ve

belki de bir Bounty Hunter olabileceksiniz. Ama Lucas Arts işi sıkı tutuyor. Duyduğumuza göre yerde bulduğunuz bir parayı almak bile Jedi Master'lığa giden yolu tıkayabilecekmiş. Aynı şekilde oyunun başlarında olsa bile yaptığınız en ufak bir iyilik Sith Lord olmanıza engel olacak.

Yüzüklerin Efendisi için yapılan oyunlar iki ayrı firmadan geliyor. Bunun sebebi Sierra'nın kitapların, Electronic Arts'ın ise filmin oyun haklarını almış olması. Sierra hem Yüzüklerin efendisi hem de Hobbit için iki ayrı oyun tasarlarken, asıl şükseyi EA'nın Two Towers oyunu yaptı. Muhteşem grafiklerle sunulan Two To-

STANDDAKİ ASKERLER: Amerikan ordusu kendi hazırladığı oyun için E3'ü tam teçhizatlı araçlar ve askerlerle doldurmuştu.

Electronic Arts da, Orta Dünya'da geçen üç yeni oyunla büyük ilgi topladı...

Yeni Star Wars oyunlarından Knights of the Old Republic ile Episode I'den binlerce yıl öncesine gidip Jedi'ların atalarını oynarken, Bounty Hunter bizi Jango ve Boba Fett gibi ödül avcılarının dünyasına sokuyor. Diğer iki Star Wars oyunundan ilki Episode III'de geçen olaylara yönelik Clone Wars ve Massively Multiplayer olan Galaxies. Bugüne kadar yapılan aksiyon oyunlarının tersine Galaxies'de nasıl bir karakter olacağınız tamamen size bağlı.

Oyunda isterseniz ve yeterince çalışırsanız bir Jedi Master veya Sith Lord ve

wers sıkı bir aksiyon oyunu ve size Aragorn, Legolas ve Gimli üçlüsünden birini seçmenize olanak veriyor.

E3'de en güçlü trendlerden bir diğeri de, ikinci nesil devasa multi-player oyunlardı. EverQuest ve Asherons Call'un ikincileri, Anarchy Online'in ek paketi Shadow Lands, heyecanla beklenen World of Warcraft ve en çok ilgiyi toplayan Star Wars Galaxies ilk akla gelenler. Ancak uzayda başladığınız çarpışmaları gezegenlere inerek sürdürdüğünüz Earth and Beyond ile sanal dünya kavramını bir adım öteye taşıyan Sims Online gibi farklı online oyunlar da vardı.

Tuğbek Ölek, tugbek@level.com.tr

VEDA VE YENİDEN BAŞLANGIÇ: Apple şefi Steve Jobs OS 9'u tabuta yerleştirdi ve "Jaguar"ı tanıttı. Jaguar, yeni özelliklerin yanı sıra yüksek performans da sunacak.

Mac İşletim Sistemi "Jaguar" ile Yaşayacak

OS 9 Defnediliyor

Apple Mac OS 9, San Jose'deki geliştiriciler konferansında mezarına defnedilecek. Geleceği ise Mac OS x güncellemesi "Jaguar" şekillendirecek.

■ Apple'ın San Jose'deki World Wide Developers Conference'de (WWDC) sergilediği en yeni pazarlama stratejisi gerçek bir trajediydi. Firma şefi Steve Jobs artık geliştirilmesine devam edilemeyecek Apple Mac işletim sisteminin 9 versiyonunu teatral bir şekilde defnetti. Firma bunun yerine Unix tabanlı Mac OS X üzerine yoğunlaşacak. Konferansın en heyecanlı konusu şüphesiz "Jaguar"ı ve yeni OS X versiyonunu temsil etti. Ye-

ni güncelleme yüksek ihtimalle 10.2 versiyon numarasına sahip olacak. "Jaguar" ile beraber MultiThreading, ağ kurulumu ve heterojen ağlar konusunda yenilikler ve iyileştirmeler olacak. Ayrıca QuickTime 6 da "Jaguar"a entegre olarak sunulacak.

Apple, net üzerinden haberleşmeyi sevenler için de AIM uyumlu Messenger istemcisi iChat'i sunuyor. Arkadaş listesi ise, sistemden uzaktaki bir Adres Defteri üzerinden kontrol edilebilecek. Burada ayrıca kişi bilgileri ve kartvizitler (vCards) için de yer olacak.

Bulunan sonuçları HTML biçiminde görüntüleyen arama sistemi Sherlock 3'ün "Jaguar"a entegre biçimde sunulacağı kesin. Grafik arayüzün oluşturulması sırasındaki işlemci yükünü hafifleten Quartz Extreme tekniği sayesinde Mac OS X, "Jaguar" ile çok daha hızlı olacak. "Jaguar", grafik arayüz oluşturulurken direkt olarak ekran kartının 3D motorunu kullanıyor. Ancak geliştiriciler, "Jaguar" versiyonunun Quartz Extreme olmadan da en azından Mac OS X kadar hızlı olacağını açıklıyorlar. Geliştirilen yeni versiyonda bulunan el yazısı tanıma veya okuma gibi fonksiyonları da diğer geliştiriciler de kullanmak isteyebilirler. "Jaguar", çok yakında hazır olacak. Ancak Mac OS X kullanıcılarının bu versiyonu ücretsiz olarak temin edip, edemeyecekleri konusunda henüz herhangi bir açıklama yapılmadı.

Bilgi için:

<http://developer.apple.com/wwdc2002>

Yaz Boyu Workshop

Asp.NET Tanıtılıyor

Dinamik içerikli web sayfaları oluşturmada çok yeni ve güçlü bir teknoloji olan Asp.Net'in tam gün boyunca anlatıldığı workshop'lar, Haziran ayında başlayıp Temmuz ayında da devam edecek. Çalışma, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Antep ve Eskişehir illerinde yürütülüyor. Workshop'lara destek veren firmalar arasında, Microsoft Türkiye, Xerox Türkiye, HaberTürk TV, 92nokta3 Teknoloji Radyosu, Ntvmsnbc, Turk.internet.com, Netron Bilgi İletişim Teknolojileri, Genpa-Erdemsoft, Koç Holding-KoçBryce gibi isimler bulunuyor.

Bilgi için: www.aspnetdir.com

BİR KONU İKİ GÖRÜŞ

Bilgisayar oyunları saldırganlaştırıyor mu?

First Person Shooter'lar eleştirilere hedef oluyor. Bilgisayar karşısında oynanan, şiddet içeren oyunlar gerçekten de gençleri çevresine karşı saldırganlaştırıyor mu?

EVET

DR. BERND JÖTTEN

Alman Psikologlar Birliği'nde
Okul Psikoloğu

HAYIR

STEFAN NUSSBAUM

Vivendi Universal
Yöneticisi

İlk olarak etkileşimli video oyunları saldırganlığın tohumlarını ekebiliyor. Saldırganlıklarını kullanabilecekleri yeteneklerini açığa çıkartıyor. Bu, büyümekte olan bir kişinin kritik bir durum karşısında, öğrendiği söz konusu yeteneklere başvurabileceği gerçeğini açığa çıkartıyor. Kimse bu tür bir durumda kalmayacağından emin olamaz. Bu tür bir fiziksel durumda ise olaylar hızlı bir şekilde gelişir.

Alman Araştırma Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen bir araştırmanın yayınlanan sonuçlarına göre, saldırganlığın nedenleri arasında bilgisayar oyunları bulunmuyor. Örneğin "Counter Strike" gibi bir aksiyon oyununda hareket eden her şeye ateş edilmiyor. Burada önemli olan takım çalışmasıdır. Oyunların, zaten saldırgan psikopatların talim alanı olabileceği iddiasını ise böylece reddediyoruz.

Kılık Değişikliği: Motorola'nın UMTS telefonları kısa bir süre sonra Siemens görünümü ile piyasaya sunulacak.

Siemens'in UMTS ile yaşadığı Sorunlar

Siemens Görünümlü Motorola

Avrupa'nın en büyük ikinci cep telefonu üreticisi Siemens'in UMTS teknolojisinin (Universal Mobile Telecommunications System) sorunları olduğu görülüyor. En azından yüksek hızlara imkan sağlayan yeni teknik, Motorola modellerinin markaları değiştirilerek Siemens adı altında satışa sunulacak. Motorola, ilk UMTS telefonlarını bu sene sonunda piyasaya sunacak.

Siemens tarafından satılacak telefonların ise "A 820" modelinin özel olarak uyarlanmış bir modeli olacağı, bir basın açıklaması ile duyuruldu. UMTS cep telefonu A 820, üzerinde Motorola veya Siemens yazacak olmasından daha çok özellikleri ile göz dolduruyor. SD (Secure Digital) ve multimedya hafıza kartları için yuva, entegre GPS

sistemi, Bluetooth ve yaklaşık 200 saatlik bekleme süresi yüksek hızlı bir cep telefonu için yeterli özellikler gibi görünüyor.

Siemens ise kendi UMTS cep telefonlarını 2004'den itibaren satışa sunacak. Ancak Motorola teknolojisini kullanmaya devam edecek. Çünkü Siemens, üreteceği yüksek hızlı cep telefonlarında Motorola chipsetlerini kullanmak istiyor.

Siemens'in yeni aygıtlar geliştirmede yaşadığı zorluğu piyasaya sunduğu en son model olan M50 gözler önüne seriyor. Bu, Java, EMS ve tabii ki Instant Messaging ile gerçek birçok yönlü araç olacaktı. Ancak şu anda Instant Messaging'e sahip olmayan MT50 modeli mevcut.

Bilgi için: www.siemens.com

Dışarda Kalmalı!

RTÜK İnternet'i İstemiyor

Radyo ve televizyon alıcılarıyla alınmayan tüm teknik anlamdaki konuların RTÜK denetiminin dışında incelenmesi gerektiğini anlatan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkanı Fatih Karaca, 3984 sayılı RTÜK yasasında internet hakkında sadece "veri yayıncılığı" tanımının yer aldığını ama veri yayıncılığının radyo ve televizyon yayınlarıyla ilgili olarak sınırlandırılmasının daha doğru olacağını anlattı.

Profesyonellik İçin

İTÜ'de BT Yüksek Lisansı

Bilgi Teknolojileri alanında yüksek lisans isteyenler için İTÜ'nün BT yüksek lisans programının kayıtları 15 Temmuzda bitiyor. Eğitim aşamaları 18:00- 21:00 arası yapılıyor. Üç dönem halinde sürdürülen BT Yüksek lisans programı Eylül içinde başlayıp Temmuz sonunda sona erecek. Yılda üç dönem ve dönemler arasında iki hafta bırakılmakta, bu süre içinde dönem sonu sınavları yapılmakta.

Programa kabul edilen öğrenciler arasında hali hazırda bilgi teknolojileri alanında çalışan öğrencilerin yanında elektronik mühendisi, elektrik mühendisi, çevre mühendisi, inşaat mühendisi, matematikçi, tıp doktoru, işletmecisi ve sosyolog öğrenciler de bulunuyor.

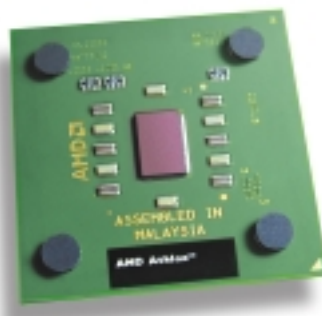
Bilgi için: adali@cs.itu.edu.tr

Athlon Mobile XP

Karşınızda AMD Thoroughbred

AMD, yeni mobil Athlon işlemcilerini tanıttı. 0,13 mikrometre teknolojisine sahip işlemci, değişiklik yapılmamış 256 KByte L2 önbelleğe sahip Thoroughbred kod adındaki Athlon çekirdeğini kullanıyor. Athlon bu model değişimini, mobil işlemci ailesi "Athlon Mobile 4"ü "Athlon Mobile XP" olarak lanse etmek için kullanıyor. Şu ana kadar 1400+ ve 1500+ model numaraları ile sunulan işlemciler FSB'ye bağlı ola-

rak kendi içerisinde 1.200 veya 1.300/1.333 MHz hızlarına ulaşabiliyor. 1.600+ (1.400 MHz) ve

1700+ (1.466 MHz) modellerinin ise Ağustos'a kadar piyasaya sunulması planlanıyor. Thoroughbred Athlon en az "eski" Palomino Athlon kadar hızlı, ancak sadece daha düşük maliyetle üretilebiliyorlar.

Ancak AMD'nin de ilk başta mobil versiyonu olarak piyasaya sunmasına neden olan en önemli özelliği ise, daha az elektrik akımına ihtiyaç duyması.

Bilgi için: www.amd.com

Pentium4 Tabanlı Celeronlar

1,7 GHz'lik Yeni Ucuz İşlemciler

Intel, Celeron ailesinin bir kısmını yeniledi. Bundan böyle 1.7 GHz'den itibaren tüm Celeron işlemciler Pentium 4 mimarisini kullanacaklar. Bunlar, Socket 478 olarak hazırlanacak ve artık 400 MHz sistem hızında çalışacaklar. İçerisinde ise Pentium 4'ün 0.18 mikrometrek teknolojisine sahip olan işlemcilerin büyük kardeşleri Pentium 4 ile aralarındaki mesafe ise sahip oldukları

128 KByte'lık L2 Cache ile korunacak.

Yapılan ilk testler, yeni Celeron'un küçültülmüş Cache'i nedeniyle Pentium 4 Northwood'a (512 KByte L2 Cache) kıyasla uygulamaya bağlı olarak yüzde 2 ile 20 arasında daha düşük performansla sahip olduğunu gösteriyor. Ancak 100 dolarlık fiyatına göre sınıfının en iyi performans değerlerine sahip.

Yeni Celeron Testte:

Quake 3 (640 x 480, 16 Bit)

Northwood 1,6 GHz (512 KByte L2-Cache)	225
Willamette 1,7 GHz (256 KByte L2-Cache)	214
Celeron 1,7 GHz (128 KByte L2-Cache)*	182

* sn'deki resim sayısı

KISA... KISA...

► Askerlere Konuşan Bilgisayar

Afganistan'daki Amerikan askerlerinin karşılaştıkları en büyük problem, kimsenin onların dillerini konuşmaması. Bu nedenle Amerikan ordusu en azından önemli cümleleri ülkede konuşulan dillerden biri olan Pashtu'ya çevirebilen konuşan bir bilgisayar geliştirdi. Yaklaşık olarak bir telsiz büyüklüğünde olan elektronik tercüman, "Elindeki bıçağı bırak", "Eller yukarı yoksa ateş ederim" gibi standart askeri ikazları çevirebiliyor.

Bilgi için: www.army.mil

► Hitachi IBM'in Sabitdisk Bölümünü Satın Aldı!

Hitachi, IBM'in sabitdisk bölümünü satın aldı. Haziran içerisinde tamamlanan satın alma anlaşmasına göre Hitachi, yeni oluşturulacak ortak şirketin önce yüzde 70'ine, üç yıl içerisinde ise şirketin tamamına sahip olacak. Alınan bilgilere göre Hitachi, IBM'in zarar noktalarından biri olan bu birime 2,05 milyar dolar ödedi. Buna IBM'in sabitdisk alanındaki entelektüel mülkiyet hakları da dahil!

Bilgi için: www.hitachi.com

► Oyte'nden Askeri Güvenlik

Oybank'ın teknoloji çözümleri üreten kuruluşu Oyte, askeri projelere verdiği destekten sonra özel sektöre de hizmet vermeye başlıyor. Firmanın hizmetleri arasında; müşteri servisleri için kullanılan, müşteriye sesinden tanıyarak güvenlik seviyesini en üst düzeye çıkarmak amaçlı ses tanıma güvenliği, "voice verification" ve müşteri ile müşteri temsilcisi arasında internete chat yapılmasını ve telefon ile gerçekleştirilen her hizmetin chat üzerinden sağlanması gibi çözümler de var.

Bilgi için: www.oytek.com.tr

Techneos Entryware

"Mobil" Araştırma Asistanı

Her meslekten insanın ve üniversite öğrencisinin en zorlandıkları alanlardan biri, üzerinde çalıştıkları konu hakkında istatistiksel çalışma yaparak bilimsel anlamlılığı olan bir sonuca ulaşmaktır. Sadece, görüşmelerin yapılacağı anketi hazırlamak veya bunu kağıda dökmek değil, görüşmeler sırasında katılımcıları en kısa sürede serbest bırakmak ve ilgilerini kaybetmelerinin önüne geçmek bile bir sorundur. Bu konuda çalışan araştırma firmaları ise, ödev/araştırma yapan öğrencilerin veya düşük bütçeli araştırmaların kaldıramaya-

cağı ağır maliyetler çıkarırlar. Techneos firmasının Entryware

programı, masaüstünde kolayca hazırlanan bir araştırmanın el bilgisayarına aktararak ankete hazır hale gelmesine ve el bilgisayarı üzerinde yapılan anketle-

rin sonuçlarının direkt SPSS'e aktarılmasına olanak sağlıyor. Öğrencilikleri boyunca kağıt üzerinde anket hazırlama ödevi yapmış olanlar, kağıttaki sonuçları, ünlü veri analiz programı SPSS'e tek tek, klavye ile girmenin nasıl zor olduğunu

bilirler. Entryware kullanıcıları ise araştırmalarını bu tür sorunlarla karşılaşmadan sonuçlandırabilecekler.

Bilgi için: www.techneos.com

Bangladeş Çocukların Sağlığından Endişeli

Çocuklara Cep Yasağı

Bangladeş Çevre Bakanlığı, cep telefonunun yaydığı, beyne zarar verebilecek radyasyon dalga-

larından korunmaları amacıyla, 16 yaşından küçükler için cep telefonu yasağı getirmeye hazırlanıyor. Yasağa karşı ayaklanan cep telefonu şirketleri ise bu ko-

nuda bilimsel kanıt olmamasının üzerinde duruyorlar, ancak hükümet yetkilileri "sonucunda bilimsel kanıt bulunamayan" araştırma sonuçlarının güvenilirliklerinin yüksek olmamasından yola çıkarak, yasağı getirmekte kararlı görünüyor. Hazırlanan yasa gereği, 16 yaşından küçükler cep telefonu satılmasına engel olunacak ve ailelerin de çocuklarını cep telefonundan uzak tutmaları yönünde uyarılmaları sağlanacak.

Pretec DC2103-1310

Kampanyalı Dijital Makine

Computex 2002 fuarında "Symbol of Excellence" ödülünü alan Pretec'in DC2103 ve DC1310 dijital fotoğraf makineleri, Empa Hızlı Sistem sayesinde Türk kullanıcıları ile buluşuyor. 2.1 ve 1.3 megapixel CCD'leri ile yüksek çözünürlük imkanı sağlayan makinelerin 2103 modeli 293 dolar ve DC1310 modeli ise 234 dolar. Hızlı Sistem bayilerinden DC2103 modelini satın alacaklara ise CHIP ve Level dergisinin 1 yıllık aboneliği hediye ediliyor.

Bilgi için: www.hizlisistem.com

NEC MOBILEPRO 300E

En Hafif, En İnce

Microsoft Pocket PC 2002 işletim sistemiyle donatılmış olan MobilePro 300E, Intel StrongARM 206 MHz işlemci ve 64 MB RAM'e sahip. (32 MB-ROM) 3.5" LCD ekranı bulunan 300E, 64 bit renk desteği ve 320x240 çözünürlüğü ile yüksek görüntü kalitesine ulaşıyor. Ön aydınlatmalı ve dokunmatik ekranıyla da kullanım kolaylığı sağlıyor. MP3 player olarak da kullanılabilen MobilePro 300E, Secure Digital genişleme yuvası ile genişleyebiliyor. Rocketeer

cekiyle beraber gelen 300E, Compact Flash II E ve PCMCIA kartlarını kabul ediyor. Bu özelliği, modem, kablo-suz WAN, Bluetooth, GPRS gibi ekstra eklemeler yapılmasına olanak sağlıyor. MobilePro 300E, kızılötesi, dahili mikrofon, kulaklık, speaker gibi en son el bilgisayar teknolojileriyle donanmış.

Fiyatı: 499\$ + KDV

Bilgi için:

www.compucom.com.tr

Yüksek

Her geçen gün gelişen

Camedia C-720 UltraZoom

Resimlerle Oynayın!

3 megapixel çözünürlüğünde fotoğraf çekmeye izin veren C-720, sıkıştırılmamış şekilde TIFF, JPEG ve Quicktime Movie formatlarında görüntü yakalama yeteneğine sahip. 4 kalem pille çalışan fotoğraf makinesi ile çekilen görüntünün üzerinde renk ve ışık ayarlarını değiştirmeniz de mümkün. Böylece, çok karanlık görünen fotoğrafları kurtarmak için bilgisayar üzerinde oynama yapmaya gerek kalmıyor.

Bilgi için: www.olympus.com

Fiyatı: 600 dolar

Goldeneye Bluetooth Camera

Uçanı Kaçanı Yakalayın

Goldeneye Bluetooth Camera, kablosuz, bluetooth teknolojisi ile bilgisayara bağlanan, harekete duyarlı bir güvenlik kamerası. Web kamerası olarak da kullanılabilir de, başında değilken bilgisayarınızı kullananlar hakkında bilgi edinmeniz kadar güvenliğini sağlamak istediğiniz noktaları gözetlemenizi sağlayacak, hareket algıladığında çalışmaya ve kayıt tutmaya başlayan cihazın her ortama tutturulabilmesini sağlayan ayakları da kullanıcıların işini kolaylaştırmak üzere tasarlanmıştır.

Bilgi için: www.patria.fi

Fiyatı: 150 dolar

Evolution Robotics ER1

Voltran'ı Oluşturmak

Evolution Robotics'in geliştirdiği ER1 sistemi, sıradan bir dizüstü bilgisayarı üstüne yerleştirdiğiniz mekanik bir iskeletten ve bazı yazılımlardan oluşuyor. Kullanıcı, "bana kola getir" dediğinde, kurulum aşamasındaki küçük tanıtma dersinde kolanın nerede bulunacağını hafızasına kaydetmişse, robot, ev içinde yolunu bularak kolayca alıyor ve kullanıcıya getiriyor. Tabii robotun gittikçe daha akıllı hale geldiğini ve çevresini daha iyi tanıyarak her görüntüyü kayıt ettiğini hatırlatalım.

Bilgi için: www.evolution.com

Fiyatı: 500 dolar

Sony Ericsson P800

Akıllı ve Şık Telefon

Sony Ericsson'un yeni akıllı telefonu henüz piyasaya çıkmamasına rağmen büyük ilgi görüyor. Dijital fotoğraf makinesi ve el bilgisayarı olarak kullanılabilen telefonun tuşlarını taşıyan kapağı kaldırıldığında renkli geniş ekranı ortaya çıkıyor. İnternete bağlanabilen, elektronik posta atıp alabilen, ofis dokümanlarını çalıştırabilen telefon mobil bir asistan olarak tasarlanmıştır. Cihaz, Symbian OS 7.0 işletim sistemi kullanıyor.

Bilgi için: www.sonyericsson.com

Fiyatı: Belli değil

Teknoloji

teknolojinin son örnekleri

Race Car Camera

Kuzu Postundaki Kurt

Race Car Camera, aslında oyuncak görünüme bürünmüş bir casus kamera. Yüksek zoom kapasitesine sahip kablosuz bir dijital kamera saklanmış oyuncak oto-

mobilin ön penceresinin görüş alanına giren tüm görüntüler, kullanıcının elindeki uzaktan kumandanın içine gömülü renkli ekrana iletiliyor. Pille çalışan oyuncak otomobil, çocukluklarını yaşayamamış yetişkinleri dahi cezbedecek kadar ilgi çekici... Ancak başkalarının hayatlarını gözleminin yol açacağı yasal sorumlulukları unutmamanızı tavsiye ederiz.

Bilgi için: www.boystuff.com

Fiyatı: 200 dolar

Casio Wrist Kamera

Renkli Dijital Kamera mı, Yoksa Saat mi?

Yaklaşık 100 adet, JPEG formatında renkli fotoğraf kaydedebilen bir dijital fotoğraf makinesi özelliği taşıyan bu saat, dünyanın ilk renkli kamera saati. Saatten saate veya saatle bilgisayar arasında kablosuz iletişime ve dosya alış verişine imkan tanıyan cihaz, spontane gelişen ilginç olayları görüntülemeyi sevenlerin ilgisini çekecek gibi görünüyor.

Bilgi için:

www.casio.com

Fiyatı: 250 dolar

ProScope USB 50x

Mikroskopik Kamera

Hem güçlü bir video kamera hem de mikroskop olarak kullanılabilen bu cihaz, USB portundan bilgisayara bağlanıyor. Yakın mesafede 200 kere büyütme yeteneğine sahip olması nedeniyle de bir mikroskop olarak işlev görebilen cihazın en önemli özelliği, görüntüyü monitöre verdiği için, öğretmen ve öğrencinin incelenen matelyale işaret edilen noktayı kolaylıkla anlayabilmesi...

Bilgi için: www.drbott.com

Fiyatı: 230 dolar

Nokia 6610

Radio Dinleyin, Resim Gönderin

Nokia'nın yeni telefon modeli 6610, renkli ekranı ve Java uygulamaları ile dikkat çekiyor. Fotoğraf çekebilen telefonla, multi medya mesajlaşması, hareketli video oynatımı yapılabiliyor. Radyo özelliği de olan telefonla, beğendiğiniz istasyonlardan şarkı dinlemeniz de mümkün.

Bilgi için: www.nokia.com

Fiyatı: 450 \$

İÇİNDEKİLER

İlk Adımlar: Kontrol etmeniz gerekenler	22
Ses Kartları: Ses problemlerine son	24
Sabitdiskler: Kurulum ve problemler	24
Ekran Kartları : Pürüzsüz görüntü için	26
Anakartlar: BIOS ve Jumper ayarları	28
Kasalar: Güç kaynağı ve fanı	30

PC'nize İlk Yardım

Donanım Problemlerine Son

Bilgisayarınız birdenbire sorun çıkardığında, sakinliğinizi muhafaza etmeli ve problemin çözümü için soruna bilinçli bir şekilde yaklaşmalısınız. CHIP'in acil durumlarda kullanılmak üzere hazırladığı ilk yardım çantasında PC'nizi iyileştirmek için gerekli bilgileri bulabilirsiniz.

Donanım sorunları, özellikle acemi kullanıcıların korkulu rüyasıdır. Yazılım problemleri çoğunlukla birkaç fare tıklaması veya uygun yazılımlarla kolayca çözülebilirken, donanım bileşenlerinin neden olduğu sorunları tespit etmek bile kolay değildir. Problemlili bileşen veya hatanın kaynağı bulununca da sorunu çözmek, herkesin cesaret edebileceği bir iş değildir. CHIP, bu yazıda en önemli donanım sorunlarını, bunların kaynaklarını ve nasıl çözülebileceklerini, tek tek donanım bileşenlerini ele alarak açıklıyor.

Sorunun kaynağını nerede arayacağınızı bilemiyorsanız, işe 22'deki kutuyu okuyarak başlayabilirsiniz. Sorunlu bileşeni bulduysanız, hemen ilgili bileşen için ipuçlarımızı okumaya başlayabilirsiniz.

CD ve DVD yazıcı

Hemen kontrol edin!

- ⇒ Sürücülerin jumper ayarları doğru mu?
- ⇒ Kasa içinde yeterli soğutma sağlanıyor mu?
- ⇒ Aygıt Yöneticisi'nde DMA modu açık mı?

Yeni bir sürücü satın aldınız, ancak sürücüyü monte ettikten sonra CD yazıcınız veya sürücünüz çalışmamakta inat ediyor. Bunun nedeni çoğunlukla basit şeylerden kaynaklanır.

Kablo ve jumper kontrolü

Windows sürücülerini doğru olarak tanıyamıyorsa, öncelikle güç ve veri kablosunun doğru bağlanıp bağlanmadığını kontrol edin. Veri kablosunu takarken kırmızıyla işaretli tarafın Pin 1'e, yani güç kablosunun hemen yanına gelmesine dikkat edin.

Ayrıca sabitdiski ve yazıcıyı aynı IDE kablosuna (IDE Port 0) bağlamanızı tavsiye ediyoruz. Bu durumda sabitdiski master ve yazıcıyı slave olarak konfigüre →

PC KİLİTLENMELERİNDEKİ ADIMLAR

» Kontrol etmeniz gerekenler

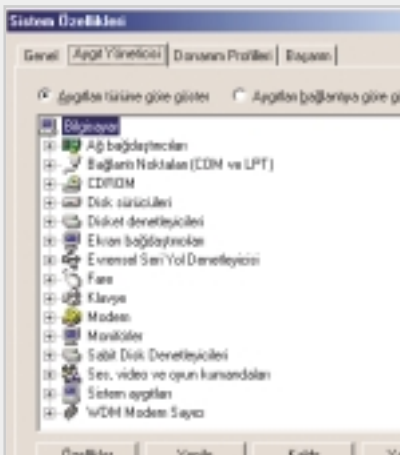
Bilgisayarınız açılmadığında veya Windows genel koruma hatasıyla çakılıp kaldığında, aşağıdaki kontrol listesi problemin çözümünde size yardımcı olacaktır. Maddeleri adım adım gözden geçirin, böylece sistematik bir şekilde problemin kaynağını bulabilirsiniz.

1. Kablo ve kart kontrolü

PC'nin yerini çok fazla değiştiriyorsanız, kablo veya kartlardan biri kolayca yuvasından çıkabilir. Mesela IDE bağlantı kablosunun hafif bir şekilde yerinden çıkması, can sıkıcı veri hatalarına ve kilitlemelere neden olabilir. Bu yüzden öncelikle tüm kabloların ve kartların sıkı bir şekilde yuvalarına takılı olduğunu emin olun. Ayrıca kasa içindeki tüm parçaları şöyle bir bastırıp sarsın, bu sayede gevşemiş kontaklar da kendilerine gelecektir.

2. Aygıt Yöneticisi'ne başvurun

Aygıt Yöneticisi yardımıyla tüm PC problemlerinin yüzde 80'inin kaynağını tespit edebilirsiniz. Sağ fare tuşuyla *Bilgisayarım'a* tıklayın ve kısayol menüsünden *Özellikler'i* seçin. Windows 98/Me'de doğrudan *Aygıt Yöneticisi* kartına tıklayın. Windows 2000/XP'de ise *Aygıt Yöne-*

ANLAŞILIR: Aygıt Yöneticisi herhangi bir uyarı belirtisi göstermiyorsa, tüm bileşenler düzgün bir şekilde kurulmuş demektir.

ticisi "Donanım (Hardware)" altında gizlidir. *Aygıt Yöneticisi*'nde kurulu tüm PC bileşenleri hakkında bilgi bulabilirsiniz. Bir aygıtın yanında sarı ünlem işareti varsa bu şu demektir: Ya yanlış bir sürücü yüklüdür, ya ilgili aygıt için herhangi bir sürücü yüklenmemiştir ya da sürücü düzgün bir şekilde yüklenmemiştir. Tak ve

çalıştır (plug&play) uyumlu olmayan aygıtlarda, diğer donanım bileşenleriyle bir kaynak çakışması meydana gelebilir. Bu uyarı donanımın arızalı olduğunu belirtir.

3. Takılı kartları sökün

Hatanın kaynağını halen tam olarak tespit edemediyseniz, çoğunlukla çoğu kullanıcının uygulamaktan korkacağı radikal bir müdahale gereklidir: Anakarta takılı ve Windows'un açılması için gerek-meyen tüm kartları sökün. Sadece ekran kartının bilgisayara takılı olması yeterli olacaktır. Daha sonra Windows'u alışıktığınız gibi açın ve hatanın yine de ortaya çıkıp çıkmadığını kontrol edin. Hatta ortadan kalktıysa, söktüğünüz kartları sırayla tek tek tekrar takın. Takıtığınız her bir karttan sonra bilgisayarınızı yeniden başlatın ve sistemin tekrar sorunsuz çalışıp çalışmadığını kontrol edin.

4. Bellek modüllerini sökün

Bilgisayarınız nedenini anlayamadığınızı bir şekilde kilitlenip kalıyorsa, bunun nedeni belleklerle de ilgili olabilir. PC'nizde birden fazla bellek modülü mevcutsa, sadece bir tanesini takılı bırakıp diğer modülleri sökün. Yeni anakartlarda bellek modülünü başka bir RAM yuvasına takmayı da deneyebilirsiniz.

5. Sabitdiskleri sökün

PC'nizde iki veya daha çok sabitdisk çalışıyorsa, bunların arasında uyumsuzluklar da çıkabilir. Açılış partition'ının bulunduğu disk dışında tüm disklerin bağlantılarını sökün. Değişik diskler birbiriyile uyumlu olmayabilir ve bazı sürücüler sadece master olarak düzgün çalışabilir.

6. Jumper'lara dikkat!

Özellikle yeni bir donanım bileşenini monte ederken jumper ayarını doğru yapmaya dikkat etmelisiniz. Jumper'lar mesela anakartlar üzerinde bulunduğu gibi, sabitdisk veya CD sürücülerinde de mevcuttur ve bunların doğru ayarlanması çok önemlidir:

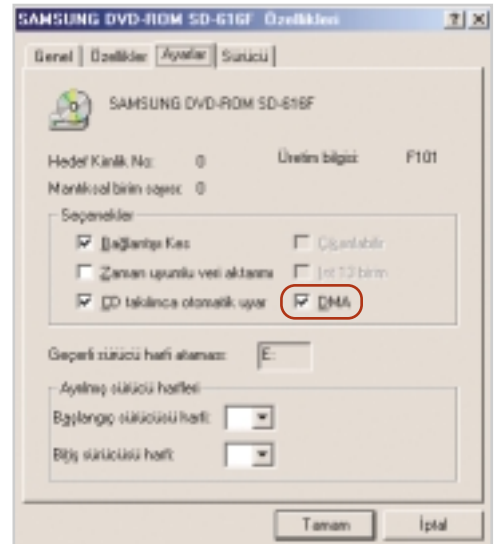
Jumper ayarlarıyla hangi sürücünün “Master” ve hangisinin “Slave” olarak çalışacağını belirlemiş olursunuz, her IDE kanalında sadece bir “Master” ve bir “Slave” sürücünün çalışabilir olması bu sorunu ortaya çıkartır. Bu ayırım gereklidir, zira IDE denetleyicisi ancak bu şekilde aynı kabloya bağlı iki sürücüyü belirgin bir şekilde adresleyebilir.

etmeniz gerekiyor. Böylece yazma programındaki olası hata mesajlarının önüne geçebilirsiniz.

Yavaş bir yazıcının kendisiyle aynı kabloya bağlı hızlı bir sabitdiski frenleyeceğine dair eski PC kuralı, yeni anakartlar için artık geçerli değil, bunun için endişelenmenize gerek yok. Slave olarak çalışan yazıcınız eski performansıylay kayıt işlemlerini gerçekleştiriyorsa tekrar ikinci IDE port'una master olarak bağlayabilirsiniz.

Isı birikimini engellemek

Yazıcı kasanın içinde yeterince hava alıp soğutulamazsa, yazma işlemi yarıda kalabilir ve yazılabilir CD'nizi çöpe atabilirsiniz. Bu problemin çözümü, yazıcının havalandırması iyiye, kolay. Sürücüler arasında bir yuva boş bırakıp sürücülerden

GÜVENLİ YAZMA: DMA seçeneği etkinleştirildiğinde, CD'lerin yazılması sırasında işlemciye daha az yüklenmesi sağlanır.

birini bir alt yuvaya monte etmelisiniz. Sürücüler arasında böylece hava akımı sağlanabilir. Sadece iki tane 5,25"lik sürücü yuvasına sahipseniz ve arada boşluk bırakma şansınız yoksa, yazıcıyı en azından sabitdiskin hemen üstüne monte etmeyin. Bunun yerine CD-ROM sürücüyü diskin üzerine monte edin.

DMA modunu acmak

Bilgisayarınız CD yazma işlemi sırasında internette sörf yaptığınızda kilitlenip kalıyor mu? O zaman sürücüler için DMA modunu etkinleştirin ve böylece işlemcinin yükünü azaltın. “Aygıt Yöneticisi”nde CD yazıcıyı işaretleyin ve “Özellikler” al- ➔

Donanım Problemleri

tında "DMA" seçeneğini etkinleştirin. Bunun diğer tüm sürücüler için uygulayın. DMA modunu etkinleştiremiyorsanız BIOS Setup'ta CD sürücünüz için "Ultra DMA Mode"u "Disabled" olarak ayarlayın. VIA chipsetli bir anakartınız varsa, en son VIA 4in1 sürücü paketini kurmanızda da fayda var.

Ses kartları

Hemen kontrol edin!

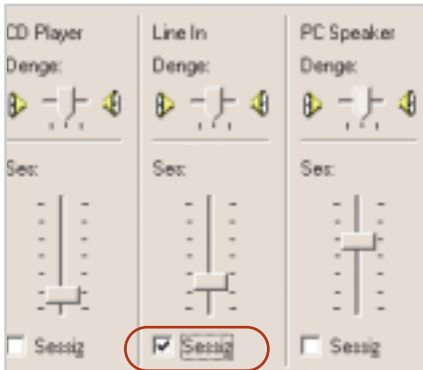
- ⇒ Kablolar bağlı mı?
- ⇒ Sürücüler sorunsuz çalışıyor mu?
- ⇒ Kaynaklar paylaştırılmış mı?

Ses kartları kendilerine özgü sorunlara sahiptir. Homurdanıp rahatsız edici sesler çıkarırlar. Ya kabloları yanlış bağlanmıştı ya da başka kartlarla sorunlar çıkartıp onların düzgün çalışmasına engel olurlar. Elbette tüm bunların çözümü var.

Kablolama ve mixer kontrolü

Karttan herhangi bir şekilde ses çıkmıyorsa, Windows altında mixer (karıştırıcı) ayarlarını ve kablolamayı kontrol etmelisiniz. Çoğunlukla Windows ayarlarında bazı girişler veya çıkışlar etkinleştirilmemiş veya sesleri kısılıp (mute) iptal edilmişlerdir.

Ayrıca bazı önemli girişleri standart görünümde göremeyebilirsiniz. Bunları görünür yapmak için görev çubuğundaki hoparlör simgesine çift tıklayın. Açılan pencerede *Seçenekler* menüsünden *Özellikler*'i seçin. Şimdi pencerenin alt bölümündeki tüm seçenekleri önlerine bir onay işareti koyarak etkinleştirin. *Tamam* düğmesine tıkladığınızda yeni ayarlar geçerli olacaktır.

BASİT: Hoparlörlerden ses çıkmıyorsa, *Sessiz*'in önündeki onay işaretini kaldırın.

KAYNAK

ÇAKIŞMALARINDA: Aygıt Yöneticisi'nden otomatik yapılandırma ayarlarını iptal etmeniz gerekebilir.

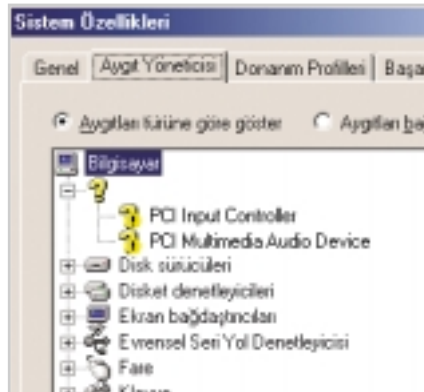
Windows Aygıt Yöneticisi

Bir diğer kontrol merkezi de hemen herkesin bildiği *Aygıt Yöneticisi*'dir (Device Manager). Burada, işletim sisteminin ses kartı sürücülerini düzgün bir şekilde yükleyip yüklenmediğini görebilirsiniz. Ses kartı kaydının yanındaki küçük, sarı bir ünlem işareti, bir problem olduğuna işaret eder.

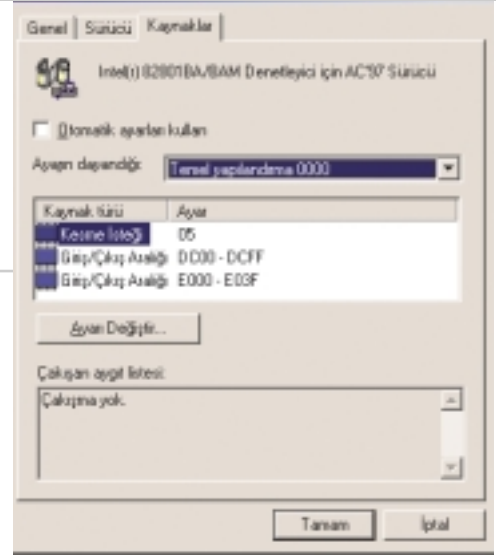
Bu durumda aygıt kaydına çift tıklayın ve bir sonraki pencerede *Kaynaklar* sekmesine girin. Windows burada ses kartının sistemdeki başka hangi bileşenlerle çakıştığını gösterir. Sürücü problemi olduğuna dair bir başka işaret de sağ alttaki görev çubuğundaki hoparlör simgesinin görünmemesidir.

Kaynak çakışmalarının çözümü

Bir kaynak çakışması söz konusuysa, ses kartının donanım ayarları, başka bir bileşeninkiyle çakışıyor demektir. Burada çözüm için birden fazla olasılık söz konusu: Kartları başka PCI yuvalarına takarak, Windows'un kaynakları yeniden dağıtması sağlanabilir. Bu işlem sorunu çözülmüyorsa *Aygıt Yöneticisi*'nde kaynak dağıtımı için otomatik yapılandırma ayarlarının kullanılması iptal edilebilir. Bunun mümkün olabilmesi için de özellikle yeni PC'lerde bazen BIOS'tan ACPI güç fonksiyonunun iptal edilmesi gerekebilir. Daha sonra Windows'un *Aygıt Yöneticisi*'nde

ÇAKIŞMA: Sarı ünlem işaretleri görüyorsanız, düzgün sürücüler yüklenmemiş demektir.

Windows adresini ve Interrupt'ı (IRQ) kendiniz seçebilirsiniz.

Ses kesintilerini düzeltmek

Ses kartlarının diğer tipik bir problemi de ses çalınırken kısa takılmaların, atlamaların, rahatsız edici dip gürültülerinin meydana gelmesidir. Kısa takılmalarda ve rahatsız edici gürültülerde, tekrar sürücü kurulumunu ve kaynak dağıtımını kontrol etmeniz tavsiye edilir. Her şey yolundaysa, bir sonraki adım olan BIOS Setup'ta sıra: Burada PCI ayarlarıyla oynamayı deneyin.

Sabitdiskler

Hemen kontrol edin!

- ⇒ Jumper'lar düzgün takılmış mı?
- ⇒ Diskteki hataları düzelttiniz mi?
- ⇒ Disk yeniden bölümlenmiş mi?

Dakikada 7000'in üzerindeki dönüş sayısı, kafaların milyonlarca defa disk yüzeyi üzerinde gidip gelmesi, sabitdisklerin ne kadar hızlı çalıştıklarının bir göstergesi. Ancak diskler sorun çıkardığında durum çok daha vahim olabilir, zira en önemli verileriniz kaybolma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Jumper ve kablolama kontrolü

BIOS diskinizi tanımıyorsa öncelikle diskin kablo bağlantılarını ve jumper ayarlarını kontrol etmelisiniz. Uzun süreli çalışma ve ısının düzgün bir şekilde atılmamasından dolayı diskiniz bozulabilir. Bunun ilk işareti diskten gelen garip tıkrırtı şeklindeki seslerle kendini belli eder. Böyle durumlarda disk çalışmayabilir ve rahatsız edici sesler çıkartır. Büyük ihtimalle diskin kafası bozulmuştur ve böyle bir →

Donanım Problemleri

durumda maalesef diskin uzun bir garanti süresine sahip olmasını ummaktan başka yapabileceğiniz pek bir şey yoktur...

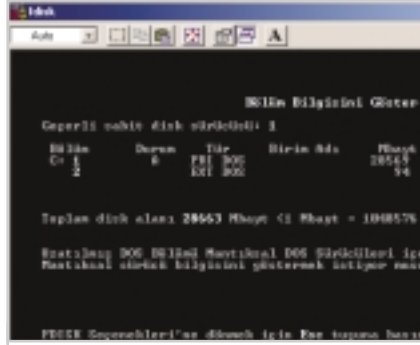
Disk üzerindeki hataları bulmak

Sabitdisk analizindeki ilk ve en basit adımlardan biri, disk bölümlerinin Scandisk programıyla kontrol edilmesidir. İşletim sistemi artık çalışmıyorsa, programın DOS versiyonunu da (Windows 98 veya Me CD'sinde bulunabilir) kullanabilirsiniz. Scandisk hatayı düzeltemiyorsa, yapabileceğiniz tek şey, diski formatlamak, hatta yeniden bölümlemek olacaktır. Burada da değişik Windows sürümlerinin boot edebilir kurulum CD'leri size yardımcı olacaktır.

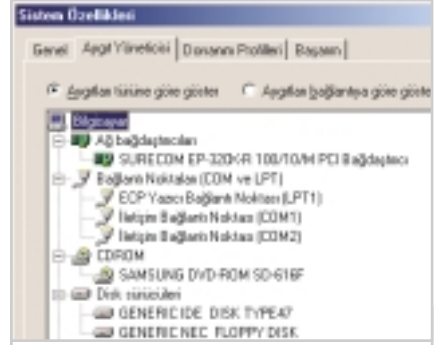
Disk hatalarını düzeltmek

Veri (dizin) yapısındaki hatalarda Micro-soft'un yardımcı sistem araçları pek de başarılı değiller. Boş, genişletilmiş disk bölümlerinde partition'lama programı Fdisk, GoBack gibi programlarda da olduğu gibi, pek bir işe yaramıyor. Bunlar diskin Master Boot Record'una (MBR) kendilerini kaydediyorlar ve BIOS'taki sabitdisk geometrisini değiştiriyorlar. Fdisk, diskleri bölümlenmede bir işe yaramadığında, ya Low-Level formatlama (ilgili araçları disk üreticilerinin web sayfalarında bulabilirsiniz) ya da Linux sizlere yardımcı olabilir. Bir Linux kurulum CD'sinden (mesela Suse) boot edin. Aynı iş için bir Linux açılış disketi de kullanabilirsiniz. Sistem açıldıktan sonra diski bölümlereleyebilirsiniz.

Linux text modunda kendinizi "root" olarak tanıttın (şifre girmeden). `dd if=/dev/zero of=/dev/hdx bs=1k count=1` satırını girerek diskin partition tablosunu güvenilir bir şekilde silebilirsiniz. „hdx“ ifadesindeki „x“ harfi yerine ilgili diskin sürücü harfini girmelisiniz. Linux'ta `hda` veya `hdb` birinci IDE kanalındaki Master veya Slave sürücü için, `hdc` veya `hdd` de ikinci IDE kanalındaki sürücüyü ifade etmek için kullanılır, bunlara dikkat edin! Bu işlemten sonra boş diski yeniden böl-

SON UMUT: Bazı durumlarda disk partitasyonları okunamaz durumdadır ve sadece FDISK ile silinebilirler.

BAKILACAK İLK YER: Windows Aygıt Yöneticisi, sürücü kurulumu ve kaynaklar hakkında bilgi verir.

lümlemeniz gerekir. Bunun için tekrar FDISK DOS programını kullanabilirsiniz. Burada mutlaka birincil (primary) ve etkin bir disk bölümü oluşturmaya dikkat edin.

Ekran Kartları

Hemen kontrol edin:

- ⇒ Monitör kablosunu kontrol ettiniz mi?
- ⇒ En yeni sürücüler kurulu mu?
- ⇒ DirectX ve programlar için tüm güncellemeler kurulu mu?

Düzgün çalışan bir ekran kartı olmadan, bilgisayarınızda öncelikle hiçbir şey çalışmaz, en kötü durumda da ekranınız kararır kalır. CHIP sizi tekrar aydınlığa kavuşturacak ipuçlarını sunuyor.

Kablo ve monitör kontrolü

Ekran kartı problemlerinde yapılacak ilk iş, öncelikle ekran kartını monitöre bağlayan VGA kablosunun kontrolüdür. Kablo bağlantılarında bir sorun yoksa ve ekranınıza halen görüntü gelmiyorsa, en iyi çözüm yolu deneme ve yanılma yöntemidir: Ya bilgisayarınızı çalışan başka bir monitörle ya da monitörünüzü çalışan başka

bir bilgisayarla açmayı deneyin. Böylece problemin nereden kaynaklandığını tam olarak bilebilirsiniz.

Ekran kartı çalışmasına rağmen görüntü vermeyen bir monitörün teknik servise gitmesi ve tamir edilmesi gerekebilir. Sorun ekran kartındaysa ya yuvasından çıkmıştır ya da gerçekten değiştirilmesi gerekiyordu.

Ekran kartı sürücüler

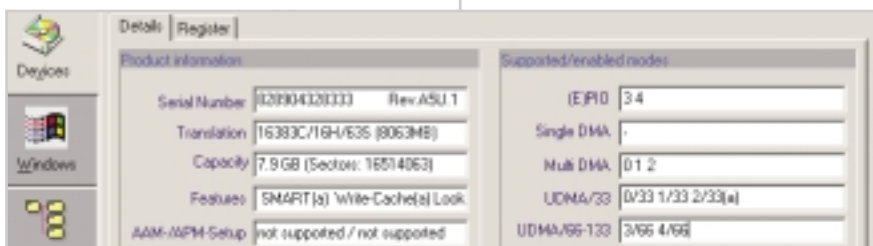
Boot sırasında bilgisayarın BIOS'u görüyorsa, bu durumda ekran kartının ya da monitörün DOS modunda görevlerini yerine getirdikleri anlaşılır. Tökezlemeye neden olacak bir sonraki etken, yanlış konfigüre edilmiş bir ekran kartı sürücüsü →

PROFESYONEL İPUÇU

» IBM sabitdiskler için gençlik aşısı

IBM'in bazı sabitdisklerinde bir problem var! Birkaç ay çalıştıktan sonra diskler hiçbir hata mesajı vermeden artık çalışmamaya başlıyor. Diskin aslında bozulmadığını ve sadece dahili hata belleğinin dolduğunu maalesef çok az kullanıcı biliyor. Daha önce bu problem için sadece tek bir çözüm yolu vardı: Satın aldığınız yere garanti kapsamında başvurmak. Ancak artık satıcının yolunu tutmanıza gerek yok. "Drive Fitness Test" yardımıyla sabitdiskinizi tekrar çalışabilir duruma getirebilirsiniz. Bu program hata belleğini silerek sorunu ortadan kaldırıyor. Programı www.storage.ibm.com/hdd/support/download.htm internet adresinde veya bu ayki eCHIP'te "Donanım İpuçları" bölümünde bulabilirsiniz.

AYRINTILI: Dr. Hardware programı yardımıyla sabitdiskiniz hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşabilirsiniz.

PROFESYONEL İPUCU

» Ekran kartına daha fazla performans

Oyunlarda takılma ve atlamalarla karşılaşıyorsanız, yapabileceğiniz tek şey, yeni ve daha hızlı bir ekran kartı satın almaktır. Bu kartla kesin olarak daha yüksek performans alırsınız. Ancak yeni kart da aynı şekilde istediğiniz performansta çalışmıyorsa, duruma müdahale etmeniz gerekir. Sinirlenip kendinizi yıpratmadan önce, birkaç noktayı kontrol etmenizde fayda var. BIOS'ta »Advanced Chipset Setting« menüsünde şu seçeneklerin etkin olup olmadığına bakın: »AGP 4x«, »Sideband Addressing« ve »Fast-Writes«. Ancak bunlar açık olduğunda oyunlar da hızlı bir şekilde çalışabilecektir.

südür. Burada en çok karşılaşılan durum, ekran kartının yanlış olarak tanıtılması ve ekran tazeleme hızının (refresh rate), monitörün kaldıramayacağı kadar yüksek bir değere ayarlanmış olmasıdır. Böyle bir durumda boot işlemi görünür, ancak ekran kartının Windows sürücüsü devreye girdiğinde, monitör kararıp kalır.

Bu durumda bilgisayarınızı kapatın ve *Güvenli Kip*'te tekrar açın. Windows 95/98 veya Me'de *Windows başlatılıyor...* yazısı görüldüğünde [F8] tuşuna basın. Windows NT, 2000 veya XP'de [F8] tuşuna bastıktan sonra menüden yine *Güvenli Kip'in (safe mode)* seçilmesi gerekiyor.

Windows açıldıktan sonra sağ fare tuşuyla masaüstüne tıklayın ve *Özellikler*'i seçin. *Görüntü Özellikleri* penceresinde *Ayarlar* altında *Standart VGA bağdaştırıcısı*'nı seçin. Bilgisayarı yeniden başlattıktan sonra en azından normal Windows arayüzüne ulaşırsınız, burada daha sonra bilgisayarınız için uygun ekran kartı sürücüsünü kurabilirsiniz.

Sürücü, DirectX ve oyun güncellemeleri

Windows gösteriminde bir sorun yoksa, yeni yüklediğiniz 3D oyun her açılışta bir hata mesajıyla açılmıyorsa, ne yapmalı? Böyle bir durumda, ancak yazılım güncelleştirmeleri sorunu çözebilir. Sorunsuz bir 3D keyfi için şu dört bileşenin en güncel konumda olması gerekir:

► **Ekran kartı sürücüsü:** Düzenli aralıklarla mutlaka ekran kartı üreticinizin web si-

tesini ziyaret edin ve doğrudan bu adres-ten kart modeliniz için en yeni sürücüyü download edip sisteminize kurun.

► **DirectX sürümü:** Microsoft tarafından geliştirilen multimedia arabirimi de sürekli olarak güncelleniyor. En yeni sürümü www.microsoft.com/directx web sitesinden veya eCHIP'te "Basic Kit" bölümünde bulabilirsiniz.

► **Chipset sürücülere:** Anakartınızın chipseti, ekran kartının sistemin diğer bileşenleriyle koordinasyonunu sağlar. Bu nedenle bu sürücüler de mümkün olduğunca en güncel durumda olmalıdır. Özellikle VIA chipsetli anakartlarda ve eski işletim sistemlerinde VIA 4in1 sürücü paketinin yüklenmesi gerekiyor.

► **3D oyunun kendisi:** Oyun üreticileri, mevcut donanımların özelliklerinden sonuna kadar faydalanmaya çalışıyorlar ve çoğunlukla çıkardıkları güncellemelerle ("patch/update"), oyun piyasaya çıktıktan sonra karşılaşılan uyumluluk sorunlarını gidermeyi amaçlıyorlar. Ayrıca programlama aşamasında gözden kaçan birçok önemli hata da bu yamalarla ortadan kaldırılıyor.

3D oyunlara ve benchmarklara optimizasyon

Windows 2000 ve XP altında yaygın olarak kullanılan Nvidia sürücülerinin kendilerine özgü bir sorunu var: 3D modunda sadece 60 Hz'le çalışıyorlar. Bu problem için birçok çözüm yolu var. Mesela bu ayki eCHIP'te de bulabileceğiniz NVReffix aracı sorunu çözebiliyor. Ayrıca DirectX oyunlarında, Dxdiag32 yardımcı aracını, acil durumlar için çalıştırabilirsiniz. Bu aracı sabitdiskte C:\WINDOWS\SYSTEM32 dizininde bulabilirsiniz.

Programda *More* sekmesine girin. Burada altta "Click this button to override DirectDraw's refresh rate (for advanced

users only):" seçeneğini göreceksiniz. Burada standart değer yerine *Override* düğmesine tıklayarak istediğiniz başka bir değeri seçin, mesela 85 Hz. Ayrıca ekran kartından daha fazla verim almak isteyen kullanıcılar Powerstrip yazılımını kullanabilirler, programın deneme sürümünü eCHIP'te *Donanım İpuçları* bölümünde bulabilirsiniz.

Anakartlar

Hemen kontrol edin!

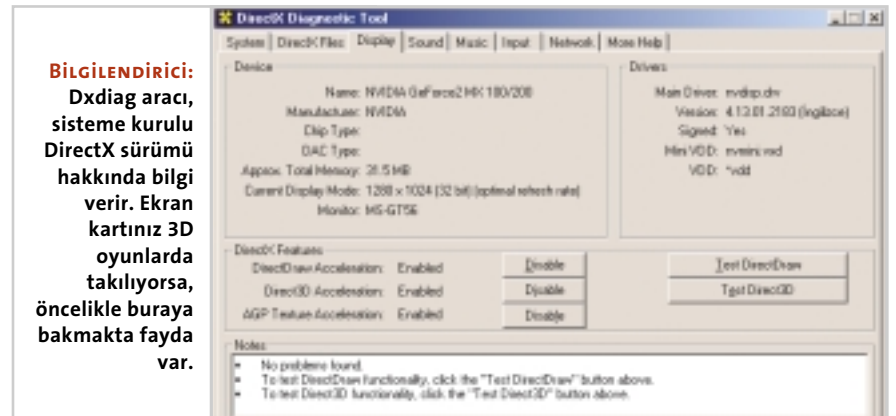
- ⇒ CPU yuvasına düzgün takılı mı?
- ⇒ Bellek modülleri ve kartlar yuvalarına tam olarak oturmuş mu?
- ⇒ Kasanın power düğmesi anakartın pin'lerine düzgün takılı mı?

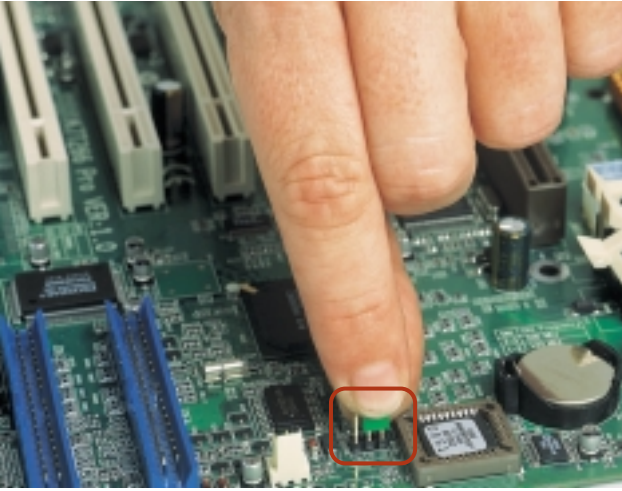
Yeni anakartın üzerine inşa ettiğiniz sistemin montajı bitti, ancak güç düğmesine bastıktan sonra ekranda hiçbir açılış belirtisi yok. Burada sorunun kaynağı birçok nedene dayanabilir: Pin'lere takılan küçük kablolardan bozuk bir işlemciye kadar...

BIOS ayarları optimizasyonu

Bu tip sorunlarda akla gelebilecek senaryolardan biri, işlemcinin bilerek veya bilmeyerek overclock edilmiş olarak çalıştırılmaya zorlanmasıdır. Böyle bir durumda sistem açılmıyorsa çoğunlukla BIOS'u reset'lemek işe yarayabilir. Böylece tüm ön ayarlar standart değerlere (orijinal fabrika çıkış ayarları) düşürülür ve sistem açılır.

Bunun için gerekli kontakları anakart üzerinde, gümüş renkli, 5 voltluk pilin yakınlarında bulabilirsiniz. "J-Bat" veya "BIOS Rst." gibi isimler alan bu kontak, bazı anakartlarda jumper halinde bulunur. BIOS'u silmek için önce bu jumper'ı "1-2" →

KÖPRÜ: BIOS size yardımcı olmuyorsa, Reset Jumper yardımıyla BIOS'unuzu tekrar eski ayarlarına getirebilirsiniz

konumları doğrudan anakart üzerinde veya kitapçığında yazar.

Yeni Athlon anakartlarda çoğunlukla "FSB 100-133" adında bir jumper veya switch bulunur. FSB, Frontside Bus'ın kısaltmasıdır ve bellek ile işlemci arasındaki çalışma fre-

kansını ifade eder. 100 MHz FSB hızında çalışan RAM veya CPU'lar kullanıyorsanız bunu da anakart üzerinde uygun olarak ayarlamanız gerekiyor.

DİKKAT! Bu müdahaleden önce sistemi komple kapatın. Aynı müdahaleyi, yüksek bellek zamanlamaları (RAM Timing) veya başarısız overclocking denemeleri sonrasında, sistemin açılmaması durumunda da uygulamanız gerekebilir. Anakartınız üzerinde BIOS'u reset'lemek için jumper veya lehim kontakları bulunmuyorsa, bu ayarları dip-switch'ler yardımıyla yapmanız gerekebilir. Bu durumda kombinasyonu *Default* veya *Auto* olarak ayarlamalısınız. Bunun için gerekli switch

PROFESYONEL İPUCU

» Athlon donanımında ısınma problemi

PC'niz sürekli olarak mavi ekranlarıyla ve kilitlenmeleriyle canınızı mı sıkıyor? Bunun sorumlusu, anakart chipsetinin Northbridge denilen kuzey köprüsü olabilir. Özellikle VIA KT133x veya KT266x chipsetlerinde bu problemlerle sıkça karşılaşmak olası. Bunun nedeni yetersiz soğutmadır. Çözüm için aktif bir fanı chipset üzerine monte etmek yeterli olacaktır. Fazla ses çıkartır diye aktif fan kullanmak istemiyorsanız, büyük gövdeli, pasif bir demir soğutucu da kullanabilirsiniz.

CPU fanının kontrolü

Ekranın karanlık kalmasının bir nedeni de bazen CPU fanıdır. Bazı fanlar çok yüksek güç çekerler ve anakartın/güç kaynağının iflas etmesine neden olurlar. Bazı anakartlar da fanın düzgün bir "Tacho" sinyali beklerler ve daha sonra açılırlar, bunun nedeni fanı çalışmayan bir işlemciyi yanıp kül olmaktan korumaktır. Ancak maalesef, her fan bu sinyali düzgün bir şekilde, anakarta göndermeyi başaramıyor. Bu tip anakartların en popülerleri Abit üreticisinin KT133x chipsetli anakartları. Bu anakartlar dakikada 1500 dönüşlü (rpm) yavaş fanlarda bile hemen çalışmayı kesiyorlar. Bu durumda yapabileceğiniz tek şey, BIOS güncellemesi ile sorunu çözmeye çalışmaktır.

Güç canavarlarının tespiti

Fanlar ve sürücüler çalışıyor, ancak ekran yine de açılmıyorsa, sistem bileşenlerinden biri çok fazla güç çekiyor olabilir. Özellikle ülkemizde satılan kasalar çok zayıf güç kaynaklarına sahipler. Güç canavarlığı için bir numaralı zanlı ekran kartlarıdır, özellikle TNT2 veya GeForce chipsetli olanlar. Bunlar, sistem açılırken anakartın kondansatörlerinin sunabileceğinden çok daha fazla güç talep edebilirler. Böyle bir durumda ilk açılışta fazla güç çekmeyen bir ekran kartını sisteme monte etmek yardımcı olabilir. Normal bir PCI veya AGP kartı işinizi görebilir. Böylece ilk açılıştan sonra kondansatörler dolup ikinci açılış için 3D canavarlara ısın-

mış olurlar. Bu da bir işe yaramazsa, köşeye sıkışmaya başladınız demektir. Son olarak sistemin ilk açılışı için gerekli olmayan tüm kartları ve diğer parçaları sökme deneyebilirsiniz. Yani fanlı CPU, basit bir ekran kartı ve bir bellek modülü açılış için yeterli olacaktır. Eğer sisteminiz

Field	Value
Cooling Device(s)	
Auto Fan Speed Control	No
CPU Fan Speed	4327rpm
Voltage Sensor(s)	
CPU Core Voltage	2.54V
Aux Voltage	2.54V
+3.3V Voltage	3.54V
+5V Voltage	5.16V
+12V Voltage	11.49V
-12V Voltage	-11.79V
5V Voltage	5.14V

KOMPLE ANALİZ: Sandra ile CPU fanının güncel dönüş hızını görebilirsiniz.

buna rağmen açılmıyorsa, kalan parçalardan biri bozuk demektir. Bu durumda bileşenleri adım adım ele alarak sorunu parçayı tespit edebilir ve değiştirebilirsiniz.

Kasalar

Hemen kontrol edin!

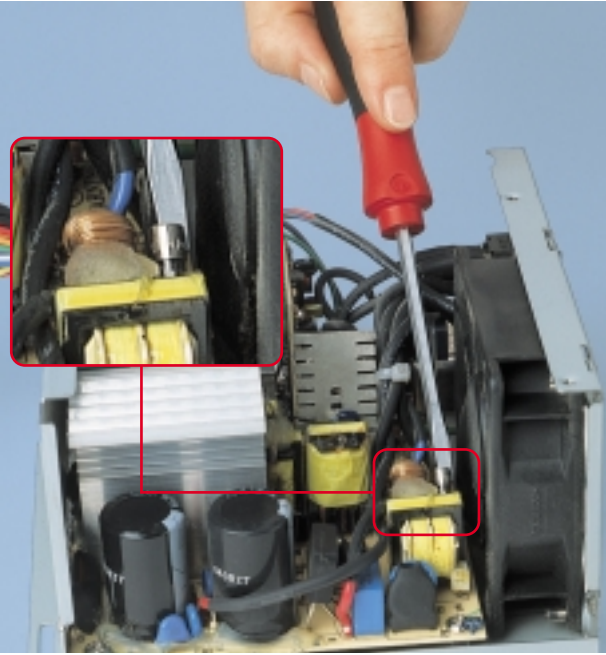
- ➡ Fan çalışıyor mu?
- ➡ Güç kaynağında sorun var mı?
- ➡ Anakart ve sürücüler arasındaki kablolar güç kaynağı fanının hava akımına engel oluyor mu?

Can sıkıcı problemlerin başında devamlı kilitlenmeler gelir. Çoğunlukla belli bir işlemle sistemin kilitlenmesi arasında bir bağlantı hemen kurulabilir.

Temel sorun: Güç kaynağı

Güç kaynağından kaynaklanan hataların sayısı pek de az değildir, ama sorunun bundan kaynaklandığını tespit etmek de kolay değildir. Güç kaynağınızın yeterli gücü sağlaması gerektiğini söylemeye bile gerek yok sanırım. 250 watt'lık ucuz güç kaynakları, Athlon C ve GeForce3 ekran kartlarının gerektirdiği gücü karşılamakta zorlanırlar. Böyle bir durumda bilgisayara açılmaz, sadece güç kaynağı fanının çalıştığını, çıkardığı seslerden anlarsınız. Deneyimli kullanıcılar böyle bir durumda →

Donanım Problemleri

SIGORTA DEĞİŞİKLİĞİ:
PC'niz güç kaynağı da dahil olmak üzere herhangi bir hareket belirtisi göstermiyorsa, güç kaynağı içinde yanık bir sigorta aramaya koyulabilirsiniz.

güç kaynağının içinde bir sigortanın yanıp yanmadığını kontrol ederler. Bu sigortanın değiştirilmesi bazen problemi çözebilir.

DİKKAT! Elektrik ve elektronik bilginiz yoksa, burada anlatacaklarımızı kesinlikle uygulamayın, bilen bir arkadaşınızdan yardım isteyin, ya da en iyisi işi uzmanına bırakıp bir elektronikçinin yolunu tutun. Ayrıca asla bozuk bir sigortayı tel köprüyle değiştirmeye kalkışmayın. Daha yüksek güç değerine veya farklı taşıyıcılığa sahip bir sigorta da asla kullanmayın. Değiştirilen sigortanın aynı yapıda olması gerekiyor.

Güç kaynağını parçalayıp içini açmaya cesaret edemiyorsanız, yeni bir güç kaynağı satın almaktan başka çareniz yok. Paranızı boşa harcamayacağınızdan emin olmak için önce bir arkadaşınızdan ödünç aldığınız çalışır durumdaki bir güç kaynağını kendi kasanıza monte edin ve sorunun gerçekten güç kaynağınızdan mı kaynaklandığını tespit edin. Özellikle Athlon PC'ler ve güçlü bir ekran kartı için güç kaynağının 5 voltta 30 amper, 3,3 voltta ise 15 amper güç sağlaması gerekiyor. Bu değerleri güç kaynağının üzerine yapııştırılmış etiket açıklamasında görebilirsiniz. Ayrıca yeni bir güç kaynağı satın aldığınızda mutlaka P4 güç fişi olan (P4 uyumlu) bir model tercih edin. Bu ek fiş 12 voltluk hatta daha fazla güç sağlıyor ve ilk olarak Intel tarafından Pentium 4'ün beslenmesi için geliştirilmişti. Günümüzde bu ek güç beslemesinden faydalanan

Socket A anakartlar da mevcut. Arkadaşınızdan ödünç aldığınız bir güç kaynağı, nedenini bir türlü bulamadığınız kilitlenmelerin ve problemlerin de çözümü olabilir. Böylece güç kaynağınızın yeterli gücü sağlayıp sağlamadığını tespit edebilirsiniz. Eskimiş güç kaynakları problemlere neden olabilir. Aslında güç kaynakları çok dayanıklı cihazlardır, ama yine de zamanla eskiyip bozulabilirler. Örneğin, PC'nizi ne kadar sık açıp kapatırsanız, güç kaynağı da o kadar çabuk eskir. Güç kaynağı içindeki güç transistörleri gibi bazı parçalar, bu süreçten etkilenmeden geçebilirken, bazı hassas parçalar yüksek sıcaklıklara uzun süre dayanamazlar.

Güç kaynağı, bazı pasif parçalarının çalışmamasına rağmen, çalışmaya devam edebilir. Anakartınız, bu etkileri stabil olmayan voltajlar ve filtrelenmemiş dalgalanmalar şeklinde hisseder. Sonuçta, anakarta zarar verebilecek hatalar ve sistem kilitlenmeleri ortaya çıkar, bu sorunların kaynağı da güç kaynağından başka hemen her yerde zahmetli bir şekilde aranır.

Hava akımının kontrolü

Bazı kasalarda güç kaynağı 180 derece ters monte edilmiştir ve ikinci fan faydasız bir şekilde güç kaynağının üstündeki havayı çeker. Vidalarını sökerek, güç kaynağını ters çevirip, öyle monte etmeyi deneyin.

Ancak kasanın yapısı yüzünden güç kaynağını ters takmak mümkün olmayabilir, böyle bir durumda kasayı değiştirmeniz gerekir. Ya da en azından, kalan parçaların sorunsuz çalışmasını sağlamalısınız. Özellikle ikinci fanı olmayan güç kaynaklarında, kasanın soğutulması ve böylece ekran kartı ve işlemcinin soğutulması, güç kaynağı ile sürücü kafesleri arasındaki dar açıklıktan yeterince serin hava gelmesine bağlıdır. Eğer bu aralıkta kablolar dağınık bir şekilde hava akımına engel oluyorsa, işlemci ve ekran kartı yeterince iyi soğutulamaz. Bu yüzden kabloları düzgün bir şekilde bağlamak ve kabloları salata halini almayacak şekilde birbiriyle bağlamak mantıklı olacaktır. ATAPI sürücülerin bağlanması için sunulan yuvarlak kablolar, normal kablolarla göre çok da pahalı değiller ama buna rağmen daha pratik bir kullanımın yanı sıra daha aerodinamik bir yapıya sahipler.

Toz ve kirleri temizlemek

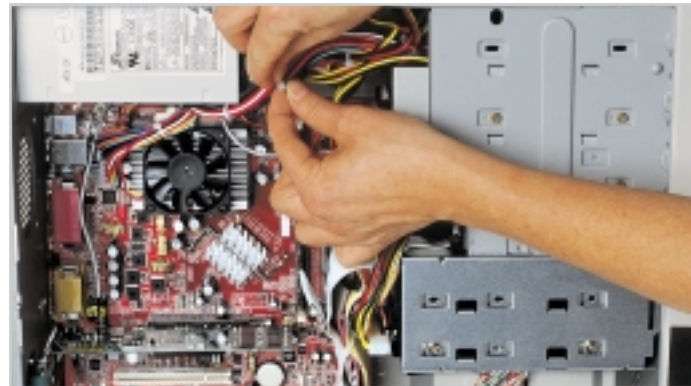
Tüm bu kontrollerde güç kaynağının havalandırma deliklerinin çevresinde biriken toz ve kir dikkatinizi çekmiş olmalı. Bilgisayarınız ne kadar eskiyse, o kadar tozlanıp kirlenmiştir.

Tozlu ve kirli bilgisayar da tozu ve kirden kadar sorun yaratır. Özellikle güç kaynağındaki tozlanma, sadece kötü görünmeye neden olmakla kalmaz, aynı zamanda belli bir kirlilik derecesinden sonra, aygıtın bozulmasına bile neden olabilir. Bu durumda bu kirliliği temizlemeniz gerekir.

Güç kaynağını dikkatli bir şekilde açın ve uygun, yumuşak bir fırça ile içini temizleyin. Elektrikli bir süpürge hortumunu, fırçanın yakınında dikkatli bir şekilde gezdirirseniz, açığa çıkan tozun evinizi tozlatmasına da engel olabilirsiniz. ■

LN, MR, JR, DW, Aİ, GR, FK /

Ufuk Yamankılıçoğlu@uyaman.chip.com.tr

TEMİZ: Hava sirkülasyonu için kasa içinin de derli toplu olması gerekiyor, en iyisi kablo bağlayıcılarla kablo salatasını önlemek.

Yeni 3D-Grafik Chip'leri Yolda

Kartlarınızı
Masaya Açın!

Bir grup 3D ekran kartı üreticisi, pazar lideri Nvidia'ya, en azından kağıt üzerinde, meydan okuyor. İlk sürprizi ise, üç monitör desteğine sahip olan Matrox'un Parhelia 512 3D chip'i yaptı.

■ Matrox, sonunda Nvidia ve ATI'ye ecel terleri döktürecek yeni 3D chip'ini Parhelia 512 ismi ile piyasaya sunuyor. Sahip olduğu dahili 512 bit'lik veriyolu genişliği, 4x yerleştirilmiş Vortex Shader, eksiksiz DirectX9 desteği, Hardware Displacement Mapping ve 16x köşe düzeltme ("FAA-16x) özellikleri ile Parhelia 512, kullanımı yayılmakta olan GeForce 4 Titanium'u gölgede bırakabilir. Dikkat çekmek için yapılan bir blöf mü yoksa incelemeye açık bir sıçrama mı? Ancak ne olursa olsun, en ilgi çekici fonksiyonu ise, "Surround Gaming" olarak adlandırılan ve 3D görüntünün üç ayrı ekrana bölünerek çevresel bir görüş elde edilebilmesi. Bu chip'i kullanan ilk kartlar, senenin ikinci yarısında kullanıcıların beğenisine sunulacaklar.

Grafik işlemcilerinin savaşı

SIS ise AGP 8x uyumlu ilk grafik chip'i Xabre400 ile kendinden söz ettirirken, Geforce 4 MX'in yerini hedefliyor. Bu kart ile 200 MHz işlemci hızı, 128 Mbyte DR-RAM (250 MHz), tam DirectX 8.1 desteği ve iki monitör çıkışını uygun fiyatlarla elde edebilirsiniz. Gigabyte, Soyo veya Aopen gibi üreticilerin hazırladıkları

rı Xabre400 kartları, yaklaşık olarak 120 dolar'dan satışa sunulacaklar. VIA da Zoetrope grafik işlemcisi ile kısa bir süre sonra piyasadaki yerini alacak.

Grafik piyasasında sürpriz gelişmeler

Bir başka şaşırtıcı gelişme ise, CAD uzmanları eğer yeni satın aldıkları 3Dlabs'ın basamaksız büyütülebilir VPU'sunu (Visual Processing Unit) kendi kartlarına entegre ederlerse, OpenGL 2.0 ve DirectX9 desteği ile Creative Labs'den gelebilir. ATI'nin R3000 chip'i de söylentilere göre daha yüksek grafik kullanımını sağlayacak olan 8 piksellik pipeline ile atılım yapmaya hazırlanıyor.

Computex fuarında ilk defa karşımıza çıkan piyasa lideri Nvidia'nın NV30 kod adındaki bir sonraki işlemcisi hakkında firma CEO'su Jen Hsun-Huang, firmanın kuruluşundan itibaren, NV30'un grafik kartı endüstrisindeki en önemli atılımlardan biri olduğu açıklamasını yapıyor. Ancak şu anda kesin olan tek şey, ilerde ekran kartı piyasasında büyük bir rekabetin yaşanacağı. Computex fuarı izlenimlerimizi 46. sayfadan itibaren okuyabilirsiniz.

Logitech Pocket Digital**Bond'un Dijital Yardımcısı**

Logitech'in yeni dijital kamerası, kredi kartı biçimindeki şık alüminyum tasarımı ile göze çarpıyor. Sahip olduğu entegre 16 MByte'lık hafızasında 640x480 çözünürlükte 52 tane resim saklayabiliyor. Aynı zamanda 1.3

megapiksel çözünürlükte (1.280 x960) çekim yapmak da mümkün. Çekilen fotoğraflar ise JPEG biçiminde saklanıyorlar. USB kablosu üzerinden, hem hafızadaki resimler PC'ye aktarılıyor hem de ayrıca uğraşmaya gerek kalmadan makinenin Lityum Polymer pili de şarj edilebiliyor. Logitech iki sene garantili kamerası ile beraber Autobrite ve MGI Photosuite 4 SE resim düzenleme programlarını veriyor.

Fiyatı: Yaklaşık 180 euro

Bilgi için: www.logitech.com

Aopen ESW-884**Ultra İnce CD-RW Sürücü**

Aopen'ın harici CD-RW sürücüsü, ESW-884 bir firewire ve USB 2.0 arabirimi ile donatılmış. 400 gramdan düşük olan ağırlığı ve 144x145x21 mm'lik ölçüleri ile mobil kullanım için ideal bir ürün olarak göze çarpıyor. CD-R ve CD-RW'ler 8x hızında yazılabiliyor ve 24x hızına kadar da okunabiliyorlar. Sürücü, buffer underrun hatalarına karşı, just-link fonksiyonuna sahip ve Nero Burning Rom, USB 2.0/Firewire kablosu ile beraber sunuluyor.

Fiyatı: Yaklaşık 240 euro

Bilgi için: www.aopen.com

Rio Volt SP50**Ucuz MP3 Player**

Rio Volt 50, klasik müzik CD'lerinin haricinde, üzerlerinde 10 saatlik CD kalitesinde müzik barındırabilen CD-R veya CD-RW'ya

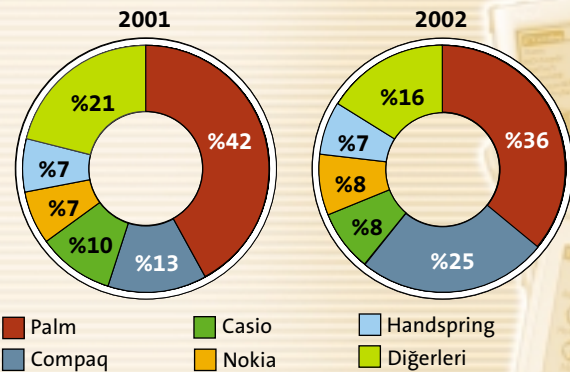
kendi yazdığınız MP3 dosyalarını da çalıştırıyor. 120 saniyelik hafızaya sahip olan Electronic Shock Protection, hareket halindeyken müzik kesintilerinin oluşmasını engelliyor. İki tane aralıksız çalışabiliyor. 230 gram ağırlığındaki aygıt, sahip olduğu ID3 isim göstergesi sayesinde, klasörler arasında gezinmeyi mümkün kılıyor.

Fiyatı: Yaklaşık 120 euro

Bilgi için: www.sonicblue.com

PDA'LARIN PAZAR GELİŞİMİ

Palm gidiyor, Pocket PC uygun adım ilerliyor

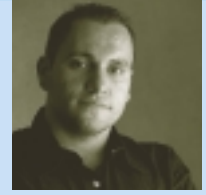

PALM İÇİN ZOR ZAMANLAR: Palm satışları, geçen sene bu zamanlara kıyasla 2002 yılında oldukça büyük bir gerileme kaydetmiş. En büyük atılımı yapan ise Compaq'ın iPaq modeli.

Kaynak: CHIP Online

KISA... KISA...**► Mitsumi CR 408A**

Mitsumi CR 480A, diğer üreticilerin aksi yöndeki açıklamalarına rağmen, "Mount Rainer" test paketine sahip olan ilk sürücü. Mount Rainer, herhangi bir yazılıma ihtiyaç duymadan, dosyaların sadece taşınarak CD üzerine yazılmasına imkan tanıyan bir teknoloji.

EDİTÖR'DEN NOTLAR

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi

Grafik İşlemcilerde Yeni Soluk

Bu ay size çok kısa zamanda ülkemizde de göreceğimiz yeni grafik işlemcilerinden bahsedelim. Bu grafik chiplerinden ilki S3 Savage XP. Via tarafından üretilen bu grafik chip 64 Mbyte bir belleğe ve 8X AGP desteğine sahip olacak. Notebook ve Desktop sistemlerde de yer alacak olan bu grafik chipset, AGP kart olarak da bulunabilecek. Grafik işlemcileri piyasasını hareketlendirecek diğer bir firma ise anakart chipsetleri ile iyi bir başarı yakalayan SIS. SIS Xabre 400 chip'ini ekran kartı üreticilerine verdi bile. Öyle ki çok yakında ünlü markaları bu chipset ile görebileceksiniz. Yalnız bu iki grafik chipsetinden büyük bir performans beklemek yanlış olur. Nvidia'nın MX serisinden daha düşük bir performansa sahip olacak olan bu chipler daha çok fiyatı ile göze çarpacaklar.

IN & OUT**Dizüstü**

Hızla düşen fiyatları ve yükselen performansları ile dizüstü bilgisayarlar, masaüstü sistemlerle yarışmaya başladılar.

"Standart" Klavye

Ergonomik tasarımı olmayan zor kullanışlı klavyeler, artık rahat yazmak isteyen kullanıcıların gözünden hızla düşüyor.

Bilgi için:

www.fujitsu-siemens.com.tr

KISA... KISA...

► Epson Stylus Color C42 UX

Hızlı baskı ve kolay kullanımı ile hem ev hem ofis ortamında kullanım için geliştirilen EPSON Stylus C42UX, yeni duman grisi rengiyle de dikkat çekiyor. EPSON Stylus C40UX'in yerini alacak olan, Stylus C42UX'in baskı hızı siyah beyaz metinler için dakikada 11 sayfa ve renkli baskıda dakikada 5.4 sayfa. EPSON Stylus C42UX, her ortama uyum sağlayan dizaynı ve ayırt edici şık duman grisi rengiyle, dijital baskı yapmaya yeni başlayanlara EPSON teknolojisi ile garantilenen kullanım kolaylığını sunuyor.

Bilgi için: www.epson.com

► IBM'lerin Efendisi

IBM, Oscar ödüllü Lord of the Rings (Yüzüklerin Efendisi) filminin dijital efekt yapımcısı Weta Digital adlı şirketle bir ortaklık anlaşması imzaladı. Anlaşmaya göre Yüzüklerin Efendisi filminin yeni bölümlerinin post prodüksiyon çalışmaları IBM'in 6580-WEA istasyonları üzerinde yapılacak. IBM, sinema dünyasının en çok ses getiren filmlerinden biri olarak kabul edilen "Lord of the Rings-Yüzüklerin Efendisi" filminin kalan 2 bölümünün prodüksiyon çalışmalarında IBM IntelliStation sunucularının kullanılacağını açıkladı. Yeni Zelanda'lı firma Weta Digital Ltd.'nin Oscar ödüllü "Lord of the Rings" filmi prodüksiyonu için 150 adet IBM IntelliStation iş istasyonu kullanacak.

Bilgi için: www.ibm.com

► 100 Dolardan Ucuz Palm

Palm bu sene içerisinde pazara 100 dolardan ucuz bir PDA sunmayı planlıyor. Palm pazarlama müdürü Eric Benhamou bu sayede PDA kullanıcılarının dört kat artmasını umuyor. Palm, kullanıcıların 12 ile 18 ay sonra PDA'larını geliştirmek istediklerini belirtiyor. Bu yüzden cihaz, standart fiyata sunulan yan ürün ve modüllerle donatılacak. Benhamou'nun açıklamasında çok sayıda elektronik cihazın asıl patlamasını fiyat bariyerlerinin 100 doların altına çekilmesinden sonra yaptığını açıkladı. Buna örnek olarak ise walkman'i gösterdi.

Bilgi için: www.palm.com

Katla, Kıvrır, Sakla

Kağıt İnceliğinde LCD

Bugüne kadar elektronik kağıt teknolojisinde çok renkli ekran kullanımı mümkün değildi. Philips'in duyurusu heyecan yarattı!

■ Philips, kağıt kadar hafif monitörler üretilmesine olanak sağlayacak bir teknoloji geliştirdiğini duyurdu. Bilim adamları sıvı kristal maddelerle düz yüzeyleri boyamayı başardı. Böylece katlanabilen kağıt ekranlar konusunda önemli bir gelişme kaydedilmiş oldu. Normalde, dizüstü bilgisayarlarda, saatlerde ve cep telefonlarında kullanılan likit kristal ekranlar (LCD) iki cam tabakasının arasına yayılıyor. Philips

tarafından geliştirilen yeni tasarımda ise, LCD plastik kağıtlara ve hatta kumaş üzerine, koruyucu bir cam tabaka olmadan boyanabiliyor.

Philips tarafından geliştirilen teknik, likit kristal ve polimer karışımının herhangi bir yüzeye boyanması ve ardından iki doz kızılötesi radyasyona tabi tutulması işlemine dayanıyor. Uygulanan radyasyon, karışımın üzeri şeffaf polimerle kaplı, bal peteği şeklinde hücrelere

ayrılmasını sağlıyor. Ortaya çıkan katman, bir bilgisayara bağlanınca, içi likit kristal dolu hücreler, renk değiştirerek görüntünün oluşmasını sağlıyor.

Bilgi için: www.philips.com.tr

KIVIRILAN MONİTÖR:

Teknoloji sayesinde cepte taşınacak ince ekranlar kıvrılabilir veya katlanabilir.

Yeni Sabitdisk Tasarımı

X-Box için Seagate

Seagate'in yeni U Series X modeli, oyun konsolları, yazıcılar, fotokopi makinaları ve benzeri uygulamalar için Six Sigma kuralları uygulanarak tasarlandı.

Seagate Technology, gelecekte pazarların dışındaki ihtiyaçlara cevap vermek üzere tasarlanmış ilk sürücü olan yeni U Series X'i tanıttı. Ürün, Microsoft'un Xbox video oyun sistemi, jukeboxe müzik sistemleri, fotokopi makinaları, perakende satış noktası (POS) sistemleri ve düşük maliyetli

PC'ler gibi yüksek güvenilirlik, sessiz çalışma ve yeterli kapasite gerektiren uygulamalara hitap ediyor. Tasarım, sadece tek bir okuma/yazma kafası ve sistem içi hava akımını iyileştirmek amacıyla, yüzde 25 daha ince profille düşük maliyet, süratli performans ve değişik uygulamalar için dayanıklılık özelliklerini bir araya getiriyor.

Bilgi için: www.seagate.com

İNCE VE SESSİZ: Pek çok cihazın içinde bilgi depolaması için sabitdisk bulunması gerekiyor. Harddisk gürültüsü ise üreticileri kaygılandırıyor.

Jornada 728

Klavyeli High End PDA

HP'nin çok gururlandığı el bilgisayarı Jornada 728 artık fiziksel bir klavyeye sahip. Küçük boyutları yüzünden yazı yazmanın sorun olduğu el bilgisayarlarından farklı olarak enine yerleştirilmiş ekranı tuşların üzerine kapak olarak kapatılabilir. HP'nin açıklamalarına göre Lithium Ion pili 14 saat aralıksız çalışmaya imkan tanıyor. Gücünü sahip olduğu Intel'in 206 MHz'lik StrongArm işlemcisinden alan PDA, ayrıca 64 MB dahili hafızaya ve 640x240 çözünürlükte arkadan ışıklı, 65.536 renkli dokunmatik bir ekrana sahip. 515 gram ile ağır sayılabilecek PDA W-Lan ve Bluetooth özelliklerini de destekliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 1.300 euro

Bilgi için: www.hp.com

L151s ve L1810B

TFT LCD'ler Piyasada

LG'nin yeni seri TFT LCD'leri Türkiye'de UFOTEK tarafından pazara sunuldu. 15" ve 18.1" büyüklüğündeki L1510s ve L1810B modellerini duyuran firma, yatay ve dikeyde ulaştığı 160 derecelik görüş açısı ile dikkat çekiyor. LCD'ler 449 ve 1019 dolarlık fiyatlar ile de piyasada ilgi toplamayı umuyor.

Bilgi için: www.ufotek.com.tr

Toshiba Satellite 5100

Uzaktan Kumandalı Laptop

Toshiba'nın son kullanıcılara hitap eden yeni notebook'u, DVD, CD, MP3'ler ve Power Point prezentasyonları bilgisayara dokunmadan kontrol edebilecek infrared uzaktan kumandaya sahip olan ilk taşınabilir bilgisayar.

Satellite 5100, paralel olmayan dijital medya performansı sunan 64 MB paylaşımsız ekran kartı ile Nvidia GeForce4 440 Go grafik chip'e sahip. Bu yüksek performanslı mobil grafik işlemci, özellikle grafik açısından yoğun oyunlar oynamak ve prezentasyonları daha hızlı çalıştırmak için ideal görünüyor. Buna ek olarak, yeni Satellite 5100, notebook kullanıcılarına ikinci bir ekran ve mükemmel dokunuş arabirimi ve donanımı sağlayan, LCD-donanımlı bir touch pad olan Synaptics'in cPad'i ile donatılmış. CPad'teki mevcut uy-

gulamalar, hesap makinesi, imza girişi ve not kağıdıdır. Bunun

yanında daha yüksek ses kalitesi için, entegre subwoofer'a sahip on-board harman/kardon ses sistemi, dijital kayıt için S/P Dolby Digital Optical Out port ve ev tiyatrosu sistemlerine bağlantı için 5.1 Dolby Digital output da bilgisayarın özellikleri arasında.

Bilgi için: www.toshibatr.com

HP ve Compaq Birleşti

Compaq'ın Devri Kapandı

Aylar süren bir sürecin ardından HP-Compaq birleşmesi sonunda tamamlandı. Yeni ekonomi kavramını gerçeğe dönüştürme hedefini taşıyan HP bundan sonra eski Compaq ürünleri için de gerekli hizmeti veremeye devam edecek.

Yeni HP, daha etkili bir yönetim ve hizmet sağlanması amacıyla dört iş biriminden oluşuyor: Kişisel Sistemler Grubu, Görüntüleme ve Baskı Grubu, Kurumsal Sistemler Grubu, HP Hizmetler.

Bilgi için: www.hp.com.tr

İÇİNDEKİLER

PDA
Sagem WA 3050
İşlemci
Intel Pentium 2,53 GHz
Anakart
MSI 845EMAX2-BLR

17" Monitör
Samsung
SyncMaster 757 NF
Firewire Kartı
Billinton IEEE
1394 PCI Card
Anakart
Abit IT7

CD Yazıcı
MSI MS-8332
Anakart
DFINB73-EA
Anakart
Fic VI11

Anakart
Abit BD7II-Raid
DVD-RW
Sony DRU110A
Anakart
Epox 8 K3A+

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Asya'nın en büyük fuarı olan Computex bitti. Bu fuarın önemi, en son teknolojik ürünleri yerinde görebilmeniz. Bizim gözlemlerimize göre anakart üreticilerinin bu fuarda oldukça büyük bir ağırlıkları vardı. Bu ağırlık bu ay donanım inceleme sayfalarımıza da yansıdı. Çeşitli üreticilerden gelen ve birbirinden ilginç özelliklerle dolu olan toplam altı adet anakartı incelemeye aldık. Bunların arasından en çok göze çarpan, Bluetooth desteği ile MSI'in yeni ürünü 845E Max2 modeliydi.

Yeni nesil Intel işlemcileri destekleyen bu anakart, ayrıca 10/100-MBit-LAN, 6xUSB 2.0, 5.1 AC97 Sound ve ATA133 RAID teknolojilerine de uyumlu. Geçen ay incelediğimiz Abit'in AT7 modelinin ardından bu ay da IT7 ürününü inceledik. IT7, i845 chipsetini üzerinde barındıran ve AT7 gibi seri, paralel ve PS/2 portlarına sahip olamayan bir anakart.

Ülkemizde pek duyulmamış olan DFI bu ay bir çok özelliklerle donatılmış olan bir ürünü ile karşımıza çıktı. Opsiyonel Smart Card ve SD Card okuyucusu ve 6 kanal audio çıkışı ile SPDIF giriş-çıkışı, anakartın beğendiğimiz özellikleri arasında yer alıyor. Ayın ürünü ise Sagem WA3050. Sagem WA3050 Handheld PC ve cep telefonu karışımından oluşan bir cihaz. Sagem telefon olarak kullanıldığında SMS alıp gönderebiliyor. Ayrıca GPRS özelliği sayesinde internette gezinmeye izin veriyor. Windows CE işletim sistemine sahip olan cihaz, Windows'a alışık olan kullanıcılara büyük bir avantaj sağlıyor. Intel'in son bombası olan 2.53 GHz'lik işlemcisi de donanım inceleme sayfalarımızda yer alıyor. 533 MHz'lik bir FSB hızına sahip olan bu işlemcinin en önemli özelliği, bant genişliğini 3.2 GB'dan saniyede 4.2 GB'a yükseltmesi.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandıran bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı". Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay değerlendirip sıralandırmak

için uygun gördük. Böylece puanlandığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

Donanım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
07/2002

PDA

**SAGEM WA
3050**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Sakarya Telekomünikasyon
BİLGİ İÇİN (212) 219 35 60
FİYAT **829 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

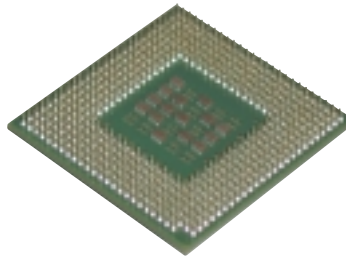
İşletim sistemi Windows CE 3.0
İşlemci 206 Mhz Strong ARM
Görüntü alanı 60 x 80 mm
Bellek 16 MB
Boyut 130.6 x 80.6 x 16.5 mm
Ağırlık 198 gr

Cep telefonlu Pocket PC: Sagem WA 3050, Windows CE handheld PC ve cep telefonu karışımından oluşan bir cihaz. Telefon olarak Dual Band GSM ve GPRS teknolojisini destekleyen cihaz, Windows CE 3.0 işletim sistemi sayesinde Pocket Word, Excel, Outlook, Internet Explorer ve Media Player gibi Microsoft kökenli yazılımları içeriyor. Bu sayede WAP servisini kullanarak e-mail'lerinizi kontrol edebilir ya da ofis dokümanlarınızı düzenleyebilirsiniz. Üzerinde 16 Mbyte'lık bir bellek bulunduran Sagem WA 3050'nin dezavantajı ise, monochrome, yani siyah beyaz bir ekrana sahip olması. Lithium polymer akü kullanan cihaz, 300 saatlik bir stand by ve 5 saat konuşma süresi sağlıyor. Ayrıca ekranın büyüklüğü ve görüntü alanı da oldukça iyi. Ancak, arka plan aydınlatmasına da sahip olan Sagem WA 3050'nin bu konuda yetersiz kaldığını söylemeliyiz. Ayrıca cihazın telefon özelliğine baktığımızda, telefona temel fonksiyonların dışında pek bir önem verilmediğini görüyoruz...

SONUÇ: Cihazın pratik yapısı sayesinde, ofisinizi ve telefonunuzu her zaman yanınızda taşıyabilmeniz mümkün.

- + Windows CE ile kolay kullanım
- + GPRS desteği var
- Siyah beyaz ekran

İşlemci

**INTEL PENTIUM
2,53 GHZ**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Datagate, Armada
BİLGİ İÇİN (212) 282 98 80,
(212) 230 84 80
FİYAT **691 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

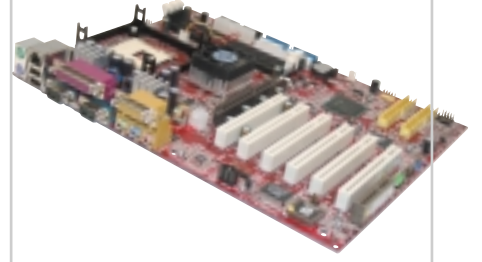
İşlemci frekansı 2,53 GHz
FSB hızı 533 MHz
L2 ön bellek 512 KB
Yapı Socket 478
Teknoloji 0.13-µm

Intel işlemcilerde 533 MHz FSB devri: Geçen aylarda size Intel'in 2.4 GHz Northwood işlemcisi tanıtmıştık. Bu işlemci, 200mm Wafer yerine 300mm Wafer ve Intel NetBurst mimarisini kullanması ile dikkat çekiyordu. Çok geçmeden Intel, işlemci gelişmelerindeki son trendi açıkladı. Bu trend 533 FSB hızında çalışan işlemcilerdi. Bu ay inceleme fırsatı bulduğumuz 2.53 GHz'lik bu yeni işlemci, birçok chipset ile uyumlu bir şekilde çalışabilen bir ürün. Yalnız dikkat etmeniz gereken bir nokta ise, kullanacağınız anakartın 533 MHz FSB hızını desteklemesi. Front Side Bus'ı 400'den 533'e yükseltmek, bant genişliğini 3.2 GB'tan saniyede 4.2 GB'a yükseltmek anlamına geliyor. Bu da doğal olarak bir performans artışı sağlıyor. Ama bu performans artışını da 400 MHz FSB'de çalışan 2.4 GHz'lik işlemci ile karşılaştırdığımızda, çok da yüksek olmadığını söyleyebiliriz. Örneğin oyunlarda performans artışının yüzde 8-10, Mpeg-4 uygulamalarında da artışın yüzde 9-10 civarlarında olduğunu gördük.

SONUÇ: Yüksek bir sistem hızında çalışan bu yeni işlemci, yeni nesil bellek modülleri ile, performansta artış sağlıyor.

- + 533 MHz FSB hızında çalışıyor
- + Bant genişliği saniyede 4 GB'a çıkıyor
- Yüksek fiyat

Anakart

**MSI 845E
MAX2-BLR**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Datagate, Multimedia
BİLGİ İÇİN (212) 282 98 80,
(212) 212 98 50
FİYAT **169 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü ATX
Chipset i845e
İşlemci yuvası Socket 478
FSB hızı 533 MHz
Bellek yuvası 3x184 pin DDRAM

Bluetooth'lu anakart: Intel'in yeni chipsetine sahip olan bu yeni anakart, Bluetooth desteği ile kendisini rakiplerinden farklılaştırıyor. PC2PC-Bluetooth olarak adlandırılan bu özellik, tam yedi adet cihazı aynı anda destekleyebiliyor. Örneğin yazıcı, notebook, PDA veya cep telefonu bu anakart ile bağlantınızı kurabilirsiniz. İsteyen kullanıcılar bilgisayar sistemlerini de paylaşım acaabiliyorlar. Yalnız transfer oranının saniyede 1 Mbit ile sınırlı olması, sadece dosya alış veriş için elverişli.

Oyunlar için bu transfer oranının çok düşük olduğunu unutmamak gerek. Bluetooth'un yanı sıra 10/100-MBit-LAN, 6x USB 2.0, 5.1-AC97-Sound, ATA 133-RAID ve sistem açılırken hata kontrolünü gerçekleştiren LED diagnose bracket özelliği de entegre edilmiş. Anakart bu kadar özelliği desteklemekle birlikte performansından ödün vermiyor. Anakartın tek dezavantajı ise, DDR 333 bellek modülleri ne yazık ki desteklememesi.

SONUÇ: MSI, stabil çalışma ve yüksek performans değerlerinin yanı sıra, bluetooth özelliği sayesinde, rakiplerini oldukça zorda bırakacağı benziyor.

- + Bluetooth modülü ile birlikte veriliyor
- + 533 FSB hızında çalışabiliyor
- DDR 333 desteği yok

Donanım Testi

CHIP TOP 10 4.Sıra

17" Monitör

SAMSUNG
SYNCMaster 757 NF
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFOR. ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Koyuncu, Kont
 BİLGİ İÇİN (216) 522 99 00,
 (216) 499 62 99

FİYAT **269 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Ekran	Diamondtron NaturalFlat
Görüntü alanı	17 inç
Nokta aralığı	0.25 mm
Maksimum çözünürlük	1920x1440 piksel
Boyut	398x412x400 mm

Canlı renkler, temiz görüntü: Günün uzunca bir bölümünü ekran başında geçirenlerden misiniz? Eğer öyle ise, sürekli baktığınız görüntünün canlı ve net olmasını istemez misiniz? Samsung gerçekteki bir görüntünün ekrana taşınması mantığı ile yola çıkarak, yeni serisi olan NF ile karşımıza çıktı. Bu ay bu ürün serisinin iki modelini inceleme fırsatı bulduk. Bunlardan biri Nec ve Mitsubishi firmalarının ortak yapımı olan Diamondtron NaturalFlat düz ekran tüpünü kullanan ve 0.24 mm nokta aralığına sahip olan 17 inçlik Samsung Syncmaster 757NF. Oldukça şık dizayn edilmiş olan monitör, TCO99 standardını tam olarak destekliyor ve Windows 98 işletim sistemi tarafından da tanınıyor. Samsung, çoğu düz ekran monitörün problemi olan köşe ve kenarlardaki net olmayan görüntü problemini natural flat ekran tüpü sayesinde çözmüş gibi. Ayrıca, yansımalar da mümkün olan en az seviyeye indirgenmiş.

SONUÇ: Syncmaster 757 NF, neredeyse trinitron ekran tüplerinin sunduğu canlı renkleri bu monitör ile sağlamayı başarıyor.

- + Yüksek bir çözünürlüğe çıkabiliyor
- + Parlaklık ve kontrast ayarlaması başarılı
- İçeriye gömülmüş olan kontrol paneli zamanla laçkalaşiyor

Firewire Kartı

BILLIONTON IEEE
1394 PCI CARD
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFOR. ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Turanlı
 BİLGİ İÇİN (212) 216 05 20
 FİYAT **35 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Arabirim	PCI
Bağlantı	3xIEEE 1394 girişi
Standart	IEEE1394, IEEE1394 OHCI v1.0, 1394A v2.0
Hız	100/200/400 MBps
Yazılım	VideoWave III

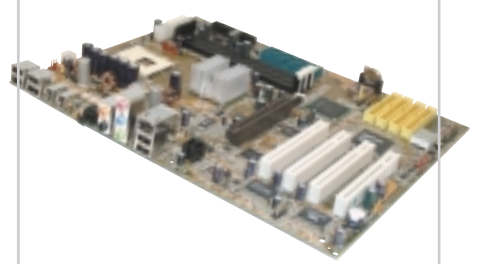
Dijital dünyaya hazırlık: Dijital video işlemleri için iki adet ürüne ihtiyaç duyulur. Bunlardan ilki, dijital kaydın bilgisayar sistemine aktarılmasını sağlayan ve IEEE1394 olarak adlandırılan bir firewire kartı, ikinci ürün ise, aktarılan dijital görüntülere istenilen işlemlerin yapılmasına izin veren yazılımlardır. Durum böyle olunca birbirini tamamlayan bu ürünler de birleşik halde kullanıcıya sunuluyor. Örneğin Billionton'un IEEE 1394 PCI Card ürünü olduğu gibi... Dijital video işlemleri için gerekli olan donanım ve yazılım ürünleri bir paket halinde piyasaya sürülüyor.

Sorunsuz bir kurulumla sisteme rahatlıkla dahil olabilen ürün, birlikte verilen yazılımın kurulmasıyla da tam anlamıyla kullanılabilir hale geliyor. Üzerinde üç adet harici giriş bulunduran kart, ayrıca bir dahili giriş bulundurmuyor. Yani üzerinde bir firewire bağlantısı bulunduran ve kasanın içine monte edilen yeni nesil donanımlarla bu ürün birlikte çalışıyor.

SONUÇ: Billionton IEEE 1394 PCI Card, temel video editing işlemleri için uygun bir çözüm oluşturuyor.

- + Uygun fiyatı
- + Yazılımının kullanımı basit
- Dokümantasyon yetersiz

Anakart

ABIT IT7
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFOR. ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Okyanus
 BİLGİ İÇİN (212) 356 70 70
 FİYAT **175 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipset	i845E
İşlemci yuvası	Socket 478
FSB hızı	400/533 MHz
Bellek yuvası	3x184 pin DDR DIMM
Slot sayısı	1 AGP, 4 PCI

USB'ye tam destek: Geçen ay size Abit'in yeni konsept anakartı olan ve Athlon işlemcileri destekleyen AT7'yi tanıtmıştık. Bu anakart, üzerindeki seri, paralel ve PS/2 bağlantıları yerine USB ve firewire portları ile dikkat çekmişti. Bu ay size yine Abit imzasını taşıyan benzer bir modeli tanıtacağız. IT7 olarak adlandırılan bu yeni ürün, adından da anlaşılacağı gibi, Intel işlemcileri destekleyen bir model. Üzerinde sadece USB 2.0/1.1 ve firewire portlarına sahip olan anakart, buna karşın bir çok donanım özellikleri ile çeşitli ek fonksiyonlar içeriyor. Örneğin Ultra Ata 133 desteği, 8 adet USB portu, 2 adet firewire portu ve IDE RAID özelliği, anakartın artılarından sadece bir kaç. Yeni, nesil i845e chipsetini üzerinde barındıran IT7, bu sayede 400 ve 533 FSB'li Intel işlemcileri destekleyebiliyor. Entegre bir ethernet chip'ine de sahip olan anakart, aynı zamanda yer alan Post Code okuyucusu ile sistem arızalarına anında müdahale imkanı tanıyor.

SONUÇ: Birçok özelliklerle donatılmış olan IT7, USB hub ve çeşitli adaptör kartlarının kullanımına da bir son vermesi ile beğenimizi kazandı.

- + Entegre donanım bileşenlerinin seçimi
- + Optik ses çıkışına sahip
- Eski donanım bileşenlerine uyumlu değil

CD Yazıcı**MSI MS-8332****CHIP PUANI****FİYAT/PERFOR.**

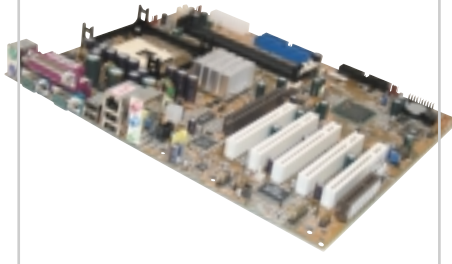
-

FİRMA Datagate, Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 282 98 80,
(212) 212 98 50

FİYAT **FİRMAYI ARAYINIZ**

TEKNİK VERİLER

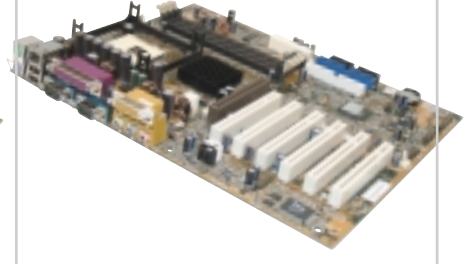
Arabirim	ATAPI
CD-R yazma hızı	32X
CD-RW yazma hızı	12X
CD-ROM okuma hızı	40X
Tampon bellek boyutu	2 MB

Anakart**DFINB73-EA****CHIP PUANI****FİYAT/PERFOR.**

FİRMA Protokom
BİLGİ İÇİN (212) 216 23 92
FİYAT **115 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipset	i845E
İşlemci yuvası	Socket 478
FSB hızı	533 MHz
Bellek yuvası	2x184 pin DDR DIMM
Slot sayısı	1 AGP, 5 PCI, 1 CNR

Anakart**FIC VI11****CHIP PUANI****FİYAT/PERFOR.**

FİRMA Tellioğlu
BİLGİ İÇİN (212) 213 34 40
FİYAT **106 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipset	SIS645DX
İşlemci yuvası	Socket 478
FSB hızı	400/533 MHz
Bellek yuvası	3x184 pin DDR DIMM
Slot sayısı	1 AGP, 6 PCI

MSI optik sürücüler pazarına göz dikti: Anakart ürünleri ile tanıdığımız MSI firması bu ay çok farklı bir ürün ailesi ile karşımızda. MSI, büyük başarı yakaladığı anakart ve ekran kartı kategorisine şimdi de optik cihazlarla katılarak bu başarısını pekiştirmek istiyor. Bu yeni ürün ailesinin fertlerinden biri, MS-8332 ürün kodu ile 32x yazma hızına sahip olan CD yazıcı. Bu CD yazıcısını bir önceki ayda yayınladığımız CD-RW testindeki kriterlere göre test ettik ve puanlandırdık. İlk olarak ürünün CD performansının oldukça iyi olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle ortalama veri transfer hızı, diğer ürünlerden daha fazla. Audio CD ve sabitdiskteki karışık verilerden oluşan bir kopyalama işleminde ortalamanın üstünde değerler elde ederken, CD'den CD'ye kopyalama işleminde kayda değer sonuç elde edemedik. Genel olarak baktığımızda, ürünün bir ilk olmasına karşın ortalama yakaladığını söyleyebiliriz. Ama MSI MS-8332'in TOP10 tablomuzda yer alması için, yeterli toplam puana ulaşması gerekiyor.

SONUÇ: MSI MS-8332, geçen ay yayınladığımız CD-RW testine göre, toplamda 11. sırada yer alıyor.

⊕ Veri transfer hızı oldukça iyi

⊖ Kopya CD'lerle sorunlu

⊖ CD'den CD'ye kopyalama işlemi yavaş

Hepsi bir arada: Ülkemizde ortalama performansla sahip anakart modelleri ile yeni yeni tanınan DFI, bu sefer de yüksek performans modeli ile karşımızda. NB73-EA ürün numarasını taşıyan bu anakartın özelliği, Intel'in son chipset teknolojisi olan i845e'yi desteklemesi. Bu yeni chipset teknolojisi sayesinde 533 FSB hızında çalışan yeni nesil Intel işlemciler rahatlıkla çalıştırılabilir. DFI'deki yenilik, chipset ile sınırlı değil. 4 adet USB 2.0/1.1 yuvasına sahip olan ürün, entegre Realtek RTL8100 fast ethernet chip'i ile kullanıcılara 10 ve 100 Mbps'lik network desteği de sunuyor. Bunun yanı sıra 6 kanal destekli bir ses chip'ini üzerinde barındıran NB73-EA daha fazlasını arayan kullanıcılara, SPDIF giriş ve çıkışlarına sahip olan harici bir modül veriyor. DFI, Smart Card ve SD Card kullanıcılarını da düşünerek bu modeline bir Smart Card okuyucusu da dahil etmiş. Floppy yuvasına takılan bu ürün, hem Smart Card hem de SD Card'ları destekliyor.

SONUÇ: Birçok donanım özelliğini birlikte sunan anakart, overclock performansı ile de oldukça başarılı.

⊕ Smart Card ve SD Card destekliyor

⊕ 6 kanal audio çıkışı ve SPDIF giriş ve çıkışı var

⊖ Sadece 2 adet DIMM yuvası

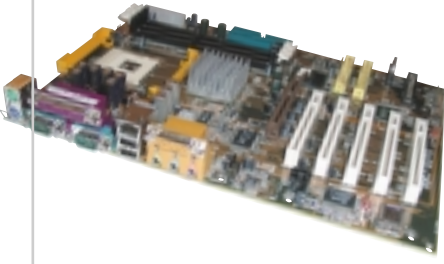
Pentium 4'lere SIS desteği: Intel'in yeni işlemcisinin çıkmasıyla birlikte, anakart piyasasında oldukça büyük bir hareketlenme gözlemlendi. Çünkü Intel'in birçok chipset ile bu yeni işlemcisini destekleyeceğini açıklamasının ardından, diğer chipset üreticilerinin bu gelişmeye seyirci kalmayacağı belliydi. Bu chipset üreticilerinden biri de yeni nesil Pentium 4 işlemcilerini destekleyen chipseti ile iddialı olan SIS. Bir önceki chipset ürünü ile iyi bir başarı grafiği yakalayan SIS, 645DX ürünü ile bu başarısını sürdürmeye kararlı. FIC VI11 anakartında yer alan bu yeni chipsetin en önemli özelliği, DDR333 bellek modüllerini desteklemesi. Ayrıca AGP 4x desteği de sağlayan VI11, SiS961B güney köprüsü sayesinde 6 kanal AC97 ses, 100-Mbit ethernet, altı adet USB 1.1 girişi ve Ultra ATA 133 desteği sunabiliyor. Son olarak FIC'in, bu yeni chipset ile Pentium 4 işlemcilerle iyi bir alternatif sunduğunu düşünüyoruz.

SONUÇ: FIC VI11'in, DDR333 bellek modülleri ile kullanıldığında, i845e chipsetli anakartlara kıyasla oldukça iyi bir performans verdiğini söyleyebiliriz.

⊕ DDR333 desteğine sahip

⊕ Harici SPDIF ve optik ses çıkış modülü birlikte veriliyor

⊕ PCI slot sayısı yeterli

Anakart**ABIT BD7II-RAID**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Okyanus
BİLGİ İÇİN (212) 356 70 70
FİYAT 134 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü ATX
Chipset i845E
İşlemci yuvası Socket 478
FSB hızı 400/533 MHz
Bellek yuvası 3x184 pin DDR DIMM
Slot sayısı 1 AGP, 5 PCI

DVD-RW**SONY DRU110A**

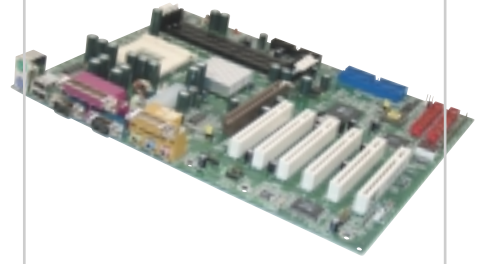
CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Koyuncu
BİLGİ İÇİN (216) 522 99 00
FİYAT 529 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim ATAPI
DVD+RW yazma 2.4x
CD+RW yazma 10x
DVD okuma 8x
CD okuma 32x
Bellek 2 MB

Anakart**EPOX 8 K3A+**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Mascom
BİLGİ İÇİN (212) 321 17 00
FİYAT 122 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü ATX
Chipset VIA KT333A
İşlemci yuvası Socket A
FSB hızı 266 MHz
Bellek yuvası 3x184 pin DDR DIMM
Slot sayısı 1 AGP, 6 PCI

Daha fazlasını arayanlara: ABIT BD7II-RAID, standart anakart fonksiyonları ile yetinmeyenler için düşünülmüş ve çeşitli ek özelliklerle dolu olan bir anakart. Örneğin, Socket 478 yuvasına sahip anakart, isteğe bağlı olarak 400 MHz FSB'li ya da 533 FSB'li Intel işlemcilerle çalışabiliyor. Ayrıca PC 1600 ve PC 2100 bellek modülleriyle gayet uyumlu olan BD7II-RAID, ATA 133 desteği ile de göze çarpıyor. Anakartın üzerinde bulunan Realtek ALC650 ses chip'i sayesinde profesyonel ses kalitesini yakalayabiliyorsunuz. BD7II-RAID'in özellikleri saymakla bitmiyor. HighPoint HPT372 chip'i bu ürüne RAID özelliğini katıyor. Böylece tam 8 adet Ultra DMA 33/66/100 cihazını, anakarta bağlama imkanına sahip olabiliyorsunuz. Abit'in çok söz edilen SoftMenuIII Teknolojisini de göz ardı etmemek gerek. Çünkü bu teknoloji ile en önemli sistem parametrelerini belirli basamaklarda ayarlama imkanına sahip olabiliyorsunuz.

SONUÇ: Çeşitli önemli ve iyi özelliklerle dolu olan ürün, birçok ihtiyacı aynı anda karşılayabilmenin yanı sıra ortalamanın üzerindeki performansı ile de göze çarpıyor.

- + Donanım bileşenlerinin seçimi
- + Geniş yazılım desteği
- + Yeni nesil Intel işlemcileri destekliyor

DVD ve CD yazma bir arada: DVD formatlarındaki karmaşıklık hala çözülmüş değil. Bu ay Sony tarafından geliştirilen bir DVD yazma cihazını incelemeye aldık. Sony'nin yeni DVD yazıcısı olan DRU110A, hem DVD medyaları hem de CD medyalarına kopyalama işlemini yapabilen bir DVD+RW cihazı. DVD+RW standardına göre medyaları 2.4x hızında yazabilen bu cihaz CD medyaları da 12x hızında yazabiliyor. Aynı zamanda CD-RW medyalarına da uyumlu olan Sony, bu ürünleri de 10x hızında yazabiliyor. DVD+RW cihazlarının bir dezavantajı, sadece DVD+RW, CD-RW ve CD-R medyalarına kopyalama işlemini gerçekleştirmesi. Sony'de de bu durum farklı değil. DVD+R standardının daha oturmuş olmaması da, DVD+RW cihazlarının bu medyaları destekleyip desteklemeyecekleri konusunda meraklanmamıza neden oluyor. Avantajı ise yazma hızının diğer cihazlara göre daha yüksek olması.

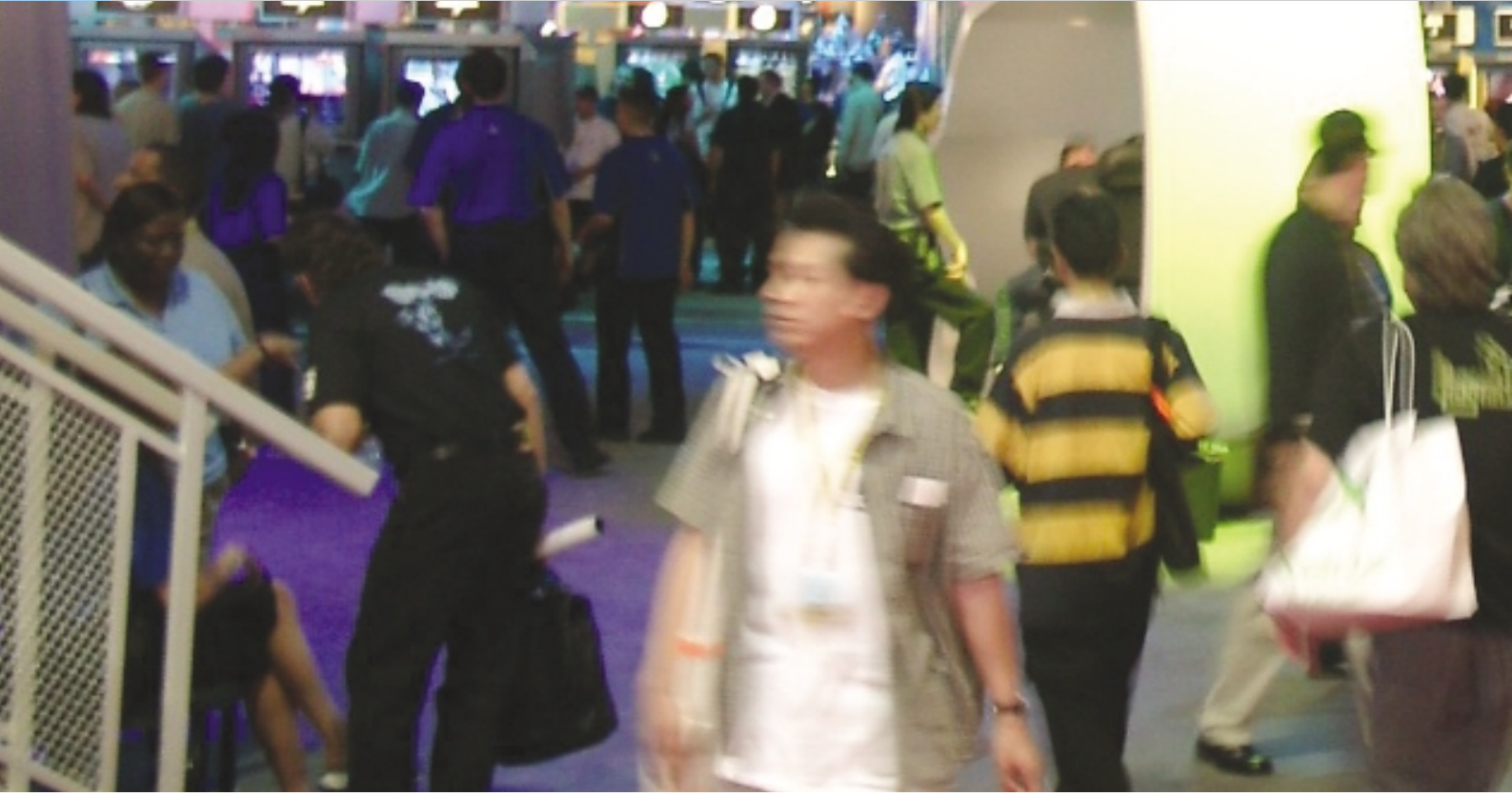
SONUÇ: Sony DRU110A'nın, büyük boyutlu dosyaları yedeklemek için oldukça kullanışlı bir cihaz olmasına karşın, DVD+RW medyalarını bulmakta zorlanabilirsiniz.

- + DVD yazma hızı yüksek
- + Yazılım desteği iyi
- DVD medya desteği zayıf

AMD işlemcilerine destek büyüyor: AMD, Intel işlemcilere göre işlemcilerinin iyi bir performans yakalaması ve fiyatlarının da uygun olması sonucunda, anakart üreticilerden ihtiyaç duyduğu desteği almayı başardı. Bu üreticilerden biri de çeşitli anakart modelleri ile AMD ürünlerini sonuna kadar destekleyen Epox firması. Epox'un yeni ürünü, Via'nın yeni chipsetini üzerinde taşıyan ve bu sayede DDR 333 bellek modüllerini destekleyen 8K3A+ modeli. Geniş bir işlemci desteğine sahip olan anakart, Athlon XP 2000+, Athlon 1.4 GHz ve Duron 1.3 GHz'e kadar olan ürünlerle uyum içinde çalışabiliyor. RAID özelliğini de kullanabilen anakart, aynı zamanda UDMA/133 standardındaki sabitdisklerle de çalışabiliyor. Ayrıca kart üzerinde 6 kanal destekli bir ses chip'i de entegre olarak bulunuyor. Ürünün en önemli özelliklerinden biri, bir hata kontrol kartı gibi çalışan Watch Dog fonksiyonuna sahip olması.

SONUÇ: Overclock tutkunları bu anakart ile isteklerini gerçekleştirebilirler. Çünkü işlemcinin çarpanı, frekans değeri ve I/O gerilimi istendiği gibi ayarlanabiliyor.

- + Watch Dog ile maksimum koruma
- + UDMA133-Raid controllere sahip
- DIMM yuvalarının hepsi kullanıldığında stabilite düşüyor

Computex 2002

Asya'da Bilişim Rüzgarı

Computex geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da, yakın geleceğin bilgisayar teknolojileri ve ürünleriyle ziyaretçilerini buluşturdu. CHIP test merkezi, önemli gelişme ve trendleri tespit etmek için Computex'teydi...

A sya kıtasının en büyük ve en önemli fuarı kuşkusuz Tayvan'ın Taipei şehrinde her yıl gerçekleştirilen Computex'tir. Bu fuarı Cebit ya da Comdex ile kıyaslayamayız. Öyle ki bizim Bilişim fuarımız bile Computex'ten bir hayli büyük. Computex topu topu üç salondan oluşuyorken, örneğin Cebit Fuarı 30'a yakın salon ile her yıl bir teknoloji rüzgarı estiriyor. Yine de bu fuarı küçümsememiz gerekiyor. Çünkü, bilgisayar piyasasında yer alan birçok üreticinin bu ülkede çeşitli yatırımları mevcut.

Computex'in diğer fuarlara nazaran çok önemli bir avantajı var: Hiçbir fuarda Computex'te olduğu gibi üreticilerle doğrudan temas kurmanız mümkün değil... Kafanıza takılan soruları rahatlıkla sorabileceğiniz bir ortamı Computex kadar hiçbir yerde bulamazsınız.

Bu yıl Computex'te ilk dikkatimizi çeken şey, yeni teknolojiler ve ürünler hakkındaki söylentilerin aşırı derecedeki bolluğu. Computex diğer fuarlar gibi süs-

lü püslü değildi. Ayrıca çeşitli atraksiyonlar da yer almıyordu. Tüm bu süsün püsün ya da atraksiyonların Computex'te pek de bir önemi yok, çünkü Computex'in ziyaretleri aslında, sadece yeni teknolojileri yerinde görmek istiyor.

Computex'e her gelişimizde yeni bir şey fark ediyoruz. Burada yeni ürünler sadece kağıt üzerinde veya çeşitli sunumlarda gösterilmiyor. Diğer fuarlardan alışık olduğumuz, el altından ürün göstermeye de bu fuarda pek fazla rastlamadık. Bura-

da her şey gayet açık: Yeni ürünler fuara gelen herkese açık. Hatta bazı ürünlerin çalışır demoları da yapılıyor. Kısaca gelecekte sistemimize entegre edeceğimiz ürünleri bu fuarda yakından görme fırsatına sahibiz.

Bu seneki fuarın önemli konukları, hissedilebilir bir ağırlıkla anakart üreticilerinden, özellikle de AMD firmasından oluşuyordu. AMD, Athlon XP'nin sonraki işlemcisi olan Hammer ile büyük sükse yaptı.

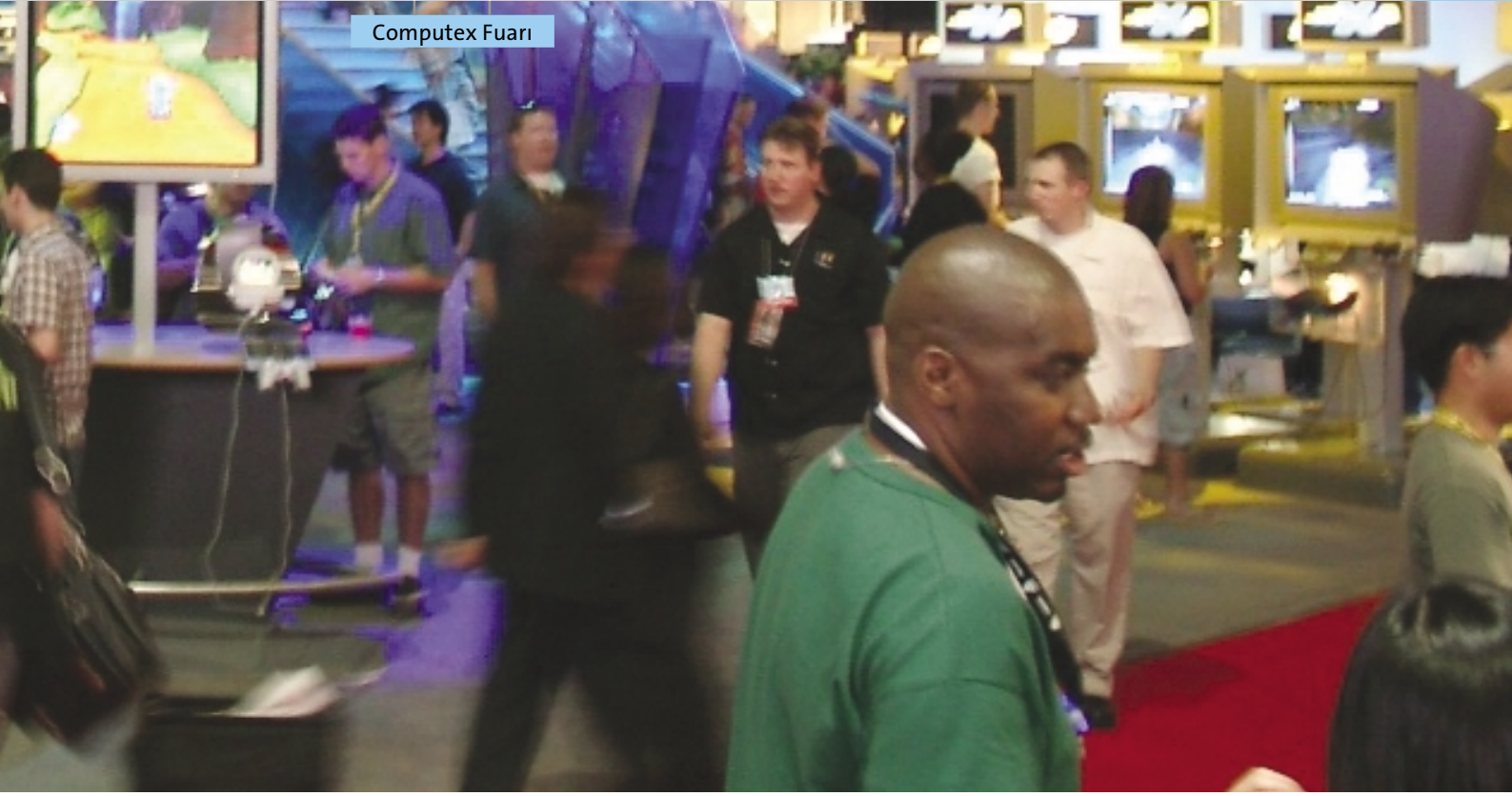
Trend 1 İşlemci: AMD Şov Yaptı

AMD Computex'te kod adı Sledgehammer olan yeni işlemcisinin çalışan örneğini gün ışığına çıkardı. Çalışan örnek, bir çok işlemciyi üzerinde barındıran bir server sistem idi.

Anakart ve chip üreticileri de bu yeni

işlemciyi destekleyeceklerini açık açık gösterdiler. Örneğin Via K8HTA ile, SIS SIS755 ile, ALI M1687 ve Nvidia Nforce2 chipset ürünleri ile, bu işlemciyi desteklediğini gösterdi. Hatta daha önce desteklediğini gizlemeye çalışan Asus, K8M modeli

Computex Fuarı

ile Hammer işlemcisine uygun bir modelle sahip olduğunu herkese duyurdu.

Fuarda yeni işlemcisini tanıtan sadece AMD değildi. Via da, yaptığı basın toplantılarında, yeni işlemcisini gün ışığına çıkardı. Via'nın yeniliği kısaca, Socket 370 uyumlu olan 1 GHz'lik C3 işlemci. Bu işlemcinin özelliği fiyatının çok uygun olmasının yanı sıra ısınma problemi çekmemesi ve DDR bellek desteğinin yanı sıra USB 2.0 teknolojisi ile de uyumlu çalışması.

Via'nın standını gezdiğimizde bir ürün çok dikkatimizi çekti. Bu ürün üzerinde, entegre ses ve grafik chip'inin yanı sıra entegre bir işlemci de barındırıyor. VT5698A olarak adlandırılan anakart, 800 MHz'lik Via C3 işlemcisi ile özellikle yeni başlayanlar için oldukça ucuz bir çözüm sunuyor.

HAMMER: Anakart üreticileri Computex'te AMD'yi desteklediklerini gizlemediler.

Trend 2 Ekran Kartı: ATI R300 vs Geforce

Taipei'deki Computex Fuarı, en son teknolojiyi yerinde görmenin yanı sıra ürün söylentileri ile de oldukça önemli. Çünkü üreticilerle konuşurken, bazıları ağızlarından bilerek veya bilmeyerek bazı önemli bilgileri kaçırıyorlar. Son yıllarda atağa geçen Nvidia'nın yeni jenerasyonu NV30 hakkında da bir takım söylentiler yayıldı. Geforce 5 olarak adlandırılması düşünülen bu chip, 120 milyon transistor ile 55 milyon transistorlu Pentium 4 işlemcisi ile kıyaslandığında büyük beklentilerle piyasaya sürülecek. Tabii doğal olarak fiyatı da Nvidia'nın ilk ürünlerinde olduğu gibi uçuk kaçık olacak. Bu da pazarı daraltacak. Nvidia oyun çılgınlarını fazla sabırsızlandırmamak için, bu bekleme süresini NV18 chipseti ile geçiştirecek. NV18 bildiğimiz Geforce 4 MX chip'i, ama buradaki en önemli yenilik AGP 8X desteği...

Nvidia hakkında dolaşan bu söylentilerinden sonra, ATI cephesine baktığımızda, RV250 chip'i ile karşılaşırız. Bu chip computex'te sergilenmedi. Zaten Cebit'te de kendisinden doğru düzgün bahsedilmiyordu. Ama yine çeşitli kart üreticilerine sordumuzda, ürünün sample'larının ellerinde olduğunu duyduk. Powercolor ve Gigabyte'ın, yakın bir gele-

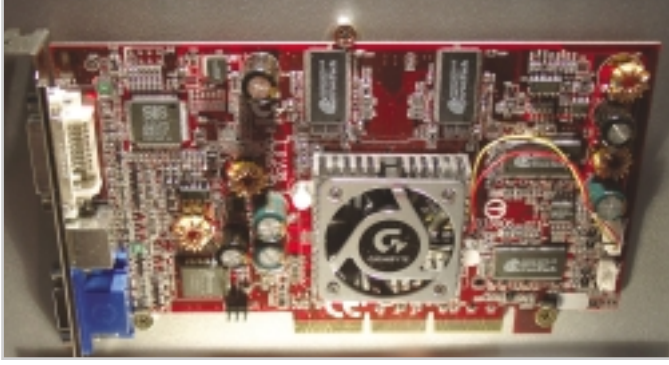
cekte, ATI'nın bu yeni chipsetini ülkemize getireceğini bizzat kendi ağızlarından duyduk. Peki nedir ATI'nın bu yeni chipsetini özel kılan şey? Geforce 4 Ti 4200'le-

S3 SAVAGE XP: 64 MB belleğe sahip olan ve AGP 8X teknolojisini destekleyen bu kart, Via'nın son grafik chip'ini içeriyor.

re rakip olarak piyasaya sürülecek olan bu yeni chipsetin en büyük silahı fiyat avantajı. 250 MHz'lik bir değerde çalışacak olan chip, ısınma sorunu yaşamayacağı için, bir soğutmaya da ihtiyaç duymayacak. Ayrıca bu ürünün AGP 8X desteğine sahip olması da önemli bir avantaj. Üreticilerle sohbetimiz koyulaştıkça, ATI RV250'nin bir sonraki serisi olan ve büyük ağabey olarak gösterilen R300'den de haberimiz oldu. DirectX9 ile çalışacak →

Computex Fuarı

SIS XABRE 400:
Anakart chipsetleri ile bu sene yükselişte olan SIS, bu başarısını grafik chipsetlerine de taşımak istiyor.

olan bu yeni chip'in, Nvidia'nın GeForce4 Titanium 4600'ünün en önemli kabusu olacağı söyleniyor. Ancak Nvidia bu tür söylentilere karşı sessizliğini koruyor. Ne de olsa Nvidia'nın benzeri durumlarda her zaman elinde bir kozu oluyor. Ayrıca bunların söylenti olduğunu da unutmamak gerek!

Ekran kartı piyasasında yaşanan diğer bir değişiklik ise, anakart chipsetleri ile

tanıdığımız SIS firmasından geldi. SIS'in yeni ürünü olan Xabre 400, fuarda ilgi çeken ürünler arasındaydı. Bu ekran chip'inin özelliği, ATI RV250 gibi AGP 8X desteğine sahip olması. Ayrıca fiyat avantajı da sunan bu chip'ten çok da büyük bir performans beklememek gerek. Çeşitli üreticilerde bu ürünü resimleyebildik. Hatta çalışan örneğini de görme fırsatımız oldu. SIS Xabre 400, Computex

fuarında AGP 8X'i destekleyen tek kart olma özelliğini taşıyordu. Ama bu kartın oyun çığnlarının beklentilerini karşılayabileceğini pek sanmıyoruz.

Son olarak biraz da Via'dan bahsedelim. Via Computex'te oldukça iddialı ürünler ile kullanıcılarının karşısına çıktı. Bu ürünlerden biri Via'nın basın toplantısında gösterilen yeni grafik chip'i Savage XP idi. Via'nın satın aldığı S3 firmasının bir ürünü olan SavageXP, Xoetrope kod adı ile basına tanıtıldı. Fuarı gezdiğimizde Tyan firmasının bu chipsetini ürün ailesine entegre ettiğini gördük. 64 Mbyte bir belleğe sahip olan bu ekran kartı, Tachyon G3300 olarak adlandırılıyordu. Via bu yeni grafik chip'inin notebook'larda da yer alacağını söyledi. Alpha Chrome kod adı ile notebooklar'a entegre edilecek olan chip'in, Nvidia'nın GeForce 4 Go'suna ve ATI Radeon Mobility 7500'e rakip olacağı söyleniyor..

Trend 3 Anakartlar: Yeni Chipset'ler

Yeni işlemcilerle birlikte yeni chipsetler de fuarın odak noktalarını oluşturuyordu. Chipsetlerin en çok ilgi çekenleri ise, Via'nın KT400'ü ve Nvidia'nın nForce2'siydi.

Via'nın KT400'ü AGP 8X desteğinin yanı sıra DDR400 desteği de sunan bir chipset. MSI'in, bu chipseti KT4 Ultra modeline entegre ettiğini gördük. Kingmax firmasında DDR400 bellek modüllerinin çalışır örnekleriyle tanıştık. Chipsetin özellikle bu yeni bellek modülleri ile iyi bir performans vermesi bekleniyor.

Nvidia'dan yeni bir chipset: Crush 18 ve Crush 18D

Piyasada bulunmayan ve Computex Fuarı'nda ilk kez gün ışığına çıkan diğer bir chipset ise, nVidia'nın nForce2'si. Crush 18 olarak adlandırılan bu yeni chipset, iki versiyon halinde piyasaya sunulacak. Bunlardan ilki Crush 18G. Bu chipsetin özelliği GeForce4-MX ayarında entegre bir grafik chip'ine sahip olması. Crush 18D olarak adlandırılan diğer chipset ise üzerinde entegre bir grafik chip'i barındırmıyor. Ayrıca Southbridge de iki türde seçilebiliyor. Southbridge'lerdeki fark ise LAN, ATA 133, USB 2.0, Firewire ve Dolby Digital Decoder'da gizli. Asus'un

A7NBX ve MSI'in N18 Ultra Abil modelleri bu chipseti destekliyor.

Anakart üreticileri fuarda, ürünlerine entegre ettikleri çeşitli özellikler ile de göze çarptılar. Örneğin ASUS, MSI ve ABIT, Serial ATA arabirimini ürünlerine entegre etmeye başlamışlar. Serial ATA desteği ise ikinci bir chip ile gerçekleştiriliyor. Yani bugünkü Southbridge ile bu destek henüz verilemiyor. Bunun için de Intel'in ICH5'ini beklemeleri gerekiyor. Promise firması bu soruna farklı bir çözüm getirmeyi başarmış. Fast Trak TX4100 olarak adlandırılan bu çözüm, Serial ATA 150 dönüştürücü bir kart. PCI slotuna takılan kart, bu sayede Serial ATA

150 disklerini desteklemekle kalmıyor, aynı zamanda onlara RAID özelliği de kazandırabiliyor.

Computex'in sürpriz firmalarından birisi de, Gigabyte ve diğer üretici firmalardan topladığı elemanlarla göze çarpan Albatron'du. Yeni kurulan bu firma, i845G chipsetli anakart ürünü ile DDR400 bellek modüllerini destekleyebiliyor. Fuarda Albatron küçük bir standla sahipti ve pek göz önünde değildi. Ama özel bir binanın 5. katına gittiğimizde, firmanın birçok ürünü ile karşılaştık. Önümüzdeki günlerde bu firma hakkında çeşitli haberler duyarsanız sakın şaşırmayın!

nFORCE2: Fuarda sergilenen Crush18 geniş donanım desteği ile ilgi çekti.

DDR 400 HAZIR: Kingmax firması ürettiği DDR 400 bellek modüllerini sergiledi.

Trend 4 Wireless: Kablosuz Rahatlık

Veri iletişimini radyo frekansını kullanarak gerçekleştiren kablosuz iletişim, geleceğin teknolojisi olarak görülüyor, çünkü bu sayede kablodan bildiğimiz uzunluk sınırlaması ortadan kalkıyor. Endüstride, fuar alanlarında ve hava alanları gibi yerlerde, bu teknolojinin giderek yaygınlaştığını gözlemliyoruz. Bu yayılmanın önemli nedenlerinden birisi de, bu teknolojinin mobil olmasından dolayı, iletilen isteğe anında cevap verilebilmesi.

Kablosuz teknoloji standartlarına ilgi oldukça büyüktü

Kablosuz iletişim konusunda bu sene oldukça fazla ürün gözümüze çarptı. Hemen hemen her üretici en az bir kablosuz ürüne sahipti. Anakart üreticilerinden tutun da klavye ve mouse üreticilerine kadar pek çok firma ve bunların ürettiği ürünlerle karşılaştık. Bu ürünler arasından ilk olarak Formosa'nın iGW-WE20 ürününden bahsedeceğiz. Bu ürün VoIP-gateway ve wireless telephone özelliklerini bir araya getirmeyi başarmış. Bu sayede kullanıcılar sadece internet telefonlarını kullanarak arama yapmıyor, aynı zamanda aranabiliyorlar da. Ayrıca kablosuz telefon ile PSTN görüşmelerini de gerçekleştirebiliyorsunuz.

Bir diğer ilginç ürün ise, Cellvision'un VIS-201W yani Wireless Internet Video Server'ı. Üzerinde bulunan 10/100TX ethernet bağlantısı ile network'e dahil olabilen bu ürün, IEEE 802.11b protokolünü kullanarak kablosuz bir kameradan saniyede 30 kare aktarabiliyor. Böylece isteğe bağlı olarak bu görüntüler, LAN/WLAN/WAN ya da internetten ziyaret edilebiliyor.

KABLOSUZ NETWORK: Bu küçük cihaz ile kablosuz iletişim artık çok kolay.

Fuarda Tecom firması da kablosuz LAN ürünleri ile kendisinden bahsettirmesini bildi. Örneğin firmanın Wireless Lan Access Point (WL24AP) ürünü, adından da anlaşılacağı gibi, network ağına dahil olarak diğer kablosuz ürünlerin ağına girmesine izin veriyor.

Kablosuz teknolojisini destekleyen notebook, network printer, scanner ya da PDA ürünleri bu cihaz ile 11 Mbps hızında haberleşebiliyorlar. Tecom firmasının

KOLAY KURULUM: Sisteme USB portundan bağlanan bu cihaz ile kablosuz dünyanın keyfine varabilirsiniz.

diğer bir ürünü ise Wireless ADSL router/modemi. Bildiğimiz ADSL modemlerle aynı özelliklere sahip olan AW1000 (8 Mbps downstream ve 1 Mbps upstream), kablosuz iletişim fonksiyonu ile kullanıcıları kablo salatasından kurtarıyor. Tecom notebook kullanıcılarını da unut-

mayarak WL24P adı altında bir Wireless LAN PCMCIA kartını da üretmiş. Özellikle bu ürünün çok kullanışlı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz... Örneğin, Amerika'daki bir fuarda basın mensuplarına bu cihazları dağıtmışlardı. Bu sayede notebook'u ile birlikte gelen basın mensupları istedikleri yerden internete erişebiliyorlardı.

Wireless teknolojisi: Her ihtiyaca uygun farklı çözümler

Anakart üreticilerinde wireless desteğinin biraz daha farklı olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin Asus, SpaceLink Wireless Lan CF Card ürünü ile, PocketPC'lere bu teknolojiyi entegre edebildiğini gösteriyor. Buna ek olarak Asus'un WL-500 ürünü, Wireless Router ve VPN fonksiyonları ile dikkat çekiyor. MSI ise anakartlarda opsiyonel olarak bu özelliği kullanıcılarına sunuyor.

Örneğin wireless desteği USB taşınabilir belleğe benzer bir görünümle USB arabiriminden bağlanıyor. Ya da verilen bir kart ile bu destek sağlanıyor. MSI 850E MAX-ABL ve MSI 648Max-BL de, bu teknolojiyi destekleyen ürünler arasında yer alıyorlar. FIC ise tablet PC ürünü ile bu teknolojiyi destekliyor. Micra olarak adlandırılan bu yeni ürün, 266 MHz işlemcisi ve 64 MB belleğinin yanı sıra ergonomisi ile de göze çarpıyor. 1 kg'lık ağırlığı ile ofis veya ev içinde yanınızda taşıyabileceğiniz cihaz, istediğiniz zaman internete de bağlanabiliyor.

Trend 5 Bluetooth: Kısa Mesafede Etkili

Computex Fuarı'nın diğer bir trendi de, kuşkusuz Bluetooth. Cebit Fuarı'nda bu teknolojiye ait çeşitli bilgiler edinmiştik. Hatta üreticilerle yaptığımız ikili görüşmelerde el altından bu ürünleri görme fırsatımız da olmuştu. Hatta o zaman bize gösterilmek istenen bir demo da başarısızlığa uğramıştı. Üreticiler ise gerekçe olarak bu ürünün hazır olmadığını söylemişlerdi. Ama Computex'de Bluetooth'un en az wireless teknolojisi kadar ilgi çektiğini gördük: Öyle ki, standlarda hemen hemen her firmanın bu teknolojiyi entegre etmiş bir ürünü bulunuyordu. En çok rastladığımız ürünler ise, elektronik veya taşınabilir bellek görünümdeki

Bluetooth aygıtları idi. İçlerindeki elektronik yapı hepsinde hemen hemen aynı olan bu ürünler, dış yüzey maddeleri ile

NOTEBOOK'LARA: Fuarda Bluetooth desteği geniş bir ürün yelpazesine sahipti.

BLUETOOTH Disk:
PQI firması **512 MB'a kadar bilgi saklayabilen bu ürünü, fuar boyunca ziyaretçilerin beğenisine sundu.**

birbirlerinden farklılaşıyorlardı. Anakart üreticilerinin de opsiyonel Bluetooth kartları ile bu desteği sunduklarını gördük. MSI, 845E MAX2 ürünü ile bu teknolojiyi anakartına entegre eden ilk firmalardan biri.

Abit ve Gigabyte da ilk kez bu fuarda ilk Bluetooth ürünlerini sergilediler. Mitsumi firması birçok Bluetooth ve wireless LAN ürünleri ile ilgamızı çekti. Örneğin

matları ile ilgi çeken ürün, güç tüketimini USB portundan alıyor.

Sonuç: Wireless ve Bluetooth teknolojilerine hazır olun!

Computex'te, birçok yeni ürünün yanı sıra ufak değişikliklere uğramış ürünler de oldukça fazlaydı. Tayvanlı üreticilerin AMD'ye verdikleri destek görülmeye değerdi. Çünkü eskiden üreticiler Intel'le

FIC Micra: 266 MHz işlemcisi, 64 MB belleği ve 1 kg'lık ağırlığı ile ofis ve ev kullanımına uygun bir ürün.

Bluetooth CF adaptörünün çalışır örneğini ilk kez bu fuarda gördük. Ambientcom'un Access Point ürünü de değişik bir amaca hizmet eden bir ağıt. Bu ürün sayesinde, Bluetooth destekli telefon ya da PDA ile desktop bilgisayarınız arasındaki bağlantıyı kurabilirsiniz. Bu firmanın diğer bir ilginç ürünü ise, Bluetooth RS232 Serial Adapter'ı. Biraz daha ilginç ürünler arayalım derken, Bluetooth disk ile karşılaştık. PQI'nın ürünü olan Bluetooth disk 16MB ile 512MB'lık verileri depolayabiliyor. Bunu yapabilmeniz tek şartı, bilgisayarınızda bir Bluetooth modülünün bulunması.

Son olarak ise sizlere Bluetooth destekli 5.1 home theater ses sisteminden bahsedelim. Bilgisayara bağlanan bu ilginç ürün, kablosuz ortamda hoparlörlerle haberleşerek ses aktarımını sağlıyor. Ergonomik yapısı ve desteklediği ses for-

arasını bozmamak için AMD'ye açık destek veremiyorlardı. Destek daha çok gizli kapılar ardından gerçekleşiyordu. Ama bu fuarda, özellikle Via KT400 ve Nvidia nForce2 chipsetleri ile desteklerini gizlemediler. Bir söylentiye göre, Via ve SIS gizlice buluşup, Pentium 4 işlemciler için bir teknoloji paylaşımına girmişler. Bu

söylentinin ne kadar doğru olduğunu bilmiyoruz. Ama her iki chipset üreticisinin de günümüzde oldukça iyi chipsetler ile piyasada bulunması, kafalarda ister istemez bir soru işareti bırakıyor.

Ekran kartlarında da bir hareketlilik yaşandı. Ama S3 Savage XP ve SIS Xabre 400'ün, büyük bir etki yapacağını sanmıyoruz. Buna karşın ATI'nın yeni grafik chipsetlerini merakla bekliyoruz.

Wireless ile Bluetooth'un geleceğin teknolojileri olacaklarına dair sinyalleri de verdik. Bizim izlenimlerimize göre, küçük network veya mouse, klavye veya PDA'larda Bluetooth teknolojisi oldukça ağır basacağı benziyor. Kablosuz teknoloji, hız gerektiren uygulamalarda kendisini iyi pazarlıyor. Özellikle büyük network ağları için 54 Mbps hızında çalışan IEEE 802.11a protokolünün kullanılması söz konusu.

Asus notebook fabrikasını dünya basınına açtı

Computex gezisinde Asus'un notebook fabrikasını da gezme fırsatımız oldu. Fabrikadaki oldukça titiz çalışma ortamına hayran kaldık. Bu fabrikada, anakart yapımından, notebook bileşenlerinin montajı ve hatta bu ürünlerin nasıl test edildiğini de yerinde gördük. Asus, fabrika gezisinde hiçbir basın mensubunun fotoğraf çekmesine izin vermedi. Bu nedenle size bu anı görüntüleyemiyoruz. Ama notebook üretiminin ve testlerinin nasıl yapıldığını gördükten sonra, bu ürünlere güvenimizin arttığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak Computex, özellikle bilgisayar donanımları açısından dünyanın önde gelen fuarlarından biri. Önümüzdeki aylarda ülkemizde de görebileceğimiz teknolojileri ve ürünleri size kısaca tanıtmaya çalıştık. Yeniliklere hazır olun...

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

TABLET PC: Her zaman yanınızda taşıyabileceğiniz ve istediğiniz zaman internete bağlanabileceğiniz yeni yardımcı.

Bonsai

Options															
New Layout															
Load Layout															
Save As															
Preferences															
Register															
cap a s d f g h i k l ; '															
shft z x c v b n m , . / sh															
ctrl fn alt cd space sp ` dn del															

PATCHWORK: "Keyboard Localizer" ile kendi klavyenizi yaratmak problem değil.

Test: PDA

İÇİNDEKİLER

Test Birincisi: Compaq iPaq H3850	56
Uygun Fiyat: Handspring Visor Edge	56
Genişletmeler: Upgrade seçenekleri	58
İpuçları: PDA için ince ayarlar	58
Sonuç ve Teknik Veriler: PPC, PalmOS'un önünde	62

Test: 10 Personal Digital Assistant

Bilgisayar

PDA'lar Bonsai ağaçları gibi: Kocaman bir bilgisayarı elinize sığacak bir şekilde küçültüyorlar. Rekabet PDA'larda da varlığını sürdürüyor. PalmOS ve Pocket PC işletim sistemleri savaşıyor. Sizin için hangisinin daha iyi olduğunu testimizde okuyabilirsiniz.

Eninde sonunda başıma gelecekti: Gerçi tüm önemli bilgiler not defterimde gayet temiz bir şekilde yer alıyor. Ama bu aletin alarmı yok. Teyzenin doğumgününi unuttum. Sırf doğumgünü, adres ve randevular için de dizüstümü yanımda taşıyamam ya!

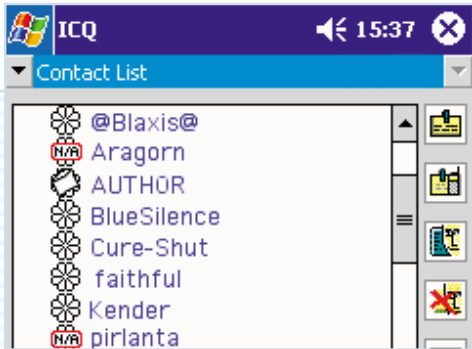
Bu durumda bir PDA gerekli. Bu mini PC'ler sayesinde bütün önemli bilgilerimi artık gömleğim cebimde taşıyabiliyor ve Docking-station ve senkronizasyon programı ile de hemen masaüstüme güncelleyebiliyorum. İnsan daha ne ister ki? Belki birazcık renk, multimedya özellikler, oyun ya da ofis dokümanlarının incelenebilmesi (sadece göz atabilme). Hepsi mümkün. Tam bu noktada rekabet başlıyor: Palm uyumlular aslında uzun zamandır mevcut. Ama renk, ses ve benzeri diğer özellikler Palm'lerde söz konusu değildi.

Microsoft, Windows CE'yi (bugünlerde anılan adıyla: Pocket PC) çıkardığından beri her şey değişti. MS Office ile kurulan bağlantı ile sıkıcı dönüştürme işlemleri-

nin sona ermesi gibi Palm'de unutulmuş oyun zevki de yeniden ortaya çıktı.

Palm daha çok yaşar

Hala birçokları PalmOS'un en iyi işletim sistemi olduğunu savunuyorlar. PalmOS Pocket PC'den daha uzun süredir ortalıkta ve bu yüzden PalmOS için üretilmiş çok sayıda bedava veya ticari yazılımlar ve araçlar bulmak mümkün. PPC'nin yarattığı tehlike yüzünden PalmOS'ta da renk, oyun ve multimedya yönelik bir hareketlenme var. Testimizdeki beş PalmOS'lu PDA'dan üçü renkliydi. Pocket PC, Windows'tan gelen alışılmış Look&Feel (Bak ve Hisset) özelliği ile PalmOS'u özellikle multimedya fonksiyonları ile alt ediyor. Bu durumda potansiyel PDA alıcıları için zor bir soru ortaya çıkıyor: Hangi ata oynamalı? Testimiz tüm sistemleri ve modelleri ele aldığı için alacağınız kararda işinizi kolaylaştıracaktır.

CONTACTS:
Yollarda ICQ'yu
özelemeyeceksiniz artık.

Pocket Excel				
G13				
	A	B	C	
1	Sportcoupe	CD	in	16%
2	C220 CDI T	45766,42	53089,0	
3	Nokia	2757,72	3198,9	
4	Audio 10CC	929,02	1077,6	
5	Alu	1202,84	1395,2	
6	M+S	205,36	238,2	
7	C220 CDI T	1300,63	1508,7	

İNCE HESAP:
Metroda giderken Excel mi? Pocket PC ile problem değil.

Compaq iPaq H3850: “Büyük” Compaq, testin birincisi olmayı farklı enteresan özelliklerinin karışımı ile hak etti. Detayları aşağıdaki kutuda bulabilirsiniz.

Hewlett-Packard Jornada 568: Zarif ve asil tasarımı ve “cool” görünümüyle hemen bağımlılık yapıyor. İkinci pil ile hafızayı koruması ve veri kaybını önlemesi harika bir özellik. Değiştirilebilir akünün dayanma süresi bir cep PC’si için çok iyi. Testimizi yaptığımız sıralarda Compaq ile hala rakip oldukları için, onlar da bir kılıf sistemi geliştirmiş. Ama yine de

Compact-Flash kartı için cihazın üzerinde bir yer bulunuyor. Zayıf yanları, çok yumuşak olan kalemi ve kutupları pek belli olmayan adaptör girişinden ibaret.

Compaq iPaq H3760: Farklı kılıflar ile genişletilebilmesi sayesinde H3760 büyük ağabeyinden farklılaşıyor. Hoparlör, ekran ve çubuk tam anlamıyla mükemmel, ama çubuğu tutan kısım çok kolay kırılıyor. 85 dolar fark ile renk derinliğini azaltmak ve bellek slotundan vazgeçmek, H3850 ile kıyaslandığında, üzerinde düşünülmesi gereken bir konu.

Casio Cassiopeia E200G: Evrensel görünen Casio’nun SD-Card için ve Compact-Flash II+ için geliştirilmiş slotları (microdrive) bulunuyor ve bir PC-card genişletmesi edinmek de mümkün. Ge-

BELLEK İHTİYACI: Casio, SD-Card ve CompactFlash II+ ile yükseltmelerde esneklik sunuyor.

reken sürücülerini yüklemek şartıyla Cassiopeia yazıcı ya da tarayıcılar için USB Host olarak da çalışıyor. Ancak bütün bu özellikler kötü ambalajlanmış. Cihazın köşeleri esniyor.

Toshiba e570: En küçük cep PC’si de Casio’nunki gibi SD ve Compact-FlashII+ için slot’lar sunuyor. Pil ömrü az; küçük ve her yeri aynı oranda aydınlanmayan

KAYDIRMA: Sony’nin yan tarafında bulunan ayar düğmesi menü içinde hızlı navigasyon sağlıyor.

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

Orta

FİYAT Yaklaşık 665 dolar

BİLGİ www.compaq.com

Compaq iPaq H3850

Herşey ceketin içinde

■ Pocket PC’ci Compaq, ikinci PDA kuşağını Intel’in Strongarm işlemcisi ile sunuyor. H3850 bazı detaylarda iyileştirilmiş: Docking-Station artık USB ya da seri arabirim ile PC’ye bağlanabiliyor. Kalemi tutan yuva üzerinde bayağı kafa patlatılmış. Entegre MemoryCard slotu ile “jacket” olmadan da bellek genişletilebiliyor. “Jacket”ın formatı değiştirilmemiş; böylece eski eklentiler kullanılabiliyor. Ekran büyük, aydınlık ve eşit dağıtılmış parlaklıkta. Harika bir başka düşünce: ROM’un kullanılmayan yaklaşık 8 megabaytlık kesimi sürekli bir yedek bellek olarak kullanılabiliyor. Böylece de bundan sonra boşalan bir akü felaket anlamına gelmeyecek. Bu harika düşüncenin yanındaysa, maalesef pek düşünülmemiş bir durum var: Şarj sadece docking ile mümkün, ama daha önceden şarj cihazı ile de mümkündü.

» UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

Çok iyi

FİYAT Yaklaşık 379 dolar

BİLGİ www.handspring.com

Handspring Visor Edge

Büyük işlerin adamı

■ Küçük Visor için estetik kelimesini kullanmak hiç de yanlış olmaz. İnce tasarımı ile pahalı rakiplerine çok da uzak durmuyor. Ancak teknik olarak fazla övgüyü hak etmiyor. 16 gri renk kademesi, telefon listeleri için belki yeterli ama gözler için maalesef ziyafetin çok gerisinde. Visor’un kalbi 33 MHz’lik Motorola-Dragonball işlemci, belleği ise 8 megabayt. Bu miktar yazılımlar ve de özellikle belleğe hassas programlar için yeterli değil. USB-Cradle ile PC senkronizasyonu sorunsuz çalışıyor. Güzel ve ince yapıyı bozacak son bir saptama: Eğer Springboard modülleri ile gerçekten faydalı bir cihaz yaratmak istiyorsanız, opsiyonel bir adaptöre ihtiyaç duyacaksınız ve bu da size biraz daha paraya ve maalesef bozulan estetik bir görünüme mal olacak. IR/Bluetooth ile 870 sn’lik senkronizasyon süresi teste katılan ürünler arasında en kötü ikinci değer.

Genişletme

Hemen hemen tüm cep bilgisayarları farklı amaçlar için genişletilebiliyor. Örnekler?

SIRT ÇANTASI: GPS (solda), Bluetooth (ortada) ya da ağ (sağda): Farklı docking-station'lar ile Palm'iniz istediğiniz şekle girebiliyor.

JACKET: Compaq'lar farklı "jacket"lar giyerek kılık değiştirebiliyor. Ceketler PC-Card için (solda), Compact-Flash (ortada) ya da iki PC-Card'lık (sağda) olabiliyor.

ÇEKMECE: Handspring'in içinde bir slot ("Springboard") bulunuyor. Telefon (solda), GPS (ortada) ve veri yedekleme için Backup-Plug (sağda).

EN İYİ İPUÇLARI

Cep Bilgisayarınıza

Sadece PC'niz değil, PDA'nız da ince ayarlar ile yüksek performans gösterebiliyor. CHIP olarak Palm ve Pocket PC'nin gizli kalan yönlerini sizin için harmanladık. Daha fazlasını alabilirsiniz diye.

Dokunmatik ekranı bir ayarlayın, pir ayarlayın

Palm tabanlı PDA'larda zamanla dokunmatik ekranın ayarı kayıyor. Yeni baştan kalibre etmek gerekiyor. Minik bir araç olan "DigiFix" hemen yardımınıza yetişiyor. Yaptığı iş hassas dokunmatik ekranınızı yeniden eski ayarına döndürmek. Programı "hardware reset"ten sonra her açılışta ya da her "HotSync"ten sonraya ayarlamak mümkün.

Freeware, www.freewarepalm.com

Klavyeyi farklı dillere ayarlayın

"Keyboard Localizer" shareware bir yazılım ve Palm'inizin sanal klavyesini kontrol etmenizi sağlıyor. Örneğin Amerika'dan alınmış bir Palm'e sahipseniz ya da farklı bir klavye düzenine alışkınsanız, "Localizer" ile tuşların yerini tamamen değiştirebilirsiniz. Kısa sürede alışık olduğunuz klavye düzenini yaratabilirsiniz.

Shareware (15 \$), www.palmgear.com

Tek hareketle tüm postaları silin

Palm'inizdeki posta programını kullanmadığınız halde PC'niz ile senkronizasyon sırasında yüzlerce postayı istemeden yüklediyseniz, bir sorunuz var demektir. Postalar çok yer kaplıyorlar ve ancak tek tek silinebiliyorlar. Bu çok zamanınızı alacaktır. Bu sinir bozucu işi "ZarfCatalog" daha hızlı yapıyor. Bu araçla ayrıca Palm'iniz üzerindeki tüm verileri düzen-

ZARFCATALOG: Bu araç tüm Palm dosyalarının yönetimini çocuk oyuncağına çeviriyor.

leyebilirsiniz, Mail.db sistem dosyası da dahil. Bu dosyayı silerseniz tüm postalar da silinecektir. Tabii önce posta yazılımınızı hiçbir zaman kullanmayacağınızdan emin olmalısınız.

Freeware, www.eblong.com

Otomatik kapanmayı kapayın

Palm'i ile çok çalışanlar otomatik kapanmadan bıkmıştır artık. İptal etmek isteyen kullanıcılara duyurulur... Bunun için bir Grafitti işareti var aslında. Kısayol sembolünü çizin. (Küçük "L" gibi) İki nokta ve ardından da rakamla 3 yazın. Bitti. Eski ayarlara dönmek için de kapanmaya kadar geçecek süreyi girin. Bu minik büyüyü "Soft-reset" ile de çözebilirsiniz.

Bir tuşa basıp sarfiyatı kısın

İşletim sistemi ile beraber gelen Media Player ile Mp3 dinlerken ekran gereksiz yere çalışıyor, öyle değil mi? Basitçe ve hızlı kapatılabilse ne güzel olurdu. Bu sorunu, menüler üzerinden ekranın kapanıp açılmasını bir tuşa atayarak çözebilirsiniz. Böylece akünün dayanma süresi de artar.

İnce Ayarlar

Cebinizdeki hızlı mesaj programı

Yolda iken de arkadaşları ya da iş arkadaşları ile hızlı mesajlaşmak isteyenlerin, arkadaş listelerini hem Palm'de hem Pocket PC 2002'de gözlerinin önünde bulundurmaları mümkün. ICQ'nun her iki işletim sistemi için de sürümü mevcut. Ancak hatta kaldığınız sürece faturanızın da sürekli kabardığını unutmayın sakın. PC bağlantısı ile daha ucuz. PDA'nız Cradle'ındaysa ve internete bu şekilde bağlıysa, ödeyeceğiniz fatura da az olacaktır.

Freeware, www.icq.com/pda

Haberleri PDA'nızdan takip edin

CNN, Financial Times gibi dünyanın popüler gazetelerini ya da Turk.net gibi yerel haber kanallarını ücretsiz bir şekilde PDA'nıza yükleyip takip edebiliyorsunuz. Üstelik bu her iki platform için de mümkün. Sistemin işlemlerini sağlayan Amerika kökenli AvantGo firması. Öncelikle yapmanız gereken web sayfalarından tarayıcıyı yüklemek. Daha sonra da servise abone olmalısınız. Sonrası kolay! Sabah kalkın, internete bağlı PC'nizin yanındaki Cradle'a PDA'nızı koyun ve aboneliğiniz servise yüklensin. Artık haberlere yolda da göz atarsınız. Freeware, www.avantgo.com

GÜNCEL: Avantgo her gün, en güncel haberleri PDA'nızda okumanızı sağlıyor.

Daha iyi görev yöneticisi belleğinizi boşaltsın

Pocket PC 2002'deki büyük bug: Sağ üstteki çarpı ile programlar kapatılmıyor, sadece arka plana atılıyor. Çalışma belleği içinde kalıyor ve kısa sürede bellek miktarı azalıyor. Kapatılabilmek için menüleri açmak ya da bir sürü tuşa basmak gerekiyor. "WisBar" görev yöneticisi çok işe yarıyor: Kurulumundan sonra çarpı işaretine tıklandıktan sonra programlar hemen kapanıyor. Aynen Windows'tan alıştığınız, çok güzel ayarlar yapılabiliyor. Tarih, saat, boş bellek miktarı ve kalan şarj miktarı sürekli olarak görev çubuğunda gösterilebiliyor.

Freeware, www.pelmarinc.com

Alfabetik listelemeyi kandırın

Uzun adres listelerini Palm'inizde taramak, içinde birini aramak zor oluyordur. Özellikle de çok kullandığınız bir ismin baş harfinin sonlarda olması, arama işini iyice sıkıcı hale getirebilir. Ama basit bir hile ile bu sorunu aşabilirsiniz: Çok sık kullandığınız isimlerin başına bir boşluk koyun. Bir sonraki listede aradığınız ismin üstlerde olduğunu göreceksiniz.

PDA'nızı mobil veri deposu olarak kullanın

Eğer büyük boyutlu veriler taşımanız gerekiyorsa ya da sabit diskinizi sürekli yedeklemek istiyorsanız, size bir PC-Card tipi sabitdisk gerekiyor. Örneğin Toshiba'nın MK5002MPL'i. Fiyatı yaklaşık 430 euro ve 5 gigabyt'lık bir kapasiteye sahip.

Bununla beraber eğlence amaçlı kullanım imkanınız da artıyor. Tüm MP3 arşivinizi ya da tam bir filmi yanınızda taşıyıp, Pocket TV Movie Player ile yolda seyredebiliyorsunuz. Var mı sizden daha keyifli otobüs yolcusu?

oyunseverin yeni adresi

<http://www.level.com.tr>

SIRT ÇANTASI: Visor Edge genişletilmek istenirse opsiyonel adaptör de almak şart.

ekran hayal kırıklığına sebep oluyor. Kalem çok yumuşak, hemen eğiliyor.

Palm M 515: Palm M505'ten sonra yeniden düşünmüş ve 515'e 16 MB bellek koymuş. Bunun dışında da pek fazla değişiklik yapmamış. Tasarım aynı. 515 elde ince duruyor ve kullanışlı. Hızlı erişim tuşları hala en akıllıca tasarım. Palm mühendisleri ekranı belirgin bir şekilde iyileştirmişler. Parlak ve iyi bir kontrast ile 65.536 renk gösteriyor.

Handspring Visor Edge: Çok uygun fiyatıyla renk ve multimedyaadan hoşlanmayan sadeciler için ideal bir ürün. 56'da ki kutuda daha fazla bilgi bulabilirsiniz.

Sony Clié PEG-N 770C: 65.536 renk harika. Ancak sadece uygun çözünürlüklerde zevk veriyor. Bu noktada Clié 770 320X320 piksellik çözünürlüğü ile Palm tabanlı PDA'larda zirveye oturuyor ve CE tabanlı cihazlar için de önemli bir rakip. Bu çözünürlüğü, çok az Palm uygulamasının desteklemesi ise üzücü. Görüntü kalitesi maalesef bu yüzden çoğu zaman cihazın yeteneklerinin altında kalıyor. 8 MB bellek ve 4MB FlashRom bellek kartları ile arttırılabilir. Bu genişleyebilme sayesinde MP3-/ATRAC çalar anlam kazanıyor zaten.

Handspring Visor Pro: En kuvvetli yanı

EL BİLGİSAYARLARINI NASIL TEST ETTİK?

İyi ekran, çok fonksiyon

Çok şey yapabilmeli, kolay kullanılabil-meli ve ekranı da göz zevkinize layık ol-malı: İdeal el bilgisayarınızın özellikleri.

► TAŞINABİLİRLİK

Boyut, ağırlık ve pillerinin dayanma süresi bu başlığın anahtar kelimeleri. Taşınabilirlik de, en az kullanışlılık ve kalite kadar önemli.

► FONKSİYON/ERGONOMİ/KALİTE

Bu kategoride çalışma kalitesi, kullanışlılık ve kullanıma dikkat ettik. Veri giriş kalitesi, ekranın kalitesi, işletim sistemi ve gelen yazılımların kalitesine ayrıca puan verdik.

► DONANIM

RAM/ROM büyüklüğü, bağlantı noktalarının adedi ve tipi, genişletilebilme yeteneği, akü, multimedya özellikleri, ofis fonksiyonelliği ve senkronizasyon bu başlık altında değerlendirdiklerimiz. Ayrıca docking-station, adaptör ve taşıma kılıfları da bu kategorinin alt başlıkları.

► PERFORMANS

Burada dikkat ettiğimiz özellik ise, PC ile

docking-station ve infrared bağlantı üzerinden veri transferinin hızı oldu. Benchmark amacıyla da bir metin arattık.

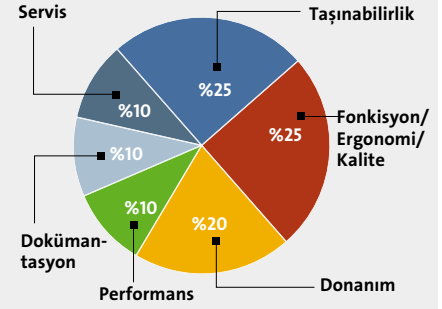
► DOKÜMANTASYON

Bu kategori basılı gelen dokümanların, yani kitapçıkların. Üreticiler PDF'leri CD ile sunarak sizin basmanızı bekliyorlar; biz de puanlarını kırıyoruz.

► SERVİS

Garanti süresi ve internet desteği toplam puanı yükseltiyor.

TEST KRİTERLERİ

dahili 16 MB belleği. Bu kadar fazlası, PalmOS sınıfında ve bir de M 515'te bulunuyor. İşletim sisteminin Flash-ROM içinde olmaması aslında pek de "Pro" bir özellik değil. Böyle bir sistemi güncellemek için tek yol yamalar kullanmak. Pro ek özellik olarak videoları da oynatıyor. Ama yalnız 16 gri tonda.

Palm M 130: Palm bu orta seviye modelinde 65 bin renkli ekran kullanmış. An-

cak ekran olarak bu modelde bir LCD-STN ekran söz konusu. Pahalı olan TFT'lere göre dezavantajı, hızlı hareketlerde hareketin arkasından iz kalması. Ama bu dezavantajın yanında kontrast ayarı oldukça iyi. Nihayet AAA tipi pillerin saltanatını da sona erdirmişler. Artık M 130 gibi başlangıç modellerinde bile Lithium-Ion şarj edilebilir aküler kullanılıyor.

KB-BH / Güçlü Aydoğan, guclu@aresbt.com

E-Postalarınız için
tatilinizi bölmeniz gerekmez.

bırakın...

postacı'nız size ulaştırırsın...

internetimiz.com

Sonuç

Pocket PC rekabeti kızıştırdı

■ Çoğu kullanıcı için sadece adreslerinin ve randevularının her zaman yanında olması yeterli. Bu yüzden PalmOS tabanlı bir PDA birçok kişinin işini fazlasıyla görüyor. Fiyat birincimiz Visor Edge asil bir görünüme sahip ve ihtiyaç duyulan tüm fonksiyonları sunuyor. 379 dolar ile kendinize özel bir sekreter tutabiliyorsunuz yani...

Ama laboratuvarımızda gerçekleştirdiğimiz PDA testinin sonuçlarını inceleyince, daha farklı sonuçlara ulaştık. İlk beş sırayı Pocket PC tabanlı el bilgisayarları aldı ve PalmOS tabanlılar daha sonraki sıralara yerleştiler. Bu durumda oturup yeniden düşündük: Testin birincisi Compaq 3850 kaçırılmaması gereken özellikler sunuyor. Örneğin alıştığımız Windows'un renkli ve kolay kullanılan arayüzü, harika bir ekran, hızlı bir işlemci, ya da ofis belgelerinizin ek işlemlere gerek kalmadan açılabilmesi gibi. Tabii ceketler giydirerek genişletebilmeniz de diğer bir artı özellik. Mp3 dinlemek, otobüste film izlemek gibi özellikleri saymıyoruz bile... Neredeyse masaüstünde yapabildiğiniz her şeyi otobüste, hatta sokakta dolaşırken bile yapabiliyorsunuz.

Kısacası; testimizin sonuçları bizi çok etkiledi. Yeni bir PDA almayı düşünenlerin üzerinde işletim sistemi olarak Pocket PC'nin yüklü olmasına dikkat etmeleri gerekiyor.

TEST BİRİNCİSİ
CHIP
07/2002

1

2

3

Ürün	Compaq iPaq H3850	HP Jornada 568	Compaq iPaq H3760
Fiyat (yaklaşık)	665 dolar	658 dolar	588 dolar
İşletim sistemi	Pocket PC 2002	Pocket PC 2002	Pocket PC 2002
Internet (www.)	compaq.com.tr	hp.com.tr	compaq.com.tr
Değerlendirme	87	86	83
Taşınabilirlik (%25)	62	51	51
Fonksiyonellik/Ergonomi/Kalite (%25)	100	96	97
Donanım (%20)	91	96	87
Performans (10%)	99	100	100
Dokümantasyon (%10)	87	100	87
Servis (10%)	100	100	100
Fiyat/Performans	Orta	Orta	Orta
Özetle	"Cool", çok yönlü PDA, çok yetenekli	Şık. Uzun pil süresi ve CF-slotu	3850'den ucuz. Ancak slot yok ve daha az renkli
Teknik Bilgiler			
İşlemci/Çalışma Hızı (MHz)	Intel Strongarm/206	Intel Strongarm/206	Intel Strongarm/206
RAM/ROM	64/32 MByte	64/32 MByte	64/32 MByte
USB/Seri/IR/Bluetooth	●/●/●/—	●/●/●/—	●/●/●/—
CompactFlash Typ I/Typ II/Typ II+	—/—/—	●/—/—	—/—/—
SD-Card/MMC/Smart Media/Memory Stick	●/●/—/—	—/—/—/—	—/—/—/—
Ekran boyu (diagonal)	9,4 cm	8,8 cm	9,4 cm
Hoparlör/Mikrofon/Kulaklık çıkışı	●/●/●	●/●/●	●/●/●
Ofis Fonksiyonları			
Takvim/Randevu/Görev Planlayıcı	●/●/●	●/●/●	●/●/●
Not/Bütçe planlama	●/—	●/—	●/—
Hesap makinası/Kelime işlemci	●/●	●/●	●/●
Elektronik tablolaştırma/Adres defteri	●/●	●/●	●/●
Outlook/Lotus ile Senkronizasyon	●/—	●/—	●/—
Multimedya			
MP3-çalar	●	●	●
Resim görüntüleme/işleme yazılımı	●/—	●/—	●/—
Video oynatıcı/Ses kayıt	●/●	●/●	●/●
Dahili oyunlar	1	1	1
Web-tarayıcı/E-posta	●/●	●/●	●/●
Mesaj/Faks	●/—	●/—	●/—
Senkronizasyon			
Standart	28 sn	28 sn	27 sn
IR/Bluetooth ile	63 sn	49 sn	74 sn
Tam metin arama	4 sn	4 sn	3 sn
Taşınabilirlik			
Uzunluk/Yükseklik/Genişlik	134/17/82 mm	131/18/77 mm	129/16/84 mm
Ağırlık	182 gram	193 gram	186 gram
Renkli ekran ve yeterli parlaklıkta	6:20 h	4:27 h	3:45 h
Arka ışıklandırmasız siyah beyaz ekranda	—	—	—

● = var — = yok

Test: PDA

4

5

6

UYGUN FİYAT
CHİP
07/2002

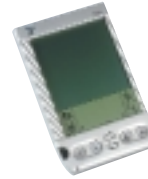
7

8

9

10

Casio
Cassiopeia E200GToshiba
e570Palm
M 515Handspring
Visor EdgeSony Clie
PEG-N770C/EHandspring
Visor ProPalm
M 130

740 dolar

710 dolar

520 dolar

379 dolar

499 dolar

493 dolar

399 dolar

Pocket PC 2002

Pocket PC 2002

PalmOS 4.1

PalmOS 3.5H

PalmOS 4.1

PalmOS 3.5H

PalmOS 4.0

ersa.com.tr/casio

toshiba.com

biltur.com.tr

handspringturk.com

ozel.com, sony.com

handspringturk.com

biltur.com.tr

79 ■■■■■

78 ■■■■■

75 ■■■■■

72 ■■■■■

71 ■■■■■

70 ■■■■■

67 ■■■■■

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

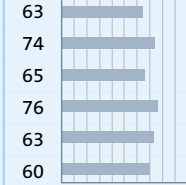
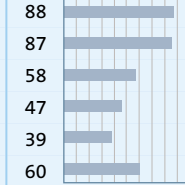
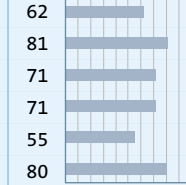
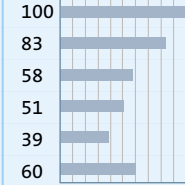
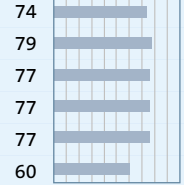
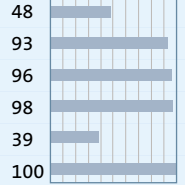
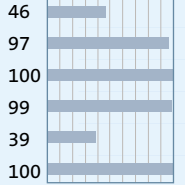
Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Kötü

Kötü

Orta

Çok iyi

Orta

Vasat

Vasat

SD-Card ve
Compact-Flash II+
için slotlarSD ve CF II+, çok
kullanışlı, ancak çok
kötü renkli ekran16 MB bellek,
düzeltilmiş ekranAsil tasarım, ince ve
kullanışlı, sadece 16
renk gri tonlamaÇok iyi ekran,
Memory Stick,
"cool" tasarım16 megabayt bellek,
Flash-ROM yok, 16
gri renk tonlamasıRenkli, yavaş olan
STN teknolojisi,
nihayet akülü

Intel Strongarm/206

Intel Strongarm/206

Motorola Dragonball/33

Motorola Dragonball/33

Motorola Dragonball/33

Motorola Dragonball/33

Motorola Dragonball/33

64/32 MByte

64/32 MByte

16/4 MByte

8/0 MByte

8/4 MByte

16/0 MByte

8/0 MByte

●/●/●/-

●/●/●/-

●/-/●/-

●/-/●/-

●/-/●/-

●/-/●/-

●/-/●/-

●/●/●

●/●/●

-/-/-

-/-/-

-/-/-

-/-/-

-/-/-

●/●/-/-

●/●/-/-

●/●/-/-

-/-/-/-

-/-/-/●

-/-/-/-

●/●/-/-

8,8 cm

8,8 cm

8,0 cm

8,0 cm

7,6 cm

8,0 cm

6,7 cm

●/●/●

●/●/●

-/-/-

-/-/-

-/-/●

-/-/●

-/-/-

●/●/●

●/●/●

●/●/●

●/●/●

●/●/●

●/●/●

●/●/●

●/-

●/-

●/-

●/●

●/●

●/●

●/-

●/●

●/●

●/●

●/-

●/-

●/-

●/●

●/●

●/●

●/●

-/-

-/-

-/-

●/●

●/-

●/-

●/-

●/-

●/ opsiyonel

●/-

●/ opsiyonel

●

●

-

-

●

-

-

●/-

●/-

●/-

-/-

●/●

-/-

●/-

●/●

●/●

-/-

-/-

●/-

-/-

●/-

1

1

-

-

-

-

-

●/●

●/●

●/●

-/-

-/-

-/-

●/●

●/-

●/-

●/-

-/-

-/-

-/-

●/-

28 sn

28 sn

88 sn

106 sn

117 sn

116 sn

87 sn

63 sn

102 sn

320 sn

870 sn

334 sn

893 sn

348 sn

4 sn

3 sn

4 sn

5 sn

3 sn

6 sn

4 sn

130/17/81 mm

125/17/76 mm

114/13/78 mm

128/13/78 mm

118/17/71 mm

122/17/77 mm

123/21/79 mm

188 gram

186 gram

146 gram

165 gram

164 gram

160 gram

148 gram

3:05 h

2:35 h

3:55 h

-

3:34 h

-

5:58 h

-

-

-

21:21 h

-

18:50 h

-

■■■■■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

İÇİNDEKİLER

65

Satın Alma Danışmanı:
Kime, hangi PDA uygun?

66

Satın Alırken Dikkat!:
Dikkat edilmesi gerekenler

68

PDA Donatıları:
Faydalı modüller ve bellekler

68

İşletim Sistemleri:
Palm OS, Windows CE, Psion

Hangi PDA Size Uygun?

PDA'

nızı Seçin

“Özel dijital asistanınız” ya da kısaca PDA... bir süredir adres, randevu ve not defterinizin elektronik alternatifi olmaktan daha fazlasını sunuyor. Mobil mini bilgisayarlar artık internete bağlanıyor, MP3 çalıyor ya da oyun konsolunuzun yerini alıyor. Dijital yardımcınızı seçerken ufak detaylara dikkat etmeniz gerektiğini yazımızı okuyunca anlayacaksınız.

PDA'lar boyut olarak üç gruba ayrılıyor. En küçükleri; yani Palm m105 ya da Handspring Visor boyutunda Palm tabanlılar ve HP Jornada 545 gibi Windows CE tabanlılar, tuş takımına sahip değiller. Plastik bir kalem ile kullanıyorlar. Orta sınıf, kılıflara sığıyor ve katlanmış bir klavye sunuyor. Ekranı da nispeten daha büyük. Cep telefonu ve PDA →

SATIN ALMA DANIŞMANI I

» Seçim sancısı: Hangi PDA sizin tipiniz?

Palm ya da Pocket PC tabanlı bir PDA. Özel dijital sekreterler çok farklı özelliklere sahipler. Böyle olması da iyi, çünkü herkes PDA'sından farklı şeyler bekliyor.

Pragmatik

Takvim, adres defteri, notlar, görev yöneticisi, hesap makinası ve posta yardımcısı... PDA'nızı mobil büro olarak kullanıyorsanız, Palm ve Handspring'in modelleri size uygun olanlar. PalmOS işletim sistemi ofis çözümleri ile geliyor ve internetten de bu PDA'lar için yüklenebilecek binlerce yazılım mevcut. Ayrıca fiyat olarak da en cazip modeller Palm ve Handspring'inkiler.

İletişimci

E-posta, faks gönderme ve internet, mutlaka içinde olmalı mı? Bu durumda büyük bir ekran, bir klavye gerekli. Psion Serie 5 veya HP'nin küçük Jornada'sı doğru model. Hatta Nokia Communicator 9210 bile doğru bir seçim olabilir.

800 euro'luk bir bedel ile hem PDA hem cep telefonuna sahip olabilirsiniz. Mükemmel bir renkli ekranda her şeyi de takip edebilirsiniz.

Her şeyi isteyen

Word veya Excel ile çalışmak istiyorsunuz; hem de bunu kabul edilebilir boyutlarda bir ekrana bakarak yapmak istiyorsunuz... Hewlett-Packard'ın Jornada'sına ne dersiniz?

Mini PC Windows CE işletim sistemini de arkasına alarak, gerçekleştirmediği hayal bırakmıyor. Tabii bu arada HP Jornada 710'un bir notebook kadar fiyata sahip olduğunu da söyleyelim.

Fun-atik

Renkli oyunlar, videolar, internet ve Mp3'ler? Microsoft'un Pocket PC işletim sistemini kullanan PDA'lar, bunları rahatlıkla sunuyorlar. Örneğin Casiopeia E-200 ya da Compaq iPAQ H3760 ve tabii HP Jornada 568. Pocket PC 2002 eğlencenin yanında Word ve Excel gibi uygulamalarla çalışma imkanını da sunuyor. Entegre Outlook, PC'nizdeki ile tam senkronize çalışıyor.

PDA Satın Alma Rehberi

kombinasyonları da bu sınıfa dahil. Özellikle Nokia'nın 9210'u PDA'lara ciddi bir rakip. Üst sınıftaki Psion Net-Book ya da HP Jornada 820 mini-notebook olarak da adlandırılıyorlar.

Takvim, adres ve not defteri, saat, hesap makinası ve görev listesi her PDA'nın temel yapısında var. En önemli özelliği, verileri PC'dekilerle kablo ya da kablosuz infrared bağlantı ile senkronize eden program... Bu program ayrı verileri iki kere girmemenizi sağlıyor. PDA'lar bu amaçla Microsoft Outlook veya Lotus Notes ile çalışıyorlar. PC'lerde olduğu gibi PDA'larda da belleğin miktarı makinenin gücünü göstermiyor. Önemli olan tüm uygulamaların yer bulması. Bunu da büyük ölçüde ayarlayan işletim sistemi. Ortalama bir kullanıcı için 2-8 megabayt'lık bellek miktarı yeterli oluyor. Ama PDA'sında küçük filmler seyretnmek isteyenler, 32 megabayt bellekli Windows CE tabanlı bir PDA'ya ihtiyaç duyacaktır. Aynı oran, işlemciler için de geçerli. En büyük PDA'larda 16 MHz'lik bir tempo yeterli iken, büyüklerde 200 MHz'lik işlemciler yetiyor. Bazı ince ayar ve overclocking programlarıyla işlemcinin çalışma frekansı arttırılabilir, ancak bu durumda PDA'nızın garanti kapsamı dışına çık-

WINDOWS MU, DEĞİL Mİ? Yeni işletim sistemi Pocket PC 2002 birçok çekici özellik sunuyor, ancak Palm fanatikleri için maalesef bir alternatif değil.

cağını unutmayın. PDA satın alırken ne-
re dikkat etmeniz gerektiğini alttaki kutu-
da okuyabilirsiniz.

SATIN ALMA DANIŞMANI II

» PDA alırken dikkat etmeniz gerekenler

Her duruma uygun PDA yok. Bu yüzden satın almadan önce, iyi bir ihtiyaç analizi yapmanız gerekiyor. Bazı çekici ama pahalı fonksiyonlar gerçekten gerekli mi? Aşağıdaki liste size yardımcı olmak amacıyla hazırlandı...

Bellek miktarı: Cihazlar, üzerlerinde 1 veya 2 megabayt bellek ile geliyorlar. Bu en önemli fonksiyonlar için yeterli, ama 8 megabayt en iyisi.

Bağlantı noktaları: İnternet ve e-posta kullanımı için kızılotesi bağlantı noktası şart. Masaüstü bilgisayarınız ile senkronizasyon kablo ya da beşikle gerçekleşiyor. Senkronizasyonun hızlı olmasını istiyorsanız, beşik PC'nize USB bağlantı noktası üzerinden erişmeli. Genişletme yuvaları ile PDA'lar, bellek mucizeleri haline dönüşebiliyorlar. 64 megabayt'a kadar genişletme mümkün.

Ekrani: Windows CE'de renk gereksiz sayılabilir. Siyah-beyaz ekranlar daha oku-

naklı. Renkli ekranlar hem daha pahalı hem daha ağır hem de daha fazla elektrik harcıyor. Önemli olan ekranın yansıtması ve karanlıkta da görülebilir olması.

Klavye: Klavye isteyenlerin gideceği adres Psion. Ama Palm ve benzerlerinin de katlanabilir klavye ile geldiğini unutmamak gerek.

İşletim sistemi: İş kullanıcıları için Palm-OS kolay bir kullanım ve binlerce program sunuyor. Windows CE ile müzik dinlenebilir, resimlere bakılabilir ve oyunlar oynanabilir. Psion-PDA'lar büyük ekranları, klavyeleri ve yekpare tasarımları ile tam bir iş makinası görünümündeler.

İşletim sistemi seçimi:

Palm OS, Windows CE, EPOC

El bilgisayarı alacakların karar vermekte en çok zorlanacakları yer, belki de işletim sistemi. Sistemler, aslında birbirlerinden sadece detaylarda farklılar, ama bu detaylar günlük kullanımda önemli farklar oluşturuyor.

Satış rakamlarına bakılınca en popüler olan Palm-OS'u marketin öncülerinden Palm ve Handspring kullanıyor. Kullanımı kolay olan bu işletim sistemi, en gerekli fonksiyonları standart olarak sunuyor. Grafik olarak fazla karışık olamayan yapısından dolayı, siyah-beyaz ekranlarda oldukça başarılı.

Microsoft'un Windows CE'si, PC'lerde kullandığımız Windows'un kardeşi olarak en gerekli fonksiyonları sunan Outlook, Word, Excel, İnternet Explorer ve Media Player'ı beraberinde sunuyor. CE, PalmOS'tan çok daha fazlasını sunuyor, ama bu sunum için de daha güçlü işlemciye, daha çok elektrik gücüne ve daha iyi bir donanıma ihtiyaç duyuyor. Örneğin renkli bir ekran olmadan CE'nin anlamı olmuyor.

Daha fazla özelliği ve rahatı, özellikle de iletişim ve iş uygulamaları konusunda, CE'nin yeni sürümü Pocket PC 2002 sunuyor. Arayüzü Windows XP'ye benziyor. Pocket PC 2002 kullanan ilk cihazlar Viag Interkom'un Smartphone O2XDA'sı ve PDA dünyasından da Cassiopeia E-200 G,

PDA Satın Alma Rehberi

POCKET PC 2002 DESTEKLİ: 64 MB belleği ve birçok ekstrasıyla HP Jornada 568 profesyonel kullanıcılara hitap ediyor.

Compaq iPAQ H3760 ve HP Jornada 568.

Psion'un çizdiği yolun adı ise EPOC. Görüntü ve giriş işlemleri dörtgen ekran aracılığıyla hallediliyor. Grafik tasarım çok karmaşık, ama siyah beyaz görüntüde sorun yok. Alışmak biraz zaman alıyor, ama alıştıktan sonra kalem ve ekran kombinasyonları ile cihazı kullanmak inanılmaz kolay. Ama EPOC şimdilik gelişmesini durdurdu, çünkü Psion bu kararı aldı.

Bazı PDA üreticileri ise kendi işletim sistemlerini sunuyorlar. Kural olarak daha ucuz cihazlar, kendi işletim sistemlerine

sahip oluyorlar. Burada bir sorun ortaya çıkıyor: Üçüncü parti yazılımlar, maalesef bu PDA'lar üzerinde çalışmıyor. Ama sonuçta diğer el bilgisayarları ile de sorunsuz haberleşiyorlar.

PDA satın alırken dikkat edilmesi gereken bir özellik de, veri girme yöntemi olmalı. Birçok kullanıcı PDA'sının yazım fonksiyonunu küçük notlar almak, adres kayıtları girmek ya da randevularını kaydetmek için kullanıyor. Elle basitçe halledilebiliyor, bu küçük işlemler. Klavyesiz Palm'ler her an kullanıma hazır sanal bir klavyeyi de yedekte bekletiyor. Bazı cihazlara katlanabilen klavyeler de bağlanabiliyor. Burada asıl kararı verecek olan sizsiniz. Mini bir klavye mi yoksa kalem ile de gayet iyi işimi görebilirim mi diyorsunuz? Son karar sizin...

İletişim uzmanı PDA: İnternet, e-mail, SMS, WAP ve faks

İnternet, e-mail, SMS, WAP, faks: PDA'nız dış dünya ile en azından bir koldan bağlı olmalı. Bu seri bir arabirim olabilir, PC ya da FlashCard'lar için bir yuva olabilir, infrared port ya da Bluetooth olabilir. Dahili ya da harici bir modem de gerekli. Aman dikkat! Eğer modemin kendi güç kaynağı yoksa, PDA'nızın aküsü daha çabuk boşalacaktır.

SATIN ALMA DANIŞMANI III

» PDA için eklentiler

Hemen hemen tüm donanım üreticileri, PDA'lar için eklentiler sunuyorlar. Birçok firma da cihaza özel çözümler sunuyor.

Bellek genişletme ile daha çok veri için yer yaratılıyor. Palm'lerde SD-Card, Sony'lerde Memory-Stick yuvaları var. Bunların Handspring karşılığı Springboard; Cassiopeia E 125 G'de ve Jornada 525'te ise flash bellek ya da mini disk sürücüler için slot bulunuyor.

Kamera modülü PDA'nın ekranını görüntü ön izleme amaçlı kullanıyor. Senkronizasyon ile fotoğraflar masaüstü PC'ye aktarılabilir. Dijital kameralar ile bu modüller pek kıyaslanamaz ama...

MP3 çalar haline gelen bir PDA'ya MP3 dosyalarınızı yükleyip walkman olarak kullanabilirsiniz. PalmOS kullanıcıları için bu müzik servisi bir eklenti. Windows CE'de ise zaten entegre geliyor.

GPS-modülü ile PDA'nızı uydu alıcısı olarak kullanabiliyorsunuz. Tam olarak pozisyonunuzu veriyor ve rotanızı çizmeni sağlıyor. Doğa yürüyüşü sevenler ve tur liderleri için çok iyi bir çözüm.

Oyun ve e-kitaplar, yazılım olarak flashcard'lar ve başka depolama birimleri üzerinde bulunuyor. İnternet üzerinden shareware ve freeware yüklemeler de yapmak mümkün, ama bunlar çoğu zaman donanım üzerinde gelenlerle rekabet edemeyecek kadar zayıflar.

GSM-modülü PDA'nızı cep telefonu haline getirir, ayrıca web tarayıcı ve wap işlemlerini yapabileceğini de beraberinde getiriyor.

İŞLETİM SİSTEMLERİ

» Palm, Windows CE ya da Psion EPOC?

Bir PDA almaya karar verdiğinizde işletim sistemine de karar vermiş oluyorsunuz. Palm, Windows CE ve EPOC 32, tasarımlarında birbirlerinden o kadar farklılar ki, karar vermek o kadar da zor olmuyor.

Palm-OS klasik PDA fonksiyonları için iyi bir kullanıcı arayüzü sunuyor ve birçok freeware ve shareware yazılımlarla destekleniyor.

Artık güven kazanmış olan Windows platformunu ve uygulama çevresini benimseyenler, **Windows CE**'yi ya da yeni Pocket PC 2002'yi tercih etmeliler.

Psion'un EPOC'u standart yazılımı Psi-Win ile Microsoft'un PC programlarıyla senkronizasyonu destekliyor. EPOC'un Windows CE'den farkı daha kullanışlı bir arayüz sunması. En önemli simgeler ve fonksiyonlar ekranın kenarına sabit olarak yerleştiriliyorlar.

PalmOS, Windows CE ya da EPOC'a sahip tüm PDA'lar, artık öyle ya da böyle internete girebiliyorlar. Ama tam bir performans almak istiyorsanız, Windows CE'yi tercih etmeniz gerekir. Çünkü çözünürlüğü, monokrom tekniği ve ekran büyüklüğü ile birçok PDA, internetin kullanımını, posta alışverişini güçleştiriyor. Psion, renklerin aküyü çabuk tükettiğini düşünüp her ne kadar gri tonlamalara kaçmış olsa da yeterli olmuyor. Psion Revo ve Psion Serie 5 her ne kadar kocaman ekranlara da sahip olsalar, renkli internet dünyasını renksiz sunmak imajı bir nebze olsun zedeliyor.

Fiyat Aralığı: 200 doların altından 500 doların üstüne

Her fiyat sınıfında PDA'lar mevcut. Basit bir ajandadan high-tech bir modele kadar bol seçenek var. Palm m195 ya da Psion Revo gibi başlangıç modellerinin fiyatları 200 doların altında. Multimedya, high-tech veya güzel görünümlü bir model almak istiyorsanız, birden kendinizi 500 dolarlık bir fatura ile karşı karşıya bulabilirsiniz. Yardıma ihtiyacınız varsa bu sayıdaki PDA testimizi inceleyebilirsiniz. ■

MS / Güçlü Aydoğan, guclua@aresbt.com

Bilgiyi Saklamak; Üretmek veya İşlemek Kadar Önemlidir!

Depolama Yöntemleri

Depolama cihazları gittikçe daha fazla bilgiyi saklayabiliyorlar. Daha küçük, daha yoğun, daha güvenli ve kullanımı daha kolay depolama sistemlerine yolculuğun neresindeyiz?

Yüksek miktarda bilgi işleme kapasiteleri ile bilgisayarlar, insanlığın kaderini değiştirdiler. Bu bilgilere dair üretim ve işleme süreçlerini her defasında yeniden tekrarlamamayı, depolama cihazlarına borçluyuz.

Bir zamanlar veri depolamak için kullanılan, büyüklükleri “oda”larla karşılaştırılan, kapladıkları alanın metrekairelerle ölçüldüğü dev bilgisayarların yerini alan kişisel bilgisayarlarla çok daha fazla veriyi, çok daha küçük hacimli cihazların içinde saklamak mümkün hale geldi. Veri depolama alanında kasetlerden, floppy disketlere, harddisklere, CD’lere, zip kartuşlarına, compact flash bellek kartlarına veya USB flash sürücülerine kadar pek çok teknolojiye faydalandı. Depolama sistemlerinin gelişimi göz önüne alındığında, dikkat çeken ilk nokta, hep daha küçük alana daha fazla bilgi depolamanın mümkün hale gelmesidir.

Depolama sistemlerinin gelişimi, doğrudan, bilgisayar sektöründe daha geliş-

kin ürünlerin ortaya çıkmasına da yardımcı olmaktadır. Bugün kullanılan ortalama büyüklükteki bir yazılım bile, bir CD’yi doldurabilecek boyutlarda. Aynı yazılımı çalıştıracak bir işlemci mevcut olsaydı bile, 10 sene önce yaklaşık 600 floppy diskete sığacak bu büyüklükteki bir datayı çoğaltmak veya mali bakımdan anlamlı olacak şekilde pazarlamak mümkün değildi. Aynı şekilde, film, müzik gibi yazılı, görsel ve işitsel materyalin dijitalleştirilip depolanması ve VCD, DVD, audio veya MP3 şeklinde kolaylıkla geniş kitlelere dağıtılması, dijital depolama teknolojilerinin gelişiminin sonucudur.

Veri saklamada daha küçük, daha yoğun ve daha ucuza ulaşmak

Eğer bir benzetme yapmak gerekirse, cebimize girecek boyuttaki dijital depolama cihazlarının geliştirilmesi ile kolayca dağıtılabilen kültürel veya bilimsel veriyi, kitapların geniş kitlelere yayılmasına neden olarak uygarlığımızın kültürel ve bilimsel

gelişimine yaptığı katkısı bilinen matbaanın icadı ile karşılaştırmak mümkün olabilir.

Günümüzde kullanılan veri depolama sistemleri, tüm teknolojik ürünler gibi, hızla güncelliğini kaybederken, veri depolama miktarları gibi, depoladıkları veriyi transfer etme hızları da devamlı artıyor. Bugün artık çok da hatırlanmayan 5.25 inç boyundaki, “esnek” disketler, yaklaşık 1.2 MB veri depolayabiliyorken, bu veriyi disketten sabitdiske kaydetmek için yaklaşık 40 saniye beklemek gerekebiliyordu. Ardından geliştirilen, daha küçük ve daha sağlam olan 3.5 inç disketler, Japon bilim adamlarının “disketlerin gömlek cebine sığdırılması” misyonu ile geliştirdikleri, önceleri sadece 700 KB ama bugün 1.44 MB veri depolayabilen cihazlardı.

Sabitdiskler veri depolamak konusunda kullanıcıların her zaman ilk tercihi olsalar da, iş veriyi bir bilgisayardan diğerine taşımaya gelince, bugün saklama boyutları 100 GB’larla ölçülen sabitdisklerin

Taşınabilir Veri Depoları

hantal ve kullanışsız kaldıkları görüldü ve verilerin depolandıkları gibi hızla ve güvenle taşınabilmelerine izin verecek çözümler gelişmeye başladı. Verinin taşınması dendiğinde, bugün ilk akla gelen çözümlerden CD-ROM'lar, yaklaşık 650 MB'lık saklama kapasiteleri ile depolama ve veri transferi konusunda gerçek bir çığır açmışlardı. Hemen ardından gelen DVD teknolojisi ile 7 CD'yi bir DVD'nin içine sığdırmak mümkün hale geldi. An-

BOYUT FARKI: Eski sistemler büyük boyutlarına rağmen daha az depolama imkanı sağlıyordu.

cak CD ve DVD'lerin bir kez yazılabilir olması, yeniden yazılabilir CD teknolojisinin çok yaygınlaşamaması, CD'yi hasar vermeden taşımanın zor oluşu veya mobil cihazlar üzerinde yüksek miktarda veri kaydetmek istendiğinde, bazen CD boyutunun mobil cihazın boyutundan bile büyük kalması nedeniyle, CD teknolojisi de göz korkutuyor. Daha pratik çözümler arayışına giren endüstri, compact flash bellek kartları ve USB flash bellekleri gibi, bugün hala kullanıcıları hayrete düşürebilecek yüksek kapasiteli, hızlı ama minik depolama cihazları üretmeyi başardı. Benzer teknolojiler kullanan bu iki sistem, daha önceki depolama sistemlerinin aksine, bilgileri yazmak veya okumak için, döner veya hareketli parçalara gereksinim duymadıklarından, sabitdisk veya CD-ROM teknolojisinde ihtiyaç duyulan enerjinin sadece yüzde 5'i ile yetinirken, hareketli parçalara sahip sistemlere oranla 5 veya 10 kat daha fazla veri güvenliği sağlıyor... Ayrıca düşük enerji tüketimi, veri kaybı riskinin düşük olması ve boyut-

avantajı nedeniyle, mobil cihazların, cep bilgisayarlarının, MP3 çalarların, dijital fotoğraf makinelerinin bilgi depolama ihtiyaçlarını karşılamak için de çok uygunlar.

Alternatif depolama yöntemleri: Nasıl saklayabiliriz?

Veri depolamak, saklamak denince artık kullanıcıların elinde pek çok seçenek var. 10 sene öncesine kadar disket sürücülere mahkum bilgisayar kullanıcıları, artık CD, DVD yazıcılardan, USB flash bellek modüllerine, hatta internete kadar değişik yöntemlere sahip.

► CD, DVD yazıcılar

CD'ler yeniden yazılabilir olduğundan, daha çok tercih edilen bu yöntem, artık her kullanıcı için standart hale gelmek üzere. CD fiyatlarının ucuzlaması da, sadece büyük miktarlardaki bilgiler için değil, daha küçük bilgiler için bile CD yapmayı olası hale getirdi. CD yazıcılar, bugünün bilgisayar sistemlerinde, 10 sene önce floopy disket sürücülerin üstlendiği görevi devralıyorlar. DVD yazıcılar da henüz fiyatları yüksek olsa da kendilerini göstermeye başladılar.

► İnternet

Kimi web tabanlı posta servislerinde, kısa süreli de olsa küçük boyuttaki dosyaları, mail'e ekleyerek saklamak mümkün olsa da esas depolama çözümü, interneti, bir harddisk veya depolama çözümü gibi kullanmaya olanak sağlayan servislerde yatıyor. Dünyanın her yerinden, özel dosyalarınıza herhangi bir internet bağlantılı bilgisayardan ulaşabilme imkanı tanıyan bu servislerin dezavantajı ise, yavaş bağlantı hızlarında, veriye ulaşmanın veya veriyi depolamanın zaman alması...

► MP3 çalıcısı, el bilgisayarı

Cepte kolayca taşınabilen MP3 çalıcısı veya el bilgisayarları da kolayca bir depolama ve veri taşıma aracına dönüşebiliyorlar. PalmOS kullanan el bilgisayarları için uygun yükleyici programlar bulun-

NASIL KÜÇÜLDÜLER?

Depolama sistemleri giderek küçülüyor. Sadece fiziksel görünümün küçülmesi değil, aynı hacime daha çok bilgi sığdırılması da söz konusu.

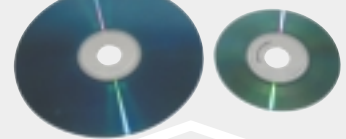

USB FLASH BELLEK: USB portuna takılan cihazlar kolay kullanımları ile beğeni kazandılar.

FLASH BELLEK: Yeni nesil bellek teknolojisi hareketsiz elektronik devreler içeriyor.

CD, Mini CD, DVD: Depolama konusunda devrim yaratan "gümüş" diskler pratiklikleri ile ön plana çıktılar.

Zip: CD'lerden sonra gözden düşen teknoloji taşınabilir sabitdiskleri hatırlatıyordu.

SABİTDİSK: Bilgisayarlarımızın standartları arasına giren cihazın devri kapanmak üzere

KASET: Kaset depolama sistemleri Zip teknolojisinden sonra iyice gözden düştü.

3,5 VE 5,25 İNÇ DİSKET: 3,5 inçler hala yaygın ama 5,25'likleri bulmak için antikacıları dolaşmalısınız.

8 İNÇ DİSKET: Bugün bile hala kullanılan bu diskleri 30 dolara bulabilirsiniz.

Taşınabilir Veri Depoları

duğu taktirde, Word, Excel, Powerpoint gibi ofis dosyalarının yanında, resim, müzik, multimedya dosyalarını taşımak da mümkün. MP3 çalıcılar ise, özel olarak MP3 formatında dosyalar taşımak üzere dizayn edilmiş olsalar da, kullanıcıların, bilgisayarlarındaki kimi dosyaların uzantılarını MP3 olarak değiştirip, bu çalıcılara yükleyerek sakladıkları ve taşıdıkları bilinen bir yöntem.

► **Compact flash bellekler**

İçinde hareketli parçalar bulunmayan, iki madeni para büyüklüğündeki bu modülleri direkt bilgisayara bağlamak için sürücüye de sahip olmak gerekiyor. Şu anda 1 GB'a kadar depolama imkanı sunan küçük modüllerin kapasiteleri hızla artarken çeşitleri de çoğalıyor. Değişik firmalar değişik formattaki compact flash modüller kullandığından, bu teknoloji, USB flash modüller kadar pratik görünmüyor.

► **USB flash bellekler**

USB sürücüler, compact flash modülleri gibi içlerinde hareketli parça bulundurmuyor. Dolayısıyla çok az enerji harcıyor ve çalışmak için gerekli enerjiyi, bilgisayarın USB portundan sağlayabiliyor.

Data kaybı riskini de en aza indiren cihazların ortalama büyüklükleri ve şekilleri, bir tükenmez kalemde veya anahtarlıktan daha farklı değil ve bu sayede kolayca taşınabilmek avantajına sahip. Piyasada en yaygın bulunan ve şimdilik fiyat/performans oranı en optimal ürün, 128 MB veya 256 MB veri saklayabiliyor, ama gigabayt'lara ulaşmak çok zaman almayacak gibi görünüyor.

Veri depolama teknolojileri, hızlı biçimde, bilgisayarlarımızın ayrılmaz par-

çası sandığımız sabitdiskleri oyun dışı bırakmaya doğru ilerliyor. Hantal sabitdisklere veri depolamaktansa, masaüstü sisteme disket veya kartuş gibi takılabilen ve istendiği anda masaüstü sistemden sökülerek el bilgisayarına veya dizüstü sisteme eklenebilecek depolama cihazlarına olan ihtiyacın artması ile birlikte sabitdisklerin bilgisayar müzelerine kaldırıldığını görebileceğiz.

CD yazıcıların bilgisayarlardaki floppy sürücülerini anlamsızlaştırmasına benzer şekilde, boyutları onlarca gigabayt'ı

olacak. 25 milyon sayfalık bilgiyi bir posta pulu büyüklüğündeki alana sığdıracak yeni sistemde veriler, üzerinde 1000 kadar minik ısıtılmış uç bulunan bir chip'te saklanabilecek. Bu küçük uçlar polimer film üzerinde delikler oluşturarak bilgiyi depolayabilecek. Bir anlamda, eski delikli kart teknolojisine benzeyen sistem, moleküler düzeyde uygulanacağından, saklanabilecek veri büyüklüğü de çok büyük boyutlarda olabilecek, çünkü polimer filmin üzerindeki deliklerden her biri metrenin trilyonda biri büyüklüğünde ola-

UYGUN MECRA:
Seçenekler
çoğaldıkça ihtiyaca
göre depolama
yöntemleri de
çeşitlilik
kazanıyor.

bulacak USB veya firewire benzeri teknolojilere sahip bellek kartlarının, sabitdiskleri kullanışsız kılacağı günler hızla yaklaşıyor.

Uzak gelecekte depolama sistemlerinin nasıl bir şekil alacağını ise teknoloji şirketlerinin bugünkü projelerine bakarak tahmin edebiliriz. IBM'in Millipede isimli projesi, bu konuda en çok göze batanlardan. Gelecekte, minicik cep telefonlarında 10-20 GB büyüklüğünde veri saklanabilmesini, bilgisayarların depolama kapasitesinin yüzlerce, belki binlerce GB'a çıkmasını sağlayabilecek teknoloji, depolama sistemlerinin üretilmesinde nanoteknoloji kullanımı ile mümkün

cak. Bu teknolojinin ilk ürünlerinin kendini göstermeye başlamasının 2005' den önceye denk düşmeyeceği düşünülüyor, ama eğer yaşadığımız "mekanik çağda" veri depolama sistemlerinin gelişimini, delikli kartlardan, disketlere, sabit sürücülere, flash belleklere yolculuğumuzu ve tarihin tekrardan ibaret olduğunu hatırlayacak olursak, "nanoteknoloji çağının" delikli kartlarından sonra karşılaşacağımız disketler, sabit sürücüler gibi cihazların insanoğluna bugün hayal dahi edilemeyecek boyutlarda verinin rahatça depolanması imkanını sağlayacağını söylemek mümkün olacaktır. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

CHIP yardım

ÜCRETSİZ CHIP DESTEK HATTI

0800 211 6117 yardım@CHIP.com.tr

Bilgisayar ve internet ile ilgili tüm sorunlarınız için, ücretsiz telefon hattımızı arayarak ya da e-posta'yla

CHIP'e danışabilirsiniz. **CHIP YAZI İŞLERİ EMRİNİZDE...**

Pazartesi, Çarşamba, Cuma

10.00-12.00 / 13.00-15.00

GeForce / Quadro Modifikasyonu

0 Artık Bir Quadro

Softimage, Lightwave ya da 3D Studio Max benzeri yazılımlar kullanıyorsanız nVidia'nın Quadro serisi ekran kartları tam size göre. GeForce işlemcili bir kartınız varsa bunu Quadro'ya nasıl çevireceğinizi anlattığımız bu yazımız profesyonelleri hedefliyor.

Zamanla esas hedefi olan ev kullanıcılarının beğenisini kazanan nVidia, gözünü daha yükseklere dikerek orta ve üst uç 3D profesyonellerine yönelik işlemciler (kartlar) üretmeye başladı. İşin ilginç yanıysa oyun pazarına seslenen nVidia işlemcileriyle Pro 3D nVidia işlemcileri (Quadro serisi) arasında aslında çok küçük farklar olması. Hatta internette pek çok site birkaç havya oyunuyla GeForce işlemcili kartları Quadro tabanlı hale getirme yollarını anlatıyor. Burada amaç, kartların PCB'si (Printed Circuit Board-Baskılı devre plaketi) üzerindeki birkaç direncin yerinin değiştirilmesiyle, kartın Windows tarafından GeForce yerine Quadro sınıfı olarak tanınmasını sağlamak. Bu işlem daha çok nVidia'nın referans tasarımını kullanan kartlarda işe ya- rıyor, ki piyasadaki kartların neredeyse hepsi (bazı Elsa kartlar hariç) referans tasarımı kullanıyor.

Ne sihirdir ne keramet: Karşınızda Quadro!

Her şeyden önce Quadro kartların oyunlar için değil profesyonel 3D uygulamaları için tasarlandığının altını çizmek gerek. nVidia, (GeForce4 serisi hariç) önceki GeForce türevlerini, aslında temel olarak sadece sürücülerde yaptığı bazı optimizasyonlarla Quadro olarak pazarlıyordu. Hardware Antialiased lines/points, 3D Windows Clipping ya da Shared Back Buffer gibi Pro 3D yazılımlar için vazgeçilmez olan özellikler, Quadro kartlarca desteklenirken, GeForce işlemcili kartlar, bu özellikleri kullanamıyordu. Bu çok da mantıksız sayılmaz. Zira bu özelliklerden bazıları CAD/CAM uygulamalarında performansı arttırırken, oyunlarda yavaşlamaya sebep olabiliyor. GeForce ailesi kartlar, bu yüzden daha ziyade oyunlara ait optimizasyonlarla piyasaya sürülüyor. Fiyat açısından bir karşılaştırma yapmak

gerekirse, GeForce işlemcili kartlarla karşılığı olan Quadro kartlar arasında 2 kat ya da fazla fark var.

Peki örneğin GeForce3 işlemcili bir kart, "bir şekilde" Windows tarafından Quadro olarak tanındıktan sonra ne oluyor? Aslında cevap basit. Yukarıda saydığımız Hardware Antialiased lines/points ve diğer özellikler aktive oluyor. Ve oyunlarda bir miktar performans düşüşü görülürken Pro 3D uygulamalarında önemli bir hız artışı sağlanıyor. Üstelik bunun için farklı bir sürücü yüklemenize de gerek yok. Zira gerek GeForce gerekse Quadro işlemcili kartlar, aynı sürücülerini kullanıyor. nVidia, Detonator serisiyle her iki ürün grubuna da gayet başarılı bir şekilde seslenebiliyor, tabii küçük farklarla! Bu farklar ortadan kaldırılınca da bir kart "diğerymiş" gibi davranabiliyor.

SoftQuadro: İlle de risk almak gerekmiyor

GeForce/Quadro dönüşümü için farklı yöntemler mevcut. Yöntemlerden birinde, kartın PCB'si üzerine havya ile müdahale ederek Windows'un kartı Quadro olarak tanıması sağlanıyor, fakat bununla yetinilmeyip edinilen bir Elsa BIOS bilgisi dosyası, nVFlash yazılımıyla kartın Bios'una yazılıyor. Bunun sonucunda GeForce işlemcili kartınız, Elsa üretimi bir

QUADRO DCC:
Profesyonel 3D uygulamaları için mükemmel bir seçim olan Quadro DCC, eğer hali hazırda GeForce 3 işlemcili bir ekran kartınız varsa size çok yakın.

Quadro haline geliyor. Böylece kullanıcı, Elsa'nın mükemmel yazılım desteğinden de faydalanabiliyor. Zira şirket sadece mükemmel sürücülerıyla değil, Maxtreme, PowerDraft ve QuadroView gibi Pro 3D paketleri için hızlandırma sağlayan yazılımlarıyla gönüllerde taht kurmuş durumda. Kartın BIOS'una dokunmadan, sadece PCB üzerindeki bir iki direncin yerinin değiştirilmesi, en sık kullanılan yöntem.

GeForce işlemcili kartınızı bir Quadro haline getirmek için havaya dokunmanızın gerekmediği son yöntem ise en basiti. Sadece bir yazılım sizin için bu işi hallediyor. Hiçbir riski olmayan bu sonuncu yöntemde SoftQuadro ya da RivaTuner adlı yazılımlar (<http://www.nvworld.ru/downloads/rivatuner.zip>), Detonator sürücüsü üzerinde bazı değişiklikler yaparak kartınızın GeForce olmasına rağmen Quadro'ymuş gibi davranmasını sağlayabiliyor.

SoftQuadro yönteminin tek dezavantajı, yeni detonator sürücülerinde işe yaramaması. Bu yüzden yazımızda artık eski sayılabilecek Detonator 22.80'i kullanmak zorunda kaldık. RivaTuner ve doğru Detonator sürücülerıyla GeForce işlemcili bir kartı Quadro haline getirmek, 5 dakika bile sürmüyor. Önce Detonator 22.80'i boş bir klasöre açtık. daha sonra RivaTuner içindeki Power user sekmesine

GeForce / Quadro Modifikasyonu

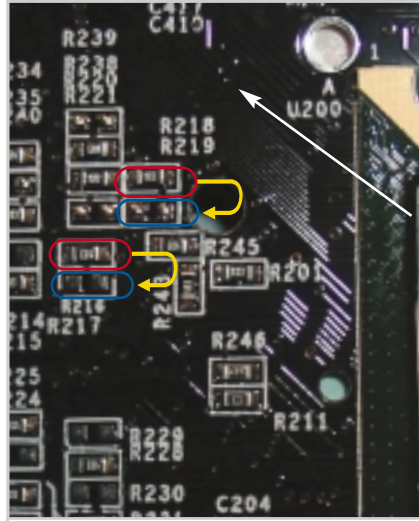
giderek, alttaki ikonlar arasında Open patch script'e tıkladık. Gelen pencerede Patch scripts/nVidia/SoftQuadro yolunu izleyerek, SoftQuadro w2k.rts dosyasını seçtik. Klasörde sadece WinXP/2000 için değil WinNT ve Win9x için de Patch script'ler mevcut. İşletim sistemimiz için gereken script'i seçtikten sonra, gelen pencerenin alt kısmında istediğimiz dönüşümü belirttik (Detonator for Windows 2000/Force QuadroDCC). Bunu yaptıktan sonra program bizden patch'lemek istediğimiz sürücünün klasörünü belirtmemizi istedi. Biz de az önce boş klasöre açtığımız Detonator 22.80 sürücüsünü gösterince, işlem neredeyse tamamlanmış oldu. Artık yapmamız gereken tek şey, GeForce kartımızı bu az önce RivaTuner'in modifiye ettiği sürücülerini kullanarak sisteme tanıtmak.

Tehlikeyi seven 3D meraklılarına ithaf olunur

GeForce/Quadro dönüşümü için anlatacağımız ikinci yöntem, PCB üzerine havya ile müdahale gerektiriyor. Bu yazıda GeForce3 için gerekli müdahaleyi anlattık. Farklı GeForce versiyonları için yapılması gereken lehimler de farklı olacaktır. Eğer grafik kartınız GeForce3 dışında bir nVidia işlemcisine sahipse hangi dirençlerin yerini değiştirmeniz gerektiğini internetten araştırmalısınız. Daha önce havya kullanmadıysanız, PCB'ye müdahale yöntemini atlayarak ilerleyen bölümlerde anlattığımız SoftQuadro yöntemini kullanmalısınız.

PCB üzerinde çalışırken çok dikkatli olmalısınız. Zira yerini değiştireceğimiz dirençler standart yüzde 10 toleranslı 0.25W dirençlerden değil. Bunlar çok küçük ve hassas bileşenler. Bu bağlamda

gözlerinizin iyi görüyor olması ve ellerinizin titrememesi, sonucu önemli ölçüde etkileyecektir. Bu işleme karar verdiyseniz, eski havyanızı kullanmayın. Bu iş için gidip ince uçlu kaliteli bir havya alın (maksimum 30W). Tekrar belirtmemizde fayda var. Yeterince tecrübeli değilseniz, havya yöntemini kullanmayın. Karta zarar verebilirsiniz ve böyle bir durumda uğrayacağınız zarardan CHIP sorumlu olmayacaktır. Havya yönteminin en önemli avantajı kartın donanımsal ola-

SADECE GEFORCE3 KARTLAR İÇİN: Dikkatli bir şekilde, R216'yı (kırmızı alan) hemen altındaki R217 için ayrılan boşluğa (mavi alan), R218'i(kırmızı alan) ise R219 (mavi alan) için ayrılan boşluğa lehimliyoruz.

rak Quadro olarak tanınmasının bir getirisi olarak istediğiniz Detonator sürücüsünü kullanmanıza olanak sağlaması. SoftQuadro yöntemindeyse 22.80 ya da daha eski bir sürücüye mahkumsunuz en azından şimdilik. Yeri gelmişken belirtelim, GeForce4 Ti 4600 kartınızı tek bir di-
recin yerini değiştirerek Windows'a Qu-

adro 900 XGL olarak tanıtabilirsiniz. Fakat performansta bir artış olmaz. Zira Quadro4 serisi GPU'lar GeForce4'lerden yapı olarak farklılar.

Pro3D performansını ölçmek için harika bir yazılım: SPECViewperf

Testte kullandığımız SPECViewperf 6.1.2 adlı program, grafik kartlarının Advanced Visualizer ya da Lightscape gibi profesyonel 3D yazılımlardaki performansını ölçmek için IBM ve SGI tarafından geliştirilmiş ve birbirinden bağımsız farklı sahnelerden oluşuyor. Her sahne, farklı bir 3D yazılımı simüle ediyor.

Karşılaştırma için teste kattığımız GeForce4 Ti 4600 (400 dolar) işlemcili kart, SPEC Viewperf testlerinde havya marifetiyle elde ettiğimiz QuadroDCC karşısında (800 dolar) (ProCDRS_03 hariç) ağır bir yenilgi aldı. Testteki Quake3 ve 3D Mark gibi uygulamalar, Quadro dönüşümü sırasında oyun performansının ne kadar düşeceğini açık bir şekilde ortaya koyuyor. SoftQuadro yöntemi ise 22.80 sürücülerıyla dikkate alındığında, aynı sonuçlara imza atıyor. Bundan bir anlamda ille de havya marifetine gerek olmadığı, yazılımla da gayet iyi bir GeForce/Quadro dönüşümünün mümkün olduğu sonucu çıkıyor. Tabii Detonator 22.80'i kullanmak şartıyla. Eski Detonator versiyonlarına www.reactorcritical.com'dan ya da www.3dcenter.de/treiber/grafikkarten.php adresinden ulaşabilirsiniz. Testlerde dikkat çeken bir noktada da, havya marifetiyle elde ettiğimiz Quadro'nun, 29.60 sürücülerıyla sadece SPECViewperf testlerinde değil, 3D Mark 2001'de de 22.80'a nazaran çok daha iyi bir performans göstermesi oldu.

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

GEFORCE-QUADRO PERFORMANS TABLOSU

	GeForce4 Ti 4600 Det. 29.60	GeForce3 (Quadro DCC) 29.60	GeForce3 29.60	GeForce3 (Quadro DCC) 22.80	GeForce3 (Soft Quadro) 22.80	GeForce3 22.80
ViewPerf 6.1.2 AWADVS-04	94.33	204.4	71.33	85.32	85.34	71.62
ViewPerf 6.1.2 DRV-07	28.39	33.61	25.59	26.40	26.39	24.91
ViewPerf 6.1.2 DX6-06	28.45	46.73	25.95	32.18	32.20	29.77
ViewPerf 6.1.2 Light-04	9.32	11.72	9.03	11.04	11.08	8.96
ViewPerf 6.1.2 MedMCAD-01	28.39	42.19	21.77	37.6	37.74	34.33
ViewPerf 6.1.2 PROCDRS-03	30.81	15.66	15.10	15.63	15.61	14.94
QuakeIII	167	96.5	118.3	96.4	96.6	118.6
3D Mark 2001SE	8571	6010	6016	4566	4565	4565
Aquamark 2.3	42	26.5	26.6	31.8	31.8	32.1
Dronez	115.7	77.50	80.44	81.45	78.62	82.24

TEST PLATFORMU: Pentium 4(A) 2GHz CPU, MSI 845 Ultra anakart, 256 MB PC2100 DDR RAM, Abit Siluro GeForce3 64MB ekran kartı, Asus V8460 GeForce4 Ti4600 128 MB ekran kartı, Seagate ATA IV 60 GB sabit disk, Creative SB Live! Value, Windows XP Professional

Yeni Veriyolu Teknolojileri

Paralelden Seriyeye Geçiş

Paralel veriyolu teknolojisini kullanan PCI ve AGP, yerlerini 3GIO'ya bırakacaklar. CHIP Test Merkezi önümüzdeki yıllarda gerçekleşmesi beklenen bu görev değişiminin ardında yatan teknolojiyi inceledi.

Bilgisayarlarda, bundan birkaç sene öncesine kadar, ISA slot'ları kullanılıyordu. Ama Industry Standart Architecture olarak adlandırılan bu kart yuvası, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, emekliye ayrıldı. Bu slot'un görevi, donanım birleşenlerinin işlemci ile haberleşmesini ve veri transferini sağlamaktı. ISA veriyolu 16 bit'lik bir yapıya sahipti. Yani veriler, bilgisayarı oluşturan parçalar arasında 16 bit'lik gruplar halinde aktarılıyordu. Buna ek olarak her veri iletim işlemi de 8 MHz veriyolu hızında 2 saat çevrimi kadar sürüyordu. Kısaca bir hesaplama yaptığımızda $16 \text{ bit} \times 8 \text{ MHz} / 2 = 64 \text{ Mbit/saniye}$, yani yaklaşık 8 Mbyte/saniye değeri ile karşılaşıyoruz. Bu değer ISA slot'un hız değeri idi. Tabii işlemciler ve diğer donanım bileşenleri geliştikçe, bu değer düşük gelmeye başladı ve yeni mimariler geliştirildi.

Intel, ISA ve ardından geliştirilen Eisa veriyollarındaki zayıflıkları aşmak için 1992 yılında bir endüstri grubunun oluşumuna öncülük etti. PCI Special Interest Group adındaki bu kuruluş, tanıdığımız

Peripheral Component Interconnect ya da diğer bir adı ile PCI mimarisini geliştirdi. Bu mimari günümüzün anakartlarında hala kullanılıyor. 8 MHz ISA 33 MHz PCI slot'u ile karşılaştırıldığında bu veriyolunun oldukça yavaş kaldığını söyleyebiliriz. Ama PCI mimarisinin tek avantajı bu değildi tabii ki! PCI veriyolunun işlemciden bağımsız çalışabilmesi, onu özel kılıyor. Bu sayede veriyolundaki veri aktarımı sırasında işlemci başka işler-

le ilgilenebiliyor. Bu üstünlük sayesinde, PCI hala vazgeçilemezler arasında. Tabii PCI veriyolu da zamanla ufak tefek gelişmelere uğradı. İlk olarak 33 MHz'de çalıştırılan bu veriyolu, daha sonra 66 MHz'de çalıştırıldı. Buna ek olarak, artık 32 bit ve 64 bit değerlerde de bu veriyolunu görmek mümkün. Bu veriyolunun da özellikle ekran kartları için yetersiz gelmeye başlaması sonucu, AGP slot'u geliştirildi. Accelerated Graphic Port, Intel tarafından

VERİYOLLARININ HIZ KARŞILAŞTIRMASI

Veriyolu tipi	Genişlik (bit)	Hız (MHz)	Bant Genişliği (MB/s)
8-bit ISA	8	4.77	2.39
16-bit ISA	16	8.33	8.33
EISA	32	8.33	33.3
VLB	32	33.33	133.33
PCI	32	33.33	133.33
PCI-2X	32	66.66	266.66
PCI 64-bit	64	33.33	266.66
PCI-2X 64-bit	64	66.66	533.33
AGP	32	66.66	266.66
AGP-2X	32	66.66	533.33
AGP-4X	32	66.66	1066.66
3GIO	32	3.2 GHz	200*

* Veriyolu başına

özellikle yüksek performanslı grafik ve video desteği için özel olarak tasarlanmış bir veriyolu. AGP, PCI tabanlı olmasına rağmen, PCI'dan farklılaşan özelliklere sahip. Ayrıca, fiziksel, elektriksel ve mantıksal açıdan PCI'dan bağımsız. Birden fazla yuvaya sahip PCI'n aksine, AGP daha çok bir sistemdeki video kartı için tasarlanmış yüksek performanslı bir bağlantı. Çünkü sistemde bir ekran kartı için sadece tek bir AGP portu bulunur. Bilgisayar sektörünün hiçbir zaman var olan teknolojilerle yetinmemesi, bizi yeni teknolojilerle karşı karşıya getiriyor.

Yeni bir veriyolunun geliştirilmesi: 3GIO, Arapahoe ve PCI Express

Intel yine yapacağını yaptı ve çeşitli üreticileri de arkasına alarak, yeni bir standart geliştirdi. Bu yeni standardın adı 3GIO,

YENİ YAPI: Intel, IDF Fuarı'nda 3GIO destekli prototipleri basına gösterdi.

Arapahoe ya da başka bir deyişle Third Generation I/O.

Compaq, Dell, Hewlett Packard, IBM, Intel ve Microsoft gibi dev kuruluşlardan oluşan özel bir grup, PCI'nin veliahdı olan 3GIO'yu PCI-SIG endüstri organizasyonuna sundu. PCI-SIG donanım üreticilerini temsil eden ve 1992'den beri PCI Local Bus'ı geliştiren bir kuruluş. Bu kuruluş, 3GIO gelişimini yakından incelemekle kalmıyor, aynı zamanda standartlaşma çalışmalarını da yürütüyor. Bu alışlagelmiş bir durum değil, çünkü JEDEC adında bir grup da bellek modüllerinin standartlarını denetlemesi ile ünlü. 3GIO ya da Arapahoe olarak da adlandırılan bu veriyolu ile PCI ve AGP veriyollarının gelişiminin sonuna gelindi. Bunun nedeni PCI arabiriminin Gigabit Ethernet ve Infiniband teknolojilerinin gelmesi ile birlikte bant genişliğini karşılayamayacak olması. Ayrıca chip'ten chip'e direkt bağlantıda, 3GIO ve HyperTransport teknolojilerinin daha iyi sonuçlar verdiğini söyleyebiliriz.

3GIO teknolojisinin temel özelliği, bu

teknolojiyle birlikte noktadan noktaya olan veri iletiminin seri bir şekilde gerçekleştirilecek olması. Bunlar chip'ler arasında, kartlar arasında ve chip ile kartlar arasındaki bir veri iletimi olabilir.

Bu teknolojinin mimarisine baktığımızda, geriye dönük PCI desteğinin yanı sıra beş katmandan oluşuyor: En alttaki katman, fiziksel yani, Physical Layer olarak adlandırılıyor. İki adet birbirinden bağımsız sinyal iletim yoluna sahip olan bu katman, verileri alıp iletiyor. Onun üstündeki katman ise, veri iletiminden sorumlu ve Data Link olarak adlandırılıyor. Transaction katmanı ise protokolleri içeriyor. Onun üzerinde de Software Layer, yani yazılım ve sürücülerin yer aldığı katman var. Son katman ise plug and play fonksiyonunu içeren Config/OS katmanı. Gördüğümüz gibi bu yeni veriyolunun altında oldukça ciddi bir çalışma yatıyor. Hatta bu yeni veriyoluna o kadar çok önem veriliyor ki, AGP veriyolu bu yeni veriyolundan epey etkileneceğe benziyor. Söylentilere göre Intel'in isteği ile AGP 8X bu paralel veriyolunun son gelişmesi olacak. AGP 8X'den sonra ise 3GIO ile seri bağlantıya geçilecek.

Bant genişliğinde müthiş artış: Saniyede 1.5 Gbyte'lık transfer hızı

PCI Express olarak da adlandırılan bu yeni teknoloji, paralel PCI veriyolu ile karşılaştırıldığında seri olarak çalışıyor. Yani bu veriyolu aynı anda 32 adet noktadan noktaya bağlantı kurabiliyor. 3GIO'nun 3.2 GHz'lik bir çalışma frekansı ve her bir veriyolu ile saniyede 200 Mbyte'e ulaşması bekleniyor. Daha sonra ise, bakır iletkenlerinin sınırları zorlanarak, 3GIO'nun 12 GHz'lik bir çalışma değeri ile 1.5 Gbyte/saniyeye, yani 10 Gbit/saniye'lik bir hıza ulaşılması hedefleniyor. 32 bit ve 33 MHz'de çalışan PCI veriyolu, buna karşın, maksimum saniyede 133 Mbyte'

KARTUŞ YAPI: Bu mimari sayesinde sistemin içini açmadan yeni donanımlar eklemek artık daha kolay.

Geleceğin Arabirimi

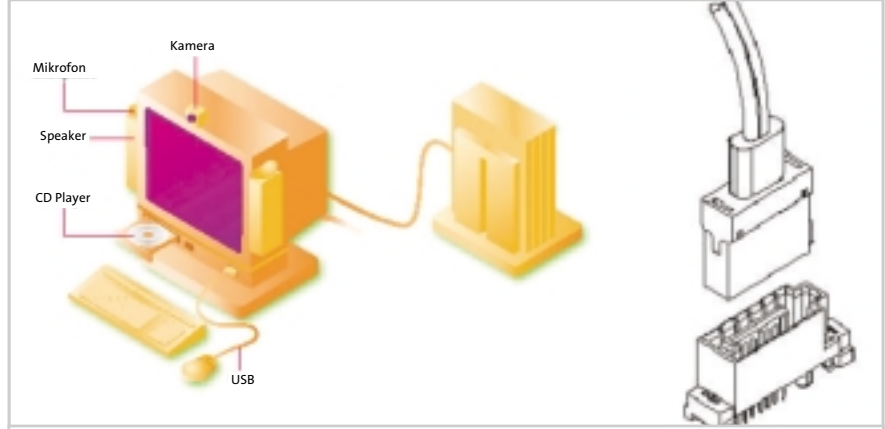
lık bir veri transfer oranına çıkabiliyor. Tabii bu hıza ulaşabilmek için Hot Plug özelliğine sahip olan PCI Express'in, yüksek bir performansın yanı sıra daha düşük bir gecikme zamanı ve daha iyi bir veriyolu kontrolüne sahip olması gerekir. Ayrıca PCI'dan bildiğimiz 84 pin yerine daha düşük bir pin sayısı kullanmanın sayesinde, workstation, server ve desktop sistemlerin bu teknolojiye entegrasyonu kolaylaşmakla kalmayacak, özellikle mobil cihazlar için bu yenilik çok cazip bir hale gelecek. Tabii veriyolu kontrolünü daha da sağlamlaştırmak için pin ve kablo sayısı da artırılabilir.

PCI Express'te yaşanan bu yeniliklere karşın PCI veriyoluna uyumluluk ve geliştirilen sürücülerin de geriye dönük yazılımlarla sorunsuzca çalışabilmesi öngörülüyor. Benzeri bir durumu, VIA seneler önce V-Link ile denemişti. Via, V-Link teknolojisi ile veriyolu protokolleriyle sürücülerini PCI arabirimi ile uyumlu hale getirmişti. Ama bu yöntem o zamanlarda istenen etkiyi yaratmamıştı.

Bilgisayar sistemlerinin boyutu değişiyor: Form faktöründe devrim

Artış sadece transfer hızı ile sınırlı kalmayacak, genişleme oranı da artacak. 1X ve 2X'in ardından 4X, 8X, 16X ve hatta 32X veri yolları ile karşılaşacağız. Arttırılan bant genişliği ile doğru orantılı olarak 3GIO ile değişik ürün tasarımları da görülebileceğiz.

Bu seneki IDF Fuarı'nda Intel, PC endüstrisinin yeni trendlerini göstermişti. Bu trendlerden biri çok küçük boyutlu PC sistemleri idi. 3GIO arabirimine sahip olan bu sistemler, küçük yapılarına rağmen bir Pentium 4 işlemcisi taşıyorlardı ve ısınma sorunu da çekmiyorlardı. Hatta bu sistemlerde fansız bir soğutma yeterli olduğundan, gürültü sorunu da

GELECEĞİN SİSTEMİ: Resimde de görüldüğü gibi harici cihazlar monitörün içine entegre edilecek. Bununla birlikte kasa yapısı da küçülecek.

ortadan kalkmıştı.

Kapalı kapılar ardından bize gösterilen bazı sistemlerde kart yerine kutu şeklinde modüller kullanılıyordu. Bu modüller sayesinde bilgisayar sistemlerinin donanım özellikleri çok hızlı bir şekilde değiştirilebiliyordu.

Intel bu veriyolu ile yeni ve genel bir genişleme konseptini ortaya koyuyor. Çünkü modemden tutun Gigabit Ethernet Controller'ına kadar bu yeni teknoloji desteklenecek. Kısaca genişlemelerin artık bu veriyolu ile yapılması sağlanacak ve bu nedenle, bundan sonraki ürün gelişimi, tek bir arabirim olduğundan dolayı, çok daha sağlıklı olabilecek. Ayrıca maksimum performansın yanı sıra kullanım kolaylığı da artacak.

AMD, Intel'e karşı sessiz: Hypertransport'un 3GIO benzerliği

3GIO'nun geliştiricileri olan Arapahoe Working Group, Intel'in gözü önünde olan bir çalışma grubu. Buna karşın AMD'de Hypertransport Technology Consortium'u gözliyor. Kısaca AMD Hypertransport teknolojisini destekliyor.

Daha önce Lightning Data Transport,

yani LDT olarak adlandırılan bu teknoloji 3GIO'da olduğu gibi çeşitli sistemlerdeki chip'lerle önceki metotlara göre daha etkili bir veri iletişimi sağlıyor. Yani 3GIO ve Hypertransport teknolojisi birbiri ile çıkışıyor. Çünkü birinin desteklediği fonksiyonu diğeri de teorik olarak destekleyebiliyor. Bu teknolojiyi eski sistemlerle kıyasladığımızda, teorik olarak tam 40 katı bir fark olduğunu görüyoruz.

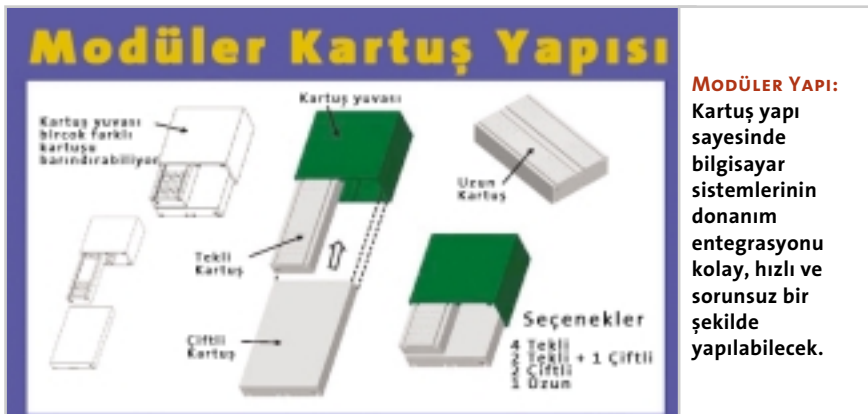
PCIX+NGIO=3GIO

» 3GIO arkasındaki teknolojiler

► **PCIX/Peripheral Component Interconnect Extended:** 1998 yılında IBM, HP ve Compaq gibi firmalar tarafından geliştirilmiş olan bir teknoloji. 133 MHz veriyolu frekansı ve 64 bit sinyal iletimi ile saniyede 8 Gbit'lik bir veri transferi elde edilebiliyor. Yalnız bu arabirimin PCI ile uyumlu çalışabilmesi için veriyolu frekans değeri, gerekli olan en düşük frekans değeri ile çalıştırılıyor.

► **NGIO/Next Generation I/O:** Intel tarafından 1999 senesinde geliştirilen bir teknoloji. Bu mimaride merkezi bir Multistage Switch, verileri seri iletim yollarına yönlendiriyor. Bu sayede 1,25 GBit/saniye ile 2,5 GBit/saniyelik değerler elde ediliyor. Dört adet iletim yolu kullanıldığında bu değer, teorik olarak 10 GBit/saniyeye çıkabiliyor.

► **3GIO/Third-Generation I/O:** Compaq, Dell, IBM, Intel ve Microsoft gibi şirketlerin geliştirdiği en son veriyolu. Teknik olarak NGIO'dan farklı değil. Yalnız bu teknolojiye önceki teknolojiler de entegre edilmiş. Kısaca PCI X ve NGIO'nun birleşiminden oluşuyor.

Bu sonuç da bize bu teknolojinin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

AMD ile Intel yeni bir veriyolu savaşına girebilirlerdi, ama AMD'nin yeni I/O teknolojisi olan Hypertransport'un aslında Intel'in 3GIO teknolojisinin bir parçası olması, bu savaşı başlatmadan bitirdi. Gerçi her iki taraf da bu gelişmeyi doğrulamıyor. Ama gidişata baktığımızda bu tür bir değişimin her iki tarafın da işine geleceğini görüyoruz.

Sonuç: 3GIO diğer veriyolu teknolojilerine rakip gösterilmiyor

Seri bağlantı teknolojisi ile bire bir bağlantıyı kuran bu yeni veriyolu, sistemin ihtiyaç duyduğu bant genişliğine daha esnek davranabiliyor. Ayrıca PCI mimarisi ile aynı yazılım uyumunu sağlayan veriyolu, her bir veri iletimi için farklı bir yol da izleyebiliyor.

3GIO veriyolu paket yönlendirme protokolüne sahip olduğundan dolayı, CRC denetlemesi de yapılabilir. Bu sayede yüksek bir veri güvenliği ortaya çıkıyor. Bu da özellikle server sistemler için aranan bir özellik. 3GIO'nun diğer önemli bir özelliği ise, Hot-Plug fonksiyonunu desteklemesi. Bu sayede sisteme bağlı olan 3GIO birleşenleri, sistem açıkken bile takıp çıkartılabilirler.

TEK VERİYOLLU SİSTEMLER: Intel bu veriyolu ile genel bir genişleme konseptini ortaya koyuyor.

Yüksek bir performansla sahip olan bu yeni teknoloji ile çok yakında karşılaşacağımızı düşünmeyin. PCI Express 1.0 teknolojisi entegre edilmiş ürünler, önümüzdeki seneden sonra bekleniyor. Hatta bu yeni teknolojinin ilk olarak workstation'larda yer alması düşünülüyor. Server sistemlerinde bu teknolojiyi görmemiz içinse birkaç yıl daha zaman var. Tabii bu teknolojik gelişmeye şimdiden ayak uydurmak isteyen üreticiler de yok değil. Örneğin grafik chip üreticilerinin bu teknoloji ile yakından ilgilendiklerini söyleyebiliriz. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DÜNDEN BUGÜNE

» Veriyollarının gelişimi

► **ISA/Industry Standart Architecture:** 1981'de IBM PC ile beraber tanıtılan 8 bit veri yolu mimarisi. 1984 yılında 16 bit'e genişletildi.

► **MCA/Micro Channel Architecture:** 32 bit işlemcilerin çıkması ile birlikte ortaya çıktı. MCA'nın ISA ile uyumlu olmaması ve IBM'in hem MCA hem de ISA pateni için üreticilerden ücret talep etmesi, bu mimarinin ilgi görmemesine neden oldu.

► **EISA/Extended Industry Standart Architecture:** Bu standart 1988 yılında IBM'in MCA veri yoluna tepki olarak geliştirildi. Compaq'ın öncülüğünde, üreticiler IBM'e arkalarını dönerek bu veriyolunun gelişimini desteklediler. Ama ISA standardının yerini alamadı.

► **VL-BUS/Vesa Local Bus:** 1992 yılında NEC tarafından video ekranı ve veriyolu standartlarını geliştirmek amacıyla başlatıldı ve Vesa organizasyonu tarafından geliştirildi, ama Pentium sistemlerde başarılı olamadı. Ayrıca daha sonra veriyolu-

lunun gelişimi için de pek bir çalışma yapılmadı.

► **PCI/Peripheral Component Interconnect:** 1992 yılında Intel'in öncülüğünde geliştirildi. PCI, geleneksel veriyolu tasarımını, işlemci ile I/O arasına başka bir veriyolu ekleyerek değiştirdi. Yani işlemci bellekteki verileri işlerken, PCI sistemdeki diğer bileşenler arasında veri aktarımını sürdürüyor.

► **AGP/Accelerated Graphic Port:** 1996 yılında Intel tarafından duyuruldu. Intel'in AGP veriyolunu tasarlamasının nedeni, ekran kartının sistem belleği ile yüksek hızlı ve doğrudan bir bağlantıya sahip olmasını sağlamak.

► **3GIO/Third Generation I/O:** Intel'in öncülüğünde Arapahoe Working Group tarafından geliştirilen bir veriyolu. 3GIO teknolojisinin temel özelliğinden biri, birden çok noktadan noktaya olan veri iletiminde paralel yerine seri iletim teknolojisini kullanması.

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

Kablo İnternet Hızı Düştü

Matrox, Parhelia-512'yi nihayet ortaya çıkarttı. SiS'in Xabre'ı ve ATI'nin RV250'si, giriş seviyesi kullanıcıların seveceği grafik işlemcileri. Kuşkusuz haziran ayının en sarsıcı olaylarından biri de kablo internet bağlantısının 128 kilobit'ten 64 kilobit'e düşürülmesiydi.

4 Haziran Matrox ile buluşma

Geçen ayın Donanım Günlüğü'nde Matrox'un yeni işlemcisi Parhelia-512 ile ilgili ön bilgileri vermiştim. Bu ay Matrox'un Türkiye distribütörü Turanlı Elektronik'in düzenlediği ve Matrox yetkililerinden Stefano Panzetta (teknik sorumlu) ile Maurizio Vacca'nın (satış sorumlusu) katıldığı tanıtım toplantısı, açıkçası tam tahmin ettiğim gibi geçti. Parhelia bir Matrox klasiği olarak mükemmel görüntü kalitesi, olağanüstü zengin çoklu gösterim olanaklarıyla, piyasaya yeni bir soluk getiriyorsa da iş performansına gelince, durum belirsizleşiyor. Stefano Panzetta sürekli Direct 3D altındaki antialiasing performansından dem vurunca, işlemcinin OpenGL altındaki AA performansını sorma ihtiyacı hissettim. Yanıt: Ürünün hala sürücü problemleri olduğu ve bu konuda henüz hazır olmadığı yönündeydi.

Bu bağlamda toplantıda gerçek anlamda bir benchmark da yapılmadı. Bu kabul edilebilir bir durum. Matrox'un henüz hazır olmadan Parhelia'yı performans testlerine sokmak istemeyişi gayet mantıklı. Kart piyasaya çıktıktan belli bir süre sonra sürücüler zamanla optimize edilir ve son halini alır diye düşünüyorum. Öte yandan tüm gelişkin özelliklerine rağmen Parhelia'nın bir FPS canavarı olacağını da sanmıyo-

rum. Hatta Matrox'un Parhelia ile sorunsuz ve performanslı bir OpenGL ICD desteği sunması beni şaşırtır.

9 Haziran SiS'in gururu: Xabre

Nvidia, ATI hatta Matrox, grafik kartı piyasasını hareketlendiren açıklamalar ve ürünlerle gündemi sürekli işgal ederken, arada sırada farklı sesler duymak hoş oluyor doğrusu. Henüz çok popüler olmadıysa da Xabre 400 işlemcili grafik kartları, özellikle düşük bütçeli kullanıcılar için cazip sayılabilecek bir seçenek gibi görünüyor. Xabre, ilk AGP 8x-AGP 3.0 destekli grafik işlemcisi olmak gibi bir özelliğe sahip. Performans testlerinde Nvidia GeForce3 Ti200'den yüzde 5-10 daha iyi bir tablo çizen Xabre 400, SiS'in geliştirdiği bir grafik işlemcisi. Volume Texture ve Pixel Shader gibi gelişmiş DirectX özelliklerini destekleyen Xabre ailesine çok yakında daha hızlı bir model olan Xabre 600 katılacak. Xabre ailesinin en ilginç taraflarından biri de besleme gerilimini anakart üzerinden değil, direkt güç kaynağından alması. SiS bu grafik işlemcisinde Pixelizer adını verdiği özel bir Pixel Shader varyasyonu kullanıyor. Ayrıca Frictionless Memory Control adındaki kendine özgü bir mimariyle, grafik işlemcisi ve grafik belleği arasında maksimum bant genişliği elde eden Xabre, Antialiasing konusunda da iddialı. Tüm bu özelliklere ek olarak CRT+CRT, CRT+DVI ve CRT+TV olmak üzere Dual View desteği olması, Xabre'nin ümit veren bir grafik işlemcisi olduğunun göstergesi. Başta Gigabyte ve Joytech olmak üzere pek çok Uzakdoğulu üretici, Xabre işlemcili grafik kartlarını piyasaya sürmeye başladı bile.

10 Haziran Türk Telekom cephesinde gelişmeler var

Türk Telekom'un özelleştirilmesi yolunda atılacak adımlar belli oldu. IMF'nin baskılarıyla yol haritası belirleme çalışma-

Grafik piyasasına yeni soluk:

Matrox, Parhelia-512 ile grafik piyasasında kalite çitasını yükselttiyse de işlemcinin performansı konusunda hala soru işaretleri var.

Donanım Günlüğü

larını hızlandıran TT, bu amaçla Arthur Andersen'in önerdiği 4 seçenekten holdingleşme seçeneğinde karar kıldı. Seçeneklerden ilki mevcut şirket yapısının korunarak yeni döneme hazırlanılmasını, ikincisi cep telefonu ağırlıklı bir yapının oluşturulmasını, üçüncüsü yurtdışı ağırlıklı bir büyüme stratejisiyle yeniden yapılanmayı öngörüyordu. 4. seçenek olan parçalara bölünerek holdingleşme senaryosunda karar kılan TT, buna ek olarak 3. seçeneği de dikkate almaya karar verdi. Buna göre, sabit telefon, internet, kablo televizyon ve cep telefonu gibi hizmetlerin her biri ya da birkaçını bir araya getiren şirketler kurulacak. Kurulacak tahmini şirket sayısının 8 olacağı düşünülüyor. Bu modelin zorunlu kıldığı düzenlemeler, Ekim ayında TBMM'ye sunulacak. Kasım ayının sonundaysa TT'nin özelleştirme stratejisinin son halini alması ve kamuoyuna duyurulması bekleniyor.

Türk Telekom: Bilginin önündeki engel

Bir türlü tamamlanamayan TT'nin özelleştirme projesinin bir an önce hayata geçirilmesi gerek. Çünkü TT, izlediği mevcut internet politikasıyla hizmet etmek için var olduğu insanları değil, kendini düşünüyor. İşin komik tarafı bunu yaparken de yine kendine zarar veriyor.

Tekelleşmenin ne kadar kötü ve insan doğasına uzak bir yapı olduğunun göstergesi olan Türk Telekom, şu ana kadar bu konuda üniversitelerde ders konusu olabilecek kadar başarılı! bir performans ortaya koydu.

TT cephesinden bir haber de tabii ki zam konusunda. TT'nin bu yıl için 3 katrilyon TL kar

Yeni grafik işlemcileri geliyor:

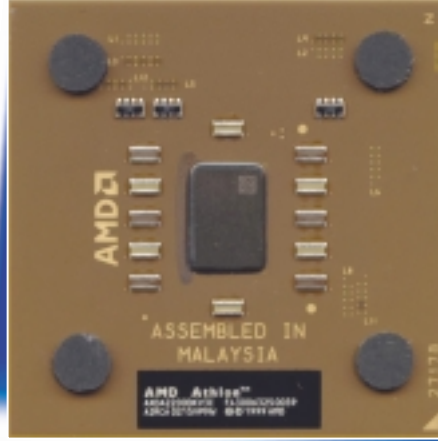
Sis'in yeni grafik işlemci ailesi olan Xabre oldukça başarılı fiyat/performans oranıyla dikkat çekiyor. Xabre, grafik pazarında Sis'in geleceğinin parlak olduğu yönünde sinyaller veriyor.

hedeflediği öğrenildi. Oysa şirket geçen yıl 1.6 katrilyon TL elde etmişti. Aradaki farkın yıl sonuna kadar kullanıcılara yapılacak yüksek zamlarla kapatılacağı tahmin ediliyor.

11 Haziran AMD'den nihayet 0.13 mikron CPU

AMD, 0.13mikron teknolojisiyle ürettiği Thoroughbred kod adlı AthlonXP 2200+ işlemcisini piyasaya sürdü. 1.8GHz çekirdek hızında çalışan işlemci, aslında genel olarak 0.18 mikron Palomino çekirdekli önceki AthlonXP işlemcilerden çok farklı sayılmaz. İşlemci tıpkı onlar gibi 256KB L2 önbelleğe ve 266 MHz (DDR) FSB'ye sahip. Öte yandan transistor boyut-

larının küçülmesi güç tüketimini azaltmış ve Die boyutu da 128 mm²'den 80 mm² düşmüş. Fakat yine de overclock meraklıları pek sevinmesin. Zira 0.13 mikronluk yapıya rağmen işlemcinin overclock potansiyeli oldukça düşük. Performans açısından bakınca AthlonXP 2200+'ın P4 2.26 ile başa baş bir mücadele sergilediğini

AMD'den geciken atak:

Intel'den aylar sonra 0.13 mikron üretim teknolojisine geçen AMD, AthlonXP 2200+ ile etkileyici bir tablo çizemedi.

görüyoruz. Bu aşamada, performans yarışında Intel hala P4 2.53GHz ile açık farkla önde. Sözün kısası AMD, 0.13 mikron üretim teknolojisine geçti geçmesine ama, Thoroughbred sanki beklentilerin altında kaldı gibi. Dergide kullandığım bilgisayarlardan birinde AthlonXP 2000+ işlemcisi var ve işlemcinin oldukça fazla ısınması beni rahatsız ediyor (60-65 derece). Güç tüketimine bakılırsa öyle görünüyor ki küçük transistor boyutlarına rağmen, özellikle yüksek saat hızlarındaki Thoroughbred işlemcilerde de benzer termal problemler yaşanacak.

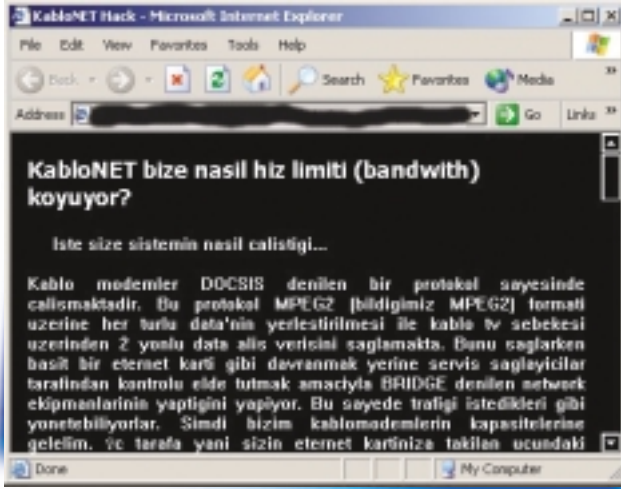
12 Haziran Ülkemden internet manzaraları

Bugün dünyada bir ilki gerçekleştiren Türk Telekom, vatandaşlarına 64 Kbit kablo internet bağlantısı sunarak 21.yy insanlarına 64 Kbit'lik kablo internet bağlantısı olabileceğini gösterdi. Araştırmalarım sonucunda dünyada bu kadar düşük hızlı bir kablo internet bağlantısına rastlayamadım. Varsa bile belki Afrika'da ya da Amazon'da balta girmemiş ormanlarla çevrilidir. Oysa biz balta girmemiş ormanlarla çevrili değiliz. Avrupa'da olduğumuzu iddia ediyoruz ve Avrupa Topluluğu'na girmeye çalışıyoruz. Öte yandan bilgiye aç insanımıza en düşük hızlı ve en pahalı interneti sunuyoruz. Peki ama neden?

Başarısız ADSL girişi

Aslında kişisel tercihim kablo internet değil, ADSL yönünde olmuştum. Fakat daha ilk başta yaşadığım ve bir türlü çözüm bulunamayan bağlantı kopmaları sinirlerimi iyice gerince, kablo internete yönelmek zorunda kaldım. Telefon hattımda çok çok hafif bir cızırtı vardı. Öyle ki arıza servisinden gelen teknisyenler bu cızırtıyı duyamıyordu. Fakat ben duyabiliyordum. Daha da kötüsü ADSL modemim de duyabiliyordu. Değişik zamanlarda arızayı gidermek için eve gelen 4 kişi problemi çözemeyince, ADSL bağlantıyı rafa kaldırıp, benim bölge bakan kabloTV şirketi olan UltraTV'ye başvurdum. O zamanlar UltraTV 256 Kbit bağlantı veriyordu. Şanssızlık →

bu ya tam ben başvurduğumda bu hızı 192 Kbit'e düşürdüler. Yine de memnundum. Ayda 55 milyon TL gibi bir fiyata Türkiye şartlarında gayet tatminkar bir internet bağlantım olmuştu. UltraTV'nin (ve diğer kabloTV şirketlerinin) bize sunduğu asıl yasal hız 64 Kbit. Daha doğrusu Türk Telekom ile kabloTV şirketleri arasındaki anlaşma giriş seviyesi aboneler için 64 Kbit'lik bir bağlantı hızını kapsıyor ve bu en başta imzaladığımız sözleşmede açıkça belirtiliyor. Peki bu zamana kadar 192 Kbit bağlantı hızı veriliyordu da neden bu hız bir-

Uncapping: İlegal hız artışı:

Yakalanma riski oldukça yüksek olan Uncapping işlemi ile kullanıcıların kablo internet hızlarını kendi istedikleri ölçüde artırmaları mümkün. Son zamanlarda bu işlemi anlatan pek çok site açılmaya başladı.

den 64 Kbit'e düştü?

Aslında ayda sabit olarak ödediğim 55 milyon TL'nin yarısından çoğu zaten direkt olarak TT'nin cebine giriyor. KabloTV şirketlerini tebrik etmek gerek. İmzaladığımız sözleşmedeki bant genişliğinin 64 Kbit olmasına rağmen, 128-192 Kbit gibi hızlarda bağlantılar sundular. Fakat ADSL'i yaygınlaştırmaya çalışan TT sonunda demir yumruğunu tekel olmanın verdiği güçle masaya vurdu ve bu hızın 64 Kbit ile sınırlandırılmasını sağladı. İşin en komik yanıysa TT'nin ADSL hizmetini de doğru dürüst verememesi. Kablo internette hiç olmazsa arıza durumunda karşınıza konudan anlayan bir muhatap çıkıyor. Ayrıca mevcut telefon hatlarındaki olası sorunlar, ADSL'in önündeki önemli problemlerden biri. Şu şartlar altında 128 Kbit ADSL hizmetini aylık 40 milyon TL'ye veren TT, kabloTV şirketlerini baskı altına alarak haksız bir rekabet ortamı oluşmasına sebep oldu.

Sonuç: Biz bunu haketmiyoruz

Türk Telekom'un sorunu tekel olmak değil. Deutsche Telekom da Almanya'da tekel konumunda, fakat insanlarına birinci sınıf hizmet sunuyor. Merak edenler gidip bakabilir. www.dtag.de adresinde görebileceğiniz gibi giriş seviyesi kullanıcılar için öngörülen ADSL hızı 768 Kbit! Üstelik neredeyse bizdeki 64 Kbit kablo internet fiyatına. Türk Telekom, 3

katrilyon TL kar planları yapmak yerine, biraz da hizmet etmekle yükümlü olduğu insanları düşünüp, aldığı paranın karşılığını dünya normları çerçevesinde vermesi gerektiğini anlamalı. Ya da birileri bunu Türk Telekom yöneticilerine hatırlatmalı.

15 Haziran VIA ve SiS'ten yeni chipset'ler

Bu ay chipset piyasası oldukça renklenecek. Zira hem SiS hem de VIA, Intel P4 için yeni chipset'lerini Temmuz ayı içinde duyuracağını açıkladı. Buna göre SiS, DDR400 destekli SiS 648 ve RDRAM destekli R658 chipset'ini çok yakında piyasaya sürüyor. Sonbaharda ise SiS 660 chipset'ini piyasaya sürecektir. Bu chipset'te entegre görüntü birimi olarak Xabre 400'ü kullanacak. Bu da grafik performansı açısından GeForce4MX 440-460 arası bir başarımla anlamına geliyor. Böylece şirket, ilk defa 8x AGP destekli görüntü birimi olan bir anakart chipset'ine de imza atmış oluyor.

VIA ise giriş seviyesi için P4X266 chipset'inin üretimine devam ederken orta ve üst uç seviyedeki kullanıcılar için P4X333'ü tavsiye ediyor. Şirket, DDR400 tabanlı chipset'i P4X600'ü sonbaharda piyasaya sürmeye hazırlanırken hem VIA hem de SiS, DDR-II destekli chipset'leri için yoğun bir çalışma içinde. Kuşkusuz entegre grafik çözümleri grafik işlemcisi üreticilerinin çitayı yüksek tutmasına sebep oluyor. Yani yeni satın aldığımız anakarttaki onboard grafik ünitesi, AGP 8x destekli ve GeForce4 MX 460'a denk bir performans sağlıyorken, neden gidip ayrıca GeForce4 MX460 alalım ki? Grafik işlemcisi üreticileri de bu durumun farkında olduğu için büyük ihtimalle "indirgenmiş" chip versiyonlarına eskisi kadar rağbet etmeyecekler.

19 Haziran ATI R300

ATI, Radeon 8500 ile iyi bir çıkış yaptıysa da, nVidia'nın GeForce4 Ti serisine hala ciddi anlamda bir cevap verebilmiş değil. Şirket, bunun için gizliden gizliye üstünde çalıştığı R300 grafik işlemcisine ait ilk detayları Computex fuarında açıkladı. 10 Ağustos'ta piyasaya çıkacağı belirtilen R300, 0.15 mikron üretim teknolojisine sahip olacak ve gerçek anlamda DirectX 9.0 destekli ilk kart olarak piyasaya girecek. Radeon 9000 adıyla anılacağı tahmin edilen işlemcinin performans açısından GeForce4 Ti 4600'den %20 oranında daha hızlı olduğu bilgisi, kulağıma gelen söylentiler arasında. 350MHz/400MHz+ çekirdek ve bellek hızlarına (SDR/DDR) sahip olan R300 yani Radeon 9000, herbirinde ikişer doku yönetim birimi (Texture Management Unit-TMU) olan 8 Rendering Pipeline içeriyor.

Saniyede 150milyon üçgen çizebilen R300'ün bazı özelliklerinin kırılmasıyla (başta Direct X 9.0 desteği) elde edilen ve 17 Temmuz'da piyasaya sürülecek olan ATI RV 250 ise uygun fiyata önem veren kullanıcıları hedefliyor. RV 250 aslına bakarsanız GeForce4 MX serisinin pazardaki payına şimdiden göz dikmiş durumda. 150 doların altında satılması planlanan RV 250'nin Vertex/Pixel Shader desteği olması ve diğer gelişmiş özellikleri, pek çok kullanıcının nVidia GeForce4 MX yerine ATI RV 250 işlemcili bir ekran kartı satın almasına sebep olabilir.

Kuantum Bilgisayarı

Dünyanın En

SERİ

ARAŞTIRMA LABORATUARLARINDAN YENİLİKLER

Geleceğin dünyasıyla şimdiden tanışın: Bilim ve endüstri, yaşamınızı köklü şekilde değiştirecek anahtar teknolojiler üzerinde çalışıyor. CHIP bu yazı dizisinde sizi geleceğin dünyasıyla tanıştırıyor.

Foto: C. Franke

Hızlı Bilgisayarı

50 atom bile yeterli oluyor: Donatılmış bir kuantum bilgisayarı, yeryüzünün tüm bilgisayarlarından daha fazla performans yeteneğine sahip. Atomlarla çalışan kuantum bilgisayarlar hemen her alanda devrim yaratacak gibi görünüyorlar.

Tuzak hazır! Şimdi Almanya/Garching'teki Max-Planck Enstitüsü'ndeki (MPQ) araştırmacılar avlarını bekliyor: İki masa tenisi büyüklüğündeki bir masanın üzerinde, birbirleriyle lazer ışınları ağı ile bağlantılı sayısız mercek, akümülatör, dağıtıcı ve döndürücü duruyor. Bu gizemli bir şekilde vızıldayan aygıtın kalbi, iyon tuzağı olarak adlandırılıyor. Profesör Walther ve meslektaşları, lazer fiziği araştırma grubu laboratuvarında, tek tek atomları hesaplama yetisine sahip sistemlerin oluşturulabilmesine imkan tanıyacak şekilde yalıtım ve gruplandırma üzerinde çalışıyorlar.

Utangaç atomları yakalamak ve hesaplama kölesi olarak biçimlendirmek için harcanan devasa çabaya bakıldığında akla şu soru geliyor: Tüm bu çaba niye? Evdeki PC bile artık oldukça hızlı hesaplamalar gerçekleştiriyor. Örneğin Excel'de yapılacak bir hesaplama için geleneksel bilgisayarların hızı da tümüyle yeterli oluyor, ancak örneğin 266 bit uzunluğundaki bir anahtara sahip bir code'un şifresinin çözülmesi gerektiğinde, biraz zaman gerekmi-

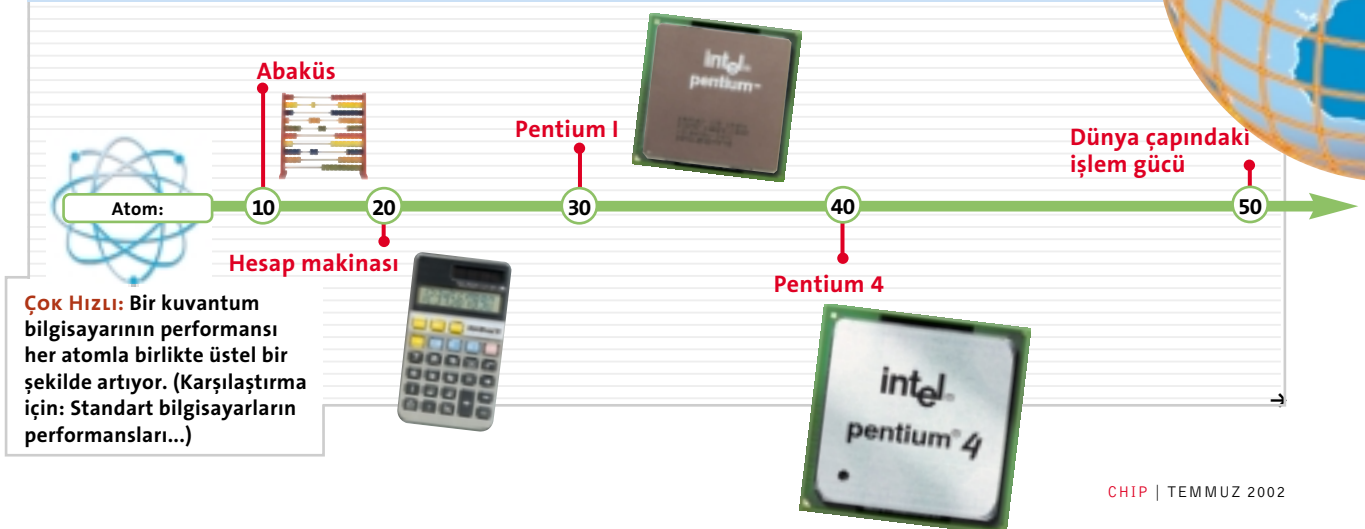
yor değil. Çünkü bu tip bir anahtar, evrendeki atomların hepsinin birden daha fazla kombinasyon olanaklarını içeriyor. Ve en hızlı dijital süper bilgisayar bile, bu code'un şifresini çözmek için, evrenin şimdiye kadar varolduğu süreden daha uzun bir süreye, yani 14 milyar yıldan fazlasına ihtiyaç duyuyor. Buna karşılık, tek tek atomlardan yapılmış bir kuantum bilgisayarı, çözümü birkaç dakika içinde bulabiliyor.

Kuantumların gücü kararsızlığında

Bu tip bir bilgisayarın çalışma tarzını betimlemek için, kuantum fiziğinin insani tasarım yetisini zorlayan derinliklerine dalınmak zorunda. Tek bir atom görünüşte terbiyesini bozmuyor: Örneğin uygun bir uyarı ile daha yüksek bir enerji durumuna yükseltilebiliyor. Bu durum 1 olarak, daha düşük bir durum ise 0 olarak yorumlandığında, geleneksel bilgisayarın en küçük enformasyon birimi olan bit'in atomar eşdeğeri bulunmuş oluyor. Ama atomlarda iş bu kadar basit değil: Bir bit 1 ya

KUVANTUM BİLGİSAYARLARIN İŞLEM HIZININ KARŞILAŞTIRMASI

» Her bir ek atom, işlem gücünün katlanmasını sağlıyor.

da 0 gibi tanımlanmış bir duruma sahipken, bir atom bir kuvantumbit denilen bir durum üretiyor: Atom durumunu ancak kendisine dışarıdan soru yöneltildiğinde bildiriyor. Bu aralıkta ise zor anlaşılır bir “hem-1 hem de-0-durumu” bulunuyor.

Bu özellik en iyi, döner bir madeni para ile karşılaştırılabilir. Sikke dönerken, sürekli olarak “tura önde” ile “yazı önde” arasındaki durumu değiştiriyor. Ancak hesaplama sonucu sorulduğunda (örneğin elle döner sikkeye vurulduğunda), somut bir sonuç saptanıyor: Tura mı, yazı mı? Kuvantumbit’lerinin bu kararsızlığının ne derece yüksek bir potansiyel sunduğu, ikinci bir atom birincisiyle bağlantılandırıldığında kendini gösteriyor: Atom ikilisi aynı anda dört duruma sahip oluyor: 0 ve 0, 1 ve 0, 0 ve 1, 1 ve 1. Üç atom sekiz duruma, dört atom 16 duruma ve n sayıda atom buna uygun olarak aynı anda sunulabilen 2^n üzeri n duruma sahip oluyor. Böylelikle daha 50 atomdan ibaret bir kuvantum bilgisayar bile, dünyadaki tüm bilgisayarlardan daha fazla hesaplama gücüne sahip oluyor. İşin kuramı bu. Pratikte ise, araştırmacılar atomları önce yalıtıp, sonra birbirine bağlamak, tek tek uyarmak ve nihayet hesaplamaların sonucunu da sormak problemiyle karşı karşıya. Buradaki son nokta oldukça çetrefilli: Eğer bir kuvantum bilgisayarı tüm sonuçları aynı anda sunabiliyorsa, doğru çözümün hangisi olduğu nereden anlaşılacak?

Araştırmacı günlüğü:

Toplarla iyonlara ateş etmek

Döner sikke örneğinde kalalım: Araştırmacılar, sonucu okumak için, bunun üzerine basitçe şiddetli bir biçimde elle vurmuyorlar. Sistemin toplam durumunu girişim yöntemi denilen bir yöntemle açığa çıkarıyorlar. Bu yöntem sonuç olarak yalnızca tura ya da yazı durumunu görünür kılmakla kalmıyor, bilakis sikkenin adeta bu durumlar arasındaki açısall konumunu tamı tamına kaydediyor. Sonuçta hangi açının açığa çıkacağı, güçlü bir biçimde sikkenin önceden ne tür ve ne tarzda döner kılındığına bağlı oluyor. Şimdi bir kuvantum bilgisayarının programlanması sikkenin dönmeye başlamasıyla karşılaştırılabilir. Tek tek atomların özel uyarılışı ve planlı bağlantılandırılması,

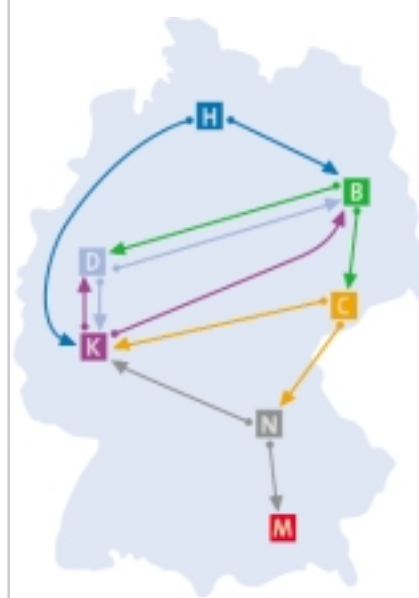
bir kuvantum bilgisayarının çok sayıdaki tek tek durumlarının karakteristik bir girişim örneği oluşturacak şekilde üst üste binmesini sağlıyor. Bu örnek programlanmış soru yönetiminin sonucuna tekabül ediyor.

Garching’de profesör Walther, lazer ışınlarıyla en azından laboratuvar ölçeğinde bir kuvantum bilgisayarı gerçekleştirmek için çalışıyor. Bunun için, önce bir vakum (boşluk) silindinde, magnezyum atomlarını daha sonra bir lazer topu ile iyonlaştırmak için, serbest bir hale getiriyor: Şimdi pozitif yüklü atomun (=iyon) bir iyon tuzağında yakalanması için, enerji dolu ışık ışını, bir elektronu atom kabuğunun dışı,

KONVANSİYONEL BİR BİLGİSAYAR İLE BİR KUVANTUM

» Gezgin bir satıcı, aradaki hiçbir şehri atlamaksızın,

SORUN

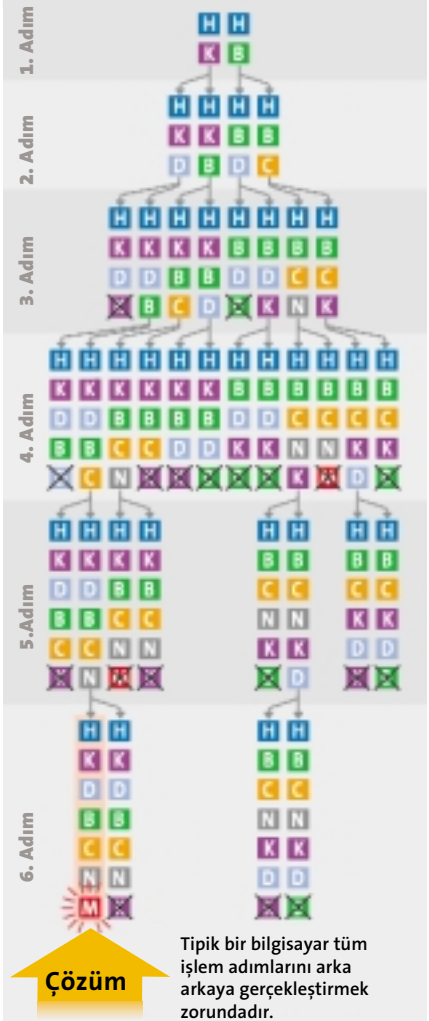

**BİR ŞEHİRDEN
DİĞERİNE:** Gezgin bir satıcının önceden belirlenmiş bağlantı olanaklarına bakarak, her bir şehirden yalnızca bir kez geçecek optimal bir rota bulması gerekiyor.

A TİPİK BİLGİSAYAR

KURALLAR = PROGRAMLAMA

- ✗ İki aynı renk alanına sahip tüm rotalar siliniyor.
- ✗ Bir rota bir şehir ile son buluyorsa, alanları say. Sayı 7’den ufaksa, bu yolu sil.
- ⚠ Rota hedefteki şehir ile son buluyorsa ve 7 alanı varsa, o zaman çözüm bu.

şına ateşliyor. Bu tip bir tuzak, ilke itibarıyla güçlü elektromıknatıslarla donanmış, yüzük biçiminde bükülmüş bir tüpten ibaret. Hızla değişen elektriksel alanlarla içerde iyonlaşmış atomlar o denli hızlı bir buraya bir oraya çekştiriliyor ki, neredeyse hemen hemen hiç yerlerinden oynamıyor ve teorik olarak bir sırada 30 bin atoma kadar tüpün merkez eksenini boyunca diziliyor. Kuvantumbit'lerinin bağlantılandırılması için şimdi atom zinciri içerisinde ileri-geri (öne-arkaya) şeklindeki titreşimden yararlanılıyor. Bu titreşim efekti, atomları bir kuvantum bilgisayarı için gerekli olduğu biçimde birbirine bağlıyor. Oysa burada bir kusur da yok

değil: Bu tarzla hep bir avuç atom birbirine bağlanabiliyor, üstelik de yalnızca saniyenin birkaç binde biri kadar bir süreyle! Kuvantum bilgisayarcının ilke itibarıyla işlediğini kanıtlamak için bu yeterli. Örneğin kod şifresinin çözülmesi gibi, gerçekten ilginç sorunların çözümü için, daha yapacak çok şey kalıyor.

Ama tek başına birbirine bağlanmış atomlar da henüz bir kuvantum bilgisayarı oluşturmuyor: Enformasyon giriş ve çıkışı olmaksızın hiçbir şey işlemiyor. Garching'de bu amaç için lazer kullanılıyor. Belirli bir ışık enerjisiyle yakalanmış iyonlar, tek tek uyarılabilir ve yine planlı bir biçimde daha

BİLGİSAYARININ ÇALIŞMA TARZLARININ KARŞILAŞTIRMASI

nasıl bir şehirden bir başka şehre gidebilir?

B KUVANTUM BİLGİSAYAR

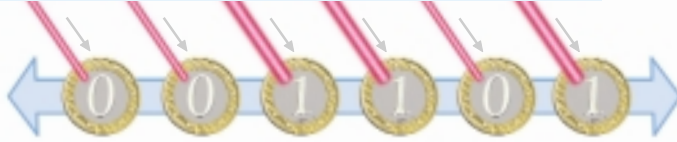
TEMELLER

- Kuvantumbit'ler kontrollü bir biçimde bir sıraya dizilebiliyor.
- Durumları (temel durum= 0, uyarılmış durum= 1) programlanma sırasında planlı bir biçimde lazer ışığı ile etkilemek olanaklı.
- Kuvantumbit'lerin sonuç durumu da lazer ışığı yardımıyla açığa çıkarılabilir.
- Altı kuvantumbit 64 (= 2⁶) farklı ikili sayı dizilerini aynı anda sunabiliyor.

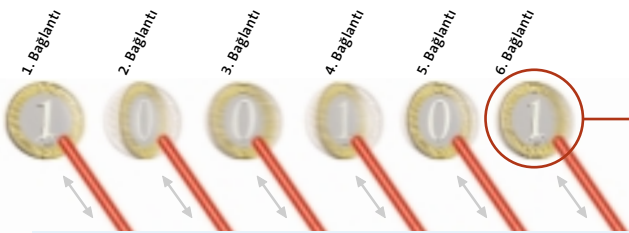
HESAPLAMA OLAYI:

Kuvantumbit'lerin durumları (1 ya da 0) grafikte döner sikkeler ile canlandırılıyor.

Programlama sırasında kuvantumbit'ler planlı bir biçimde lazer ışınlarıyla etkileniyor.

İzole edilmiş atomların kuvantumbit'ler olarak çalışabilmeleri için, atomlar ve sikkeler birbirleriyle bağlantılandırılmış olmalıdır.

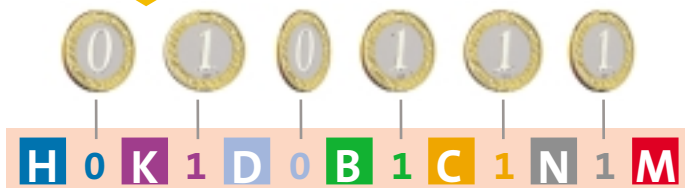

Başka lazer ışınları sonucu okunması sırasında kuvantumbit'lerin durumlarını anlık kayıt olarak sunuyor.

Çözüm

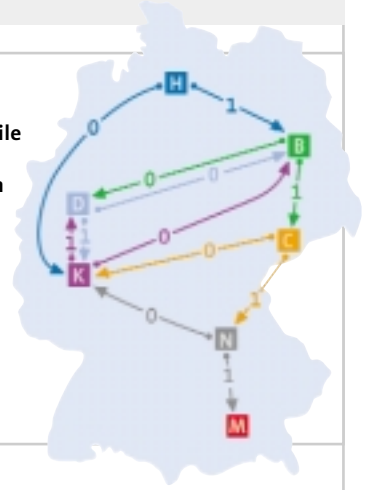
DEĞERLENDİRME:

Birden fazla üst üste binmiş ölçümlerin girişim örneğinde her bir kuvantumbit için yine 0 ya da 1 gibi belirgin bir durum okunabiliyor.

PROGRAMLAMA:

Yol problemini bir kuvantum bilgisayarı ile çözebilmek için, bir şehirden diğerine olan bağlantılar "0" veya "1" olarak tanımlanır. Her kuvantumbit'i, daha sonra belli bir yolu seçme kararıyla başa bırakılır.

KUVANTUM Fiziği:

Kendi etrafında dönen bir sikke gibi, kuvantumbit'ler izlenilmeyen bir durumda sürekli olarak 0 ve 1 değerlerini alıp dururlar. Ancak, mesela bir lazer ışının sorgusunda, önceden programlanmış sorunun sonucu tespit edilir.

Sonuç:

Bir sikkenin tespit edilen her durumu bir şehir bağlantısını ifade eder, böylece iki şehir arasındaki en uygun yol okunabilir.

PROFESÖR DR. HERBERT WALTHER İLE RÖPORTAJ

» Evrensel şifre çözücüsünün çekici vizyonu «

CHIP: Kuantum bilgisayarının gelişiminde bugün hangi noktadayız?

Walther: Kağıt üzerinde kuantum PC'nin varlığından birkaç senedir söz edilebilir; prensipleri büyük ölçüde araştırılıp bulundu ve anlaşıldı. İşin zorluğu pratiğe aktarmada: Bugün sadece çok az sayıda atomla hesap yapabiliyoruz ve buna bağlı olarak sadece basit problemleri çözebiliyoruz, mesela 15 sayısını 5 ve 3 asal bölenlerine ayırmak gibi.

CHIP: Kuantum bilgisayar araştırma laboratuvarlarından sıçramayı ne zaman başaracak?

Walther: Bunu söylemek zor. Problem, laboratuvarlarda kullanılan teknolojinin seri üretime geçirilmesinin zor olması. Kağıt üzerinde gerçi endüstriyel kuantum bilgisayarları için tasarım prensipleri mevcut, ancak bunları gerçekleştirmek mümkün değil henüz. Ancak nanoteknoloji, yani atomsal alanda üretim, önemli aşamalar kaydettiğinde, kuantum bilgisayarları yüksek adetlerde üretmek mümkün olabilecek. Bu da en azından 10 yıl kadar sürecektir. Uçmakla karşılaştırmak gerekirse, Otto Lilienthal aşamasında olduğumuz söylenebilir. Yine de, İkarus ve Leonardo da Vinci'yi aramızda bıraktık.

CHIP: Kuantum bilgisayarların kullanımı, bir uçuş kadar kolay anlaşılabilir olacak mı?

Walther: Hayır. Kuantum bilgisayarların iki şehir arasında uçmak veya PC'nin yerini alacak şekilde günlük bir kullanıcı

ma sahip olacağını ve yaygınlaşacağını söylemek zor.

Aşırı yüksek hesaplama gücü sayesinde bu süper bilgisayarlar sadece uzmanlar için bir araç olarak kalacaktır, mesela komplike bilimsel hesaplamalar için veya akla gelebilecek her türlü şifreyi kırmak için. Bunu daha anlaşılır bir şekilde düşünmek gerekirse: Bugün bile kelime ve işlem ve resim işleme gibi günlük uygulamalar, PC'nin performansından tam olarak faydalanamıyorlar. 50 atomla prensipte dünyadaki tüm bilgisayarların toplamından daha fazla işlem kapasitesine sahip bir bilgisayarla ne yapmayı düşünürsünüz? Sonuçta bir roketle de evinizden işinize uçamazsınız.

CHIP: Tamam. Geleceğe biraz daha yakından bakacak olursak: Kuantum bilgisayarların dünyamız üzerinde ne gibi etkileri olacak?

Walther: Bunu söylemek imkansız. Daha heyecan verici olan soru, bilimsel dünyanın, endüstriyel düzeyde üretime geçmiş kuantum bilgisayarlarla nasıl değişecektir. Zira, daha önce söylediğim gibi, öncelikle dünyaya atomsal alanda hakim olabilmeliyiz. Bu da kuantum fiziğinin tüm bilmecelerini çözmüş olmamızı gerektiriyor.

Ya da bir adım daha ileri atmama izin verin, klasik fizikle kuantum fiziğini birleştirmemiz gerekiyor. Bilim bunun üzerinde nerdeyse 100 senedir çalışıyor. Bunu başarabilirsek kuantum bilgisayarları kuşkusuz en spektaküler yeniliklerden biri olacaktır.

CHIP: Spektaküler yenilikler? Bunu biraz daha açabilir misiniz?

Walther: Biyologlar kuantum efektlerinin canlılarda herhangi bir rol oynayabileceği konusunda şüphe duyuyorlar. Ben aynı görüşte değilim: Kuantum fiziği bu alanda da belli sınırlar içinde önem kazanacak ve mesela hücrelerdeki kumanda olaylarını etkileyebilecek. Kuantum bilgisayarı bu tip olayların anlaşılmasında önemli katkıda bulunacak. Nanoteknikerler mini denizaltıların, hastalıkları iyileştirmek veya teşhis koyabilmek için insanlara enjekte edilen nanorobotların hayalini kuruyorlar. Kuantum bilgisayarı burada da araştırma-geliştirme için katalizör olabilir.

CHIP: Kuantum bilgisayarı her şifreyi çözebilecek ve teknolojik gelişmenin devamında kilit bir rol oynayacak... böyle bir potansiyele sahipken şu soru ortaya çıkıyor: Bilimsel gelişmeleri kim kontrol ediyor?

Walther: Almanya, Avusturya, ABD ve İngiltere'de bilimsel çalışmalar sadece üniversitelerde yürütülüyor. Bizler Garching'de, sadece Max Planck enstitüsü ve devlet tarafından finanse ediliyoruz. Endüstriyel teşvik günümüzde henüz yok. Ancak özellikle ABD'de, ulusal güvenlik servisi NSA, en büyük teşvikçilerden biri. Evrensel bir şifre çözücüsüne sahip olma düşüncesi, NSA için oldukça çekici bir düşünce. Daha birkaç gün önce bir kongrede bir yüz dikkatimi çekmişti. Önündeki isim plaketine bu bayın resmi olarak NSA'den geldiği yazıyordu.

düşük bir enerji durumuna getirilebiliyor. Yani Garching'de kuantum bilgisayarı için programlar PC'de olduğu gibi makine diline değil, lazer tepilerine çevriliyor. Sistem durumunun ölçümü ve böylelikle sonucun okunması da yine hüzmelenmiş bir lazer ışık ışını yardımıyla cereyan ediyor.

Vizyon ve gerçeklik arasındaki teknoloji

Geriye kuantum bilgisayarı ile ne zaman gerçek dünyadan sorunların çözülebileceği sorusu kalıyor. "Dijital bilgisayarların gelişimi ile karşılaştırıldığında, kuantum bilgisayarı bugün Charles Babbage'ın 19. yüzyılın başlarında bulunduğu yerde" uyarısında bulunmuştu, yaklaşık bir yıl önce vefat eden Yorktown'daki IBM araştırma laboratuvarından Rolf

Landauer. Mekanik bilgisayarın mucidi Charles Babbage, yaşadığı sürece kendisi tarafından tasarlanmış makineyi gerçekten inşa etmek konusunda en ufak bir şansa sahip olmamıştı.

Profesör Walther, aynı şekilde uçakların sınai üretimini yaşayamamış olsa da, uçuş dünyasının öncüsü Otto Lilienthal ile karşılaştırılmayı tercih ediyor (bkz. yukarıdaki söyleşi). Bu Amerikalı PC bilimcisi Raymond Kurzweil'i ikna etmekten uzak: "Tam da bilgisayar teknolojisi hep üstel olarak artan bir hızla gelişti. Ben gelecek 20 yıl içinde güçlü bir performansla sahip kuantum bilgisayarlarının inşa edileceğinden yola çıkıyorum." ■

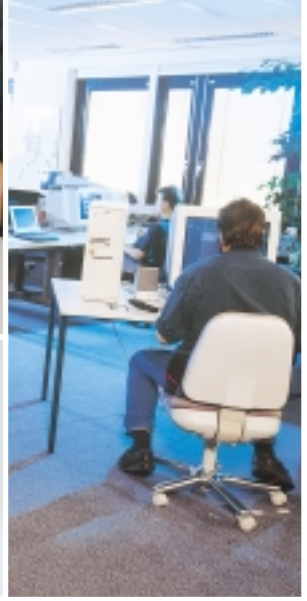
İK / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

TEMMUZ 2002 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü tek tek ve test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor.

12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta

aydan aya eklenen yeni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP

10 tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor.

Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun hangi ayda incelemesinin yayınladığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD'den TOP 10 listelerimizdeki ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimizi, nasıl puanlandığımızı ve ürünlerle ilgili firmalara ait bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte, performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz.

Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans

olarak sınıflandırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre en iyiden

en kötüye göre yer alıyorlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde bir ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

CHIP TOP 10

Samsung SP80A4H: Yüksek yazma transfer hızı ile dikkat çekiyor.

Seagate ST373405LW: TOP 10'un en değerli ürünü.

Epson Perfection: Yüksek tarama çözünürlüğüne sahip.

IDE Sabitdiskler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Seagate Baracuda ATA III	96	■ ■ ■ ■ ■	99	100	96	92	7200	80	30 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
2	Seagate Baracuda ATA III	96	■ ■ ■ ■ ■	100	89	100	96	7200	95	40 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
3	Samsung SP8004H	95	■ ■ ■ ■ ■	95	89	96	98	7200	145	80 GB, U-DMA/100, 2MB	4/02
4	Samsung SP80A4H	94	■ ■ ■ ■ ■	94	90	95	96	7200	148	80 GB, U-DMA/100, 2MB	5/02
5	Maxtor Diamond Max D740X	93	■ ■ ■ ■ ■	93	93	94	91	7200	132	80 GB, U-DMA/133, 2MB	6/02
6	Seagate Baracuda ATA IV	92	■ ■ ■ ■ ■	94	97	88	90	7200	79	20 GB, U-DMA/100, 2MB	10/01
7	Seagate Baracuda ATA IV	91	■ ■ ■ ■ ■	94	96	87	90	7200	125	80 GB, U-DMA/100, 2MB	11/01
8	Quantum Fireball Plus AS	90	■ ■ ■ ■ ■	86	77	98	100	7200	110	30 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
9	Samsung SP4001H	86	■ ■ ■ ■ ■	84	78	82	99	7200	77	40 GB, U-DMA/100, 2MB	2/02
10	Quantum Fireball Plus AS	84	■ ■ ■ ■ ■	82	76	80	99	7200	70	10.2 GB U-DMA/100, 2MB	6/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

SCSI Sabitdiskler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Seagate ST373405LW	99	■ ■ ■ ■ ■	100	98	100	98	10000	739	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	4/02
2	Quantum Atlas 10 KII	98	■ ■ ■ ■ ■	98	97	98	99	10000	1099	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 8 MB	6/01
3	Seagate ST173404LW	90	■ ■ ■ ■ ■	91	100	82	88	10000	969	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
4	Seagate ST336706LW	89	■ ■ ■ ■ ■	89	95	88	88	10000	499	36.9 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	3/02
5	Quantum Atlas 10 KII	78	■ ■ ■ ■ ■	83	32	94	100	10000	485	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 8 MB	6/01
6	Seagate ST318451LW	77	■ ■ ■ ■ ■	65	72	79	94	15000	385	18 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	9/01
7	Quantum Atlas V	77	■ ■ ■ ■ ■	69	74	69	98	7200	471	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
8	Quantum Atlas V	75	■ ■ ■ ■ ■	81	78	55	87	7200	273	18.36 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
9	Seagate ST1181677LW	74	■ ■ ■ ■ ■	67	73	64	97	7200	1999	180 GB, Ultra160/m SCSI, 16 MB	9/01
10	Fujitsu MAH3182MP	74	■ ■ ■ ■ ■	67	70	68	96	7200	261	18.2 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	600 dpi R.R.T.H.	300 dpi R.R.T.H.	600 dpi R.R.T.K.	300 dpi R.R.T.K.	Doküman-tasyon	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Epson Perfection 1640SU	94	■ ■ ■ ■ ■	83	95	100	100	100	135	1600 x 3200 dpi, 42 bit, USB, SCSI	08/01
2	Epson 1240U	89	■ ■ ■ ■ ■	100	98	96	96	100	68	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
3	Microtek Scanmaker 4700	82	■ ■ ■ ■ ■	71	57	70	91	88	205	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
4	Epson Perfection 640U	80	■ ■ ■ ■ ■	69	71	76	78	100	99	600 x 2400 dpi, 36 bit, USB	08/01
5	HP Scanjet 3400C	80	■ ■ ■ ■ ■	65	90	73	84	84	96	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
6	HP Scanjet 4300C	80	■ ■ ■ ■ ■	74	95	75	89	80	108	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
7	Acer ScanPris 640BU	79	■ ■ ■ ■ ■	54	38	92	69	84	67	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
8	Genius ColorPage HR7	79	■ ■ ■ ■ ■	49	74	81	82	100	116	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
9	Acer ScanPris 1240UT	78	■ ■ ■ ■ ■	47	29	94	73	94	151	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
10	HP Scanjet 3300C	78	■ ■ ■ ■ ■	94	100	70	87	77	80	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB	01/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

17" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conver- gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo- nomi	Geometri	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Sony CPD-G220P	94	■■■■■	76	100	97	100	95	339	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
2	Sony CPD-G200P	92	■■■■■	71	100	98	97	94	375	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
3	ADI Microscan G700i	80	■■■■■	74	50	95	89	93	299	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■■■■■	76	50	94	88	92	265	N.Flat, 0.25 mm, 1920x1440 P.	06/02
5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■■■	75	50	93	88	90	239	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
6	Miro 17F95	78	■■■■■	74	50	91	89	87	223	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
7	Viewsonic GS773	77	■■■■■	90	50	83	83	81	279	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
8	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■■■■	43	50	100	91	100	361	D.Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
9	Sony CPD-E220E	76	■■■■■	57	50	98	86	92	299	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01
10	Philips 107B	76	■■■■■	71	50	84	90	88	283	D. Pitch, 0.25 mm, 1920x1440 P.	10/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

GxYxD: GenişlikxYükseklikxDerinlik - P.: Pixel

19" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düşey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Sony G400	98	■■■■■	96	100	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	617	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
2	LG 995FT	95	■■■■■	96	94	30-96 kHz	50-160 Hz	470 x 480 x 470	461	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
3	Philips 109P	95	■■■■■	95	94	30-110 kHz	50-160 Hz	456 x 469 x 438	533	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
4	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■■	97	90	30-110 kHz	50-160 Hz	468 x 493 x 458	396	N.Flat, 0.24 mm, 1920x1440 Pixel	6/02
5	Nec FP950	94	■■■■■	100	85	31-110 kHz	55-160 Hz	442 x 456 x 447	571	G. Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
6	ViewSonic PF790	91	■■■■■	92	83	30-97 kHz	50-160 Hz	470 x 470 x 477	570	P. Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
7	Sony E400	91	■■■■■	96	83	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	455	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
8	Sony G420	90	■■■■■	87	95	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	599	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	5/02
9	Eizo FlexScan F 67	84	■■■■■	86	82	30-96 kHz	50-160 Hz	452 x 455 x 478	485	Flat S. T., 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
10	ADI Microscan G66	77	■■■■■	77	77	30-95 kHz	50-160 Hz	470 x 483 x 425	480	D.Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

GxYxD: GenişlikxYükseklikxDerinlik

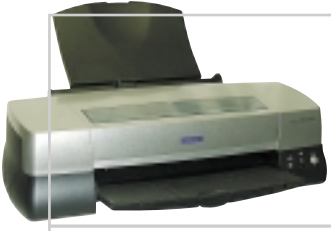
DVD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Berber. Gelenler	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Pioneer DVD-105SZ	87	■■■■■	99	93	49	50	100	105	16X, 40X, Slot	9/01
2	Acer DVP1640A	87	■■■■■	100	100	57	26	90	78	16X, 40X, Tray	9/01
3	Aopen DVD-1640PRO	83	■■■■■	87	94	57	52	95	71	16X, 40X, Slot	9/01
4	LG DRD 8160B	83	■■■■■	80	85	60	95	87	70	16X, 40X, Slot	12/01
5	LG DRD 8120B	74	■■■■■	73	74	44	100	87	60	12X, 40X, Tray	9/01
6	Aopen DVD-1240	69	■■■■■	72	82	59	20	85	55	12X, 40X, Tray	9/01
7	BTC BDV 316B	67	■■■■■	65	77	74	18	90	63	16X, 48X, Tray	9/01
8	Sony DDU1621	63	■■■■■	65	55	98	26	85	68	16X, 40X, Tray	10/01
9	Lite-On LTD-163	60	■■■■■	44	78	100	4	90	57	16X, 40X, Tray	9/01
10	Nec DV-5800A	53	■■■■■	59	55	26	21	85	73	16X, 48X, Tray	9/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

Epson Photo 2000P: Çok yüksek çözünürlükte baskı yapabiliyor.

Xerox PHASER3400: Dakikada 16 sayfa baskı yapabiliyor.

Aopen CD-948E: Fiyat/performans oranı en iyi olan ürün.

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı K.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	HP 2250 TN	95	□□□□	89	97	78	94 dpi	100 dpi	1035	1200x600 dpi, Paralel, Ethernet	5/01
2	Epson Stylus Photo 2000P	91	□□□□	63	75	62	100 dpi	97 dpi	680	2880x720 dpi, Paralel, USB	8/01
3	Epson Stylus Color 980	91	■□□□	57	85	88	94 dpi	97 dpi	209	2880x720 dpi, Paralel, USB	12/00
4	HP 1220C	87	□□□□	100	35	58	94 dpi	94 dpi	360	600x600 dpi, Paralel, USB	10/00
5	Epson Stylus Photo 1270	85	■□□□	52	100	100	76 dpi	82 dpi	339	1440x720 dpi, Paralel, USB	10/00
6	Epson Stylus Color 680	83	■□□□	60	61	55	92 dpi	87 dpi	71	1440x720 dpi, Paralel, USB	8/01
7	Lexmark Z42	80	■□□□	51	54	47	91 dpi	95 dpi	109	2400x1200 dpi, Paralel, USB	3/01
8	HP 930C	80	■□□□	44	53	54	100 dpi	96 dpi	115	600x600 dpi, Paralel USB	10/00
9	HP 970 Cxi	77	■□□□	55	53	57	83 dpi	94 dpi	238	600x600 dpi, Paralel USB	10/00
10	Xerox Docuprint M760	75	■□□□	52	47	52	77 dpi	86 dpi	109	1200x1200 dpi, Paralel, USB	2/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

2500 \$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Lexmark Optra T614	94	■□□□	93	100	95	86	93	1270	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
2	Xerox Docuprint N2125	87	■□□□	64	54	97	100	100	1340	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
3	Oki Okipage 24	80	■□□□	100	100	84	73	84	1245	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
4	HP Laserjet 4100 DTN	79	■□□□	90	60	100	87	93	2107	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
5	Lexmark Optra T520	79	■□□□	76	78	80	84	70	759	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02
6	Xerox Phaser 3400	74	■□□□	55	42	74	80	76	759	1200x1200 dpi, 4 MB	1/02
7	Lexmark Optra E320	72	■□□□	66	64	78	75	50	310	1200x1200 dpi, 4 MB	3/02
8	Brother HL-1440	??	■□□□	65	55	80	74	60	275	1200x600 dpi, 2 MB	6/02
9	Lexmark Optra E312	64	■□□□	42	46	93	77	76	389	600x600 dpi, 4 MB	4/01
10	Canon LBP-1000	61	■□□□	42	22	99	89	80	811	1200x1200 dpi, 4 MB	4/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	CD Tach Perfor.	Hata Düz. Perf.	Ergonomi	Audio Ripping	Bellek	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Kenwood UCR-421	75	■□□□	100	25	80	12.4 X	2 MB	75	72X, IDE Ultra DMA 33	4/00
2	Asus CD-S520	69	■□□□	69	52	70	17X	128 Kb	34	52X, IDE Ultra DMA 33	4/02
3	Aopen CD-948E	64	■□□□	53	55	65	20 X	128 Kb	32	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
4	Aopen CD-952E	60	■□□□	47	51	65	19.1X	128 Kb	32	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
5	Asus CD-S550	60	■□□□	62	44	65	13.9 X	128 Kb	38	50X, IDE Ultra DMA 33	8/00
6	Creative CD5233E	58	■□□□	51	86	70	7.8 X	256 Kb	48	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
7	Samsung SC-152	58	■□□□	47	100	60	7.9 X	128 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
8	Sony CDU4811	58	■□□□	54	85	60	7.8 X	128 Kb	40	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
9	LG CRD-8520B	53	■□□□	50	35	60	13.6x	128 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	3/01
10	Sony CDU4821	53	■□□□	50	70	60	7.8 X	512 Kb	47	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

150\$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	MSI GeForce4 MX 440	89	■■■■■	96	98	90	95	76	114	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
2	Asus GeForce MX 440	88	■■■■■	96	96	88	96	74	125	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
3	Abit GeForce4 MX 440	87	■■■■■	96	98	90	95	70	110	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
4	Gainward GF4 Golden Sempel	87	■■■■■	100	100	91	96	65	130	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
5	Evil Master Radeon 7500	84	■■■■■	97	75	91	92	74	149	ATI Radeon 7500, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
6	Utopia GeForce4 MX 440	82	■■■■■	96	94	82	95	60	119	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
7	Asus GeForce MX 420	70	■■■■■	71	62	67	75	74	110	N GF4 MX 420, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
8	Asus GF2 MX 400 V7100 Pro	65	■■■■■	67	45	62	66	76	98	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02
9	MSI GeForce2 MX 400	60	■■■■■	65	42	55	66	68	72	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02
10	Powercolor GeForce2 MX200	45	■■■■■	30	21	29	31	58	66	N GF2 MX 200, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150\$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	MSI Geforce4 Ti 4600	100	■■■■■	100	99	100	100	98	405	nV. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
2	Asus V8460 Geforce 4Ti 4600	95	■■■■■	99	99	99	100	85	399	nV. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	6/02
3	Abit Siluro GF4 Ti4400	88	■■■■■	87	92	91	93	80	325	nV. GF4 Ti 4400, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
4	MSI GF3 Ti 500 Pro-VTG	81	■■■■■	81	88	89	72	100	305	nV. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
5	Leadtek Winfast Ti 500 TDH	81	■■■■■	81	87	89	69	78	330	nV. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
6	Abit Siluro GF3	79	■■■■■	69	79	86	61	90	315	nV. GF3, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
7	Leadtek Winfast GF3 TDH	76	■■■■■	69	78	85	66	78	223	nV. GF3, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
8	Utopia Trinitry Ti ATI R.8500LE	76	■■■■■	78	63	90	68	78	229	ATI R. 8500LE, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
9	Datron Speed Force Ti 500	75	■■■■■	76	87	88	71	60	331	nV. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
10	Abit Siluro GF3 Ti200	69	■■■■■	63	65	83	53	78	180	nV. GF3 Ti 200, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Audio CD Yazma	Data CD Yazma*	Data CD Yazma**	CD Okuma Perf.	Yazılım-Donan. Öz.	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	LG GCE-8400B	91	■■■■■	96	100	100	77	88	127	40/12/40, 8 MB	6/02
2	Lite-On LTR-50125S	85	■■■■■	100	62	98	85	78	130	40/12/48, 2 MB	6/02
3	LG GCE-8320B	84	■■■■■	94	88	85	74	88	100	32/10/40, 8 MB	6/02
4	Asus CRW-4012A	81	■■■■■	97	52	88	86	84	125	40/12/48, 2 MB	6/02
5	Asus CRW-3212A	80	■■■■■	98	52	83	86	82	105	32/12/48, 2 MB	6/02
6	Samsung SW-232	78	■■■■■	97	58	91	71	82	110	32/10/40, 2 MB	6/02
7	Freecom NR-7900A	78	■■■■■	96	79	85	61	82	85	24/10/40, 2 MB	6/02
8	Teac CD-W540E	78	■■■■■	99	61	96	62	84	130	40/12/48, 8 MB	6/02
9	Samsung SW-224	77	■■■■■	92	61	79	76	82	83	24/10/40, 2 MB	6/02
10	Sony CRX175A	76	■■■■■	98	55	81	75	72	89	24/10/40, 2 MB	6/02

* CD'den Yazma, ** HDD'den yazma

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

100	Ayın Shareware'leri: Sizin için seçtiğimiz yazılımlar
102	Yeni Yazılımlar Testte: Yazılım incelemeleri
108	eCHIP İçeriği: Programlar ve bölümler
110	Mükemmel Windows XP: İnce ayarlarla daha hızlı
126	Excel Şablonları: Kendi şablonunuzu oluşturun
136	Linux + Windows: İki sistemin gücü birleşiyor
138	Antivirüs Testi: Yeni virüslere hazırlıklı olun
148	Microsoft Nereye Koşuyor? Bir firma portresi

Open Office ve Mozilla

Open Source Atakta

Yazılım devi Microsoft, rakiplerini alt etmek için elinden geleni yapıyor. Bundan etkilenmeyen Open Source camiası ise Mozilla ve Open Office ile ücretsiz programlar sunuyorlar.

■ Bugüne kadar Microsoft Office paketinin ciddiye alınacak en önemli alternatifi tabii ki bedava olan Sun'ın StarOffice 5.2'si idi. Ancak Sun StarOffice 6'dan para kazanmaya başlamasına rağmen, Open Source birliğinin kurucusu StarOffice paketinin kaynak kodunu yayınlamıştı. Farklı noktalarındaki binlerce geliştiriciyle Sun çalışanlarının birlikte çalışmaları sonucunda, 2000 yılından beri OpenOffice.org adında, Microsoft'un Office'siyle kıyaslandığında hiçbir eksiği olmayan bir paket ortaya çıktı. Sonuç olarak bu paket, ticari program StarOffice'in kaynağını teşkil etti. Şu anda kullanımda olan OpenOffice.org'un 1.0 versiyonunda metin düzenleme ve tablo işlem programları haricinde bir formül editörü, sunu programı ve çok sayıda şablon ve sihirbaz mevcut. OpenOffice.org, saklanan belgelerin sıkıştırılmasına imkan tanıyan XML dosya biçimini kullanıyor. Bu sayede, Microsoft Word ile oluşturulan dosyalara kıyasla, disk alanından yüzde 50 tasarruf sağlanabiliyor. Ayrıca, dosyaların ütümlü tamam Microsoft Office uyumlu.

Bill Gates, browser savaşını da kendi lehi-

ne sonuçlandırmış ve Netscape'in kaybetmesini sağlamıştı. Open Source Browser, Mozilla ile Netscape 4.7 temeline dayanıyor, ancak bu sefer Internet Explorer için önemli bir rakip teşkil ediyor. Bu yazı hazırlanırken www.mozilla.org adresinde son olarak Release Candidate 1 yayınlanmış ve bunu, tamamlanan programın 1.0 versiyonunun takip edeceği açıklanmıştı. Bu bedava Browser'ın en büyük avantajı ise, platformdan bağımsız olarak Windows, Linux veya Solaris altında çalışabiliyor olması. Programcılar browser'a ayrıca bir e-posta programı, haber grubu aracı, bir HTML editörü ve bir de Download Manager entegre etmişler. Kullanıcılar, kurallar yardımıyla JavaScript fonksiyonlarını sınırlayabilir ve böylece güvenliği arttırabilirler. AOL, erişim programındaki Internet Explorer'ı Mozilla ile değiştirerek Microsoft'tan ayrılmak için çalışmalar yapıyor. Bu sayede Mozilla kullanıcılarının sayısı bir anda 30 milyonu bulabilir.

Sonuç olarak Open Source prensibi, gelecek vaat ediyor. Sadece özel kullanıcılar değil, firmalar da şayet ticariler kadar iyi olurlarsa ücretsiz programları seve seve kullanabilirler. Geriye sadece çok fazla üreticinin piyasayı bulandırmamasını, ümit etmek kalıyor.

IBM Bastırdı

Almanya Linux'u Seçti

Geçtiğimiz yıl, Microsoft'un yazılımlarının Alman ordusunun sırlarını çalmak için kullanıldığını saptadıklarını açıklayarak çok yaratan Alman Devleti, yeni sistemlerinin yapılandırılmasında Linux kullanacaklarını açıkladı. Alman İçişleri Bakanlığı ile IBM arasında yapılan bir anlaşma sonucunda, resmi kuruluşlarda Linux yüklü sunucular kullanılacak. Böylece Microsoft'un Almanya'daki pazar liderliğini kaybedebileceği gündeme gelmiş oldu. Microsoft'un bu kadar büyük bir pazarı kaybetmemek için atacağı karşı adımlar da merak konusu

oldu. Aynı şekilde anlaşmanın diğer Avrupa ülkelerinde de örnek alınabileceği ve Amerika menşeli Microsoft ürünlerinin yerine Avrupa'da yayılan Linux kullanımının hızlanabileceği tahmin ediliyor. Almanya'da bir süre önce Microsoft firmasının canlı video konferans yapılmasını sağlayan Net-Meeting programının "üçüncü kişiler" tarafından izlenebildiği iddiası ortaya atılmış ve Almanya Savunma Bakanlığı'nın askeri görüşmelerinde bu programın kullanımı yasaklanmıştı.

Bilgi için: www.ibm.com

DVDX 2.0

Bedava DVD Kopyalama

Freeware DVD kopyalama DVDx yeni 2.0 sürümü ile download'a sunuldu. Üretici kullanıcı arayüzünü tamamen genişletti ve görünümünün skin'ler ile değiştirilmesini mümkün kıldı. Bir kaç BugFix'in yanı sıra audio ve vi-

deo stream arasındaki senkronizasyon geliştirildi.

Ayrıca DVDx bundan böyle AVI dosyalarındaki 48 KHz tonlarını ve yeni nLame codec'lerini destekliyor.

Bilgi için: www.labdv.com

Yeni Quicktime 6

MPEG 4 Destekli Quicktime

Quicktime 6 MPEG-4 formatını destekliyor ve ilk defa kendi video codec'ini kullanıcılara sunuyor. Yeni yazılımın preview sürümünü download edebilirsiniz. Yazılımın en göze çarpan özelliği MPEG-4 video ve audio formatının desteklenmesi.

Ayrıca yazılım kendi içerisinde bir de ISO uyumlu MPEG-4 codec'i sunuyor. Böylece videolar tüm bant genişliklerine göre sıkıştırılabilir. Yeni sürümde ayrıca Flash 5 ve AAC audio da destekleniyor. Videoların oynatılmasında da bir takım yenilikler yapılmış

Bilgi için: www.apple.com

ACDSee 4.0 PowerP.

Dijital Resimlere Komple Paket

MicroBasic dijital fotoğraflar için üç farklı programın bulunduğu PowerPack'i piyasaya sundu. Bu pakete ismini veren asıl program, fotoğrafların organizasyonunu da sağlayan resim görüntüleyici ACDSee 4.0. FotoCanvas 1.1'in hafif versiyonu ile de çok sayıda araç, özel efektler ve bir metin aracının bulunduğu bir resim düzenleme programı sunuluyor. Paketin son programı ise geçişli ve sesli dia şovlar hazırlanmasını sağlayan ve bunların çalıştırılabilir dosyalar halinde e-posta ile gönderilmesine imkan tanıyan FotoAngela 1.1

Fiyatı: Yaklaşık 100 euro

Bilgi için: www.microbasic.com

KISA... KISA...

3DMark 2001 SE'ye DirectX 9 Desteği

MadOnion geliştiricileri grafik kartı benchmark'ı 3Dmark2001 SE'yi geliştirdi ve yeni yaması ile birlikte tam sürüm olarak download'a sundu. Güncelleme dosyası 2.7 Mbyte boyutunda. Güncel 3Dmark2001 SE sürümünün tamamı ise 50 Mbyte. Bilgi için: www.madonion.com

EDİTÖR'DEN NOTLAR

Cem Şancı
Haber Müdürü

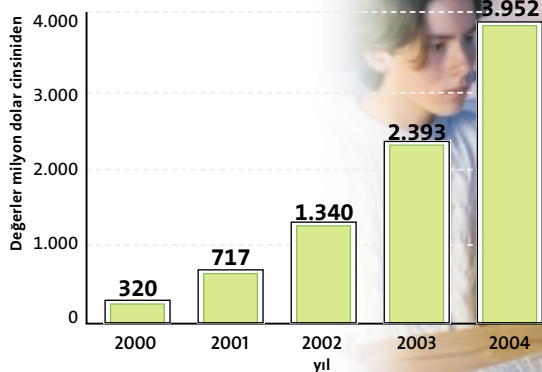
Linux İttifakı

Cep telefonu piyasasının lider firmalarından Nokia ile Microsoft arasında ortaya çıkan restleşme çok ilginç bir sonuç doğurdu. Sanki dünya çapındaki bu ünlü firmasının korumak isteyen Finlandiya hükümeti, Nokia'ya destek verir gibi, sistemlerinde Linux kullanmaya başladı. Almanya da IBM ile birlikte Linux'a geçmişken gözler bir anda Avrupa'da Microsoft'a karşı oluşan bu ani ittifaka çevrildi. Microsoft'un tekel oluşturduğunu iddia ederek "Liberty" ismi altında birleşen pek çok yazılım firmasının saldırılarından sonra, Microfot'un Avrupa'da resmi hükümetler tarafından dışlanmaya başlaması, Linux'un altın çağını yaşamaya başlayacağı izlenimini duyurdu. IBM'in açıkladığı 5 milyar dolarlık destekle, Linux'un yükselişi bekleniyordu, ama bu kadar hızlı değil.

PC'DE EĞİTİM

Avrupa'daki Eğitim Pazarı

PARLAK GELİŞİM: E-egitim gelişimini sürdürürken, cirolar her sene yaklaşık olarak ikiye katlanıyor. Yapılan bir araştırma E-egitimin klasik derslerin en büyük rakibi olduğunu ortaya koyuyor.

IN & OUT

Enflasyon Muhasebesi

Yazılım firmaları her türlü finans yazılımlarını enflasyon muhasebesi sistemi ile uyumlu hale getirmeye çalışıyorlar.

WinZip

Winrar'ın daha iyi sıkıştırma oranı ve daha çok formata izin vermesi Winzip'in hakimiyetine son verecek gibi görünüyor.

SHAREWARE

Top Downloads www.chip.com.tr

1. **KaZaA Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
2. **ICQ 2002a**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
3. **Morpheus Preview Edition**
Gnutella tabanlı en popüler P2P yazılımlarından biri
4. **WinZip**
En popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
5. **DivX 5 Pro Video Bundle**
DVD kalitesinde filmleri izlemek için gerekli codec'in son sürümü
6. **Trillian**
IRC, ICQ ve MSN listenize ulaşabileceğiniz bir program
7. **Ad-aware**
İstenmeyen reklamlara karşı koruma sağlayan bir yazılım
8. **Download Accelerator**
Bağlantı kopmadan hızlı bir şekilde dosya transferi için

CD'DE YER ALANLAR
© eCHIP Code **SHAREWARE**

FlyDS 1.3 ©

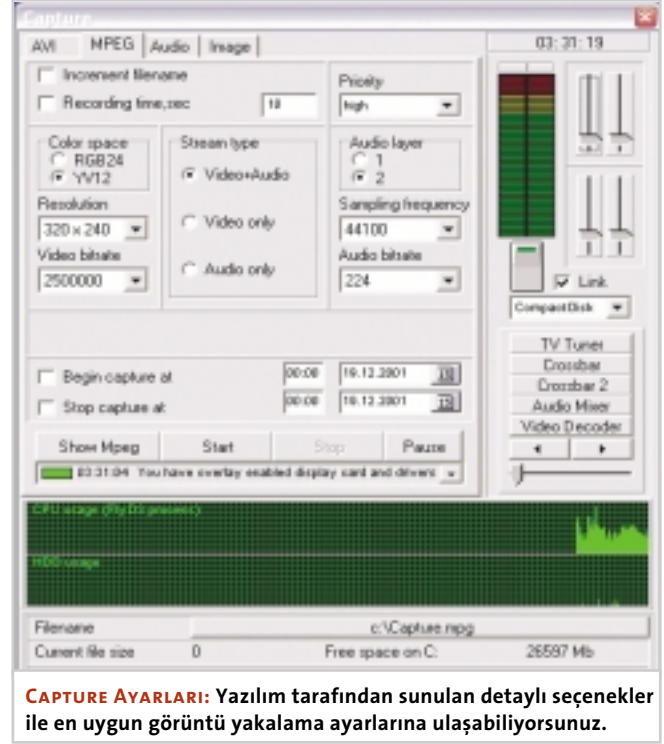
Videonuzu Rafa Kaldırın!

Birçok popüler TV kartını tanıyabilen yazılım, PC'nizi bir TV'ye dönüştürmenin yanı sıra kayıt özelliği sunarak, sisteminize video ekleme şansı da sunuyor.

TV kartları ile birlikte sunulan yazılımların çoğu, bu kartları sadece görüntüleme amaçlı kullanmak için hazırlanmıştır ve kayıt yapmak için ek bir yazılım kullanmak gerekebilir. İşte bu amaçla kullanılabilecek bir yazılım olan TheFlyDS, TV-tuner ve video-in desteği sunan grafik kartlarını kullanarak, görüntüleri hem izleme hem de kaydetme olanağını kullanıcıya sunuyor. AverMedia TV Phone, LifeView FlyVideo98, Ati TV Wonder, Ati All in Wonder ve ASUS v7100 Deluxe gibi birçok kartı destekleyen yazılımın en önemli özelliği ise 768x576'lık bir kayıt çözünürlüğü sunması. Sisteminizde yüklü herhangi bir codec'i de kullanabilen yazılım, bu şekilde AVI ya da MPEG dosya formatlarında sıkıştırma da yapıyor. Dahili bir ajandaya da sahip olan FlyDS, zamana ya da belli bir kısayol tuşuna bağlı olarak, görüntü yakalama özelliği de sunuyor. Sesleri WAV ve MP3

olarak kaydedebilmesinin yanı sıra kanal tarama, her kanal için ayrı ayarlar tutma, belirli zaman aralıklarında video kaydı yap-

bilme gibi özellikler sunan yazılım, skin desteği sayesinde kullanıcıya özel arabirimler de görüntüleyebiliyor.

CAPTURE AYARLARI: Yazılım tarafından sunulan detaylı seçenekler ile en uygun görüntü yakalama ayarlarına ulaşabiliyorsunuz.

SecurityPlus 4.33.1 ©

Güvenliği Elden Bırakmayın

Güçlü ve gerçek zamanlı olarak çalışan bir encryption/decryption yazılımı olan SecurityPlus, dahili olarak bir dosya görüntüleyici, thumbnail ve program seçiciye de sahip. System Tray'e yerleşen ve özellikle resim dosyaları olmak üzere tüm dosya ve uygulamalar üzerinde tam güvenlik sağlayan yazılım, oldukça da hızlı bir şekilde çalışıyor. CD-ROM'larda yer alan dosyalar da dahil olmak üzere, büyük dosyalarda da aynı başarıyı gösteren SecurityPlus ile isterseniz korunmuş bir dosyanın güvenlik anahtarını silerek bir daha o dosyaya kimsenin ulaşamayacağını da garantilemiş oluyorsunuz.

Elektronik Kütüphaneniz İçin İlginç E-Kitaplar

Bu ay incelediğimiz beş kitaptan üçü internet üzerine. Bu üç kitapdan ilki, Hosting hizmeti arayanlar için yararlı ipuçları veriyor. İkincisi, en başarılı web sitelerinin sırlarını okurlarına açıklarken, üçüncü kitap, online kumarhanelerde kazanmak için yapmanız gerekenleri anlatıyor. Diğer iki kitaptan ilki, siyah beyaz fotoğrafçılık üzerine. Son kitap ise iş yerinize götürdüğünüz çocuklarınızla başa çıkmak için ilginç tavsiyeler içeriyor.

► **Secrets of the MOST Successful Sites:** Bu e-kitapta yer alan dört örnek başarı öyküsünü okuyarak, bazı çok başarılı

web sitelerinin bu başarıyı nasıl yakalayabildiklerini öğrenebilirsiniz. Ayrıca kitapta en iyi pazarlama ve promosyon ipuçları da yer alıyor.

► **How to Win Big in Online Casinos:** Bu ilginç e-kitap size online kumarhanelerden büyük paralar kazanmanın yollarını gösteriyor. Mutlaka bir göz atın.

► **The Art of Communicating in Black&White Photographic Images:** Üniversitede hazırladığı ve e-kitaba dönüştürdüğü bu en son tezinde yazar, Ansel Adams, Henri Cartier Bresson

ve Eugene Smith gibi üç büyük ustayı incelemiş. Tezin amacı ise siyah beyaz fotoğrafçılığa gönül vermiş insanlara ışık tutmak.

► **What to Do With the Kids When They Are in the Office 1.0:** İster evde çalışıyor olun ister şirkette, yanınızda çocuklar varsa işiniz zor demektir. Sürekli kendisiyle ilgilenmenizi isteyen ve sıkılan çocuklarla başa çıkmak için, What To Do With Kids adlı bu kitap yardımınıza koşacaktır. Kitapta çocuklarınızın uslu durması için yapabileceklerinizi gösteren uzunca bir liste bulunuyor.

Browser Edit 2.0i ☺**En Kolay Web Tasarımı**

Eğer sizde herkes gibi web sayfası tasarlamak istiyorsanız, ancak bunun için yeterli bilgiye sahip değilseniz, BrowserEdit'i mutlaka kurup deneyin. Tamamen browser tabanlı ve WYSIWYG özelliğine sahip olan bu programda sadece çeşitli HTML öğelerine tıklanarak kolayca web sayfaları tasarlanabiliyor. Nesneleri sayfa üzerinde fare ile istediğiniz gibi hareket ettirebileceğiniz gibi, sağ tuş ile tıklayarak özelliklerini de değiştirebiliyorsunuz. Yazılım

çinde yer alan HTML nesneleri arasında hesap tabloları benzeri etkileşimli uygulamalar da bulu-

nuyor. Renk seçimi ise resim düzenleme yazılımlarındakilere benzer, tamamen görsel bir pencere üzerinden yapılıyor. Yeni sürüm olan 2.0i'de veriye erişim yerel ağ ya da internet üzerinde yer alan CSV, metin dosyası ve ODBC veri tabanlarının tablolar içinde görüntülenmesi ile oluyor. Burada kayıtları bir seferde tek bir sırada ve sayfa sayfa görüntülemek mümkün olurken, ilk, son ve istediğiniz kayıta da doğrudan geçiş yapılabilir. BrowserEdit tek bir sayfada birbirine bağlı birden fazla veri tablosunu da görüntüleyebiliyor.

Bullet ☺**Win Açılışına Uyarı Logosu**

Gerçekten ilginç bir fikre sahip olan bu yazılım, Windows'un açılış işlemleri tamamlandıktan sonra masaüstü görüntülenmeden hemen önce ekrana ek bir logo ya da uyarı mesajı getirmeye olanak tanıyor. Belli bir süreye görüntülenip daha sonra kaybolacak bu resim dosyasının her gün farklı bir şekilde görüntülenmesi de mümkün oluyor. Bunun için Bullet yazılımını, resim dosyasını ağ ya da web üzerinde bir kaynaktan alacak şekilde ayarlamak yeterli oluyor. Yazılım aynı za-

manda görüntüleme işleminin hemen ardından kullanıcıların

kullanabileceği yararlı bir web adresi de bırakabiliyor. Böylelikle her gün istediğiniz bilgileri müşterilerinize ulaştırmanız da kolaylaşmış oluyor.

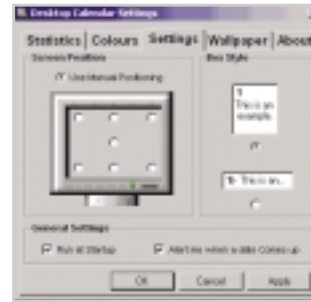
HMonitor 4.04.2 ☺**En Sessiz İşlemci Fanı**

Donanımsal olarak olmasa da yazılımsal olarak işlemcinizi soğutmak için hazırlanmış bu yazılım, yerine göre ısıyı 30 derece kadar düşürebiliyor. Aynı zamanda yazılım, çoğu anakart

üzerinde yer alan sensörlerden yararlanarak voltaj değeri ve fan dönüş hızı gibi diğer donanımsal değerleri de kullanıcıya sunabiliyor. Hmonitor, birçok anakart ve sensörü tanıyor.

Desktop Calendar ☺**Günlerini Şaşıranlara**

Adından anlayabileceğiniz gibi bu elektronik takvim, masaüstünüze yerleşiyor ve hep gözünüzün önünde. Ayrıca benzerlerinden farklı olarak taskbar ya da system tray'de de yer kaplamıyor. Randevularınız, doğum günleriniz, fatura son ödeme tarihleriniz gibi önemli günleri de kaydedebileceğiniz bu takvim, bilgisayarınız açıldığı zaman si-

ze gerekli uyarıları yapabiliyor. Bilgisayarınızdaki duvar kağıdınızı da kontrol altına alan Desktop Calendar, size her ay başka bir resim de sunabiliyor. Yazılım ek duvar kağıdının sitesinden indirilmesine de olanak tanıyor.

Custo 2.0 ☺**Bakalım Sitede Neler Varmış?**

Offline reader yazılımları ile benzer prensibe sahip bu yazılım, onlardan biraz daha farklı bir biçimde sitenin tamamını indirmek yerine, sadece site haritasını oluşturup size sunuyor. Bu kullanıcı dostu yazılımı kullanmak için sadece başlama URL'sini belirtmeniz yeterli oluyor. Custo, bu adresten yola çıkarak site içine dahil edilmiş kaynaklar ve site dışı bağlantılar da dahil olacak şekilde tüm bilgileri listeliyor. Daha sonra hızlı ve verimli bir biçimde sadece ihtiyacınız olan dosyaları ve klasörleri belirleyip bunları sabit-diskinize indirebiliyorsunuz. Yeni sürüm olan 2.0'a daha detaylı filtre seçenekleri de eklenmiş.

KISA... KISA...**► DB Architect** ☺

Veri tabanı destekli, etkileşimli internet uygulamaları geliştirmek için ASP'nin yanı sıra artık DB Architect yazılımı ile Java dilini de kullanabilirsiniz. İlgili veri tabloları üzerindeki tablolar ve görünümle bağlantı kurabilen bu yazılım web sayfalarında kullanılmak üzere Java nesneleri oluşturabiliyor. Yazılım içinde Data Access Objects, Value Object ve Entity Beans (BMP) için hazır taslaklar da yer alıyor.

► Miner3D Excel 3.0 ☺

Yüksek miktarlarda verilerle uğraşıyorsanız, bunları değerlendirmek çoğu zaman zor olabilir. Ancak Miner3D EXCEL'in en son sürümü olan 3, size bu verilerden anlaşılır 3D görsel sunumlar yapabiliyor. Ayrıca güçlü ve kullanılması kolay bir arabirime sahip olan bu program, gerçek zamanlı veri analizi yapabilen akıllı araçları, yardım sihirbazları ve daha rahat analiz yapılabilmesi için ses desteği sunması ile de işleri oldukça kolaylaştırıyor.

► Monkey Browser 1.3 ☺

İnternet üzerinde ilgilendiğiniz konular, birden fazla web sayfası üzerinde yer alabilir. Eğer bunlara sürekli ulaşmak durumundaysanız, normalde sürekli sörf yapmanız gerekir. Ancak MonkeyBrowser kullanırsanız işiniz biraz daha kolaylaşacaktır. Çünkü bu yazılım, tüm favori sitelerinizi tek bir pencere altından size sunabiliyor. Bunun yanı sıra bu pencereler içinde sadece istediğiniz bölümü seçip, hep üstte olacak şekilde de ayarlayabiliyorsunuz.

► CodeStripper ☺

Ulaşamadığınız web sayfası kodu bulunuyor mu? Code Stripper, frame'li pencereler, yönlendirme sayfaları, gizli kaynak kodları, metin belgeleri, javascript ve css'ler de dahil olmak üzere tüm kaynak kodlara ulaşip düzenleme imkanı veriyor. Bu şekilde sağ tuş korumasıyla kaynak kodunu gizleyen, adres ve araç çubuğuna sahip olmayan web sayfaları ile rahatsız edici pop-up pencerelerin adreslerini öğrenmeniz de mümkün.

İÇİNDEKİLER

Web Yayıncılığı Yazılımı
Macromedia
Dreamweaver MX
Müzik Mix Yazılımı
Mixman Studio Pro 4.0
İnternet Browser Yazılımı
Netscape 7 Preview
Release 1

Resim Düzenleme Plug-ini
Virtual Painter 3
Resim Düzenleme Yazılımı
Microsoft Picture It!
Publishing Platinum 2002
İşletim Sistemi
SuSE 8.0

Video Görüntüleme Yaz.
QuickTime 6.0 Public
Preview
Antivirüs Yazılımı
Panda Antivirus Titanium
Web Yayıncılığı Yazılımı
MoreMotion

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasında firmalar her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlar ile kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasında en dikkat çekenleri yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ İçinde bulunduğumuz günlerde büyük yazılım firmaları, uzun zamandır beklenen popüler yazılımlarının ilk deneme sürümlerini kullanıcıların beğenisine sunmaya başladı. Bunlar arasında Quicktime 6 da yer alıyor. Ancak firma, bu ayki incelemelerimiz arasında yer alan bir diğer yazılım olan SuSE 8.0'da da olduğu gibi bazı telif sorunları yaşıyor. Bunu çözmemesi halinde deneme sürümünde yer vermiş olduğu Mpeg4 codec'ini tam sürümden çıkartmak zorunda kalabilir.

Daha önce benzer bir telif sorunu yaşamış olan SuSE 8.0 da Sun ile anlaşamayınca StarOffice'in 6.0 sürümünü paketten çıkartmıştı. Testimizde yer alan diğer bir deneme sürümü olan Netscape ise temelden değişiklik yaparak açık kaynak koduna sahip olan akrabası Mozilla'nın alt yapısına geçmiş.

Virtual Painter ile MS Picture It! Publis-

her'ın yeni sürümleri ise dijital fotoğraflarınız üzerinde rahatlıkla değişiklikler yapabilmeyi için size gerekli araçları sağlayacaktır. Ancak bunlar arasından sadece bir plug-in paketi olan Virtual Painter'ı kullanmak için sisteminizde Paint Shop Pro bulunması gerektiğini de unutmayın. Çoklu ortam dünyasının bir diğer kolu olan müzikle uğraşanlara ise Mixman Studio Pro'yu

özellikle denemelerini tavsiye ederiz.

Virüslere karşı sizi korumak üzere piyasaya sürülmüş en yeni anti-virus yazılımı olan Panda Titanium'un yanında web tabanlı uygulamalar geliştirmek için kullanabileceğiniz Macromedia Dreamweaver MX ile MoreMotion'ın da ilginizi çekeceğine eminiz. Bu yazılımlardan özellikle MoreMotion, tamamen Türkiye'de geliştirilmesi ile dikkatleri üzerine çekiyor.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirilmeye giriyor. Ergonomide ise CHIP, yazılı-

mın dokümantasyon ve kullanımının kalitesi değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanım ile arasındaki uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılıma verilen paraya deyip deymediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

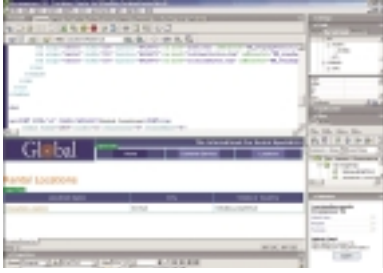
CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

Yazılım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
07/2002

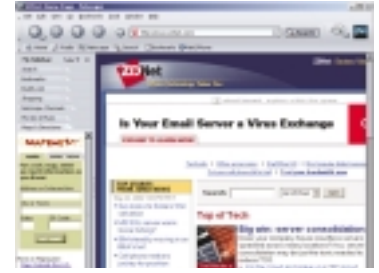
Web Yayıncılığı Yazılımı

MACROMEDIA
DREAMWEAVER MXCHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Windows 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.mediasoft.com
FİYAT 302 \$ (UPGRADE)

Müzik Mix Yazılımı

MIXMAN STUDIO
PRO 4.0CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Win ME/98/NT/2000/XP
BİLGİ www.mixman.com
FİYAT 90 \$

İnternet Browser Yazılımı

NETSCAPE 7 PREVIEW
RELEASECHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Win 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.netscape.com
FİYAT ÜCRETSİZ

Artık amatörler için değil: Dreamweaver'ı hobi olarak kullananlara kötü bir haberimiz var. Macromedia Dreamweaver MX, yeni özellikleriyle artık daha çok profesyonel web tasarımcılarına ve geliştiricilerine hitap eden bir yazılım haline gelmiş... Eğer profesyonel bir kullanıcıysanız, program sizin için mükemmel sayılabilir. Dreamweaver'ın UltraDev ile entegrasyonu sayesinde, MX'in dinamik, veri tabanı bağlantılı web uygulamaları geliştirilebilmesi de mümkün oluyor. Ayrıca, Dreamweaver'ın ASP ve JSP desteği ise, yazılımı Adobe GoLive'a karşı bir adım öne geçiriyor. Dreamweaver MX içinde, Designer, HomeSite/Coder ve Version 4.0 şeklinde 3 farklı arabirim yer alıyor. Bu arabirimlerin hepsinin de kendine özgü seçenekleri ve araçları bulunuyor. Ayrıca yine Macromedia yazılımlarından olan HomeSite HTML editor, ColdFusion Studio 5 ve UltraDev uygulama geliştirici de bu yazılım paketi içine dahil edilmiş.

SONUÇ: Dreamweaver'ın özellikle sunucu tarafı veritabanlarına odaklanması, onu daha çok dinamik web uygulamaları yaratmak isteyen orta ve ileri düzey site tasarımcılarına uygun bir yazılım haline getirmiş. Eğer bu kategori içine giriyorsanız, Dreamweaver MX sizler için vazgeçilmez bir yazılım olacaktır.

- + Kod yazarlar için yeni yardımcılar
- + Dahili ColdFusion ve UltraDev özellikleri
- Yeni arabirime alışmak zor

eCHIP Code Dreamweaver

Amatör DJ'ler için: Yazılım, ilk bakışta arabirimiyle oldukça şık bir görünüm sergiliyor. Ancak yine de Windows standardı dışındaki kullanım özellikleri ve tüm ekranı kaplayıp başka bir uygulamaya izin vermemesi pek de alışılmış bir şey değil. Kayıt stüdyosu, turntable odası, efekt laboratuvarı ve çoklu kanal destekli düzenleme penceresi gibi 4 farklı bölüme sahip olan Mixman Studio Pro'da, eğer mikrofonunuz varsa, kayıt stüdyosunu kullanarak kendi sample'larınızı kaydedebilirsiniz. Yazılım içindeki en çarpıcı bölümü oluşturan turntable odasında yer alan çok iyi tasarlanmış 2 turntable ile, oldukça zevkli saatler geçirmek mümkün. Programın kalbini oluşturan bu bölümde her turntable'a 8 sample yüklenebiliyor. Ayrıca çeşitli araçlar ile de her sample'in sesinin ve pitch değerinin ayarlanması ve ritim eşleştirilmesi mümkün oluyor. Buradaki tüm efektler ise gerçek zamanlı olarak gerçekleşiyor.

SONUÇ: Firmanın diğer yazılımı Groove-maker gibi Mixman de, gerçekten doğru bir gerçek zamanlı müzik yaratma ve mix üzerine yoğunlaşmış başarılı bir yazılım. Herhangi bir müzik düzenleme yazılımına benzemiyor ve bir profesyonel DJ gibi şarkı miksleri yapmanız mümkün oluyor.

- + Gerçek zamanlı mixing
- + Gerçek zamanlı efektler
- Kullanıcı arabirimi çok başarılı değil

eCHIP Code Mixman

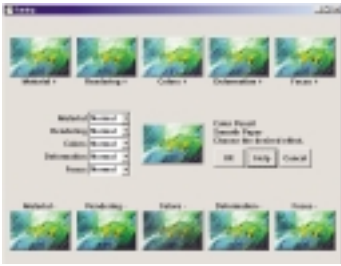
IE kadar hızlı: Netscape, yeni jenerasyon browser'ı olan Netscape 7'nin ilk deneme sürümünü kullanıma sundu. Tamamen Mozilla ile aynı temellere sahip olan ve Mozilla'yı da bünyesinde barındıran yeni Netscape, bunlara ek olarak, AOL Instant Messenger gibi birçok ufak yararlı araç da pakete dahil etmiş. Eğer bu deneme sürümünün kararlılığı ve başarısı, piyasaya sunulacak son sürümüne kadar korunabilirse, belki de en sonunda Internet Explorer'ın liderliği sona erebilir. Yeni sürüm her ne kadar bir önceki sürüm olan 6 ile benzerlikler gösterse de, temelinde Mozilla bulunuyor. Dolayısıyla, web sayfaları da aynı IE'de olduğu gibi hızlı bir şekilde açılabilir. Ayrıca paket içindeki mail programı ve HTML düzenleme aracı da artık Netscape 6'nın aksine uzun süreler beklemeden açılabilir. Browser içine, Opera'dan esinlenerek eklenmiş tek tuşla arama ve birden fazla pencere desteği ise programa artı katmış. Yeni sürümde yer alan AIM sürümü ise ICQ ağına bağlanmanıza olanak tanıyarak, bu ağı kullanan arkadaşlarınıza da artık Netscape içinden ulaşabilmenizi mümkün hale getiriyor.

SONUÇ: Netscape'in yeni sürümü 7, gerçekten etkileyici bir sürüm. AIM'in yeni ICQ desteği ise Netscape'i rakipleri arasında bir adım öne taşıyor.

- + AIM'de ICQ desteği var
- + IE kadar hızlı
- Mozilla ile aynı anda kurulamıyor

eCHIP Code Netscape

Resim Düzenleme Plug-in'i

VIRTUAL PAINTER 3

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.jasc.com
FİYAT 49 \$

Resim Düzenleme Yazılımı

MICROSOFT PICTURE IT!
PUBLISHING P. 2002

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.microsoft.com
FİYAT 55 \$

İşletim Sistemi

SUSE 8.0

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM -
BİLGİ <http://kemerkey.k12.tr/suse>
FİYAT 80 \$

Zengin Plug-in paketi: Virtual Painter 3, aslında tek başına kullanabileceğiniz bir yazılım değil. Yıllardır Paint Shop Pro ile birlikte popüler bir şekilde kullanılan bu grafik plug-in'i setinin yeni sürümü de, yeni eklenmiş özel efektler ile yine gözde olmayı başarıyor. Pakette yer alan özel efektler, sadece birkaç fare tıklaması ile kullanılabilir ve dijital fotoğraflarınızı anında çok gerçekçi çizimlere dönüştürebiliyor. Genel olarak bakıldığı zaman, bağlı olduğu programa büyük özellikler katan bu plug-in içinde yer alan Brush Stroke filtresi, Rectangles, Drawing, Silk Screen, Impasto, Color Pencil, Pointilism, Oil Painting, Gouache, Watercolor, Triangles, Collage ve Pastel gibi bir çok alt seçeneğe de sahip. Ancak, eğer bu filtreleri uygulamak için diğer yazılımlarda olduğu gibi sadece resmi açıp uygula tuşuna basacağınızı sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Çünkü Virtual Painter içinde yer alan filtreleri kullanırken sonuca ulaşmadan önce yapmanız gereken bir sürü ayar bulunuyor ve bunlar sonuç üzerinde daha fazla kontrol elde etmenizi sağlıyor.

SONUÇ: Yazılım paketi içinde çok detaylı bir kullanım kılavuzu bulunmasa da, amatör kullanıcılar bile plug-in'leri çok kısa bir süre içinde verimli olarak kullanmaya başlayabilirler.

- + Detaylı plug-in ayarları
- + Kullanımı kolay
- + Uygun fiyat

Ⓢ eCHIP Code Virtual

Fotoğraflardaki problemlere son: Bu kullanımı oldukça kolay resim düzenleme yazılım paketi, parlaklık, tint ve kırmızı göz ayarı gibi birçok farklı pratik düzenleme aracını bünyesinde barındırıyor. Üstelik yazılım, kullanıcılara tüm bunların kullanımı için animasyonlarla desteklenmiş başarılı bir yardım menüsü de sunuyor. Tüm bu olumlu yönler rağmen, yazılım içinde sürekli kendi reklamının yapılması ise, rahatsızlık verebiliyor. PIP Platinum 2002'de birçok artistik özel efekt de yer alıyor. Bu efektler fotoğraflarınızı kara kalem ya da pastel boya ile çizilmiş bir biçime dönüştürmenize olanak tanıyor. Diğer özel efektler ise resimlerin deforme edilmesine, belirli bölgelerin boyanmasına ya da resimlere 3 boyutlu bir görünüm kazandırılmasına yardımcı olabiliyor. Yazılım, fotoğraflara sanal çerçeveler ve arka planlar da ekleyebiliyor. Rakiplerine göre PIP, solmuş eski resimlerin düzeltilmesinde ve resimlerdeki toz ve çiziklerin kapatılmasında daha başarılı sonuçlar verebiliyor. Çoğu standart resim formatını destekleyen yazılım, kullanıcılarına internet üzerinde MSN Photos adı altında 30MB alana sahip ücretsiz bir fotoğraf albümü de sunuyor.

SONUÇ: Fotoğraflarınız üzerinde oynamalar yapabileceğiniz ve onları bir düzene koyabileceğiniz gerçekten ayrıntılı ve güçlü bir ürün.

- + Geniş yelpazede pratik özel efektler
- + Kullanımı kolay
- Rahatsız edici iç reklamlar

En başarılı Linux dağıtımı: Alman Linux dağıtımcısı SuSE, yeni sürümünde yine birçok yeni özelliğe yer verirken, herkesin beklediğinin aksine, StarOffice 6.0'ı paketin dışında bırakmış. Bunun en önemli nedense Sun ile olan anlaşmazlık. Firma bunun yerine StarOffice 5.2 sürümünü pakette tutup 6.0'ın sadece beta sürümünü eklemeyi tercih etmiş. SuSE Linux 8.0'da en çok dikkat çeken yenilik ise revamped çekirdek teknolojisiyle yeni masaüstü arayüzü. Sistemin hem Professional hem de Personal sürümlerine eklenen popüler grafik arayüzü, KDE'in yeni 3.0 sürümü Qt 3 adlı yeni bir geliştirme aracı seti ile oluşturulmuş. Sistemin temelinde ise glibc 2.2.5 ve bir başka grafiksel arayüz olan Gnome 1.4.1 RC1 ile birlikte 2.4.18 Linux kernel'ı yer alıyor. SuSE'nin bu yeni sürümünün kurulumu da Linux ile ilk defa tanışanların bile çok kolay bir şekilde gerçekleştirebileceği gibi hazırlanmış. SuSE paketinin içinde yer alan yazılımların çeşitliliği ve çokluğu ise pakete inanılmaz bir değer katıyor. Üründe yer alan ufak tefek hatalar göz ardı edilebilir. Ancak yine de mükemmelle bu kadar yaklaşan bir pakete yakışmıyor.

SONUÇ: Satın almayı düşünenler için SuSE 8.0 Pro, ödenecek 80 dolara kesinlikle değecek bir Linux dağıtımı. Kurmadan önce elinizin altında yazılımın yama dosyasının bulunmasına dikkat edin.

- + KDE 3.0
- + Geniş yazılım desteği
- Dahili StarOffice'in sürümü eski

Video Görüntüleme Yazılımı

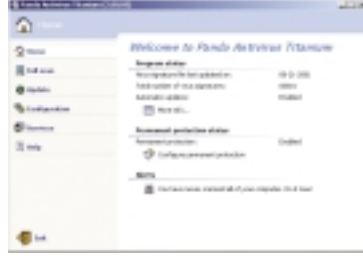

**QUICKTIME 6.0
PUBLIC PREVIEW**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/NT/2000 /XP
BİLGİ www.apple.com/quicktime
FİYAT HENÜZ BELLİ DEĞİL

Antivirüs Yazılımı

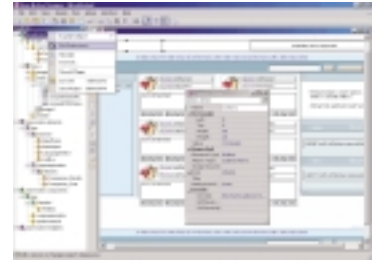

**PANDA ANTIVIRUS
TITANIUM**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/NT/2000 /XP
BİLGİ www.pandasoftware.com
FİYAT 25.39 EURO

Web Yayıncılığı Yazılımı

MOREMOTION

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/NT/2000
BİLGİ www.moryazilim.com
FİYAT 500 \$'DAN BAŞLIYOR

MPEG-4 sıkıştırma teknolojisi: Apple, en sonunda uzun zamandır merakla beklenen Quicktime 6.0 için bir public preview sürümünü kullanıcıların beğenisine sundu. Yeni sürümde söz verildiği gibi MPEG-4 sıkıştırma teknolojisine de yer verilmiş. QuickTime 6.0, gerçekten çok keskin hatlara sahip akıcı bir canlı video performansı sunabiliyor. Buradaki atlamalar ve hatalar, eski sürümle karşılaştırıldığında, göz ardı edilebilecek kadar az. Bunun yanında uygulamanın yeni Instant-On aracı, web üzerinde uzun süreler beklemeye gerek kalmadan hızlı bir şekilde ses ve görüntü aktarmaya başlayabiliyor. Tabii ki bunun için hızlı bir bağlantı da gerekiyor. Ancak halen kullanıcı arabirimi yeterince hızlı değil ve active movie pencereleri arasında geçiş yaparken yazılım kilitlenebiliyor. QuickTime 6.0'ın MPEG-4 teknolojisi MPEG-4 ses ve görüntü dosyaları üzerinde düzenleme yapabilmenize de olanak tanıyor. CD kalitesine yakın bir ses sunan AAC ses sıkıştırma biçimi ise, gerçekten başarılı. Program artık Macromedia Flash 5.0 desteği de sunuyor.

SONUÇ: Yeni sürüm teknolojik olarak gerçekten elle tutulur yenilikler sunuyor. Ancak arabirim halen kullanılabilir olaktan uzak.

- + Mpeg 4 sıkıştırma teknolojisi
- + Canlı video kalitesi yüksek
- Arabirim sistemi ağırlaştırıyor

Quicktime

İlginç virüs tarama fonksiyonları: Panda Software'in bu en son sürüm yazılımı, yeni kullanıcı arabirimiyle bir antivirüs yazılımından beklenen herşeyi olabildiğince basit bir şekilde kullanıcıya sunuyor. Ancak bu basit ve kullanışlı arabirimin yanı sıra, PAV Titanium, diğerlerinde olmayan birçok ekstra tarama fonksiyonunu da kullanıcıya sunuyor. Örneğin yazılım o anda kurulmakta olan yazılımları da teste tabi tutup, olası bir virüse karşı sistemi kontrol altında tutabiliyor. Ayrıca PAV Titanium, internet bağlantısı olması durumunda güncellemeyi otomatik yapıp, kullanıcıyı bu zahmetten kurtarıyor. Yazılımın farklı tarama opsiyonları da oldukça ilgi çekici. Burada kullanıcıya sadece hafızayı ya da işletim sistemi dosyalarını tarama gibi pratik seçenekler sunuluyor. Bu işlem tarama süresini oldukça kısaltıyor. Elektronik postaları da başarılı bir şekilde tarayabilen PAV Titanium'un tek kötü yanı ise bir ajanda sistemine sahip olmaması. Bu durumda yazılımı bilgisayarın kullanımında olmadığı belirli günlerde ve saatlerde tarama yapması için ayarlamak mümkün olmuyor.

SONUÇ: Panda Antivirus Titanium, Platinum sürümüne göre çok büyük değişimler geçirmiş bir sürüm değil. Yazılım, sisteminizi korumak için gerekli teknolojinin geliştirilmesinden çok, bilgisayarınızı daha güvenli hale getiriyor.

- + Kullanımı çok kolay
- + XP altında çalışabiliyor
- Ajanda özelliği yok

Tamamı Türkiye'de hazırlanmış: XML, XSL ve Java gibi teknolojiler kullanılarak geliştirilen yazılım ile, rahatlıkla müşteri taleplerini karşılayabilecek e-ticaret projeleri ve veritabanı ile bağlantılı online alışveriş, tedarik zinciri yönetimi ve mobil iş için dinamik web sitelerinin geliştirilmesi mümkün oluyor. Ayrıca MoreMotion'un bileşen tabanlı mimarisi ERP ve CRM gibi sistemlerle de sorunsuz bir entegrasyon sağlayabiliyor. MoreMotion'ın yerli bir yazılım olmasından da kaynaklanan ilk göze çarpan özelliği, elbette ki WebSphere ve WebLogic gibi yaygın kullanılan yabancı rakiplerine göre çok daha hesaplı olması. Dört ana bileşenden oluşan MoreMotion içinde platformun arayüzü işlevini gören mmDesigner, bileşenlerin tutulduğu mmLib, uygulama platformu mmExec ve hiyerarşik veritabanı mmDB uygulamaları yer alıyor. Java ve XML teknolojilerinin avantajlarını kullanan ürün, platformun bağımsız olması sayesinde esnek kullanım özelliği de sunuyor. Özellikle de mmDesigner'da yapılan tasarımların XLS'e dönüştürülebilmesi gerçekten oldukça etkili bir özellik.

SONUÇ: Tamamen Türkçe bir web geliştirme platformu. Üstelik de yabancı rakipleriyle kıyaslanınca, fiyat avantajı da ön plana çıkıyor.

- + XLS'e otomatik dönüştürme
- + Platformdan bağımsız çalışabilme
- + Rakiplerine göre uygun fiyat

Motion

eCHIP İÇERİĞİ

- » Flash Öğreniyorum Etkileşimli web uygulamaları
- » eCHIP Temmuz eCHIP içeriği
- » Flash Hızında Animasyonlar Hızlı animasyonlar için
- » MP3 Tag Tools Düzenli MP3 arşivi için
- » Lodos Lugat 2000 Sıklımdan dil öğrenebilirsiniz

Flash Öğreniyorum!

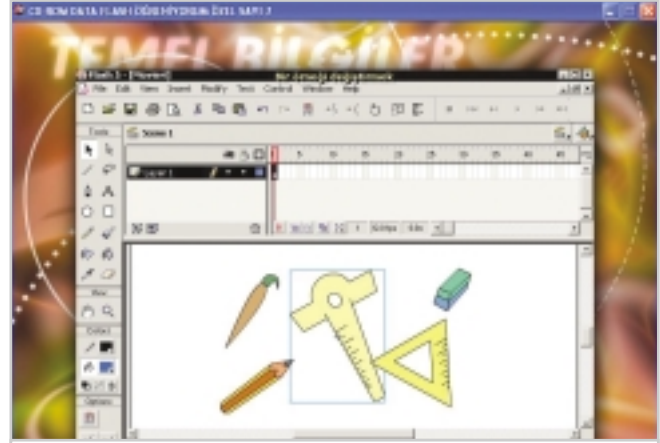
Etkileşimli Web Uygulamaları

Macromedia Flash hakkında merak ettiğiniz tüm özellikleri CD-ROM Data'nın hazırladığı bu eğitim paketinde bulabilirsiniz.

Macromedia Flash programıyla tanışmak isteyenler veya bilgi eksiklerini tamamlamak isteyen Flash kullanıcıları için faydalı olabilecek bu eğitim paketi, 13 bölümden oluşuyor.

Flash'a giriş: Macromedia Flash arabirimi tanıtıldıktan sonra, nesneler, şekiller ve basit efektlere geçiliyor. Yazılarla çalışma, yazı blokları, katmanlar, semboller ve kütüphaneyi kullanma örneklerle anlatılıyor. Flash'ta çok da bilinmeyen bir özellik olan resim dosyalarıyla çalışmak, özellikle ileri düzey kullanıcıların ilgisini çekebilir. Animasyonda karelerle çalışmak, onion skin tekniği ve sahneler, dinamik Flash özelliği olarak tanıtılmış. Etkileşimli düğmeler, sesler ve komutlar da iç içe birçok alt bölümden oluşuyor. Detaylı bir şekilde anlatılan bu bölümlerden sonra, sıra yarattığınız animasyonları nasıl yayınlayacağınız geliyor.

Yazılım Arşivi: Bunca Flash eğitiminden sonra, tabii ki kendiniz

ÖRNEKLER: CD'de anlatılan her özellik örneklerle açıklanıyor.

de bu örneklerden yararlanıp, deneme yapabilmemiz için Flash 5'in deneme sürümünü kurabilirsiniz. (eCHIP Extra'da Flash MX'te) Ayrıca değişik flash efektleri ve animasyonları yapabilmek veya Flash'ın eksiklerini tamamlamada yardımcı olabilecek için birçok program bulunuyor. Bu programları da bilgisayarınıza kurup değişik özelliklerden yararlanabilirsiniz.

İnternet&Galeri: CD'nin İnternet bölümünde örnek flash çalışmaları, ses dosyaları ve kaynak dosyalar bulabileceğiniz web sitelerine linkler bulunuyor.

Her tasarımcının ihtiyacı olabilecek bu siteleri, kesinlikle favori web siteleriniz arasına eklemelisiniz. Galerî bölümünde ise internetteki web sitelerinden örnek tasarımlar ve oyunlar var. Tasarım yaparken ufkunuzun gelişmesi konusunda çok önemli olan bu siteleri incelemenizde büyük yarar var.

Flash MX yenilikleri: Flash 5'i kapsayan örneklerin yer aldığı bu eğitim programından sonra, yeni sürüm Flash MX'in eskisine göre hangi özelliklerinin değiştiğini ve hangi yeni komutlarının eklendiğini öğrenebilirsiniz.

Temmuz eCHIP İçeriği

CHIP'in kapak konusu ve yazılım bölümünde adı geçen programların hemen hemen hepsi, sizlere eCHIP içerisinde sunuluyor. Dergide testi yapılan antivirüs yazılımlarının yanı sıra, donanımlarınızı kendinizin test edebileceği programlar da bu ayın eCHIP'inin içerisinde yer alıyor... Desktop, Sistem, Multimedya, İnternet ve Müzik program kategorilerinde ise, onlarca shareware ve freeware program mevcut.

eCHIP Extra: Sizlerden gelen yoğun istek sonucunda, geçtiğimiz ay verdiğimiz OpenOffice.org 1.0 Türkçe ve İngilizce Windows sürümlerinden sonra, bu ay da OpenOffice.org Linux Türkçe sürümünü veriyoruz. Macromedia Flash MX ve Director Shockwave Studio'nun son sürümlerini de 30 gün boyunca bilgisayarınıza kurup deneyebilirsiniz. 2003'te gösterime girecek olan Matrix 2'nin ilk fragmanı da eCHIP Extra içinde bulunuyor.

BASIC KİT: Her ay yer verdiğimiz programların son sürümleri Basic Kit içerisinde yer alıyor.

Flash Hızında Animasyonlar!

Flash'taki Gibi Animasyon Yapabilirsiniz

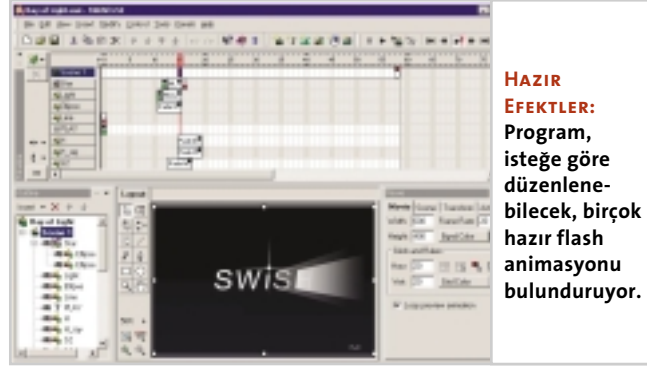
Macromedia'nın Flash'ı, bir devrim yaratarak, web'i oldukça renklendirmişti. Fakat bu sadece dinamik değil aynı zamanda yoğun sayfaların hazırlığı da, bir o kadar zor bir iş. Swish, SWF uzantılı flash dosyaları yaratmanıza yarayan, kullanımı çok kolay bir program. Önceden hazırlanmış efektlerin üzerinde oynamalar yaparak saatlerce uğraşacağınız animasyonları, birkaç saniyede yapabiliyorsunuz.

Kullanışlı ve basit arabirim

Basit bir arabirimden oluşan program, Macromedia Flash'tan farklı olarak, kendine özgü menülere sahip. General menüsünde yapacağınız movie ile ilgili genişlik, yükseklik, saniyedeki kare sayısı ve arkaplan rengi gibi genel özellikleri seçebilirsiniz. Content menüsünde, animasyonunuza ekleyeceğiniz resim ve ses dosyaları için ayarlar yapabiliyorsunuz.

Timeline: Efektler ve actions Timeline bölümü, programın en karışık bölümü sayılabilir ve asıl animasyonu yapacağınız bölüm de burası... Bu bölümde yarattığınız scene'in bütün özelliklerini

alıyor. Bu efektleri art arda sıralayabiliyorsunuz veya aralarında geçişler yapabiliyorsunuz. Programın bu versiyonunda basit efektleri resim dosyalarına uygulayabiliyorsunuz.

HAZIR EFEKTLER: Program, isteğe göre düzenlenebilecek, birçok hazır flash animasyonu bulunduruyor.

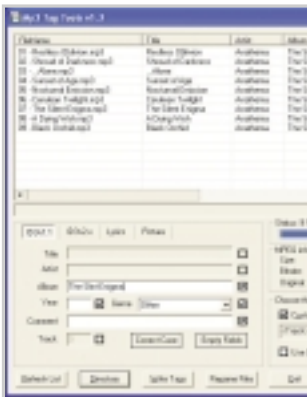
görebilir, eklediğiniz objeleri hangi zaman aralığına yerleştireceğinize karar verebilirsiniz. Programın hazır efektler kısmında Fade, Slide, Blur, Squeeze, Explode, Typewriter, Wave, Alternate, Revert, Scale Characters, 3D Spin ve Vortex efektleri yer

Actions menüsünde animasyonu yönetmenizi sağlayacak komutlar yer alıyor. En son bölüm olan Export menüsünde ise, SWI olarak kaydettiğiniz animasyonları istediğiniz kalitede flash (SWF) olarak kaydedebilirsiniz.

MP3 Tag Tools

Düzenli MP3 Arşivi İçin...

Müzik arşivine önem veren MP3 kullanıcıları için sadece playlist'lere şarkı koymak yetmiyor. Artık, favori gruplarının albümlerindeki şarkıları bir araya getirip, aynen bir audio CD gibi, klasörler haline getirebiliyorlar.

ALBÜMLER: MP3 albümlerinizin tüm bilgilerini bir kerede tamamlayabilirsiniz.

Durum böyle olunca ID3 Tag'lar da başrolde oynuyorlar. Arşivlediğiniz MP3'lerin hangi yılda yapıldığı, hangi albüme ait olduğu önemli. Winamp'ta teker teker uğraşmak yerine, MP3 Tag Tools ile tüm bir albümün bilgisini topluca değiştirebiliyorsunuz. Nasıl mı? İsteddiğiniz albümü veya birden çok MP3 dosyasının bulunduğu klasörü, programın Directory bölümüne tanıtmamız gerekiyor.

Daha sonra Title, Artist, Albüm, Year, Genre ve Comment bölümlerini bu MP3 dosyalarının tümüne etki edecek şekilde yazabilirsiniz. Ayrıca "Format Option" bölümünden girdiğiniz bilginin grup ismi, albüm adı ve şarkı sırası gibi özelliklere göre dosya ismi de otomatik olarak değişebiliyor.

Lodos Lugat 2000

Sıkılmadan Dil Öğrenebilirsiniz

Programı ilk çalıştırdığınızda hangi lisanda kullanmak istediğinizi seçiyorsunuz. İlk dil ve ikinci dil olarak ayrılan bu bölümde, Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca seçenekleri yer alıyor. Ekranda görünmesini istediğiniz fontun tipini ve rengini de seçebilirsiniz.

Programın diğer sözlüklerden farklı olan yanı ise Ezberletici adlı bölümü. Masaüstünüzde ince bir çubuk olarak yer alan kelimeler, diğer Windows uygulamalarını kullanırken veya web'de sörf yaparken gözünüze takılıyor ve hafızanızı tazeliyor. Bu bölümün Hatırlatma aralığını dakika cinsinden seçebilirsiniz. Ayrıca günlük kelime kapasitesini de belirleyebilirsiniz.

DİJİTAL DERGİLER

► PCONLINE

Her ay olduğu gibi bu ay da, onlarca web sitesinin tanıtımı PCONLINE içerisinde yer alıyor. Sitelerin kısa açıklamalarını okuduktan sonra, bulunan linklerine tıklayıp siteleri browser'ınızdan izleyebilirsiniz. İnternet üzerinde günlük adlı makalede Blog sitelerinden ve nasıl üye olunacağından bahsediliyor.

► Computer Easy

Bu ayki Bilgisayar ve Elektronik konulu yazımızda, Op-Amp, Operational Amplifier (İşlemsel Yükselteç) uygulamaları anlatılıyor. Tablolar, grafikler ve örneklerle pekiştirilen yazı, genelde bilgisayarın elektronik tabanına ilgi duyanlara yönelik. Bilgisayar sözlüğünde ise F harfindeki bilgisayar terimlerinin açıklamaları bulunuyor.

► Suxsess

Profesyonel bilgisayar kullanıcılarına yönelik olarak hazırladığımız dijital dergimizde, bu aydan itibaren Studio Web adlı makaleyi okuyabileceksiniz. Bu ayın konusu JavaScript, sayfalar arası parametre aktarımı, statik HTML sayfalarında form ve bilgilerin elde edilmesi... VB kursunda form nesnesi, özellikler ve yöntemler anlatılıyor. Oyun programlama, ASP, XML, Access ve Visual Basic kurslarımız devam ediyor. Bu ay dijital dergimizde yer alan bir diğer makalenin başlığı da Marjinal...

► LEVEL ÖZEL

Geçen ay LEVEL dergisinde yer alan "Elder Scrolls 3: Morrowind" adlı oyunun açıklamasını ve LEVEL'dan aldığı notu bu bölümde bulabilirsiniz. LEVEL dergisinin gelecek ay hangi konuları kapsadığını ve hangi oyunları açıklayacağını öğrenebileceğiniz bu bölümde ayrıca DOOM 3'ün daha önce hiçbir yerde yayınlanmayan ilk oyun içi görüntülerini de izleyebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Rahatsız Edici Fonksiyonlar:
XP'yi sakinleştirmek

XP İçin Mükemmel Form:
Görsel olarak zenginleştirmek

XP ile Daha Etkili Çalışmak:
Kullanımı rahatlatmak

Sistem Performansını Artırmak:
XP'yi hızlandırmak

En İnce Sistem Ayarları

Windows XP formda

Windows XP, güncelleme uyarıları, Messenger'ın devamlı olarak kayıt olmanızı istemesi veya içeriği ne olursa olsun CD'yi otomatik olarak çalıştırma isteği ile sinirlerinizi bozabilir. Bu engelleri rahatlıkla kaldırabilir ve Windows XP'yi kendi ihtiyaçlarınıza göre biçimlendirebilirsiniz.

Televizyondaki reklam kesintilerine benzer bir şekilde, PC ile çalışırken ekrana gelen uyarılar da aynı şekilde sinir bozucudur. Windows XP; Smart Update, Messenger, Net Passport veya Dr. Watson gibi fonksiyonlar nedeniyle devamlı olarak ekranınıza gelen konuşma balonları veya iletişim pencereleri ile masaüstünüzü işgal ediyor. Aslında bir incelik ürünü olan hatırlatma ve uyarılar, ister istemez çalışmanızı bölüyor.

İlerleyen sayfalardaki ipuçlarını kullanarak çalışmanızı bölen söz konusu engellerin rahatlıkla üstesinden gelebilirsiniz. Eğer Windows XP'nin yeni arayüzü sizin güzellik anlayışınız ile bağdaşmıyorsa, yapılacak bir şeyler muhakkak bulunur. CHIP, masaüstünüzü kendi isteklerinizin doğrultusunda nasıl düzenleyeceğinizi gösteriyor.

Microsoft'un bu konuda hazır bir tema kullanımından küçük ayrıntıların düzenlenmesine kadar bir çok seçenek sunuyor olması, büyük bir şans! Windows XP'yi hedefleriniz doğrultusunda geliştirebilir ve daha etkili bir şekilde çalışabilirsiniz. CHIP, komutlara ve klasörlere nasıl daha rahat erişebileceğinizi gösteriyor. Bu konuda sizler için hazırladığımız XP kısayol tuşlarından oluşan jimnastik planını uygulamanız yeterli olacaktır.

Rahatsız edici fonksiyonları kapatmak

XP'nin çalışırken sizi rahatsız eden gereksiz fonksiyonlarına alışmak istemiyorsanız, aşağıdaki ipuçlarını kullanarak bunlardan kurtulabilirsiniz.

1 MSN Messenger'ı kapatmak

Windows Messenger, Windows XP ile beraber masaüstünüze girdi. Program ekranının sağ alt köşesinde görev çubuğuna yerleşiyor ve konuşma balonları yardımıyla devamlı olarak bir kullanıcı hesabı açmanızı istiyor. Ancak bu çok uzun sürmeyecek!

İPUÇU: Bu sohbet aracının tacizlerinden basit bir şekilde kurtulabilirsiniz. Bunun için *Başlat* menüsündeki *Tüm Programlar/Windows Messenger* komutunu çalıştırın. Bu sayede söz konusu sohbet istemcisi ekrana gelecektir. Ekrana gelen pencere üzerindeki hesap açma sorusuna olumsuz yanıt verin. Şimdi program ana penceresindeki *Araçlar/Seçenekler* komutunu çalıştırın ve *Tercihler* kartını aktif hale getirin. Genel başlığı altında bulunan ilk iki seçenekteki işaretleri kaldırın. Böylece Messenger'ın çalışmasını engelleyebilirsiniz. Ancak isterseniz Messenger'ı sisteminizden komple kaldırabilirsiniz. Bu aracı nasıl kaldıracağınızı ve istemediğiniz diğer Windows donatılarını da sabitdiskinizden nasıl temizleyebileceğinizi **112**'deki "İstenmeyen Windows XP bileşenlerini kaldırmak" ipucundan öğrenebilirsiniz.

2 Disk Temizleme'nin kendi kendine çalışmasına son

XP, disk temizleme sihirbazını kullanıma sunuyor. Ancak bu sihirbaz, oldukça zaman alan birleştirme aracını, genellikle kullanıcı açısından uygun olmayan zamanlarda çalıştırıyor. Artık bu sihirbaz sizin çalışmanızı etkileyemeyecek.

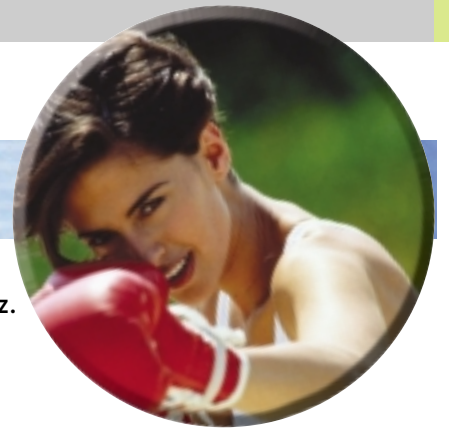
İPUÇU: *Başlat* menüsündeki *Çalıştır* komutunu çalıştırın ve *Aç* kutusuna "regedit" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen penceredeki "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Win-

dows\CurrentVersion\Explorer\MyComputer\cleanuppath" anahtarı altında bulunan "(Varsayılan)" ögesine iki kere tıklayın. *Dize Düzenle* penceresindeki *Değer Verisi* satırında bulunan "%SystemRoot%\system32\cleanmgr.exe /D %c" değerini silin. Yaptığınız değişikliği *Tamam* düğmesine tıklayarak onayladığınız andan itibaren program bir daha sizi rahatsız etmeyecektir.

3 Messenger'ı Hotmail açılırken engellemek

Şayet bir MSN web sayfasını ziyaret ediyorsanız, Microsoft'un Instant Messenger'ı sizin onayınız alınmadan açılır.

İPUÇU: *Başlat* menüsünü açın ve *Çalıştır* komutunu çalıştırın. Daha önceki Windows versiyonlarında olduğu gibi, *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırmak için, *Aç* kutusuna "regedit" yazın ve *Tamam* düğmesine tıklayın. *Kayıt Defteri Düzenleyicisi* penceresindeki "HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{FB7199AB-79BF-11d2-8D94-0000F875C541}\InProcServer32" anahtarı altında bulunan "@" üzerine iki kere tıklayın ve güncel değerini silin. Ayrıca "ThreadingModel" üzerine de iki kere tıklayın ve aynı şekilde değerini silin. Daha sonra "HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{FB7199AB-79BF-11d2-8D94-0000F875C541}\LocalServer32" anahtarını aktif hale getirin ve buradaki "@" ögesinin de değerini silin. Yaptığınız değişikliklerin aktif hale gel-

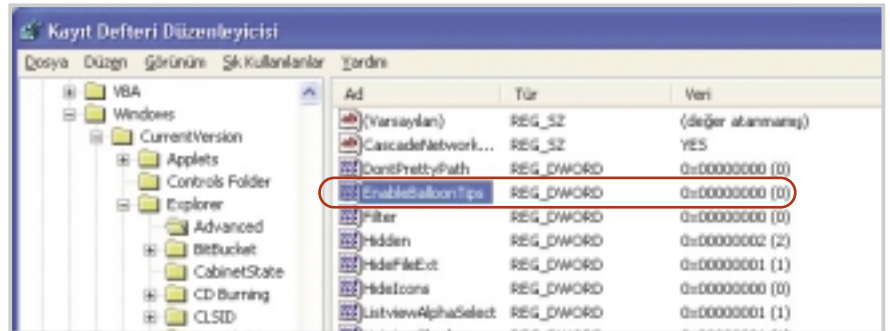

mesi için XP'yi yeniden başlatın. Messenger artık sessiz bir şekilde, sizden gelecek emirleri bekleyecektir.

4 Rahatsız edici konuşma balonlarını kaldırmak

Zaman zaman Windows görev çubuğunda ekrana gelen konuşma balonları, sizi, örneğin Windows turu hakkında bilgilendirmek ister. Daha önemli şeyler ile ilgilenmeniz gerektiğinden bu daveti her seferinde reddetmek zorunda kalırsınız.

İPUÇU: *Başlat/Çalıştır* komutu yardımıyla "regedit" dosyasını çalıştırarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Advanced" anahtarını aktif hale getirin. Farenin sağ düğmesini kullanarak, pencerenin sağ tarafındaki boş bir alana tıklayın ve açılan nesne menüsündeki *Yeni/DWORD Değeri* komutunu çalıştırın. Bu yeni öğeye isim olarak "EnableBalloonTip" yazın ve değerini de "0" olarak atayın. Windows XP yeniden başlatıldıktan sonra, sıkıcı konuşma balonları sizi artık çalışırken rahatsız etmezler. Bu balonları yeniden aktif hale getirmek isterseniz, biraz önce oluşturduğunuz öğenin değerini "1" olarak değiştirmeniz yeterli olacaktır.

4

KONUŞMA BALONLARI: Windows XP, ekrana getirdiği ipuçları ve açıklamalarıyla kullanıcının sinirlerini zorluyor. *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ne yeni bir öğe ekleyerek XP'nin sesini kısabilirsiniz.

5 Yeni programları Başlat menüsüne uydurmak

Sisteme yeni bir program kurduğunuzda Windows XP bu programa ait Başlat menüsü öğesini renkli olarak görüntüler. Bu, yeni programın dikkat çekmesini sağlar.

İPUÇU: Bu özelliğin kullanılmamasını mı istiyorsunuz? Bunun için farenin sağ düğmesini kullanarak Başlat düğmesi üzerine tıklayın ve nesne menüsündeki Özellikler komutunu çalıştırın.

Ekrana gelen pencere üzerindeki Özelleştir düğmesine tıklayın ve Gelişmiş kartını aktif hale getirin. Başlat Menüsü Ayarları başlığı altında bulunan "Yeni yüklenen programlar vurgulansın" seçeneğindeki işareti kaldırın ve Tamam düğmesine tıklayın.

6 XP'nin, evi ile konuşmasını engellemek

Windows XP, bir Microsoft sunucusu ile internet üzerinden düzenli aralıklarla bağlantı kurar. Aslında bu bağlantı zararsızdır ama nasıl olursa olsun kullanıcının bilgisi haricinde meydana gelir.

İPUÇU: Sistem her açılışında, doğrudan <http://time.windows.com> adresindeki sunucuya sorgular gönderilir. XP, bu sunucu ile saat ayarını senkronize eder. Sistem benzer şekilde <http://windowsupdate.microsoft.com> adresiyle de bağlantı kurar ve buradan yeni güncellemeleri arar. Ayrıca bir de Windows Media Player'ın kod çözücü (codec) sorgusu bulunur. Bu noktada size, özel bir kişisel firewall kurmaktan başka bir seçenek kalmıyor. ZoneAlarm yaygın olarak kullanılan ve konfigürasyonu oldukça kolay olan bir programdır. Bu Firewall'ı eCHIP'ten (© eCHIP-Code ZoneAlarm) yükleyebilirsiniz.

7 İstenmeyen XP bileşenlerini kaldırmak

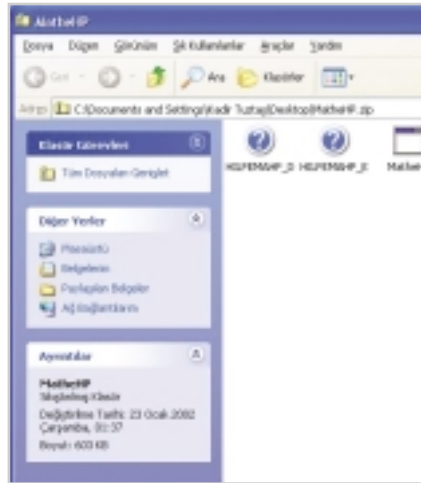
Windows XP'nin kullanışlı donatılara sahip olması güzel bir ayrıcalıktır. Ancak kullanıcının işletim sisteminin kurulumu esnasında hangilerinin yüklenmeyeceğine karar verebilmesi çok daha güzel olurdu.

İPUÇU: Kurulum esnasında standart olarak yüklenen araçları sonradan silme şansına sahipsiniz. Bunun için ilk olarak "C:\WINDOWS\INF" klasörünü açın. Şayet söz konusu klasörü gezgin penceresinde göremiyorsanız, Araçlar/Klasör Seçenekleri komutunu çalıştırın ve Görünüm kartı üzerinde bulunan "Gizli dosya ve klasörleri göster" seçeneğini etkinleştirin. Bu klasör içerisinde bulunan "SYSOC.INF" dosyasını bir metin editörü yardımıyla açın ve her satırdaki "hide" sözcüğünü sildikten sonra dosyayı tekrar kaydedin. Daha sonra Başlat/Denetim Masası/Program Ekle/Kaldır penceresindeki Windows Bileşenlerini Ekle/Kaldır düğmesine tıklayarak istediğiniz bileşenleri rahatlıkla kaldırabilirsiniz. Örneğin, Windows Messenger'ı kaldırabilmek için ilk olarak "msmsgs=msgrocm.dll,OcEntry,msmsgs.inf,hide,7" satırındaki "hide" kelimesini silmeniz yeterli olacaktır.

8 Zip arşivlerinin tekrar dosya olarak kullanılması

Zip dosyaları Windows XP'ye kadar özel bir program yardımıyla açılıyordu. Arşiv dosyaları Windows XP ile beraber aniden özel bir klasör olarak karşımıza çıktılar.

İPUÇU: Eğer Winzip ile çalışmaya devam etmek istiyorsanız aşağıdaki işlemleri yerine getirmelisiniz. Başlat/Çalıştır komutunu çalıştırın ve Aç kutusuna "regsvr32 /u zipfldr.dll" satırını girdikten sonra Tamam düğmesine tıklayın. Bundan böyle Zip arşivleri tekrar dosya olarak işlem

ALTIŞILMAMIŞ: Windows XP, Zip dosyalarını, arşiv dosyası olarak değil, bir klasör gibi görüyor.

XP KISAYOL TUŞLARI

Kopyalama	Ctrl + C
Kesme	Ctrl + X
Yapıştırma	Ctrl + V
Geri Alma	Ctrl + Z
Ögeyi Geri Dönüşüm'e koymadan silme	↑ + Delete
Seçili ögeyi yeniden adlandırma	F2
Seçili öğenin özelliklerini görüntüleme	Alt + ↵
Etkin pencerenin kısayol menüsünü açma	Alt + Space
Açık pencereler arasında geçiş yapma	Alt + ⇄
Başlatıldıkları sırada öğeler arasında geçiş yapma	Alt + Esc
Bilgisayarım/Gezgin penceresinde adres çubuğu	F4
Seçili öğenin kısayol menüsünü görüntüleme	↑ + F10
Başlat menüsünü görüntüleme	Ctrl + Esc
İlgili menüyü görüntüleme	Alt + Bir menü adındaki altı çizili harf
Bir üst düzeydeki klasörü görüntüleme	←
CD'nin otomatik olarak çalışmasını önleme	↑ CD'yi, CD-ROM sürücüyü takarken
İleriye doğru sekmeden sekmeye geçme	Ctrl + ⇄
Geriye doğru sekmeden sekmeye geçme	Ctrl + ↑ + ⇄
Seçeneklerde ileriye doğru gitme	⇄
Seçeneklerde geriye doğru gitme	↑ + ⇄
Onay kutusunu işaretleme işaretini kaldırma	Space
Etkin pencerenin ekran görüntüsünü alma	Alt + Print Scrn
Başlat menüsünü görüntüleme/gizleme	⇄
Sistem özellikleri iletişim kutusunu görüntüleme	⇄ + Break
Tüm pencereleri simge durumuna küçültme	⇄ + M
Simge durumundaki pencereleri açma	⇄ + ↑ + F4
Bilgisayarım'ı açma	⇄ + E
Bir dosya veya klasör arama	⇄ + F
Çalıştır iletişim kutusunu açma	⇄ + R
Kullanıcıları değiştirme	⇄ + Q
Ağ etki alanına bağlıyınız bilgisayarını kilitleme	⇄ + L

Windows XP'ye İnce Ayar

göreceklardır. Şayet böyle çalışmaktan memnun kalmazsanız, “regsvr32 zipfldr.dll” komutunu kullanarak klasör moduna tekrar dönebilirsiniz.

9 Hata bildirimini engellemek

XP, bir program kilitlenecek olursa, NT’den tanıdığımız Dr. Watson hata rapor-cusunu otomatik olarak çalıştırır. Ancak bu araç önceki versiyonundan farklı olarak her seferinde hafızanın bir kopyasını da Microsoft’a göndermek istiyor.

İPUCU: Başlat/Denetim Masası penceresinde, Performans ve Bakım bağlantısı altında bulunan Sistem üzerine tıklayın. Ekrana gelen pencere üzerinde bulunan Hata Bildirimi düğmesine tıklayın. Daha sonra “Hata bildirimini devre dışı bırak” seçeneğini işaretleyin ve “Önemli hata oluştuğunda bana bildir” seçeneğindeki işareti kaldırın.

10 Düşük sabitdisk alanı mesajını engellemek

Sabitdiskiniz üzerindeki boş alan oranı düşecek olursa, XP devamlı olarak disk-nizi temizlemenizi isteyecektir.

İPUCU: Tabii ki bu isteği de engelleyebilirsiniz. Bunun için Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni daha önce anlatıldığı şekilde çalıştırın ve “HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\Current-

Version\Policies\Explorer” anahtarını aktif hale getirin. Farenin sağ düğmesini kullanarak pencerenin sağ tarafındaki boş bir alana tıklayın ve bunun sonucunda ekrana gelen nesne menüsündeki Yeni/DWORD Değeri komutunu kullanarak yeni bir değer oluşturun. Bu yeni öğeye isim olarak “NoLowDiskSpaceChecks” girin ve üzerine iki kere tıklayarak değer verisini “1” olarak değiştirin. Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni kapatın ve bilgisayarı yeniden başlatın.

11 Kilitlenme sonrasında otomatik restart

XP’nin ne kadar güvenli çalıştığını duymuşsunuzdur. Ancak bu işletim sistemi de çeşitli sorunlardan ötürü kilitlenebilir ve tabii ki aksi yönde herhangi bir şey yapılmadığında hareketsiz kalabilir.

İPUCU: Sistem kilitlendiğinde bilgisayarın otomatik olarak yeniden başlatılmasını sağlayan fonksiyonu etkinleştirin. Bunun için ilk olarak Başlat/Denetim Masası penceresindeki Sistem simgesini çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Gelişmiş kartını aktif hale getirin. Başlangıç ve Kurtarma başlığı altında bulunan ayarlar düğmesine tıklayın ve “Otomatik olarak yeniden başlat” seçeneğini üzerine tıklayarak işaretleyin. Bu sayede bilgisayar, sistem kilitlendiğinde sizin bir şey yapmanıza gerek kalmadan otomatik olarak yeniden başlatılacaktır.

12 İnternet Explorer bileşenlerini yüklememek

IE 6, Windows XP’ye entegre olarak sunuluyor. Bu browser ile, aslında yüklemek istemediğiniz bir eklenti bulunan bir web sayfasını ziyaret ettiğinizde, çalışmaya başlayan otomatik kurulum işlemi, çalışmanızı engelleyecektir.

İPUCU: İstenmeyen plug-in’lerin yüklenmesini rahatlıkla engelleyebilirsiniz. Bunun için Başlat/Çalıştır komutunu kullanarak “gpedit.msc” dosyasını açın. Ekrana gelen penceredeki “Bilgisayar Yapılandırması/Yönetim Şablonları/Windows Bileşenleri/İnternet Explorer” başlığını ve ardından, burada bulunan “İnternet Explorer yazılım güncelleştirmeleri için Dönemsel Denetleme”yi devre dışı bırak” seçeneğini aktif hale getirin.

Yükleme’sini devre dışı bırak” öğesinin üzerine tıkladığında açılan pencere üzerindeki “Etkin” seçeneğini işaretleyerek etkinleştirebilirsiniz. Bundan böyle İnternet Explorer ile konforlu bir şekilde gezinebilirsiniz.

13 Dahili PC hoparlörünü kapatmak

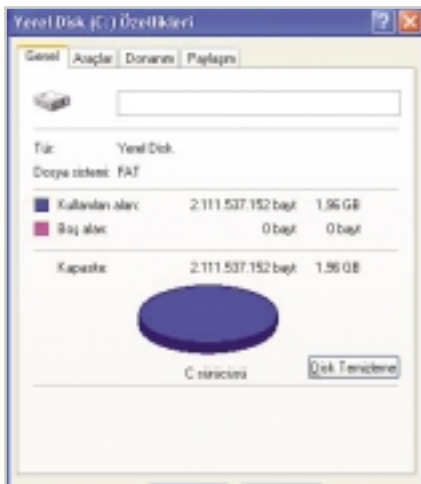
Dahili PC hoparlörü, çıkartabildiği tek mono bip sesi ile zamanın çok gerisinde kalmasına rağmen, tüm bilgisayarlarda halen bulunuyor. XP, normalde tüm sesler için ses kartını kullanıyor, ancak bazen PC Speaker’dan da ses gelebiliyor.

İPUCU: Aslında XP, PC hoparlörüne gerçekten ihtiyaç duymaz. Bunun için ilk olarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni daha önce anlatıldığı şekilde çalıştırın ve “HKEY_CURRENT_USER\Control Panel\Sound” anahtarını aktif hale getirin. Burada bulunan “Beep” öğesinin değerini değiştirmek için üzerine iki kere tıklayın ve PC hoparlörünün XP altında kullanılmasını engellemek için değer olarak “No” kelimesini girin. Hoparlörü tekrar aktif hale getirmek için de söz konusu değeri daha sonra “Yes” olarak değiştirmeniz yeterli olacaktır. Bilgisayar yeniden başlatıldıktan sonra Windows XP çalıştığı sürece bip sesi duyulmayacaktır.

14 Düzenli İnternet Explorer update’lerini engellemek

Windows XP dahilindeki İnternet Explorer 6.0 her 30 günde bir kendisi için yeni bir güncelleme olup olmadığını kontrol eder. Gerçekten bir güncelleme varsa ve bu yüklenmezse, XP yeni bir hatırlatma penceresi ile devamlı karşınıza çıkar.

İPUCU: Eğer gerekli olursa güncellemeleri manuel olarak başlatmanız daha iyi olacaktır. Bunun için Başlat/Çalıştır komutunu çalıştırın ve Grup İlkesi penceresine ulaşmak için “gpedit.msc” dosyasını açın. Önce, bu penceredeki “Bilgisayar Yapılandırması/Yönetim Şablonları/Windows Bileşenleri/İnternet Explorer” başlığını ve ardından, burada bulunan “İnternet Explorer yazılım güncelleştirmeleri için Dönemsel Denetleme”yi devre dışı bırak” seçeneğini aktif hale getirin.

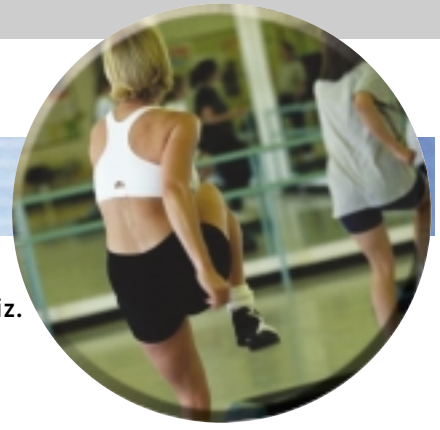

10 TİKA BASA: Eğer diskiniz bu kadar dolu ise, XP sabitdiskinizde yer açmanızı isteyecektir.

Windows XP için mükemmel form

Masaüstü temaları ve özel logolar ile size özel, kişisel Windows'unuzu elde edebilirsiniz. Ayrıca sistem üzerindeki kontrolünüzü de artırabilirsiniz.

1 Windows açılışında özel açıklama

Açılıştan sonra bir açıklama veya hoş bir selamlama mesajı ister misiniz?

İPUCU: Bunun için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın. Buradaki "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows NT\CurrentVersion\Winlogon" başlığı altında bulunan "LegalNoticeCaption" ögesi mesajın başlığını ve yine aynı başlık altındaki "LegalNoticeText" ögesi ise açılış mesajını saklar.

Bu öğelerin değerlerini değiştirmek için üzerlerine iki kere tıklamanız yeterli olacaktır. İsteddiğiniz açılış başlık ve metnini girdikten sonra *Kayıt Defteri Düzenleyicisi* penceresini kapatın ve bilgisayarı yeniden başlatın. Hazırladığınız mesaj, ağ kaydından önce ayrı bir pencere üzerinde ekrana gelecektir.

2 Klasik Windows masaüstüne dönüş

XP'nin yeni görünümünü herkesin hoşuna gitmeyebilir. Ancak tabii ki bu yeni kullanıcı ara yüzü ile çalışmak zorunda değilsiniz ve istediğiniz zaman Windows 2000 masaüstüne geri dönebilirsiniz.

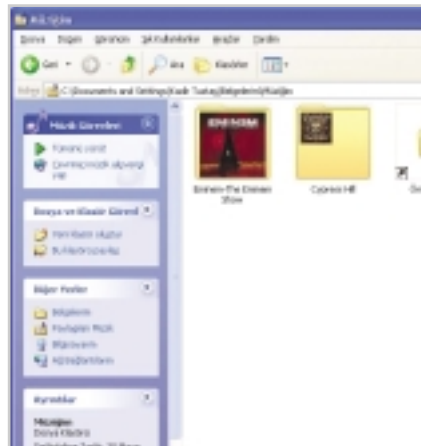
2 SADE VE KLASİK: XP'yi, eski ve alışılmış Windows 2000 zamanına geri döndürebilirsiniz.

İPUCU: Windows 2000 ara yüzünü aktif hale getirmek için ilk olarak *Başlat/Denetim Masası* komutunu çalıştırın ve *Görünüm ve Temalar* bağlantısı altındaki *Görüntü simgesine* tıklayın. *Görüntü Özellikleri* penceresindeki *Temalar* kartı üzerinden bir çok yeni XP temasının haricinde klasik Windows görünümüne de ulaşabilirsiniz. Daha sonra *Başlat* menüsünü ve klasik Windows kullanıcı ara yüzünü uygun bir şekilde düzenleyebilirsiniz. Bunun için *Başlat* düğmesine faremin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki *Klasik Başlat Menüsü* seçeneğini işaretleyin. Ayrıca *Ayarlar* düğmesini kullanarak *Başlat* menüsünü istediğiniz şekilde düzenleyebilirsiniz.

3 Başlat menüsüne kendi resminizi eklemek

XP, kurulum sonrasında her kullanıcı için ayrı bir resim atar. İsterseniz burada kendi resminizi de kullanabilirsiniz.

İPUCU: Eğer *Başlat* menüsündeki resme tıklayacak olursanız, aralarından seçebileceğiniz standart resimlerin bir listesi ekrana gelecektir. Öncelikle burada kul-

5 KLASÖR KAPAĞI: Klasör simgesi üzerindeki albüm kapaklarıyla erişim daha hızlı.

lanmak istediğiniz resmin 48x48 piksel büyüklüğünde olmasına dikkat etmelisiniz. Resim üzerine tıklanması sonucunda açılan *Kullanıcı Hesapları* penceresindeki "Daha çok resme gözet" bağlantısına tıklayın ve kullanmak istediğiniz resme ait dosyayı seçin. Seçtiğiniz resim, bilgisayar yeniden başlatıldıktan sonra açılış ekranı ve *Başlat* menüsünde ekrana gelecektir.

4 Windows 2000 oturum açma yöntemini kullanmak

Windows XP kendine has bir oturum açma yöntemine sahiptir. Şayet buna alışamadıysanız, Windows 2000 yöntemini tekrar kullanabilirsiniz.

İPUCU: *Başlat/Denetim Masası* komutunu çalıştırın ve *Kullanıcı Hesapları* bağlantısına tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen "kullanıcıların oturum açma ve kapatma şeklini değiştir" bağlantısına tıklayın ve "Karşılama ekranını kullan" seçeneğindeki işareti kaldırın. Böylece bir sonraki açılıştan itibaren karşınıza eski, alışıldık oturum açma rutini çıkar.

5 MP3 klasörünü CD kapağı ile donatmak

Müzik dinlemeyi sevenler aynı zamanda yeni çıkan albümlerin kapaklarını da takip ederler. CD kapaklarının PC'deki şarkı ve albümlerin bulunmasını kolaylaştırması ise çok daha güzel olurdu. Bunun için müzik klasörünüzde bir kapak veya seçeceğiniz bir resmi saklayabilirsiniz.

İPUCU: Kullanmak istediğiniz klasöre "FOLDER.JPG" adında bir resim dosyası taşıyın. Bundan böyle *Küçük Resimler* görünümünde klasör simgesinin üzerinde söz konusu CD kapağı ekrana gelecektir.

6 Windows XP'yi kendi logonuzla kullanmak

IBM veya Dell gibi tüm büyük üreticiler Windows XP yüklü bilgisayarlarında özel logolarını kullanabilirler. Siz de kendi logonuzu kullanmak isteyebilirsiniz.

İPUÇU: eCHIP CD'sinde bulunan (© eCHIP-Code WinXP) ÖZELLOGO.REG dosyasını sabitdiskinize kaydedin. Daha sonra dosyanın bulunduğu klasörü açın ve bu dosya üzerine farenin sağ düğmesiyle tıklayın. Ekranı gelen Nesne menüsündeki Özellikler komutunu çalıştırın ve dosya içerisinde değişiklik yapabilmek için Öznitelikler başlığı altındaki "Salt okunur" seçeneğinin işaretli olmamasına dikkat edin. Tamam düğmesini tıklayarak bu pencereyi kapattıktan sonra dosya içeriğini değiştirmek için yine Nesne menüsündeki Düzenle komutunu çalıştırın.

Dosya içerisinde bulunan "MY TEXT" ifadesi yerine kendi açıklamalarınızı girin ve "MY COMMAND" yerine de yerine getirilmesini istediğiniz direktifleri yazın. Örneğin devamlı olarak CHIP'in web sayfasının açılması gerekiyorsa buraya <http://www.chip.com.tr> adresini girmelisiniz. Kendi istediğiniz resmi kullanmanıza imkan tanıyan MYICON.ICO dosyası ise Windows klasörü içerisinde yer alan 24x24 piksel büyüklüğünde BMP biçiminde bir resmi içermelidir. Gerekirse, kendi istekleriniz doğrultusunda düzenlediğiniz .REG dosyasının ismini de değiştirebilirsiniz. Bu dosyanın içeriğinin kullanılabilmesi için üzerine iki kere tıklamanız yeterli olacaktır. Bundan sonra sistem yeniden başlatıldığında logonuz Başlat menüsünde çıkacaktır.

7 Resim Görüntüleyicisi'ni kapatmak

Windows XP tamamen kendine ait bir resim görüntüleme aracına sahiptir. Bu araç, resimleri polarize eder. Aslında pek de kullanışlı bir araç değildir. Kendi istediği programı kullanmak isteyenler bu ipucundan faydalanabilirler.

İPUÇU: Windows XP Kayıt Düzenleyicisi Defteri'ni çalıştırın ve "HKEY_CLASSES_ROOT\SystemFileAssociations\image\ShellEx\ContextMenuHandlers\ShellImagePreview" anahtarını silin.

Sistem yeniden başlatıldıktan sonra XP Resim Görüntüleyicisi artık karşınıza çıkmayacaktır. Bunun yerine ACDSee veya IrfanView gibi kullanışlı resim görüntüleme araçlarını kullanabilirsiniz.

8 Windows XP açılış ekranını değiştirmek

Windows XP açılışında ekrana gelen resim size sıkıcı mı geliyor? Bunun yerine istediğiniz resmi kullanabilirsiniz.

İPUÇU: Bunun için BootXP (© eCHIP-Code WinXP) adındaki araca ihtiyacınız olacak. Söz konusu aracı kurun ve çalıştırın. Ancak BootXP'nin Shareware versiyonunun çalıştırılması için "Enter BootXP" düğmesi ekrana gelene kadar bir süre beklemeniz gerekli. Sistem açılışında kullanmak istediğiniz resmi seçmek için Browse düğmesine tıklayın. Your Boot Screen penceresindeki resmi işaretleyin ve "Set as your BootScreen" düğmesine tıklayın. BootXP, otomatik olarak orijinal BOOT.INI dosyasının bir yedeğinin oluşturacak ve açılış yöneticisi ekranına işletim sisteminin orijinal hali ile açılmasını sağlayacak yeni bir öge ekleyecektir. Bu sayede istediğiniz zaman eski ayarlarınızı geri yükleyebilir veya işletim sisteminizi normal ekranı ile çalıştırabilirsiniz. Daha sonra BootXP'yi kapatın, Windows XP'yi yeniden başlatın ve yeni açılış resminizin zevkini çıkartın.

DİKKATİ: Açılış ekranı 640x480 piksel çözünürlükte olmalı, 16 renk kullanılmalı ve BMP biçiminde kaydedilmek zorundadır. "Get Boot Screen" komutunu kullanarak internette hazır açılış ekranları indirebilirsiniz.

7 GÜNBATIMI: XP görüntüleyicisi resimlerin kalitesini düşürebilir. Bu aracı kapatın ve yerine ücretsiz bir görüntüleyici kullanın.

WINDOWS XP TEMALARI

» Masaüstü ve pencere makyajı

MP3 çalıcı WinAMP gibi programların sahip oldukları temalar (grafik ara yüzler) dikkat çekici bir özelliktir. Bu sayede kullanıcılar, ister çok havalı ister rengarenk olmak üzere kendilerine özel, kişisel ara yüzler tasarlayabilirler. Microsoft, Windows XP'de söz konusu imkanı tüm işletim sistemi için mümkün kılıyor. Bu tür temaların bulunduğu Plus paketi ile de kullanıcıların bu

ÇEKİCİ TASARIM: XP menülerini görsel olarak kendi zevkinize uydurabilirsiniz.

yöndeki taleplerini karşılıyor. Temalar, masaüstü aralanlarının haricinde sesler, özel ikonlar, imleçler, menüler ve klasörler için de renklere sahipler. Ancak kullanıcılar da sistem için kendi arayüzlerini tasarlayabilirler. Kullanıcılar arasında paylaşılan bu tür temaları www.themexp.org veya www.themedoctor.com adreslerinden temin edebilirsiniz. Bunları kullanabilmek için yapmanız gereken tek şey, arşiv dosyalarını sabitdiskinize kaydetmek ve "C:\WINDOWS\Resources\Themes" klasörüne açmaktır. Daha sonra farenin sağ düğmesini kullanarak masaüstündeki boş bir alana tıklamanız, açılan nesne menüsündeki Özellikler komutunu çalıştırmanız ve ekrana gelen pencere üzerindeki Temalar kartını aktif hale getirmeniz gerekir. Buradaki Tema açılır listesinden kullanmak istediğiniz temayı seçin ve Tamam düğmesine tıklayarak uygulamaya geçin.

XP ile daha etkili çalışmak

Sonuca hızlı bir şekilde ulaşmak için nesne menüsüne komutlar ekleyin ve sisteminizi aklınız ve gücünüzle kontrol edin.

1 Sistem araçlarına hızlı erişim

Eğer sistem üzerinde çok sık değişiklik yapıyorsanız, bazı programlara, örneğin Bilgisayar Yönetimi, diğer kullanıcılardan daha çok ihtiyacınız var demektir. Bunun için uzun uzadıya aramak yerine hazırlayacağınız araç setini istediğiniz zaman kullanabilirsiniz.

İPUCU: Önemli sistem araçları için kısayollar oluşturun. Söz konusu sistem araçlarının tümü Windows (normalde "C:\WINDOWS") dizini içerisinde yer alan SYSTEM32 klasöründe bulunur. Buradaki dosyaların hangi araçları temsil ettiklerini aşağıdaki küçük listeden öğrenebilirsiniz.

Dosya	Sistem Aracı
comexp.msc	Bileşen Hizmetleri
cmd.exe	Komut Satırı
regedit32.exe	Kayıt Defteri Düzenleyicisi
taskmgr.exe	Windows Görev Yöneticisi
cleanmgr.exe	Disk Temizleme
dxdiag.exe	DirectX Tanı Aracı
compmgmt.msc	Bilgisayar Yönetimi
diskmgmt.msc	Disk Yönetimi
certmgr.msc	Sertifika
ciadv.msc	Dizin Oluşturma Hizmeti
devmgmt.msc	Aygıt Yöneticisi
dfrg.msc	Disk Birleştiricisi
eventvwr.msc	Olay Görüntüleyicisi
fsmgmt.msc	Paylaşılan Klasörler
gpedit.msc	Grup İlkesi
lusrmgr.msc	Yerel Kullanıcılar ve Gruplar
ntsmgr.msc	Çıkarılabilir Depolama Birimi
perfmon.msc	Performans
secpol.msc	Yerel Güvenlik İlkesi
services.msc	Hizmetler

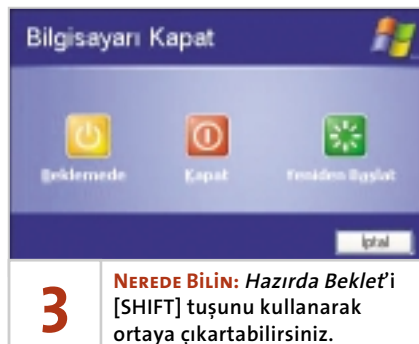
İstediğiniz EXE dosyalarına ait kısayolları masaüstünde rahatlıkla oluşturabilirsiniz. Bu sayede söz konusu denetim araçlarından birine ulaşmak için sadece kısayol üzerine iki kere tıklamanız yeterli olacaktır.

2 Disk Birleştiricisi'ni Nesne menüsüne eklemek

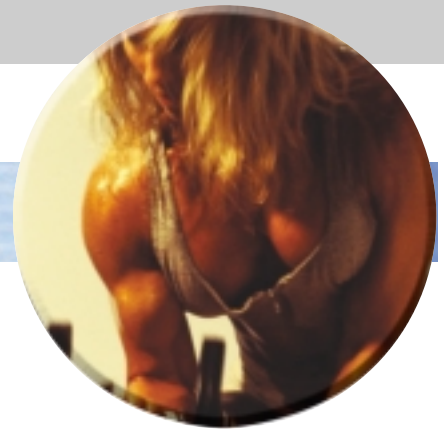
Sabitdiskin birleştirilmesi çalışma hızını olumlu yönde etkileyecektir. Ancak Microsoft geliştiricileri bu aracı maalesef sistemin derinliklerine gizlemişler.

İPUCU: Hayatı kendiniz için kolaylaştırın ve bu fonksiyonu sürücülerin Nesne menüsüne ekleyin. Bunun için eCHIP'teki DEFRAGXP.INF dosyasını (© eCHIP-CODE WinXP) kullanabilirsiniz. İlk olarak söz konusu dosyayı sabitdiskinize kaydedin ve üzerine sağ tuşla tıklayarak açılan nesne menüsündeki Yükle komutunu çalıştırın. Bu sayede, dosya içerisindeki ayarlar, Windows'a yüklenecektir. Artık sabitdiskinizin nesne menüsünde bulunan "Diski Birleştir" komutunu kullanabilirsiniz.

İsterseniz Kayıt Defteri Düzenleyicisi'nde uygun değişiklikleri yaparak söz konusu komutu kendiniz de ekleyebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni çalıştırın ve "HKEY_CLASSES_ROOT\Drive\shell" anahtarını aktif hale getirin. Daha sonra Yeni/Anahtar komutunu kullanarak, "Diski Birleştir" adında yeni bir alt anahtar oluşturun. Daha sonra buraya "command" adında yeni bir klasör daha ekleyin. Şimdi pencerenin sağ tarafındaki boş alana farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve nesne menüsünde Yeni/Dize Değeri komutu yardımıyla "DEFRAG.EXE %1" değerine sahip yeni bir öğe oluşturun. Son olarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni kapatın.

3 NEREDE BİLİN: Hazırda Beklet'i [SHIFT] tuşunu kullanarak ortaya çıkartabilirsiniz.

3 Hazırda Beklet moduna geçmek

Windows XP ile beraber karşımıza çıkan en kullanışlı fonksiyonlardan biri Hazırda Beklet'tir. Bu fonksiyon, hafızadaki tüm bilgileri birer birer sabitdisk üzerine yazar ve böylece sistemin bir sonraki açılışında çalışmaya kalınan yerden devam edilebilir. Ancak Hazırda Beklet seçeneği Bilgisayarı Kapat penceresinde ekrana gelmez.

İPUCU: Hazırda Beklet moduna geçmek için uzun uzadıya aranmanıza gerek yok. Bunun için, Bilgisayarı Kapat penceresi açıkken sadece [SHIFT] tuşuna basmanız yeterlidir. Böylece Beklemede düğmesi, Hazırda Beklet olarak değişir.

4 Bilgisayarı tek tıklama ile kilitlemek

Özellikle kalabalık işyerlerinde çalışma ortamından uzaklaşmadan önce bilgisayarlar kilitlenir. Yabancıların bilgisayarınızı karıştırmaması sadece tek bir tıklama ile engelleyebilirsiniz.

İPUCU: İlk olarak masaüstünde boş bir alana farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve açılan Nesne menüsündeki Yeni/Kısayol komutunu kullanarak yeni bir kısayol oluşturun. Kısayol için güzel bir simge seçin ve "Öğenin konumunu yazın" kutusuna aşağıdaki komut satırını girin:

```
rundll32.exe user32.dll,LockWorkStation
```

Bundan böyle çalışma ortamınızı kilitlemek için tuş kombinasyonlarını kullanmak yerine biraz önce oluşturduğunuz kısayolun üzerine tıklamanız yeterli olacaktır.

5 Paylaşımları Bilgisayarım'dan kaldırmak

Bilgisayarım'daki paylaşım listesine isteyenler rahatlıkla ulaşabilirler. Bu liste ne kadar uzunsa o kadar karmaşık görünür.

İPUÇU: Paylaşım simgelerini rahatlıkla silabilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\MyComputer\NameSpace\DelegateFolders" anahtarını aktif hale getirin ve hemen altındaki "{59031a47-3f72-44a7-89c5-5595fe6b30ee}" ögesini silin. Windows XP'yi yeniden başlattıktan sonra paylaşım simgeleri artık *Bilgisayarım* penceresinde görünmeyeceklerdir.

6 Yönetici haklarını kolayca etkinleştirmek

Dikkatli kullanıcılar, sadece sistem üzerinde değişiklik yapacakları zaman yönetici haklarına sahip hesabı kullanarak bilgisayarı açarlar. Normalde sadece bir kullanıcı hesabı yeterlidir. Ancak bazı programlar çalışmak için yönetici haklarını isterler.

İPUÇU: Gerekirse tek bir EXE dosyası için yönetici hakları tanımlayabilirsiniz. İlk olarak yönetici haklarını kullanarak çalıştırmak istediğiniz programı gezgin penceresinde arayın. Daha sonra EXE dosyası üzerine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve açılan nesne menüsündeki "Farklı çalıştır" komutunu çalıştırın. "Aşağıdaki kullanıcı" seçeneğini aktif hale getirin ve yönetici ismini ve parolasını girin. Programı çalıştırmak için son olarak *Tamam* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır.

7 Ses ayar düğmesini etkinleştirmek

Windows XP, ses ayarı düğmesini normalde görev çubuğu üzerinde görüntülemiyor. Ancak bu durumu rahatlıkla değiştirebilirsiniz.

İPUÇU: *Başlat/Denetim Masası* komutunu çalıştırın, ekrana gelen pencere üze-

rindeki "Ses, Konuşma ve Müzik Aygıtları" bağlantısına tıklayın ve son olarak *Ses Efektleri ve Ses Aygıtları* simgesini çalıştırın. İleride ses ayarına daha rahat ulaşabilmek için "Görev çubuğuna ses ayarı simgesi yerleştir" seçeneğini işaretleyin.

8 Dosyaları nesne menüsünü kullanarak şifrelemek

Windows XP'nin NT Filesystem'inin, yani dosya sistemi NTFS'in çok güvenli olduğu söylenebilir. Encrypted Filesystem (EFS/Şifrelenmiş Dosya Sistemi) ile verilerinizi şifre ile koruyabilirsiniz.

İPUÇU: EFS, izinsiz kullanıcıların erişimlerini engellemek için tüm klasörü şifreler. İlgili komutu *Nesne* menüsüne ekleyerek söz konusu fonksiyondan tabii ki çok daha hızlı bir şekilde faydalanabilirsiniz. Bunun için, ilk olarak, *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Advanced" anahtarını aktif hale getirin.

Farenin sağ düğmesiyle pencerenin sağ tarafındaki boş bir alana tıklayın ve *Yeni/DWORD Değeri* komutunu kullanarak "EncryptionContextMenu" adında yeni bir öge oluşturun. Daha sonra bu öge üzerine iki kere tıklayarak değerini "1" olarak değiştirin. Bundan böyle klasörlerin *Nesne* menüsünde ekrana gelen yeni komutu kullanabilirsiniz.

DİKKAT! EFS kullanarak klasörleri şifrelemek için kesinlikle NTFS dosya sisteminin kullanılması gereklidir.

9 Dosyaları doğru program ile açmak

Windows XP altında dosyaları istediğiniz program ile açabilmeniz için "Birlikte Aç" komutu bulunur. Ancak işletim sistemi bu liste içerisinde her zaman doğru programları sunmaz.

İPUÇU: İsteddiğiniz programları söz konusu listeye ekleyebilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\FileExts\gif\Open-

WithList" anahtarını aktif hale getirin.

Şimdi buraya yeni bir program ekleyerek birlikte aç listesini genişletebilirsiniz. Örneğin Photoshop'u listeye eklemek için "Photoshop.exe" dosyasını gösteren yeni bir değer eklemelisiniz. Birlikte aç listesinde eksik olduğunu düşündüğünüz tüm dosya uzantılarının çalıştırılabileceği alternatif programları benzer şekilde ekleyebilirsiniz.

POWERTOYS

» Faydalı araçlar

Powertoys, Windos XP'nin gizli fonksiyonlarını gün ışığına kavuşturuyor. Mayıs 2002 sayısında daha ayrıntılı bilgi edinebileceğiniz Windows XP için Powertoys paketini eCHIP'ten (eCHIP-Code WinXP) yükleyebilirsiniz.

Tweak UI, Windows XP'nin 200 gizli ayarını su yüzüne çıkartıyor.

Power Calculator, matematikçiler için yeni fonksiyonlar sunan bir hesap makinesi.

Super Fast User Switcher, kullanıcılar arasında hızlı geçiş yapılmasına imkan tanıyor.

Open Command Window Here, komut satırına dilediğinizde ulaşmanızı mümkün kılıyor.

Task Switcher, programlar arasında hızlı geçiş yapılmasına imkan tanıyor.

Image Resizer, resimlerin boyutlarını hızlı ve konforlu bir şekilde değiştirmenizi sağlıyor.

CD Slideshow Generator, yazılan CD'lere özel bir resim görüntüleyicisi kopyalıyor.

Virtual Desktop Manager, birçok masaüstü açıyor ve bunları yönetmenizi sağlıyor.

Taskbar Magnifier, görev çubuğuna bir büyüteç yerleştiriyor.

HTML Slide Show-Wizard, HTML biçiminde basit diyaforamlar oluşturuyor.

Webcam Timeshot, Webcam'iniz ile otomatik olarak fotoğraf çekiyor.

Shell Player, Görev çubuğu için bir CD çalıcı.

ISO Burner, Windows XP altında ISO imajları yazıyor.

Sistemin performansını arttırmak

Yeni bir XP kurulumu tek başına tam performans sağlamaz. Buradaki ipuçlarını kullanarak sistemi daha hızlı açıp kapatabilirsiniz.

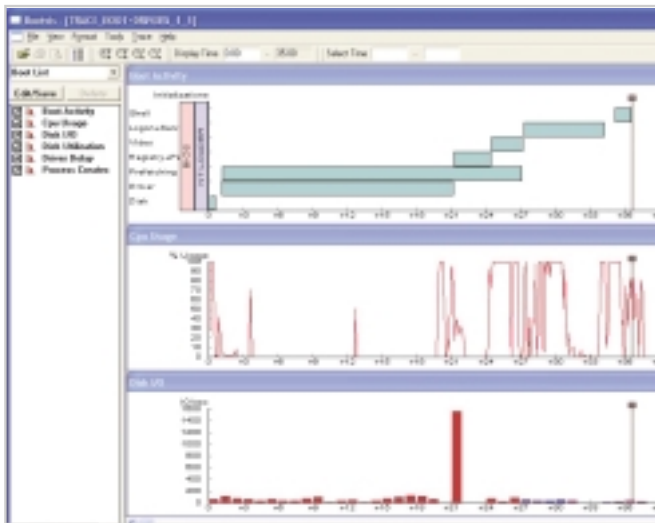
1

Bootvis ile sistem açılışını hızlandırmak

XP, daha önceki Windows versiyonlarına kıyasla çok daha hızlı açılıyor. İsterseniz açılış süresini daha da kısaltabilirsiniz.

İPUÇU: Windows XP'nin açılışını hızlandırmak için Microsoft tarafından ücretsiz olarak sunulan ve eCHIP'ten (© eCHIP-Code WinXP) yükleyebileceğiniz Bootvis isimli aracı kullanabilirsiniz. Kurulumla ihtiyaç duymayan programı kullanmak için arşiv dosyasını açmanız yeterli olacaktır. Bootvis'i çalıştırın ve *Trace/Next Boot+Driver Delays* komutunu çalıştırın. Son olarak ayarlar üzerinde değişiklik yapmadan OK düğmesine tıklayın.

Bootvis, sistemi yeniden başlatacak ve ardından açılış işlemini analiz edecektir. Aynı zamanda sistemin açılışındaki her bir adımı grafik olarak da görüntüleyebilirsiniz. Daha sonra elde edilen sonuçlar doğrultusunda açılışın düzenlenmesi için *Trace/Optimize System* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda Windows XP bir kez daha yeniden başlatılacak ve açılış işlemi optimize edilecektir. Bundan böyle işletim sisteminiz, daha öncekiye kıyasla biraz daha hızlı açılacaktır.

1

SİSTEM ANALİZİ: Hangi sürücünün Windows'un açılış süresini uzattığını Bootvis ile bulabilirsiniz.

2

Programları önceliklerine göre düzenlemek

Eğer aynı anda birden çok program ile çalışıyorsanız ve hem sık kullandığınız hem de seyrek olarak ihtiyaç duyduğunuz programlar aynı şekilde yavaşlarsa, söz konusu uygulamaları önceliklerine göre düzenlemelisiniz.

İPUÇU: Programların önceliklerini belirlemek için [Alt]+[Ctrl]+[Del] tuş kombinasyonunu kullanarak *Windows Görev Yöneticisi*'ni çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *İşlemler* kartını aktif hale getirin. Bu kart üzerinde, o anda çalışan programların bir listesi bulunur. İsteddiğiniz programın üzerine sağ tuşla tıklayarak açılan nesne menüsündeki *Öncelik Ata* komutunu kullanarak altı öncelik derecesinden birini seçebilirsiniz. Bu şekilde her programın kullanacağı işlemci oranını belirleyerek, sık başvurduğunuz uygulamaların daha hızlı çalışmasını sağlayabilirsiniz.

3

Ağ bağlantılarını hızlandırmak

Windows XP, normalde yeni hizmeti "Quality of Service"i (QoS) otomatik olarak yükler. Bu, hiçbir şey kazandırmamasına rağmen, DSL bağlantılar da dahil olmak üzere online bant genişliğinizin yüzde 20'sinin kaybolmasına neden olur.

İPUÇU: QoS servisini kapatmalısınız. Bunun için *Başlat/Çalıştır* komutunu kullanarak "gpedit.msc" dosyasını açıp,

Grup İlkesi penceresini görüntüleyin ve *Bilgisayar Yapılandırması/Yönetim Şablonları/Ağ* altında bulunan "QoS Paket Zamanlayıcısı" klasörünü aktif hale getirin. Burada bulunan "Ayrılabilir bant genişliğini sınırla özellikleri" ögesine iki kere tıklayın ve ekrana gelen penceredeki *Etkin* seçeneğini işaretleyin. Bunun sonucunda aktif hale geçen "Bant genişliği sınırı" kutusuna da "0" değerini girmelisiniz. Artık internet bağlantınız öncekiye kıyasla daha hızlı olacaktır.

4

Programların Timeout süresini değiştirmek

Sayet bir program, işletim sistemine uzun süre bilgi vermezse, XP bu programın kilitlendiğini farz edecektir. Söz konusu Timeout süresini değiştirebilirsiniz.

İPUÇU: Timeout süresini değiştirmek için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_CURRENT_USER\Control Panel\Desktop" anahtarını aktif hale getirin. Burada bulunan "HungAppTimeout" ögesini değiştirmek için üzerine iki kere tıklayın ve bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki *Değer Verisi* kutusuna milisaniye olarak istediğiniz bir değer girin.

5

XP güncellemelerini kaydetmek

Windows XP güncellemeleri normalde yerel disk üzerine kaydedilemiyor. Yoksa kaydedilebiliyor mu?

İPUÇU: Güncellemeleri yerel disk üzerine kaydetmek tabii ki mümkün. <http://v4.windowsupdate.microsoft.com/tr/default.asp?corporate=true> adresinde Corporate Edition güncellemelerini bulabilir ve bunları kaydedebilirsiniz. ■

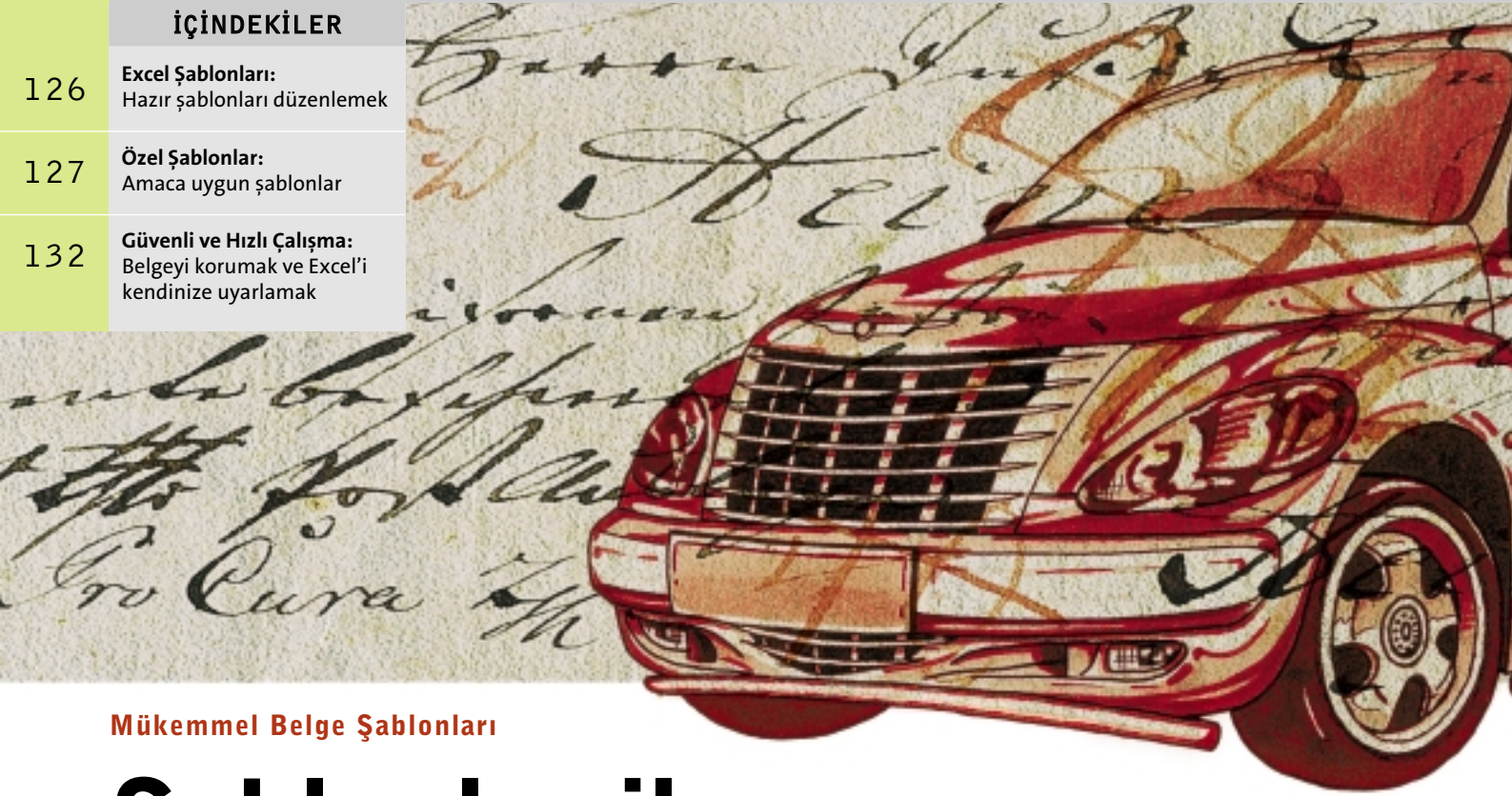
İL / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

Excel Şablonları:
Hazır şablonları düzenlemek

Özel Şablonlar:
Amaca uygun şablonlar

Güvenli ve Hızlı Çalışma:
Belgeyi korumak ve Excel'i
kendinize uyarlamak

Mükemmel Belge Şablonları

Şablonlar ile Rahat Çalışmak

DOT dosyaları olarak bilinen Word belge şablonlarını hemen herkes biliyor ve rahatlıkla kullanıyor. Ancak Excel'in de benzer belge şablonlarına sahip olduğundan birçok kişi habersiz. CHIP, eksiksiz bir XLT şablonu hazırlamak için yapmanız gerekenleri adım adım anlatıyor.

Genellikle aynı tablo yapısını ve hücre biçim özelliklerini kullanarak farklı değerler hesaplamak zorunda kalıyorsanız, her seferinde tabloyu baştan yaratmak yerine, Excel belge şablonlarından faydalanabilirsiniz. Excel, biçimlendirme özelliklerini ve formülleri otomatik olarak uygular ve siz sadece yeni değerleri girmek zorunda kalacağınızdan dolayı zamandan ve işten tasarruf edebilirsiniz. Excel XLT şablonlarını; saat çizelgesi, müşteri teklifi, ev giderleri cetveli, ders planı ve benzeri bir çok durumda kullanabilirsiniz.

1

**"Fatura.xlt" şablonunu
yüklemek ve düzenlemek**

Tüm Office bilgisayarlarında bulunan bir fatura örneği, Excel'in şablonlar ile ne ka-

dar iyi çalışabildiğini kanıtlar. Bu şablon dosyasını *Dosya/Yeni* komutunu kullanarak çalıştırabilirsiniz. Şablonu çalıştırmak için Excel 2000'de *Elektronik Tablo Çözümleri* kartı üzerindeki dosya simgesine iki kere tıklayın. Ekranı gelen pencere üzerindeki *Makroları Etkinleştir* düğmesine kesinlikle tıklamalısınız. Aksi takdirde şablon çalışmayacaktır. Bu noktada istisna olarak muhtemel makro virüslerinden korkmanıza gerek yok.

Fatura şablonu halen bir Excel tablosunu andırıyor. Eğer ileride bu şablon ile çalışmayı düşünüyorsanız, buradaki hücreler içerisinde değişiklik yapabilirsiniz. Özellikle hem Excel 97 hem de Excel 2000'deki XLT dosyalarında bazı hatalar olduğu için, hazır şablonlar üzerinde değişiklik yapmak zorundasınız. Örneğin iş alanınıza bağlı olarak kullanacağınız para biriminde standart olarak TL kullanılma-

sı veya KDV'nin yüzde 15 üzerinden hesaplanması hata olarak görülebilir. Form üzerindeki değişikliklerin bir kısmını faturanın sağ üst köşesindeki *Özelleştir* düğmesine tıklayarak yerine getirebilirsiniz. Bunun sonucunda açılacak yeni bir çalışma sayfası üzerinden firma bilgilerini girebilir ve vergi oranlarını değiştirebilirsiniz. Ancak TL'den euro veya dolar hesaplama gibi para birimi değişikliklerini, örneğin yeni bir sütun daha kullanarak manuel olarak yerine getirmelisiniz.

Her iki güncel Office versiyonundaki diğer sekmeler üzerinde de, benzer hata veya noksanlara sahip çok sayıda eski şablon bulunur.

Bu nedenle, var olan şablon üzerinde değişiklik yaparak vakit kaybetmek yerine, kullanım amacınıza uygun özel bir şablon oluşturmak, birçok durum için daha kolay ve hızlı bir yöntem olacaktır.

Excel Şablonlarıyla Çalışmak

Bu yazı boyunca, bir şablonda, örneğin bir teklif mektubu, bulunması gereken önemli bileşen ve fonksiyonlar üzerinde duracağız.

2 Otomatik Excel biçimlerini kullanmak

Hücreleri seçmek, rengi değiştirmek, çerçeveleri açmak ve kapatmak, yazı büyüklüğünü ayarlamak ve en iyi hücre genişliğini elde etmek gibi işlemlerin tümü iyi görünen bir tablo tasarımı için önemli işlem adımlarıdır. Excel bu işi birkaç fare tıklaması ile seve seve elinizden alabilir.

Biçimlendirmek istediğiniz hücre aralığını (örneğin burada A8 ile H20 arasındaki alanı kullandık) fare yardımıyla seçin ve ardından *Biçim/Otomatik Biçim* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda Excel, uygun biçimlendirilmiş satır, sütun ve hücrelerin bulunduğu tablo şablonlarını bir önizleme penceresinde ekrana getirecektir. Buradaki şablonlardan “Renkli 1” ve “3B Etkileri 2” hemen gözüne çarpacaktır. Buradaki önerilerden birini seçin ve uygulanması için *Tamam* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda Excel seçmiş olduğunuz otomatik biçim ayarlarını istediğiniz alana uygulayacaktır.

Artık farklı otomatik biçim ayarlarını kullanarak tablonuzun çok daha etkili görünmesini sağlayabilirsiniz. Tabloya uygulanan otomatik biçim ayarları, sayı birimleri gibi işlem sonuçlarına etki ede-

bilecek hücre içerikleri ve biçimlendirmelerini etkilemezler. Bunları tek bir tıklamayla nasıl değiştirebileceğinizi bir sonraki adımdan öğrenebilirsiniz.

3 Yeni şablonlar hazırlamak ve biçimlendirmek

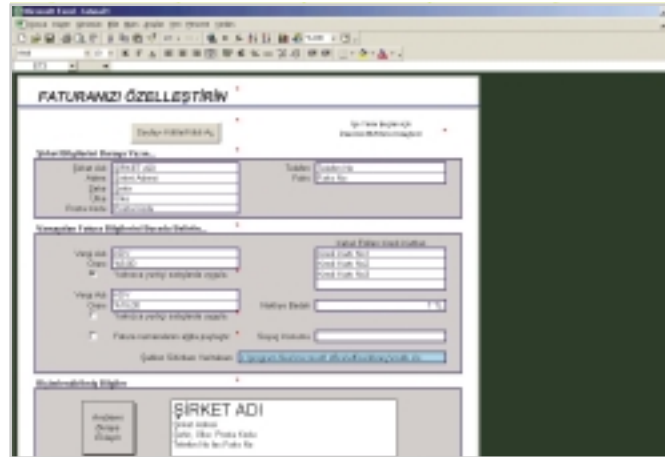
Genellikle yabancı para birimlerini mi kullanıyorsunuz? Varsayılan yazı büyüklüğü için kullanılan 10 punto değeri, sizin için çok mu küçük ve sayıların hücre içerisinde ortalı olarak mı yazılmasını istiyorsunuz? Bu durumda isteklerinizi karşılayan bir şablon hazırlamalısınız. Böylece ileride istediğiniz biçimlendirme özelliklerine kavuşmak için tek bir tıklama yeterli olacaktır.

İlk olarak *Biçim/Stil* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki listeyi açınca *Binlik Ayracı*, *Normal*, *Para Birimi* ve *Yüzde* olmak üzere dört tane yeni seçenek karşınıza çıkar. İhtiyaçlarınızı karşılayacak şablonu oluşturmaya *Stil Adı* kutusundaki uygun seçeneğin üzerine açıklayıcı bir isim yazarak başlayabilirsiniz. Excel 2000 ile beraber euro

değerleri için bir şablon sunulur. Ancak söz konusu para birimi Excel 97 için mevcut değildir. Bunun için pencerenin sağında bulunan *Değiştir* düğmesine tıklayın.

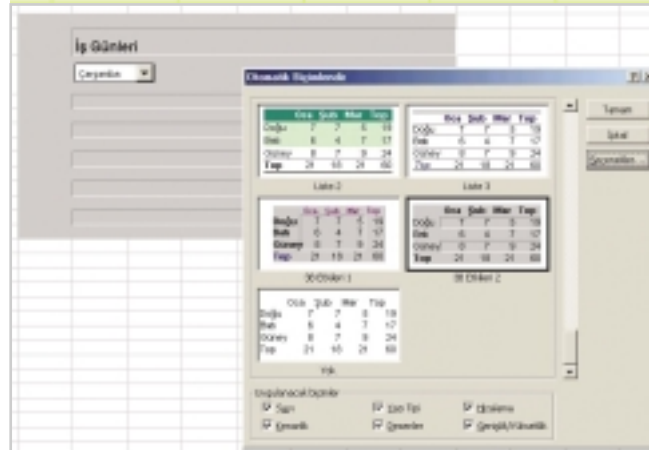
Sayı kartı üzerindeki listeden şablon için uygun bir birim, örneğin *Para Birimi*, seçin. Daha sonra *Hizalama* kartındaki *Yatay* açılır listesinden örneğin *Orta* seçeneğini işaretleyin. Bu şablonu kullandığınızda tüm değerler hücre içerisinde ortalı olarak görüntüleneceklerdir. Şayet şablonun uygulanacağı değerlerin dikkat çekmesini istiyorsanız, *Yazı Tipi* kartı üzerinden farklı bir yazı tipi büyüklüğü (“11” gibi) ve renk seçebilirsiniz. *Kenarlık*, *Desenler* ve *Koruma* kartları üzerindeki ayarları ise değiştirmeniz kesinlikle gerekli değildir. Yaptığınız değişiklikleri iki kere *Tamam* düğmesine tıklayarak onayladıktan sonra, hazırladığınız yeni şablon da kaydedilecektir.

Ve bu şablonu ileride kullanmak için ilk olarak belirli bir hücre aralığını seçmelisiniz. Bu noktada hücrelerin boş ve dolu olmasının bir önemi yoktur. Daha sonra istediğiniz bir şablonu uygulamak için *Biçim/Stil* komutunu çalıştırın, ekrana

1

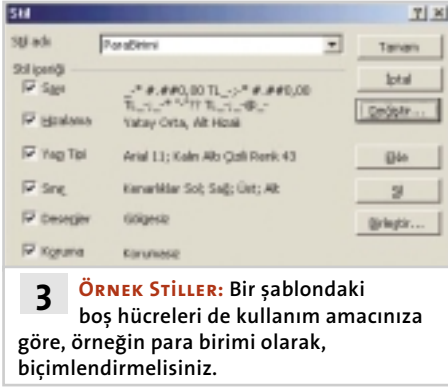
HAZIR ŞABLONLAR: *Dosya/Yeni* komutu ile ekrana gelen penceredeki *Elektronik Tablo Çözümleri* kartı üzerinde “Fatura.xlt” şablonu bulunur. Bunu kullanabilmek için eski KDV oranlarını değiştirmelisiniz.

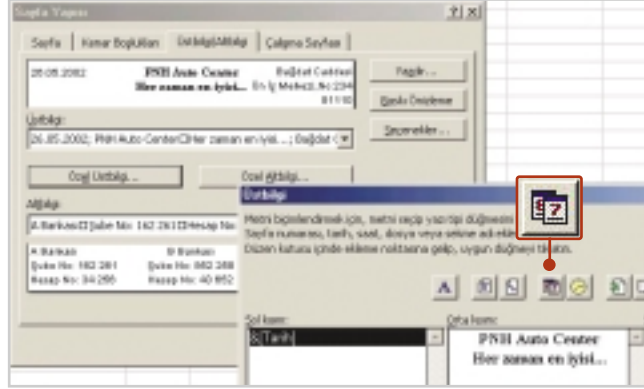
2

OTOMATİK BİÇİM: *Biçim/Otomatik Biçim* komutu ile ulaşabileceğiniz hazır tablo örneklerini tek bir tıklama ile seçtiğiniz hücre alanına uygulayabilirsiniz.

Excel Şablonlarıyla Çalışmak

3 ÖRNEK STİLLER: Bir şablondaki boş hücreleri de kullanım amacınıza göre, örneğin para birimi olarak, biçimlendirmelisiniz.

4

ÜST/ALT BİLGİ SATIRI:

Excel'de de üst/alt bilgi satırlarından faydalanabilirsiniz. Tarih fonksiyonu ile belgelerinizdeki tarihin güncelliğini sağlayabilirsiniz.

na gelen pencere üzerindeki listeden şablonunuzu seçin ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Excel, hücre ayarlarını seçili alana otomatik olarak uygulayacaktır.

4

Üst ve alt bilgi satırları tanımlamak

Şayet Excel altında eninde sonunda müşterilere göndereceğiniz bir şablona ihtiyacınız olursa, değerleri görsel olarak uygun şekilde ve mektuba benzer şekilde biçimlendirilmiş bir tablo sayfasında kullanmalısınız. Bu durumda Word'de sıkça kullanılan üst ve alt bilgi satırları kaçınılmaz olacaktır.

Tablonuza üst ve alt bilgi satırları eklemek için ilk olarak *Görünüm/Üstbilgi* ve *Alt Bilgi* komutunu çalıştırmalısınız. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki *Üstbilgi/Alt Bilgi* kartından ilk olarak *Özel Üstbilgi* düğmesine tıklamalısınız. *Üstbilgi* penceresindeki üç metin kutusundan istediklerinizi kullanabilirsiniz. Excel, buraya girilen bilgileri kutulara göre sayfanın üzerinde ortaya, sayfanın sağ veya sol kenarlarına yerleştirecektir. Örneğin, sırasıyla önce fareyi kullanarak *Sol* kısım isimli kutuya ve daha sonra da üzerinde takvim yapraklarının bulunduğu *Tarih* düğmesine tıklayın. Bu işlem sonucunda Excel, güncel tarihi, şablonun sol üst kenarına yerleştirecektir.

Tarih, ileride bu şablonu kullanan dosyalar açıldığında otomatik olarak güncellenecektir. Orta kısım isimli kutuya sizin veya firmanızın ismini girin. Excel, buradaki metnin yazı tipini ve büyüklüğünü de değiştirmenize izin verir. Bunun için uygun ayarlamaları yapabilirsiniz. Sağ kısım isimli kutuya adresinizi girmelisiniz. *Üstbilgi* satırı ile işiniz sona erdiğinde *Tamam* düğmesine tıklayın. *Alt Bilgi* satırını da benzer şekilde doldu-

rabilirsiniz. Metinlerin düzenlenmesi için kullanılan iletişim kutuları tamamen aynıdır. Şayet bu bilgi alanını kullanmak istemiyorsanız boş bırakabilirsiniz.

5

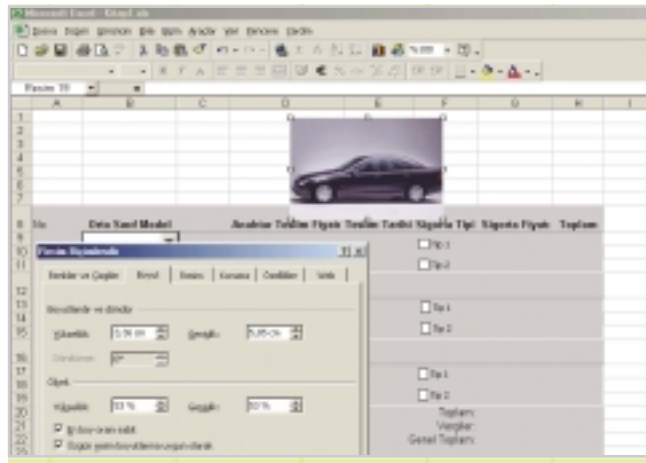
Şablonlara resimler ve grafikler eklemek

Her şeyden önce hazırladığınız şablon, eğer ileride örneğin bir teklif mektubu olarak resmi yazışmalarda kullanılacaksa, ilgi çekmesi açısından mutlaka bir grafiğin bulunması gereklidir. Firma logosunun sayfanın sol üst kenarında bulunması ise kesin olmayan bir kuraldır. "Şablon.xlt" ismindeki örnek dosyada lüks bir arabanın daha önceden yüklenmiş resminin bağlantısı bulunmalıdır. Bunun için ilk olarak *Ekle/Nesne/Dosyadan* komutunu çalıştırmalı ve ekrana gelen *Resim Ekle* penceresinden kullanmak istediğiniz resim dosyasını seçmelisiniz. Excel'in sayfa üzerine anında ekleyeceği resmin konumunu ve büyüklüğünü fare yardımıyla değiştirebilirsiniz.

Ancak Excel çok daha fazlasını da yapabilir. Resmin eklenmesi ile beraber küçük bir araç kutusu sayfa üzerinde ekrana gelecektir. Fare imlecini buradaki düğ-

melerin üzerine taşıyarak araçların işlevlerini öğrenebilirsiniz. Buradaki araçları kullanarak resmi istediğiniz gibi kesebilir, kontrastını veya parlaklığını değiştirebilirsiniz. Ancak buradaki en ilginç fonksiyon, üzerinde fırça ve boya kutusu simgesi bulunan *Resim Biçimlendir* düğmesidir. Bu düğmeye tıklayarak, tüm resim biçimlendirme fonksiyonlarının üzerinde kartlar halinde gruplara ayrıldığı rahat bir iletişim penceresine ulaşabilirsiniz. Buradaki fonksiyonları kullanarak resmi büyütebilir, küçültebilir, kontrast ve aydınlık ayarlarını yapabilir, renklendirebilir, çerçeve hazırlayabilir ve bunlara benzer bir çok işlemi rahatlıkla yerine getirebilirsiniz. Özellikle logolar için kullanılan saydam renk fonksiyonu sayesinde eklenen resim tablonun bütünlüğünü olumsuz yönde etkilemeyecektir.

Excel, yabancı resimlerin haricinde işteğe bağlı olarak kendi sunduğu karikatürleri de kullanabiliyor. *Ekle/Resim/Küçük Resim* komutu ile ulaşabileceğiniz iletişim penceresi üzerinde, sisteminizde yüklü bulunan tüm clip art'ları önizlemeleriyle beraber görebilir ve istediğinizi kullanabilirsiniz. Oldukça sade olan bu resimleri özellikle illüstrasyonlar ve grafiklerde etkili bir şekilde kullanabiliris-

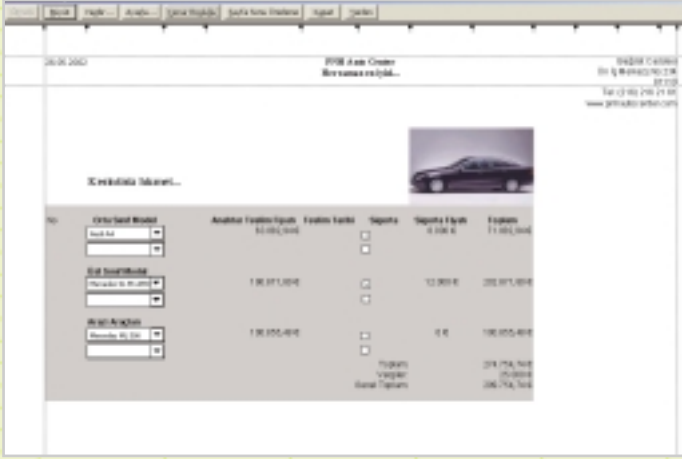

5

ŞABLONLARDAKİ RESİMLER:

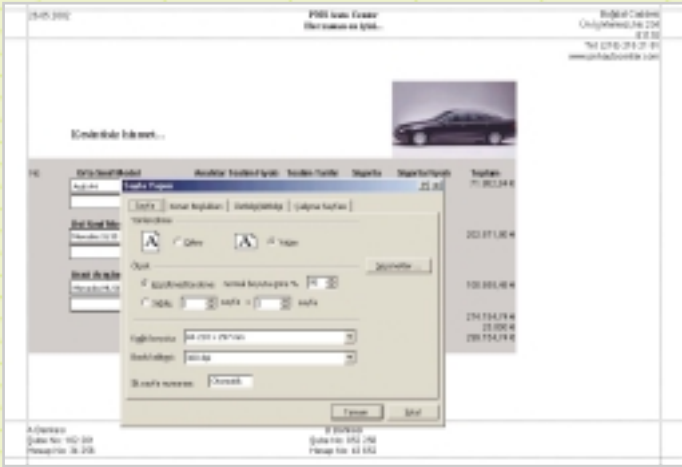
Sayfa üzerine eklediğiniz resimleri fare yardımıyla rahatlıkla boyutlandırabilir ve yerleştirebilirsiniz. Ayrıca resmin kontrast ve parlaklık ayarlarını da değiştirebilirsiniz.

Excel Şablonlarıyla Çalışmak

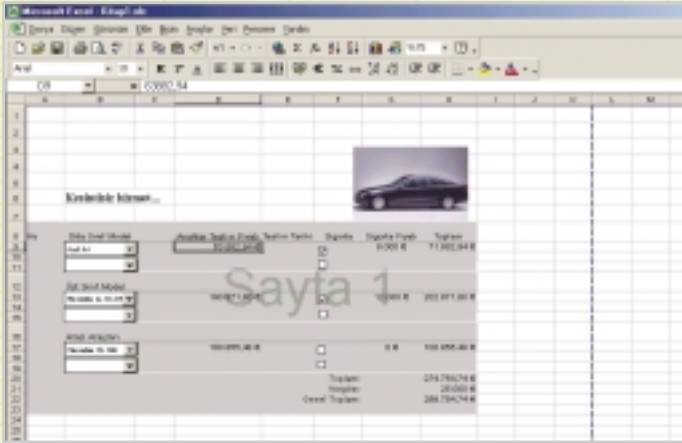
6

BASKI ÖNİZLEME: Excel tarafından otomatik olarak belirlenen üst/alt bilgi satırlarının büyüklüğünü, sınır çizgilerini fare yardımıyla hareket ettirerek değiştirebilirsiniz.

6

YAZDIRMA ÖZELLİKLERİ: Şablon dosyasının yazdırma özelliklerini bu pencere üzerinden belirleyebilirsiniz. Uygun sayfa biçimini kullanmaya dikkat etmelisiniz.

6

YAZDIRMA ALANI: Yazdırılabilecek alan mavi çerçeve içerisine alınır. Söz konusu çizgileri hareket ettirerek bu alanın büyüklüğünü değiştirebilirsiniz.

niz. **Küçük Resim Ekle** penceresindeki **Aranacak Resimler** kutucuğuna "Araba", "Spor" veya "Hayvan" gibi kelimeler girerek çalışma amacınıza uygun, arama kriterleri dahilindeki clip art'ları listeleyebilirsiniz. Kullanmak istediğiniz küçük resmi, Excel sayfasına eklemek için seçtikten sonra **Tamam** düğmesine tıklayın. Şayet buradaki Clip Art galerisinden zevkinize veya amacınıza uygun bir resim bulamazsanız, Microsoft'un internetteki arşivine de (www.office.microsoft.com/turkiye) göz atabilirsiniz.

6 Örnek şablonları düzenlemek

Tabloya eklenen resmin, üstbilgi ve altbilgi satırlarının ve tabii ki tablonun asıl merkezi bileşeninin muntazaman yerleşip yerleşmediğini, **Dosya/Baskı Önizleme** komutuyla kontrol edebilirsiniz. Örneğin eklediğiniz yeni resim ile üst bilgi satırını üst üste bindirmiş olabilirsiniz. Düzeltmek için iki seçeneğiniz mevcut. Ya **Kapat** düğmesine tıklayarak resmin yerini değiştirebilirsiniz, ki bizim örneğimizde re-

sim kesinlikle tablonun üstünde kalmak zorunda olduğu için, yerini değiştirmemiz mümkün değil, ya da resim için gerekli alanı sayfanın üst ve alt sınır değerlerini değiştirerek elde edebilirsiniz.

Birçok dokümanın altında ve üstünde yaklaşık iki santimetrelük boşluk bulunur. Ancak bunları istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz. İlk olarak **Kenar Boşluğu** düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda üstbilgi ve alt bilgi satırları ince bir çerçeve içerisine alınacaklardır. Şayet üstbilgi satırındaki metnin bir kısmı görünmüyorsa, muhtemelen resmin üzerini örtmüştür... Büyüteç şeklinde fare imleci, çift yönlü ok halini alıncaya kadar fareyi çerçeveye doğru hareket ettirin. İmleç değiştiğinde sol tuş basılı durumdayken, fareyi aşağı yukarı hareket ettirerek, söz konusu alanın büyüklüğünü ayarlayabilirsiniz. Bir sonraki adımda şablonun yazdırma ayarlarını da yapabilirsiniz. Bunun için **Baskı Önizleme** görünümündeki **Ayarlar** düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen **Sayfa Yapısı** iletişim penceresi üzerinde, ilk olarak **Sayfa** kartındaki **Yönlendirme** başlığı altında, doğru sayfa biçiminin seçilip seçilmediğini kontrol etmelisiniz. Buradaki örnekte **Yatay** kağıt biçimi kullanılıyor. Baskı kalitesini 600 dpi olarak bırakın. Şayet tabloya ilişik resimler varsa ve bunların da yazdırılması gerekiyorsa, en azından 300 dpi değerinin kullanılması gerekir. Geri kalan **Kenar Boşlukları**, **Üstbilgi/Altbilgi** ve **Çalışma Sayfası** kartlarındaki ayarları değişiklik yapmadan kullanabilirsiniz.

Son olarak **Sayfa Sonu İzleme** düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda Excel çalışma sayfası üzerindeki yazdırılacak alan, mavi çerçeve içerisinde görüntülenecektir. Bu görünüm modunda yazdırılacak alanı yeniden belirleyebilir ve isteğe bağlı olarak büyütebilir veya küçültebilirsiniz. **Sayfa Sonu İzleme** modundan Excel çalışma sayfasına geçmek için de sadece **Görünüm/Normal** komutunu çalıştırmanız yeterli olacaktır.

7 Koşullu biçimlendirme ve açıklamalar

Bin bir zahmetle hazırladığınız formüle herhangi bir hata olmamasına rağmen, hedef hücrede merakla beklediğiniz sonuç yerine sadece "#DEĞER" ifadesi ile, Excel altında çalışan herkes, hayatında en

Excel Şablonlarıyla Çalışmak

az bir kere karşılaşmıştır. Bu sorunun muhtemel nedenlerinden biri, bir değerin "0" a bölünmesidir. Ancak, örneğin sıfır gibi "yanlış" değerlerin bulunduğu, işlemlere alınmayacak hücreleri dikkat çekici bir şekilde biçimlendirerek, benzer bir sorunun bir daha meydana gelmesini engelleyebilirsiniz. Excel bunu tam olarak engelleyemese de istenmeyen değerlere karşı görsel olarak uyarabilir. Excel altındaki "Koşullu Biçimlendirme" fonksiyonu bu konuda size yardımcı olacaktır.

Buradaki örnekte, koşullu biçimlendirme fonksiyonunu kullanarak "Teslim Tarihi" alanına sadece "1" ve "5" arasındaki değerlerin girilmesini sağlayacağız. Bunun için ilk olarak *Biçim/Koşullu Biçimlendirme* komutunu çalıştırın. *Koşullu* altındaki açılır listeyi kullanarak, söz konusu hücrede bir formüle bağlı olarak elde edilen bir sonucun mu, yoksa hücre içerisinde başka hiçbir yerle bağlantısı olmayan bir değer mi bulunduğunu belirlemelisiniz. Hemen bunun sağındaki kutu içerisine de büyük, küçük veya amacınıza uygun olarak istediğiniz operatörü girin. Bunu takip eden alan veya alanlara ise koşulu sağlayacak olan değerleri girmelisiniz. Buradaki örnekte, operatör olarak "arasında" ve ilk hedef hücre olarak "1" ve ikinci hedef hücre olarak da

"5" değerini kullandık. Bunun için daha fazla koşula ihtiyacımız yok.

Şimdi söz konusu koşulu sağlayan hücrenin nasıl dikkat çekeceğini belirlemelisiniz. Bunun için yine *Koşullu Biçimlendirme* penceresi üzerinde bulunan *Biçim* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen *Hücreleri Biçimlendir* penceresi üzerindeki *Yazı Tipi*, *Kenarlık* ve *Desenler* kartlarını kullanarak, söz konusu hücrelerin otomatik olarak istediğiniz gibi biçimlendirilmelerini sağlayabilirsiniz. Bu değişiklikten sadece koşulu sağlayan hücreler etkilenecek, diğer hücrelere dokunulmayacaktır. Burada seçilen örnekte *Teslim Tarihi* için "1" ile "5" arasında değerler alan tüm hücreler siyah renk ile boyanacaklar, buna karşılık halen "0" değerini koruyan hücreler ise beyaz renkte kalacaklardır.

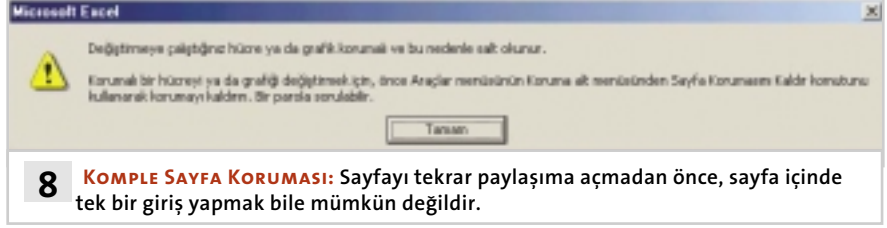
Genellikle bir hedef hücre için çok sayıda koşul kullanılması gerekebilir. Örneğin, bir ajanda tutuyorsunuz ve iş saatleri

haricinde yer alan tüm randevuların çalışma saati içindekilerden farklı renkte görüntülenmesini istiyorsunuz. Bu durumda *Koşullu Biçimlendirme* penceresi üzerindeki *Ekle* düğmesine tıklayarak iki yeni kriter daha belirleyebilirsiniz. Yeni kriterler zamanı dokuz ile on iki ve on üç ile on sekiz arasında ayıracak ve bu sınırlar içerisindeki randevuları siyah ile gösterirken, bu saatler dışında kalan girdiler kırmızı olarak görüntülenecektir.

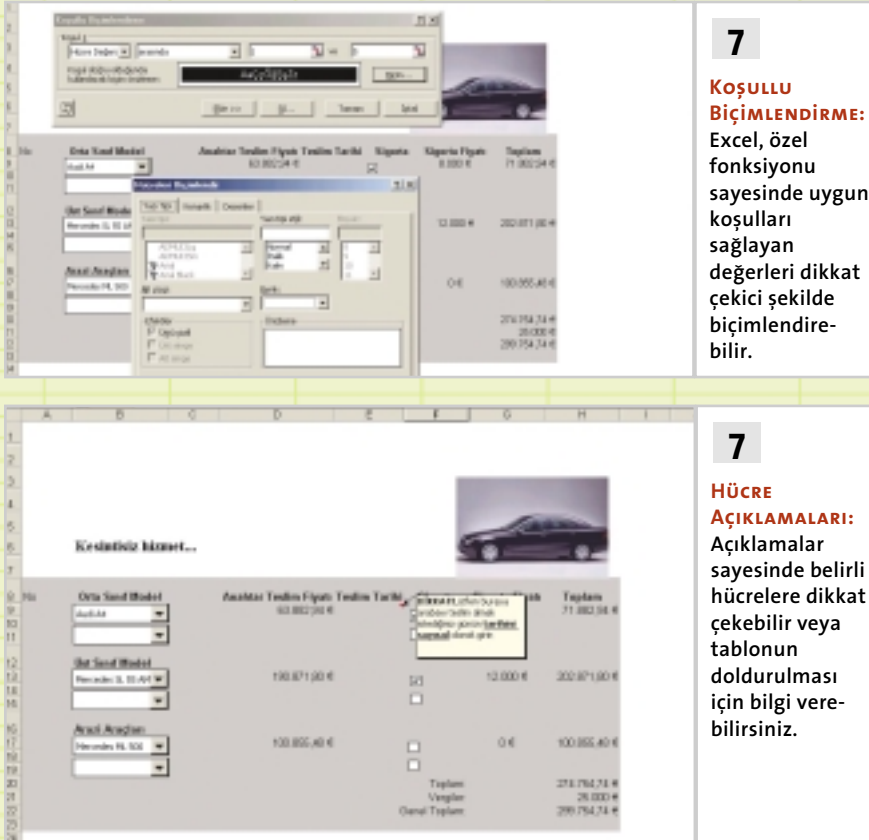
Ve tabii ki belirli hücreler hakkında açıklamalar yardımıyla özel bilgiler verme şansına da sahipsiniz. Bunlar, aslen hücrenin içeriğinden bağımsızdır. Açıklama penceresi sadece, fare imleci söz konusu hücre üzerine taşındığında ekrana gelecektir. Açıklamalara sahip hücreleri, sol üst köşelerinde bulunan kırmızı işaret sayesinde ayırt edebilirsiniz.

Bir hücreye açıklama eklemek için ilk olarak istediğiniz hücre üzerine tıklayın ve *Ekle/Açıklama* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda hücrenin yanında, içerisinde imlecin yanıp söndüğü sarı bir kutu ekrana gelecektir. Açıklama olarak görünmesini istediğiniz metni buraya girin. Şayet bu tablo üzerinde farklı insanlar çalışacaksa, bu açıklamalar yardımıyla hücrelerin doldurulması hakkında bilgi verilebilir.

İPUCU: Kutu içerisindeki metin de alışıl-gelmiş araçlar yardımıyla düzenlenebilir. İsterseniz metnin rengini değiştirebilir veya kalın, italik ya da altı çizili yazılmasını sağlayabilirsiniz.

8 KOMPLE SAYFA KORUMASI: Sayfayı tekrar paylaşımına açmadan önce, sayfa içinde tek bir giriş yapmak bile mümkün değildir.

7

KOŞULLU BİÇİMLENDİRME: Excel, özel fonksiyonu sayesinde uygun koşulları sağlayan değerleri dikkat çekici şekilde biçimlendirebilir.

7

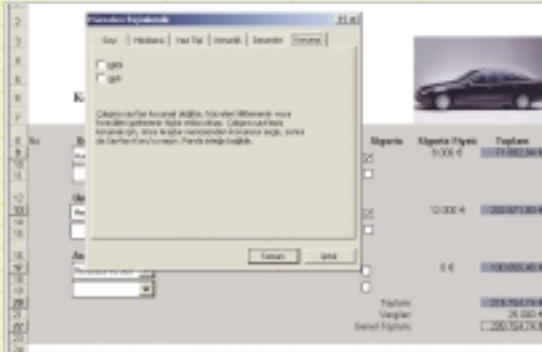
HÜCRE AÇIKLAMALARI: Açıklamalar sayesinde belirli hücrelere dikkat çekilebilir veya tablonun doldurulması için bilgi verilebilir.

8

Çalışma sayfası ve hücreleri korumak

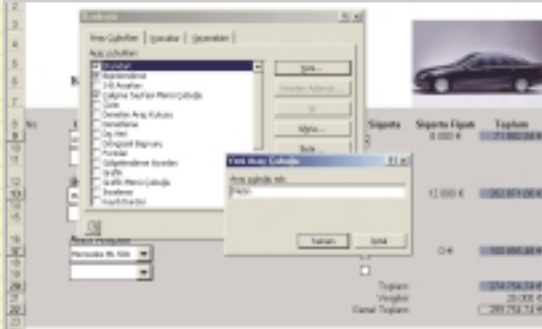
Son adımda Excel'in yanlış hücre kullanımına karşı uyarıda bulunabileceğini gördük. Excel, istenirse bir hücreye veri girilmesini tamamen engelleyebilir. Bu, genellikle tüm çalışma kitabının sadece okunmak üzere dağıtılması veya belirli alanların üzerine yazılmaya karşı korunması durumlarında kullanılabilir. İlk durumda *Araçlar/Koruma/Sayfayı Korum* ko-

Excel Şablonlarıyla Çalışmak

8

SEÇİCİ KORUMA: Küçük bir hile ile belirli hücrelerin sayfa korumasından bağımsız olarak, serbest bir şekilde hareket etmesini sağlayabilirsiniz.

9

ÖZEL ÇALIŞMA ORTAMI: Sık kullandığınız fonksiyonlara kolay ulaşabilmek için, kullanıcıya özel araç çubukları oluşturulabilir.

10

ŞABLON DOSYASI: Hazırladığınız şablonu ileride rahatlıkla kullanabilmek için XLT biçimindeki dosyayı uygun klasöre kaydetmelisiniz.

mutunun kullanılması gereklidir. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerinde, hangi elemanların kilitlenmesi gerektiği sorulur. *Parola* (İsteğe Bağlı) kutusunu kullanarak isterseniz şifre ile de koruyabilirsiniz. Bu durumda sayfa korumasını kaldırmak için parola girilmesi gereklidir. Bu sayede tüm sayfayı değişikliklere karşı koruyabilirsiniz. Sayfa üzerinde değişiklik yapmak için de *Araçlar/Koruma/Sayfa Korumasını Kaldır* komutunu kullanarak sayfayı tekrar üzerinde çalışılabilir hale getirebilirsiniz.

Sayfa korumasına karşılık, belirli bir alanın veya hücrelerin korunması için küçük bir hileye başvurulması gerekir. Buradaki örnekte, formül ve parametrelerin bulunduğu, yani etkileşimli hücrelerin tümü, koruma alanı dışarısında kalacak. Buna karşılık yazdırılabilir alan dahilinde bulunan, tablonun üstündeki ve

altındaki hücreleri yanlışlıkla üzerlerine yazılmaması için koruyacağız.

Bunun için ilk olarak "serbest" bırakılacak hücreleri, örneğin tablo üzerinde yer alan üç toplam hücrelerini seçin ve *Biçim/Hücreler* komutunu çalıştırın. Koruma kartı üzerinde bulunan *Kilitli* seçeneğindeki işareti kaldırın ve daha sonra tüm sayfayı korumak için *Araçlar/Koruma/Sayfa Korumasını Kaldır* komutunu çalıştırın. Bir parola girerek sayfanın herkes tarafından değiştirilmesini engelleyebilirsiniz.

9

Araç çubuklarını özelleştirmek

Excel'in sahip olduğu geniş fonksiyon yelpazesi ve dolayısıyla araç çubuğundaki düğmesinin çokluğu, sadece yeni kullanıcılar için şaşırtıcı değildir. Uzmanların

açıklamalarına göre, Word, Excel ve benzeri programlardaki fonksiyonların yaklaşık olarak yüzde sekseni hiç kullanılmıyor. Bu nedenle Excel 2000 menülerinde, "seyrek" kullanılan komutlar, ilk etapta ekrana gelmezler. Menü içerisindeki tüm komutları görebilmek için ya menüyü kısa bir süre açık tutmalı ya da en altta bulunan ikili ok simgesine tıklamalısınız.

Ancak isterseniz menü çubuğunu kullanım amacınıza uygun olarak yeniden düzenleyebilirsiniz. Bu değişiklikler sadece hazırladığınız şablon dosyasında değil, açılan tüm belgelerde geçerli olacaktır. Değişikliklerden memnun kalmazsanız, sadece tek bir tıklama ile alıştığınız çalışma ortamına geri dönebilirsiniz. Yeni bir menü oluşturmak için *Görünüm/Araç Çubukları/Özelleştir* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen *Özelleştir* penceresindeki *Yeni* düğmesine tıklayın.

Hazırlayacağınız araç çubuğu için, anlamlı bir isim girmelisiniz. İsmi girdikten sonra *Tamam* düğmesine tıkladığınıza yeni araç çubuğu küçük gri bir kutucuk şeklinde ekrana gelecektir. Bu araç çubuğuna yeni düğmeler eklemek için *Özelleştir* penceresindeki *Komutlar* kartını aktif hale getirin. Daha sonra araç çubuğuna yerleştirmek istediğiniz fonksiyonların komutlarını farenin sol tuşuna basılı tutarak gri kutucuk üzerine taşıyın. Yeni araç çubuğunuzdaki fonksiyonları tamamladıktan sonra *Kapat* düğmesine tıklayın. Bundan böyle *Görünüm/Araç Çubukları* alt menüsünü kullanarak, hem kendi oluşturduğunuz araç çubuklarını hem de Excel'in sunduklarını istediğiniz gibi kapatıp, görüntüleyebilirsiniz.

10

Şablonların doğru saklanması

Tüm bu hazırlık çalışmaları sonrasında küçük bir hata yaparak belgeyi normal XLS dosyası olarak kaydedebilirsiniz. Bunun sonucunda vakit kaybedebilirsiniz. Şablonların mutlaka "XLT" uzantısı kullanılarak kaydedilmeleri gereklidir. Ve tabii ki hazırladığınız şablonun *Dosya/Yeni* komutu ile ekrana gelen pencere üzerinde görüntülenmesi için, doğru klasör içerisinde saklanması gereklidir. Bu, "C:\Windows\Profiles\Kullanıcı_İsmi\Application Data\Microsoft\Excel" konumundaki "XLStart" klasörüdür. ■

İL / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

Linux+Windows= Lindows

Herkes İçin Linux

Linux kullanmak isteyip de Windows'un kullanıcı dostu arabiriminden vazgeçemeyenler... size iyi bir haberimiz var! Lindows her ikisini de tek bir sistem altında sunmayı planlıyor.

İşletim sistemi platformunda Microsoft Windows'un en büyük rakibi olarak kabul edilebilecek bir sistem olan Linux, ilk başlarda özellikle internet üzerinden ya da yerel ağdan dosya paylaşımına ihtiyaç duyan kurumsal şirketlerin sunucu bilgisayarlarında yaygın bir şekilde kullanılarak belli bir popüleriteye kavuşmuştu. Bu türün en çok bilinen Linux dağıtımlarından olan Red Hat, SuSE ve Caldera, sunucular üzerinde kullanılmak için üretilmiş sistemlerdi ve masaüstü kullanımı için çok uygun değildiler. Daha sonraları Mandrake ve SuSE; mühendisler, geliştiriciler ve daha teknik kullanıcılar için biraz daha pratik masaüstü Linux'ları hazırladılar. Ama bunlar yine de Windows ile haşır neşir olmuş daha az teknik kullanıcılar için yeterince kullanıcı dostu olmaya yetmemişti.

Şu sıralar işletim sistemleri arasında adı sık sık telaffuz edilmeye başlayan Lindows ise bu sorunları ortadan kaldırmak için çalışıyor. İsminden de anlaşılacağı gibi bu Linux dağıtımı, Linux ile Windows işletim sistemlerini biraraya getirip, kullanıcıya alıştığı çalışma ortamına yakın bir Linux sistemi sunmayı hedefliyor. Alt yapısında Linux bulunan Lindows,

arabirim ve kullanım özelliği olarak Windows'u daha çok andırıyor. Üstelik diğer Linux dağıtımlarının aksine bir Windows emülatörü olan Wise'ı default olarak sunarak ek bir yazılım kurmaya gerek duymadan Windows uygulamalarını doğrudan çalıştırmayı mümkün kılıyor. Ancak bu özelliğin şimdilik çok da başarılı olduğunu söyleyemiyoruz.

Kolay kurulabilen Linux dağıtımı varolan sisteme zarar vermiyor

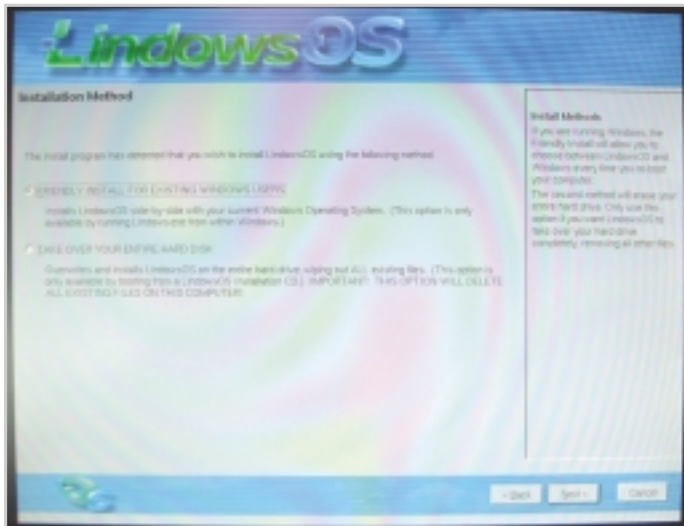
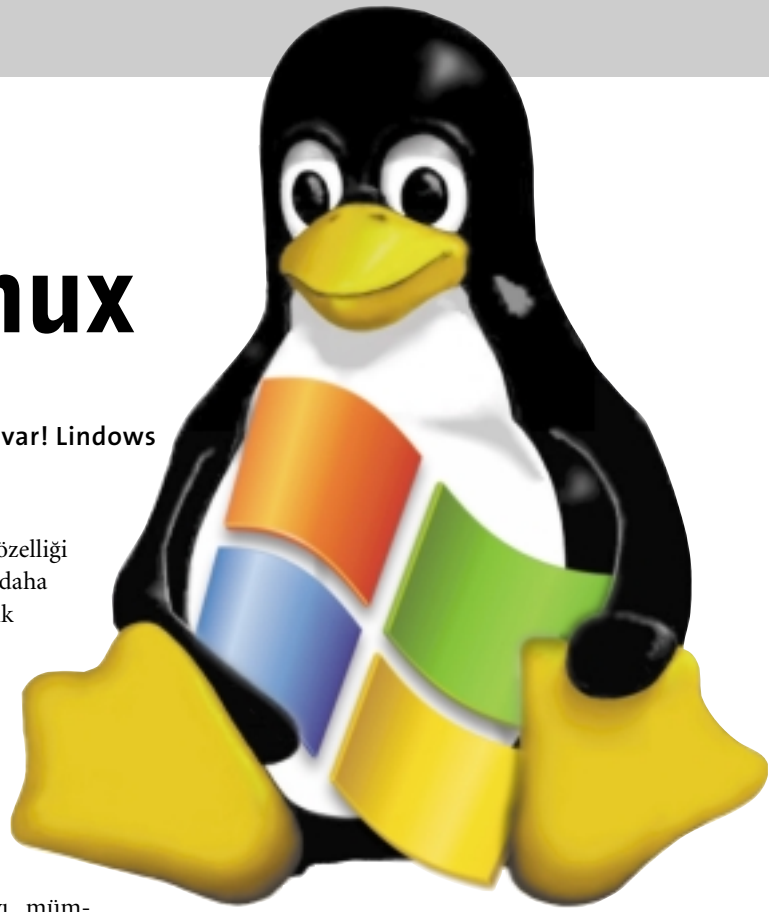
Lindows, kullanıcı dostu olması için tasarlanmış bir sistem olduğundan neredeyse 5 dakikanın daha da altında bir sürede kurulabiliyor ve kurulum aşamasında da neredeyse Next tuşuna tıklamaktan başka bir işlem yapmak gerekmiyor. Kurulumun ardından da sistem tüm donanımlarınızı tanımış ve varsa ağ ayarlarınızı yapmış bir şekilde kullanıma hazır halde karşınıza geliyor. Ayrıca Lindows, kurulum sırasında, duvar kağıdınız, sık kullanılanlarınız ve hatta e-mail'lerinizin de bir kopyasını kendi içine alıyor. Daha da

iyisi, eğer sabitdiskinizde dosya sistemi olarak FAT32 kullanıyorsanız, Windows'unuza en ufak bir zarar vermeden bu sistemi kurup, daha sonra da aynı şekilde hiçbir iz bırakmadan kaldırmanız da mümkün oluyor.

Ancak kurulum sırasında her şeyin çok hızlı bir şekilde tamamlanması pratikliğinin yanı sıra eksiklikleri de beraberinde getirebiliyor. Örneğin bu aşamada root dışında yeni bir kullanıcı tanımlanması mümkün olmuyor ve bu işlemin yapılması gerektiği konusunda bir bilgi de kullanıcıya ulaştırılmıyor. Linux kullanıcıları için daha önceden alıştıkları bu adımın olmaması bir eksiklik sayılabilir. Ama Lindows'un hedef kitlesinin Windows kullanıcıları olduğu göz önüne alınırsa sistemi root kullanıcı olarak kullanmak çok da sorun olmayacaktır. Zaten eğer Lindows altında Windows programlarını da sorunsuz bir şekilde kullanmak istiyorsanız, sisteme root kullanıcısı olarak bağlanmanız gerekiyor. Çünkü diğer kullanıcı hesaplarında emülatör yazılımı olan Wise doğru çalışmıyor.

Windows alternatifi ama o olmadan başarılı olamıyor

Lindows; kdm, konqueror ve kmail gibi KDE bileşenlerini kullanıyor ve alt yapısında da Debian temelli bir sistem olan Xandros bulunuyor. Dolayısıyla da Netscape ve Gimp gibi yararlı Linux yazılımlarının kurulum ve çalıştırılmasında bir so-

KULLANICI DOSTU:
Kurulum sırasında ilk seçeneği seçerek sistemdeki Windows'u kopyalayabiliyorsunuz.

Linux+Win=Lindows

run olmuyor. Lindows sistemini Windows'un üzerine kurduysanız, tüm Windows programlarının listesini kendi üzerine de alıyor. Ancak bunların hangisinin çalışıp çalışmadığını görmek için denemek gerekiyor. Çünkü hepsinin çalışacağına dair bir garanti bulunmuyor. Zaten firma yetkilileri de 1.0 sürümü çıkana kadar böyle bir söz vermekten kaçınıyorlar.

LindowsOS'un tek olarak kurulması durumunda, durum biraz daha kötüleşiyor. Çünkü bu durumda noatun, kmail, konqueror ve bir düzine kde ve gnome oyunu ve applet'in dışında elinizde çok fazla bir şey kalmıyor. Yani sistemi tek olarak kurmayı tercih edenler için deneyecek tek bir Windows uygulaması bile bulunmuyor.

Lindows, MS uygulama engelini aşabilmek için beklemek zorunda

Daha henüz beta sürümü olmasından dolayı Lindows, tanıtım dokümanlarının aksine çoğu Windows uygulamasını çalıştırma konusunda başarıya ulaşamıyor. Bunlar içinde Internet Explorer da bulunuyor. Yazılımı kurmayı denediğinizde karşınıza uygulamanın kurulması için Windows'a gerek duyulduğu şeklinde bir uyarı mesajı geliyor ve kurulum sonlanıyor. Diğer yazılımlar için de benzer bir sorun görülüyor ve BearShare for Windows gibi diğer uygulamalar da daha kurulumun ortasında sonlanıyor.

Internet Explorer da olduğu gibi bir başka Microsoft programı olan Media Player 7.1 de, uygun bir işletim sistemi bulunamadığı hatasıyla çalışmayı reddediyor. En popüler iletişim yazılımı olan ICQ da denemelerimiz sonunda bu kervana katılıyor. Tüm bu sorunlara yol açan ise, Windows uygulamalarını çalıştırmak için kullanılan Wise. Yazılım, diğer Linux dağıtımları altında olduğu gibi Lindows

altında da sorunlara yol açıyor. Eğer bir de daha önce belirttiğimiz gibi sisteme farklı bir kullanıcı olarak bağlanırsanız bu durumda Wine ile bir uygulamayı çalıştırmayı tamamen unutmanız gerekiyor. Çünkü bu yazılım sadece root kullanıcı ile

kanıtlıyor. Bir Microsoft yazılımı olmasına rağmen Windows Media 6.4 de sorunsuz bir şekilde kurulabiliyor. Ancak Lindows altında dahi yeni codec'leri kabul eden bu yazılım ağ üzerinden streaming görüntülemeyi başaramıyor.

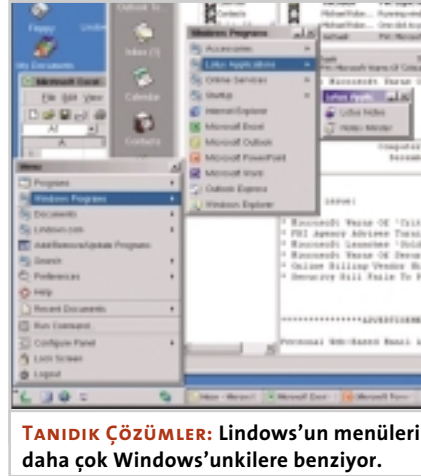
Benzer sorunlar büyük yazılım paketlerinde de ortaya çıkıyor ve bunları çalıştırabilmek için epey uğraşmak gerekiyor. Örneğin Lindows altında Office 2000'i kullanmak için sistemde Lindows'la birlikte üzerinde Internet Explorer 5 yüklü olan bir Windows 2000'in de kurulu olması gerekiyor. Bu durumda Internet Explorer 5.5 ve Office 2000 kullanmanız mümkün oluyor. Ancak yine de ufak tefek sorunlar çıkmıyor değil.

Herkesi memnun edebilecek bir sistem için henüz çok mu erken?

Yazılımı değerlendirirken Lindows'un daha henüz ilk beta sürümlerinde olduğunu da belirtmekte fayda var. Bu yüzden hedeflenenlerin bir çoğunun gerçekleştirilememiş olması şimdilik çok büyük bir sorun değil gibi duruyor. Ancak arabirimin hedeflenen kullanıcı kitlesine uygun olarak daha çok Windows benzeri bir şekilde düzenlenmesi ve bazı güvenlik sorunlarının çözülmesi sistemi daha başarılı bir hale getirebilir. Özellikle de e-mail'lerdeki virüslerle başa çıkamayan ve onları diğer Windows programlarından daha başarılı bir şekilde çalıştıran sistem için dahili bir anti-virüs yazılımının da sisteme dahil edilmesi mutlaka düşünülmesi gerekenler arasında yer alıyor.

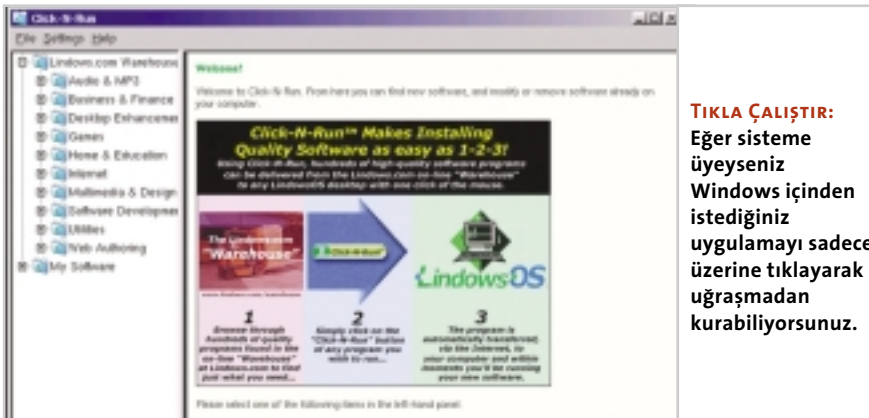
Gelecek yılın başlarında tamamlanması planlanan Lindows, 99 dolar civarında bir fiyatla piyasaya sürülecek. Belki şimdi değil, ama 1.0 sürümünde tam anlamıyla eksiksiz çalıştığı zaman ödenen paraya değecektir. En azından Linux fanatikleri için!..

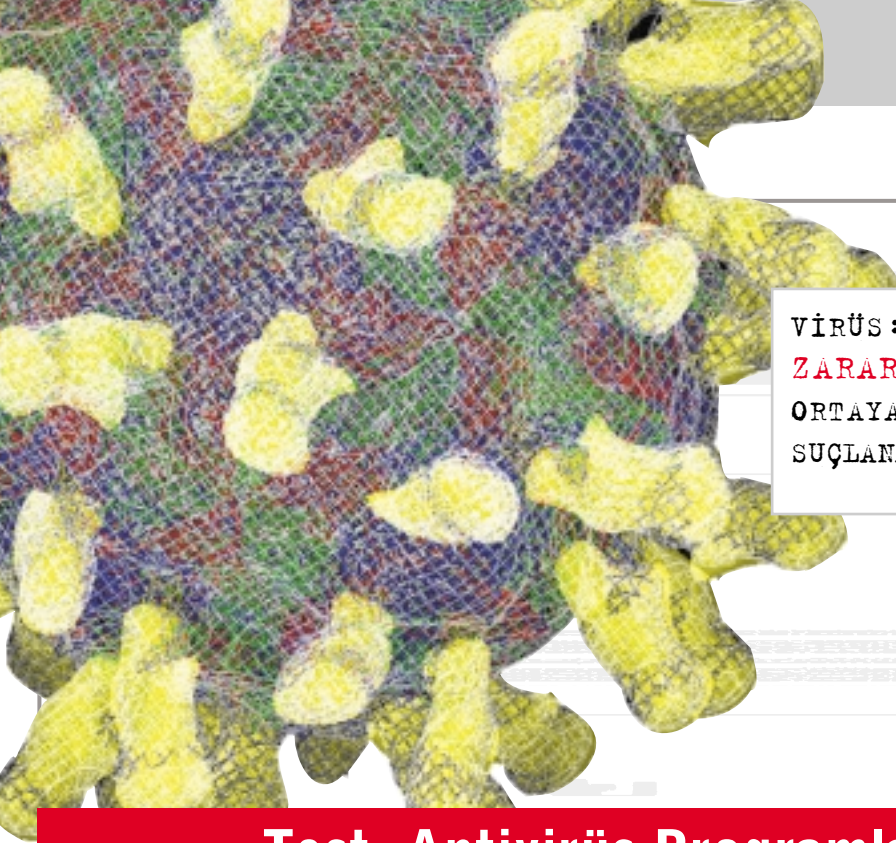
Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

düzgün çalışıyor.

Peki Lindows altında hiç sorunsuz çalışan bir Windows programı bulunmuyor mu? Denediğimiz yazılımlar arasında bu konuda sadece Real Player 8 for Windows başarıya ulaşabiliyor. Sorunsuz olarak kurulan yazılım, aynı başarıyı musik ve video dosyalarını oynatmakta da gösterip, en azından sistemin çalışıyor olduğunu

VİRÜS: I LOVE YOU

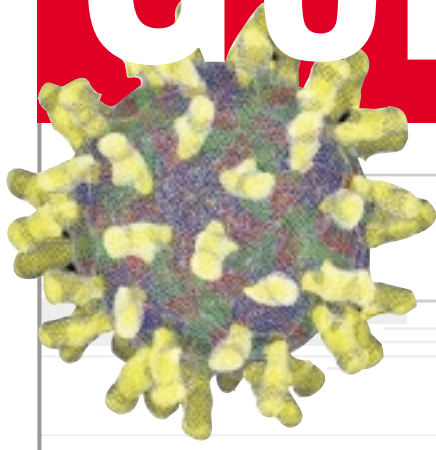
ZARAR: 9,89 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 2000

**SUÇLANAN: Onel de Guzman,
Reomel Ramones**

Test: Antivirüs Programları

Görünmeyen

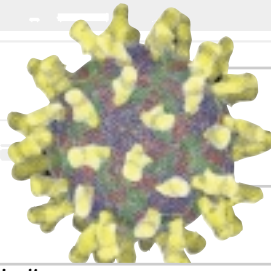

VİRÜS: CODE RED

ZARAR: 2,96 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 2001

SUÇLANAN: Cen Ing-Hau

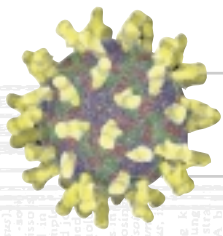
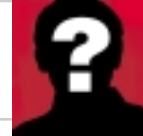

VİRÜS: SIRCAM

ZARAR: 1,89 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 2001

SUÇLU: Bilinmiyor

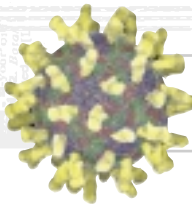
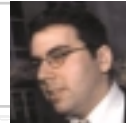

VİRÜS: MELISSA

ZARAR: 1,24 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 1999

SUÇLANAN: David Smith

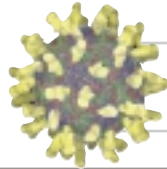
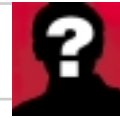

VİRÜS: EXPLORER

ZARAR: 1,15 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 1999

SUÇLU: Bilinmiyor

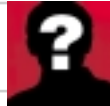

VİRÜS: NIMDA

ZARAR: 0,67 milyar Euro

ORTAYA ÇIKIŞ TARİHİ: 2001

SUÇLU: Bilinmiyor

İÇİNDEKİLER

Test Birincisi: Norton AntiVirus 2002	140
Fiyat/Performans Birincisi: AntiVir Personal Edition 6.1	142
Eric Chien'le Röportaj: Symantec virüs avcıları	144
Tehlike Durumunda İlk Yardım: Verileri kurtarmak	144
En Önemli Kurallar: PC'nizi korumanın yolları	145
Sonuç ve Teknik Veriler: Başarılı ve ekonomik	146

Düşman!

Tehlike, internette her zaman ve her yerde pusuda bekliyor! Bu nedenle her download veya her e-posta, kullanıcısı tarafından potansiyel bir virüs tehdidi olarak görülmeli. CHIP, endişelenmeden sörf yapabilmeniz için en yeni virüs tarayıcılarını test etti.

Gece yarısı saat iki... Dünya üzerinde herhangi bir yer. Karanlık bir öğrenci odası. Yegane ışık kaynağı bilgisayar ekranı... Sabitdiskin gürültü sayılamayacak vizitisi, telaşlı klavye tıklamalarıyla bölünüyor. Ekranın önündeki genç, hiç ara vermeden şu komut satırlarını giriyor: "I love you" "save vbs" "upload"

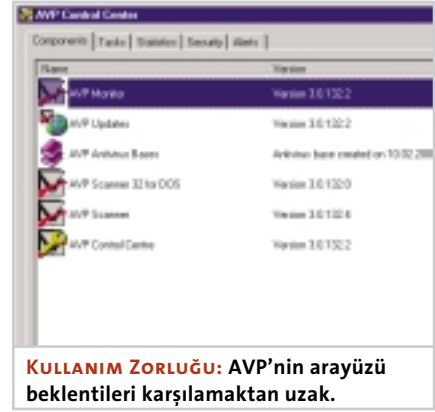
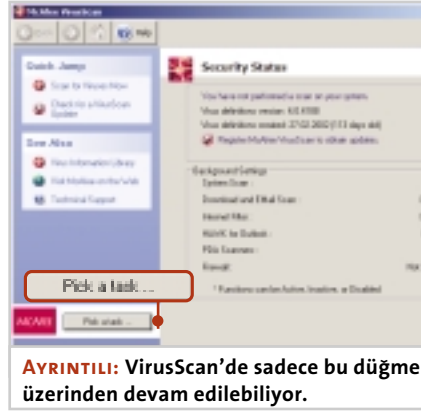
Olanları anlamak için bir sonraki günün gazete başlıklarına göz atmak yeterli. "I love you virüsü saldırdı. Zarar yaklaşık 10 milyar euro." Bir bilgisayar virüsünün programlanmasını ve yayılma şeklini insanlar aşağı yukarı bu şekilde hayal ediyorlar. Bu tahminlerin yerinde olduğu söylenebilir. En fazla ses getiren örneklerden biri "I love you" virüsü. Çeşitli sonuçları olan bu aşk mektubu, tüm zamanların en büyük maddi kayıplarına yol açmakla kalmadı, istisnai

olarak suçlusunun izinin bulunabildiği bir virüs saldırısı olmayı başardı. Amerikan federal polisi FBI, Filipinli bir öğrenci olan Onel de Guzman'ı söz konusu virüsten sorumlu tuttu. Saldırıların ardındaki sebepler neler olabilir sorusuna gelince... Genellikle olayların ardında salt kötü niyet yok. Sıkıntı veya megalomani hesaba katılması gereken diğer hareket noktaları. Suçlular, yarattıkları silahın geri tepişini ancak kelepçelerin kilitlenme sesleriyle birlikte fark edebiliyor. Maalesef virüs programcılarının izinin bulunması sıklıkla karşılaşılan bir durum değil. Tutuklamalar ise istisna! Sadece 2001 yılında 10 bin yeni virüs keşfedildi ve bu virüslerin failleri neredeyse her vakada meçhul kalmayı başardı. Aslında endişeye kapılmaya gerek yok! Çünkü giderek daha yüksek performans göstermeye başlayan yeni nesil anti-virüs yazılımları sayesinde, sisteminizi korumak mümkün. CHIP testinde programların tamamı, ortalamada mevcut virüslerin yüzde 98'ini tanımayı başardı. Ancak yine de bu değer, başlı başına, yazılımlar için genel başarı anlamına gelmiyor. Kaliteli virüs tarayıcılar kullanıcı dostu olmalı, az işlem gücüne ihtiyaç duymalı ve hepsinden önce güncelleme servisi sağlayarak kullanıcıların her zaman için en yeni virüslere karşı korunmasını sağlamalı. Hangi yazılımın en geniş kapsamlı korumayı sağladığının yanıtını testimizde bulacaksınız.

Test: Antivirüs Yazılımları

Norton AntiVirus 2002: Symantec, testler sırasında hemen her yönüyle tatmin edici performans göstermeyi başardı. Mükemmel virüs tanıma oranı ve kullanım kolaylığı sağlayan arayüz ile paketin eksiklikleri giderilmiş. Test birincisiyle ilgili daha fazla bilgiyi, aşağıdaki kutuda bulabilirsiniz.

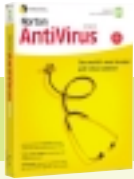
McAfee VirusScan 6: McAfee'nin dahil olduğu Network Associates firması, bu yazılımla elde ettiği ikinciliği kendisi için başarı addedebilir. Testin galibi olma yarışında genellikle detaylar belirleyici oldu. VirusScan'ın arayüzü pek kullanıcı dostu sayılabilecek biçimde değil. Bu nedenle kullanıcı önemli fonksiyonlar için karmaşık alt menülere başvurmak durumunda. Yine de birkaç dakikalık alışma devresinin ardından "Tamam, demek böyleymiş" demek olası. McAfee tarama motoru kesinlikle başarılı ve testte görece olarak yüksek bir virüs tespit oranına ulaştı. Eksi puanlar arşivleme formatlarının desteklenmemesinden kaynaklandı. Dahili güncel-

leme özelliği, programı virüs koruma konusunda en iyi noktada tutmayı başarıyor ve bu destek testin galibinden farklı olarak ücretsiz. Güncelleme sayesinde VirusScan 6, bazen programın genelinin daha hızlı çalışmasını sağlayacak şekilde tarama motorunu otomatik olarak yeniliyor.

Kaspersky Anti-Virus Pers. Pro: Bir Rus firması olan Kaspersky, Anti-Virus Pers.

Pro'yu batılı rakipleri karşısındaki yarışa dahil etmiş. Yazılımın yetenekleri, testte ancak üçüncü sırayı almasına yetti. Anti-Virus Pers. Pro, eksi puanları, her şeyden önce kullanım zorluğu, Windows XP desteğinin olmayışı ve yüksek fiyatı nedeniyle hak etti. Ürün Symantec'in testin birincisi olan yazılımının iki katı bir fiyatla satılıyor. Buna rağmen arayüz modern beklentilere cevap vermekten uzak. Kolay ve hızlı erişim sağlayacak kısayollar eksik. →

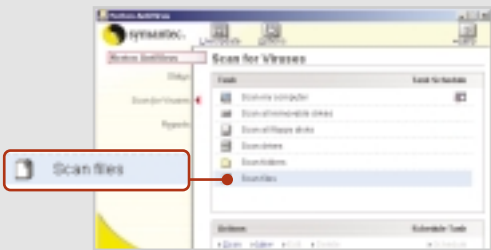
» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

iyi

FİYAT
BİLGİyaklaşık 50 dolar
www.symantec.com

KONFIGÜRE EDİLEBİLİRLİK: Program dosyaları ayrı ayrı virüs taramasından geçirebiliyor.

- + Çok iyi virüs tanıma oranı
- + Kolay kullanım
- + Windows'la iyi entegrasyon
- + Otomatik güncellemeler

Norton AntiVirus 2002

Konfor ve güvenlik

Fazla ayarlama yapmak istemeyen ancak buna rağmen bilgisayarını güvenilir yollarla korumak isteyen kullanıcılar için ideal bir antivirüs.

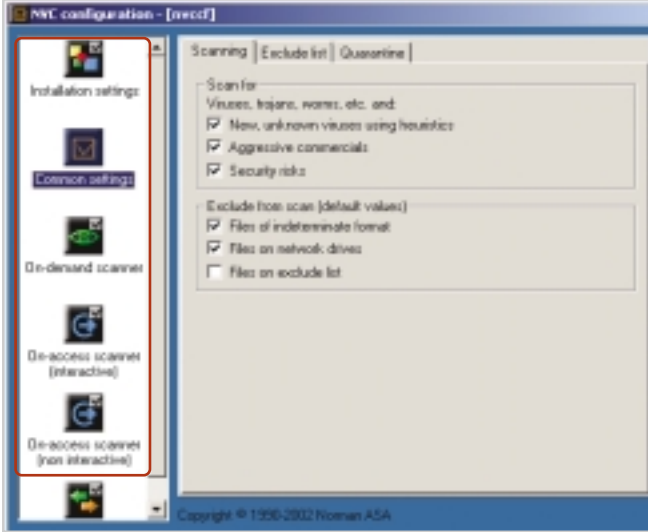
■ Symantec'in ürünü kesin bir zafer kazandı. Giriş düzeyindeki kullanıcıların bile, asla problemle karşılaşmamasını sağlayacak düzeyde sezgisel olarak kullanılabilirlik sunan arayüz etkileyici. Az sayıda fare tıklamasının ardından tam bir virüs taraması başlıyor. En önemli ayarlamalar ve seçenekler, anlaşılır bir listede sıralanmış ve programın başlatılmasının ardından hazırda bekliyorlar. Dosya ve klasörleri, Windows Gezgin'i'nden tek fare tıklamasıyla kolayca taratarak antivirüs programını başlatmaya ihtiyaç duymadan, virüs kontrolünü gerçekleştirebilirsiniz. Virüs Bekçisinin kaynak kullanımı katlanılabilir boyutlarla sınırlı kalıyor ve sistem performansı üzerinde olumsuz bir etki oluşmuyor. Tarama motoru da aynı şekilde virüs bekçisi ve diğer bileşenler gibi sorunsuz çalışıyor. Symantec, virüs sözlüğü de da-

hil olmak üzere, oldukça kapsamlı bir program oluşturup tüm önemli bileşenleri pakete dahil etmeyi başarmış. Virüs koruma mekanizması uyarlanabilir şekilde sisteme bağlanabiliyor ve bu sayede gelen e-postalar ve dosyalar, içlerindeki zarar verebilecek olası virüslere karşı gözden geçiriliyor. Norton POP3 standardını temel alan tüm e-posta yazılımlarıyla uyumlu. Ancak aynı destek, firmaların pek çoğundaki exchange server çözümleri için geçerli değil.

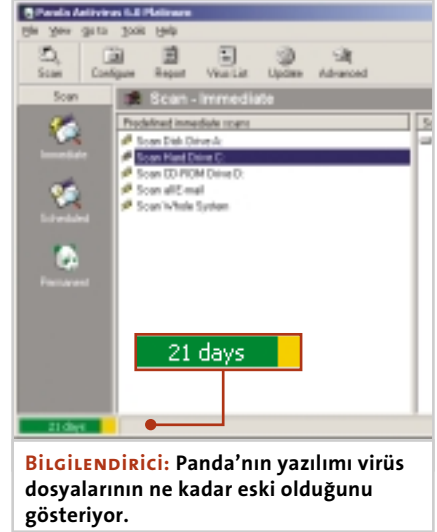
Herhangi bir virüsün varlığının farkına varılması halinde, dosya karantinaya yollanıyor. Zarar verebilecek verinin tanınmaması halindeyse bu virüs, istek durumunda Symantec acil durum ekibine gönderiliyor. Uzmanlar bu yeni zararlı kod karşısında bir çözüm arıyor ve bir sonraki virüs güncellemesinde yeni çözüm genel kullanıma açılıyor.

Test: Antivirüs Yazılımları

MODÜL KARMAŞASI: Norman Virus Control, çok sayıda modülden oluşuyor ve bu nedenle de kullanım konforu azalıyor.

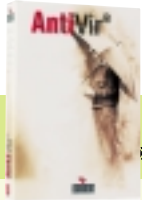

Giriş düzeyindeki kullanıcılar, özellikleri tamamen kullanabilme öncesinde, bir alışma süresine ihtiyaç duyacaklar. Buna karşın programın tarama motoru ve virüs tanıma performansı testteki en iyi sonuçları vermeyi başardı. Araç, en önemli kozlarını virüslü arşiv dosyalarının izinin sürülmesinde kullanıyor. Test edilen tüm zararlı türler tanınıp, bertaraf edilebiliyor. Güncelleme desteği, yazılıma başarıyla entegre edilmiş ve onun gelişmelere ayak

uydurabilmesini sağlıyor.

Panda Antivirus Platinum 6: Panda Software isimli İspanyol firması, epey yol kat etmiş. Paketin üzerinde “Dünyayı virüslerden arındırıyoruz” ibaresi yer alıyor ve Panda Software’in söylediği, kastettiği ile kelimesi kelimesine örtüşüyor. OS/2 kullanıcıları dahi unutulmamış. Yazılımın bu önemli hedefini virüs tanıma oranı kriterindeki genellikle mükemmel

test sonuçları dahi yalanlayamıyor. Aylar sonra bile aynı yüksek oranlara erişebilmek için güncelleme fonksiyonu mevcut. Yenileme için kullanıcı adı ve parolaya ihtiyaç duyuluyor. Kullanıcı bu verileri yalnızca kayıt olduğunda edinebiliyor. Sorun, Panda’nın isim ve e-mail adresinizi talep etmesi. Sunucu, ancak bu koşul sağlandığında elektronik posta yoluyla güncelleme sunucusuna erişime müsaade edecek kodu gönderiyor ve bu sayede en →

UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

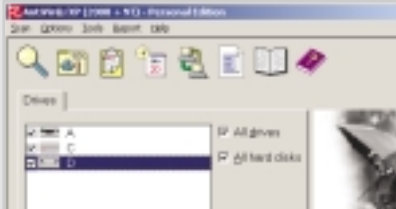

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYAT
BİLGİ

Freeware
www.free-av.com

SEZGİSEL: Basit arayüz daha kolay çalışma imkanı tanıyor. Özellikle amatör kullanıcılar için kullanışlı bir özellik.

- + Yüksek tarama performansı
- + Kolay kullanım
- Ekstra araçlar yok
- Ağ sürücülerini desteği yok

AntiVir Personal Edition 6.1

Süsleri olmayan ücretsiz araç

Ücretsiz olan her şey aynı zamanda kötü olmak zorunda değil. En iyi örnek, AntiVir’in virüs koruma yazılımı.

■ Yazılıma duyulan sempati daha satın alma sırasında başlıyor. AntiVir Personal özel ve ticari olmayan kullanım için ücretsiz. Kalitenin bu özellikten olumsuz olarak etkilenmediğini düşünenler, bu kez haksızlar. Kuru- lum, denen tüm işletim sistemlerinde, engellerle karşılaşmaksızın gerçekleşiyor. Windows XP’de bile herhangi bir sorunla karşılaşılıyor. Virüs koruma kriterinde tanıma oranı tek başına alanının en önde gelen isimleriyle rekabet edebilecek düzeyde. Ancak işlevsellik konusunda bazı zayıflıklar dikkat çekiyor. Acil durum için bir açılış disketi oluşturma ya da virüsü karantinaya yol- lama şansı yok. Kaynakların yüklenmesi konusunda yazılım maalesef olumlu sonuçlar üretmiyor. Arayüz hayli basit tutulmuş ve

şimdiye dek hiçbir antivirüs programına başvurmamış bir kullanıcının da hızla yolu- nu bulmasını sağlayacak nitelikte. Sürücüyü taramak için, bir çift tıklama yeterli. Tıkla- manın ardından program zararlı verilerin yakasına yapışıyor.

Tek eksik, bu ücretsiz yazılımın ağ sürü- cüleri için destek sunmaması. Güncelleme sırasında da bu ekonomik çözüm önerisi gö- rülmeye değer. En son virüs tanımları, gün- celleme fonksiyonu üzerinden çağrılabil- yor. Program internete bağlanıyor ve yeni bir sürümün varlığını sorguluyor. Kullanıcı, teknik yardımı ancak web sayfası üzerinde- ki destek formunda bulabiliyor. Programı denemek istiyorsanız, ücretsiz tam sürümü eCHIP’te bulabilirsiniz.

UYGUN FİYAT
CHIP
07/2002

RÖPORTAJ: ERİC CHİEN, VİRÜS AVCISI

Eric Chien,
Symantec Security Response
Center Şefi

» Teorik olarak, her 20 dakikada bir, internetteki bütün bilgisayarlara virüs bulaşabilir. «

CHIP, Symantec Avrupa Virüs Araştırma laboratuvarı şefiyle günümüzün ve geleceğin virüs tehditleri hakkında konuştu.

CHIP: Loveletter gibi tehlikeli virüslerin artık geçmişte kaldığı söylenebilir mi?

Eric Chien: Hayır, bu yorumun doğru olduğunu hala söyleyemiyoruz. Pek çok kullanıcı Safe Computing prensiplerine özen göstererek çalışmıyor.

Kullanıcıların merakla klasörlerindeki şüpheli ekran koruyucu dosyalarına tıklamaları nedeniyle Goner gibi virüsler çok

hızlı yayılabilir.

CHIP: Symantec Security Response kaç bilgisayar virüsü ve diğer zararlı kodu tespit edebiliyor?

Eric Chien: Şu anda 58.339 virüs, solucan ve zararlı kod tanınıyor.

CHIP: İçinde bulunduğumuz yılda da yeni bilgisayar virüsleri bilgisayar dünyasında yerini aldı mı?

Eric Chien: Günümüz virüsleri, hacker'ların ve geçmişin virüs saldırılarının bir ara-

ya geldiği formlarda. Önceleri hacker'lar ve virüs geliştiricileri ayrı ayrı çalışıyordu. Virüs programcıları kendilerini çoğaltabilen malware adlı yazılımları yaratırlarken, hacker'lar yabancı sistemlere saldırıları mümkün kılan kodları oluşturdular.

CHIP: Geleceğin büyük virüs tehditleri nasıl olacak?

Eric Chien: 2002 yılında hibrit'ler asıl tehlikeyi oluşturacak. Bunlar, solucanlar gibi çok sayıda yayılma yolunu ve saldırı hedefini birleştiren virüs türleri. Her geçen gün daha fazla insan e-postaları ticari ve özel yazışmalarında kullandığından, solucanlar şu an için en büyük tehdit. Hesaplarımızın açığa çıkardığı şey, yirmi dakika içerisinde internetteki her bilgisayara virüs bulaştırmanın mümkün olduğu... E-posta dışında, instant messaging, peer-to-peer uygulamaları, dijital cihazlar ve Windows XP veya .NET gibi modern işletim sistemlerini hedef alan virüs tehditleri bekleniyor.

son virüs listelerine ulaşabiliyorsunuz. Uygulanan yöntem uğraştırıcı olduğundan, kullanıcıların keyfini kaçıracaktır. G Data'nın AntiVirus'u dışındaki tüm diğer yazılımlar, kullanıcının hiçbir kişisel bilgisine ulaşma girişiminde bulunmuyor. Buna karşın program, arayüz konusunda başarılı çözümler üretilebilmiş. Uygun düğmeler sayesinde, bir tuş tıklamasıyla, sistemdeki virüslü dosyaları tespit edebilirsiniz.

AVG Anti-Virus 6.0: Çek firması Grisoft, çift yönlü çalışmış. Profesyonel ve amatör

kullanıcılar için program farklı arayüzleri (Basic ve Advanced) kullanıma sunuyor. Fikir, kötü olmasa da henüz olgunlaştırmamış. Programı kurarken bilgi düzeyiniz amatör düzeyin üzerinde olsa bile basic arayüzü seçmelisiniz. Çünkü profesyonel modda, gerçek bir arayüzden bahsetmek mümkün değil. Kullanıcı, çapraşık alt menülerin içinde kapsamlı bir arayayla, aradığı özellikleri bulmak için epey zorlanıyor. Maalesef basic modundaki renkli düğmeler pek yardımcı olamıyor. Virüs tanıma sistemi bazı hatalara yol açtı ve tanıma konusunda testin son sıra-

larındaydı. Ufak bir artı puan, oluşturulabilen acil durum disketi için... En son sıradaki iki yazılımda bu destek de yok.

AntiVir Personal Edition 6.1: Ücretsiz yazılım, iyi bir tarama performansına sahip. Test kapsamındaki isimler içinde benzersiz bir karışım. Rakiplerinin AntiVir'den alabileceği pek çok özellik var. Uygun fiyatlı çözüm hakkında daha fazlasını 142'de bulabilirsiniz.

Norman Virus Control 5.2: Yazılım, etkili bir tarama motoru ve dikkate değer

İHTİYAÇ HALİNDE İLK YARDIM

» Virüs alarmı: Verileri kurtarmak

Tüm açık belgeleri ve uygulamaları kaydedin ve kapatın. Antivirüs yazılımını başlatın. Virüsün tespit edilmesi halinde genellikle onu silme şansına sahipsiniz. Temizlemenin mümkün olması durumundaysa aşağıdaki satırları okumaya devam edin.

Virüs tarayıcınızın, acil durum disketine veya CD'sine sahipseniz, bunlarla bilgisayarınızı yeniden başlatın. Antivirüs yazılımı artık direnen virüsü komplikasyonlarıyla karşılaşılmaksızın

bertaraf edebilir. Sistemde herhangi bir antivirüs yazılımının kurulmamış olması halinde, boot edebilir bir disketten veya CD'den sisteminizi açmanız ve daha sonra virüsleri uygun bir antivirüs yazılımıyla temizlemeniz gerekiyor.

Bu yöntemle de çözüme ulaşamıyorsanız, geriye sadece dosyayı silmek kalıyor. Virüssüz bir açılış disketinden sistemi başlatın ve dosyayı silmek için "del [dosya ismi]" komutunu kullanın.

ÇOK RENKLİ: Gereksiz grafik kullanımı, AVG'nin kullanım kolaylığını azaltıyor.

EN ÖNEMLİ KURALLAR

» Önlem almak: PC'nizi korumanın yolları

Antivirüs yazılımınızı düzenli olarak (her iki haftada bir) en güncel konuma getirmeye çalışın ve virüs bekçisi fonksiyonunu asla kapatmayın.

Disketten boot etme seçeneğini deaktive edin. BIOS'tan boot sıralamasını "C:, A:"ya ayarlayın. Bu sayede sürücüde unutulmuş bir disketin bilgisayarınızı enfekte edebilmesinin önüne geçebilirsiniz.

Word'ün makro virüslerine karşı korumasını etkinleştirin. Bu amaçla *Araçlar/Makro/Güvenlik*'ten güvenlik düzeyini, *Yüksek*'e getirin.

Internet browser'inizi en son update'lerle güncel tutarak mevcut güvenlik açıklarını kapatın ve hacker'ların sisteminize girmesini ve zararlı virüs kodlarıyla bilgisayarınızdan faydalanmalarını ve zarar vermelerini zorlaştırın.

Asla bilinmedik kaynaklardan gelen e-postaları açmayın ve tanıdık göndericiler söz konusuysa dahi, konu satırındaki ifadenin anlamlı olduğundan emin olun. Şüpheli durumlarda e-postayı silin veya gönderene tekrar sorun. Solucanlar, Outlook gibi e-posta yazılımlarının adres defterini kullanarak virüs içeren e-postaları gelişigüzel gönderiyor.

virüs tanıma oranı sergiliyor. Norveçli firma Defense System, virüs bekçisinin çok fazla işlem gücüne ihtiyaç duyması ve PC'deki diğer çalışmaları frenlemesi nedeniyle, son sırayla yetinmek zorunda kalıyor. Araç sadece iki arşiv formatını destekliyor. Bu nedenle örneğin RAR uzantılı dosyalar antivirüs yazılımının gözü

önünde taranmadan geçebiliyor.

Arayüz tatmin edici yeterlilikte değil. Farklı modüllerden oluşuyor ve her ayrı fonksiyon için bir diğer modülün çalıştırılması gerekiyor. Bu durum kullanım zorluğunun oldukça rahatsız edici boyutlara varmasına neden oluyor. ■

FK / Ozan Ali Dönmez, ozand@yahoo.com

ANTİVİRÜS YAZILIMLARINI NASIL TEST ETTİK?

Koruma ve konfor bir arada

Tarama motorunun tanıma kriteriyle ilgili test sonuçları Magdeburg Üniversitesi kaynaklı. (www.av-test.org) İşlevsellik ve Ergonomi testleri için Pentium III-933 işlemcili ve 512 MBayt bellekli bir sistem kullanıldı.

► TESPİT ETME

Virüs bekçileri 434 In the Wild virüsünü (gerçekten yayılmış virüsler) altı farklı işletim sisteminde tespit etmek zorunda. Platform; Windows 98 SE'den Windows XP Pro'ya dek uzanıyor. Programların arşiv dosyalarını ve OLE nesnelerini tarayabilmeleri önemli. Hatalı alarmlar, kullanıcıların çoğu kez gereksiz yere kuşulanmalarına neden olduğundan, değerlendirmeye eksi puan olarak dahil ediliyor.

► İŞLEVSELLİK

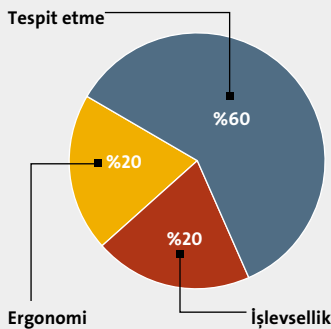
Bu noktada açılış disketinin veya CD'sinin programın beraberinde olup olmadığı veya oluşturulup oluşturulmadığı sınıyor. Diğer test puanları karantina

fonksiyonu ve kaynakların yüklenmesi ile ilgili.

► ERGONOMİ

Ergonomi kategorisindeki en belirleyici nokta, arayüzün kullanıcı dostu olup olmadığı. Bunun ötesinde uyarlanabilirlik, Windows entegrasyonu ve listeleme özellikleri sınıyor. Bir virüs sözlüğünün de varlığı önemli bir kriter.

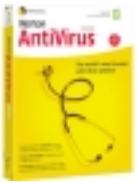
TEST KRİTERLERİ

Sonuç

Başarılı ve ekonomik

■ Virüs tarayıcılar olmaksızın kaygısız sörf yapma şansına artık hiç-birimiz sahip değiliz. Her türlü önlemleri almış olsanız dahi, zararlı kodları savma girişimleri her zaman yüzde 100 başarıyla gerçekleşemiyor. Virüs programcıları sürekli olarak PC'nize zarar verecek yeni hileler buluyor ve bazen dikkatsizce yapılan bir tıklama, onlar için yeterli fırsatı yaratabiliyor. Test edilen ürünlerin tümü, başarılı

virüs tespit oranları sergiledi. Farklılıklar, ek araçlarda ve kullanıcı dostu olabilme düzeyinde. Testin galibi daha fazla alanda yüksek performansını koruyabilen isim, yani Norton AntiVirus 2002. Ancak McAfee ve Kaspersky'nin virüs koruma yazılımlarından da yardım almak mümkün.

En ekonomik çözüm, ekstra araçlardan vazgeçebilecek kullanıcılar için.

AntiVir ücretsiz yazılımı eCHIP'te yer alıyor. Üreticinin güncelleme sunucusuna göz atmak bile değerlendirme yapmak için yeterli. İlk yıl için güncel virüs listesi ve tarama motoru güncellemeleri ücretsiz. Daha sonra farklı miktarlardaki ek masraflar gündeme geliyor. O zamana dek üreticiler muhtemelen yeni bir program sürümünü piyasaya çıkaracağından, en iyi çözüm, zamanı geldiğinde programın güncel sürümüne geçiş yapmak.

Hangi antivirüs programını kullanırsanız kullanın, virüs tanıma dosyalarını mutlaka düzenli aralıklarla internetten güncelleniz gerektiğini unutmayın. Ayrıca tanımadığınız kişilerden gelen dosyalara da şüpheyle yaklaşın.

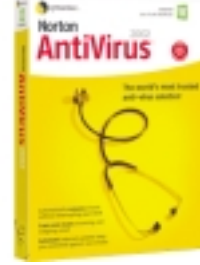
eCHIP'te

Teste katılan bazı antivirüs yazılımlarını, eCHIP'te yer alan antivirüs programları bölümünde bulabilir ve bunları sisteminize yükleyerek deneyebilirsiniz.

1

2

Ürün	Norton AntiVirus 2002	McAfee VirusScan 6	
Üretici	Symantec	NAI	
İnternet (www.)	symantec.com	mcafee.com	
Fiyat (yaklaşık)	50 dolar	50 dolar	
Genel Değerlendirme	94	87	
Virüs tanıma (60%)	88	82	
İşlevsellik (20%)	97	97	
Ergonomi (20%)	95	89	
Fiyat/Performans	iyi	iyi	
Sonuç	Test kapsamındaki en iyi program. Konfor, güvenlik ve iyi bir tarama motoru sayesinde ikna edici özelliklere sahip	Güvenilir virüs koruma ve iyi tarama motoru. Tek eksik iyi düşünülmemiş arayüz	
Tanıtma			
Win 98 SE / Me / XP Home	%100 / %100 / %100	%99,6 / %99,6 / %99,6	
Win NT 4 / 2000 / XP Pro	%100 / %100 / %100	%99,6 / %99,6 / %99,6	
Desteklenen arşiv formatları	arj/cab/lha/zip/gz/tar/tgz	cab/lha/zip	
Hatalı alarmlar (6.230 durumda)	7	0	
İşlevsellik			
Acil durum disketi ve CD'si	Boot edilebilir CD	Boot edilebilir CD	
Karantina fonksiyonu	• Üreticiye gönderme ile	• Üreticiye gönderme ile	
Kaynak kullanımı	iyi	iyi	
Ergonomi			
Arayüz	İyi düşünülmüş arayüz virüs taramasının hızlı ve konforlu yapılabilmesini sağlıyor	Arayüze alışmak için bir alışma süresi gerekli. Bundan sonra herşey en iyi şekilde gerçekleşecektir	
Tarama özellikleri	Dosya ve klasörler ayrı ayrı da taranabiliyor	Klasörler ayrı ayrı taranabiliyor	
Entegrasyon	Explorer ve Office	Explorer ve Office	
Scheduling	•	•	
Virüs sözlüğü	Virüs türüyle ilgili yetersiz bilgi, online son derece detaylı	Sadece online kullanılabilir, çok detaylı	
Güncelleme			
Fiyata dahil olan güncelleme süresi	1 yıl	sınırsız	
Güncellemeler için yıllık ek masraflar	10 dolar	ücretsiz	

• = evet - = hayır

Test: Antivirüs Yazılımları

3

4

5

6

7

Kaspersky
Anti-Virus Pers. ProPanda Antivirus
Platinum 6

AVG 6

AntiVir Personal
Edition 6.1Norman Virus
Control 5.2

Kaspersky

Panda Software

Grisoft

H+BEDV

Norman

kaspersky.com

pandasoftware.com

grisoft.com

free-av.com

norman.com

100 dolar

60 dolar

40 dolar

Freeware

60 dolar

85

81

75

72

66

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

96

93

83

89

77

69

43

69

37

43

69

86

56

58

56

kötü

iyi

iyi

çok iyi

orta

Programda yalnızca arayüz rahatsız edici. Güncelleme fonksiyonunun kullanımı zor

İyi düşünülmüş arayüze sahip başarılı bir tarama motoru. Kaydolma zorunluluğu sıkıcı

Yazılım amatör kullanıcılara önerilmiyor. Profesyonel kullanıcılar için de kullanım zor

Ücretsiz antivirüs yazılımı. Çok fazla hatalı uyarı veriyor

Kullanım kolaylığı sunmuyor. Tarama motoru da tatmin edici değil

%100 / %100 / %99,6

%100 / %100 / %100

%99,8 / %98,3 / %99,4

%99,5 / %99,5 / %99,5

%100 / %100 / %100

%99,6 / %99,6 / %99,6

%100 / %100 / %100

%99,4 / %99,4 / %99,4

%99,5 / %99,5 / %99,5

%100 / %100 / %100

ace/arj/cab/lha/rar/zip
/b2/gz/tar/tbz/tgzace/arj/cab/lha/rar/zip
/gz/tar/tgz

arj/rar/zip

arj/cab/lha/rar/zip/
gz/tar/tgz

arj/zip

8

4

12

34

13

Disket oluşturulabilir

Disket geliyor

Disket oluşturulabilir

Acil durum disketi yok

Acil durum disketi yok

—

•

•

—

•

yeterli

iyi

orta

orta

yeterli

Bu noktada tek tıklama çözüm amatör kullanıcılar için yeterli

Tek tıklama işlevselliğine sahip renkli arayüz

Amatör ve uzman kullanıcılar için ayrı arayüzler, ancak tam değil

Aranan özelliklere kolayca ulaşılabilecek arayüz

Ayrı modüllerden oluşması kullanıcı dostu olmasını engelliyor

Dosya ve klasörler ayrı ayrı taranabiliyor

Klasörler ayrı ayrı taranabiliyor

Dosya ve klasörler ayrı ayrı taranabiliyor

Klasörler ayrı ayrı taranabiliyor

Dosya ve klasörler ayrı ayrı taranabiliyor

Explorer ve Office

Explorer

Explorer

Explorer

Explorer

•

•

•

•

•

Sadece online kullanım, çok detaylı

Virüs türüyle ilgili yetersiz bilgi, online çok detaylı

Sadece isimler, bilgi yok

Virüs türüyle ilgili yetersiz bilgi, online çok detaylı

Sadece online erişilebilir, çok detaylı

sınırsız

sınırsız

sınırsız

sınırsız

1 yıl

ücretsiz

ücretsiz

ücretsiz

ücretsiz

30 dolar

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Güncel Rapor

Microsoft Her Yerde

Günümüzde sadece çok az firma, birçok IT alanına liderlik eden yazılım devi Microsoft ile iktidar mücadelesine girebiliyor. Ancak Microsoft'un gücü nereden geliyor? Daha da önemlisi Microsoft gelecek için neler planlıyor?

Yardıma ihtiyacım var. İnsanlığın yardıma ihtiyacı var!" şeklindeki heyecan verici yardım çağrılarıyla çok sık karşılaşmaz. Microsoft'un en önemli rakiplerinden Sun'ın şefi Scott McNealy bir geliştiriciler konferansında dile getirdiği bu sözlerle, internetin hangi yönde gelişebileceğine dikkat çekmeye çalıştı. Programcılar özgür internet standartları ve dolayısıyla Microsoft'a karşı savaşa hazırlanıyorlar.

İnsanlığın kurtuluşu için Sun veya Microsoft'a ihtiyaç duyup duymayacağı sorusunun cevabı şu an belli değil. Belli olan bir şey ise, Scott McNealy'nin kendisiyle ittifak edebileceklere duyduğu ihtiyaç. Çünkü Sun'ın şefi, Microsoft .NET standardı ile beraber Sun'ın internet dili Java'ya karşı cephe taarruzu başlattığından beri, durumun ciddiliğinin farkında. Ancak Microsoft ürünlerinden nasibini almayan IT alanının (işletim sistemleri, internet sunucuları, iş platformları, dijital kimlikler, oyun konsolları ve ağ kurulmuş evler) sayısı çok az olduğu için, Scott McNealy bu korkusunda yalnız değil. Böylece Redmond'dan çıkan bu yazılım devi, aynı masallarda olduğu gibi, nerede olursa olsun, "Ben buradayım!" diye bağırıyor.

Windows XP: Bu renkli ve komple pakette her şey mevcut

Diğer yazılım üreticileri de, örneğin Microsoft'un yeni işletim sistemi Windows XP için Sun şefini bu zahmetli yolda destekleyebilirler. XP'nin tanıtımından itibaren sektörde, her şeyin ne kadar renkli ve kusursuz bir şekilde bir arada kullanıldığı konuşuluyor. Yazılım devinin Windows XP'ye entegre olarak sunduğu parçalar, pratikte minimum istekleri karşılayabiliyor. Bu durumda kim başka üreticilerin programlarını kullanma ihtiyacı duyabilir?

CD yazmak mı? Problem değil. CD yazıcıya boş bir CD yerleştirirsiniz ve XP, CD üzerine veri yazılıp yazılmayacağını sorar. Fotoğraflarla çalışmak mı? Dijital kameranızı bilgisayarınıza taktıktan sonra, internetteki fotoğraf stüdyolarına girer →

Microsoft .NET

MICROSOFT .NET: Bilgilere her zaman her yerden ve her aygıt ile erişim. İnternet, Microsoft'un gelecek stratejilerinin merkezinde yer alıyor.

TV VE WEB-TV
Microsoft ve Amerikan TV kanalı NBC işbirliği ile programlar hem televizyon kanalı hem de internet üzerinden yayınlanıyorlar.

Microsoft bCentral

İŞ PLATFORMU
Hem küçük hem de orta büyüklükteki firmaların ilerde Microsoft'un bilgi ve uygulama web'deki yerlerini alacaklar.

“Windows XP’dekine benzer büyük yenilik, Microsoft’a açılan arka kapıdır”

Scott McNealy, Sun Microsystems Yöneticisi

ve buralardan da istediğiniz fotoğraflara rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Ev videoları mı? Dijital video kameradaki filmler de XP altında kesilip, düzeltilebilirler.

Microsoft, reklamlarını tüm bu programların kullanıcıların dijital yaşamlarında eksiksiz birer yardımcı olacakları konusunda yoğunlaştırıyor. Çünkü Microsoft, kullanıcıların ancak memnun kaldıkları takdirde yine kendi programlarını alacaklarını biliyor.

Araştırma: Microsoft geleceği şekillendiriyor

Microsoft araştırmacıları, geleceğin bilgisayarlarını daha konforlu hale nasıl getirecekleri konusunda bugünden kafa yormaya başladılar bile: Örneğin, kullanıcı gözlerini monitörden ayırdığında, uyku moduna geçen bir Instant Messenger. Alınan iletinin ne kadar önemli olduğunu otomatik olarak öğrenen ve uygulayan bir e-posta programı... “Reklam iletileri çöp kutusuna atılacak ve şefin gönderdiği mektuplar otomatik olarak en üste yerleşecek!” Bu teknoloji, Windows XP takipçisi “Longhorn” ile beraber en geç 2003’ün sonlarına doğru hayata geçecek.

Ancak Windows XP ve takipçilerinin sunduğu tüm ücretsiz ekstralar, aynı amaçla, iyi ve hatta daha iyi program geliştiren rakiplerinin pazar paylarından alıyor.

Buna en iyi örnek olarak, Microsoft’un interneti keşfettikten ve “Internet Explorer” browser’ını Windows’a dahil etmesinin ardından, rakiplerinin neredeyse tamamen piyasadan silinmesi gösterilebilir. Günümüzde internet kullanıcılarının yüzde 90’ı Explorer ile sörf yapıyor. “Netscape Navigator”ın kullanım oranı ise, olsa olsa yüzde 10 civarında. Hızlı çalışan “Opera” gibi diğer browser’lar ise isimleri istatistiklerde yer aldığı için bile şanslı sayılabilirler. Sektördeki işlerin ne yönde gideceğini gösteren bu devrim ise, sadece altı sene içerisinde açığa kavuştu. Microsoft’un, browser’ını Windows’a entegre ederek işletim sistemi ile beraber anında kullanılabilir hale getirmesi ve Windows için otomatik olarak optimize edilmesi ise, özellikle zekice bir taktikti. Tabiri caizse, tekeli yapıyı nedeniyle çeşitli dava veya kavgaya ile boğuşmak zorunda kalmasına rağmen Microsoft’un çalış-

masını kimse rahatsız edemedi. Bu eğilim Windows’un gelecek versiyonlarında da uygulanmaya devam edecek. DVD yazmak için kullanılacak bir yazılım, en geç XP takipçisi “Longhorn”da entegre olarak sunulacak.

MSN: Madonna ve Elton John konseri

Microsoft, bazı aksaklıklara rağmen internette de diğer sunucuların pazar paylarını alıyor. Kasım 2000’de Microsoft network sayfası msn.com üzerinden canlı olarak yayınlanacak olan bir Madonna konserinde 10 milyon sörfçü konseri aynı anda izlemek istediği için, tüm sistem çökmüştü. Microsoft ve Amerikan televizyon kanalı NBC ortaklığı ile hayata geçirilen MSNBC, multimedya hizmetlerini aksatmadan, düzenli bir şekilde sürdürüyor. Her konuda streaming TV, her zaman ve web’den yüklenen her filmde önce reklamlar mevcut. Asıl olarak teknoloji ve bilgisayar konularında yayın yapan MSNBC tabii ki normal televizyon servisi üzerinden de izlenebiliyor.

Karma: Kötü buluş yerine iyi kopyalanmış

Microsoft, üstün olduğu tüm noktalarda şaşırtıcı bir şekilde bugüne kadar kendi perspektifini gösteremedi. Firma ilk grafik arayüzünü, rakibi Apple kendi sistemi ile elde ettiği başarıyı kutlarken tasarladı. Ve Bill Gates web’i de affedilemez bir şekilde ihmal etmişti. Uyanış çağrısı ilk olarak 1995’te gelmiş ve en üst düzey yazılım mimarı bir e-posta ile firmanın yeni stratejisini duyurmuştu. Bu devasa yazılım makinesi artık “Herkes için internet” sloganını kullanmaya başlayacaktı.

Bunu, 2000 yılında bir sonraki örnek değişim takip etti. Kullanılacak slogan artık “Bilgilere her zaman her yerden ve her aygıt ile ulaşım” olarak değişti ve böylece .NET (Dotnet) doğdu.

Bu kadar basit görünen bir şeyin uygulanması aslında şu ana kadarkilerden çok daha farklıydı. Microsoft, en önemli adım olarak tüm sörfçüler için bir online kimlik vermek zorunda: Passport. Bu hizmet dijital bir kimlik, izleme kamerası ve para borsası karışımından meydana geliyor. Kimlik kısa bir süre içerisinde Amerikalı tüm sörfçülere mecburi olarak atanabilir. Amerikan medyasındaki raporlara göre

.NET-FRAMEWORK

» Mobil dünya için yazılım

PC üzerinde çalışan ancak PDA’daki ile anlaşılabilir bir ajanda ne işe yarar? Microsoft’un söz konusu uyum sorununu ortadan kaldırmak için geliştirdiği ve tüm uygulamalar için genel bir temel teşkil eden aracı .NET Framework adını taşıyor. Uygulama çalıştırıldığında ilk olarak program kodunun üzerinde bulunduğu aygıtı uygun olarak makine diline çevirme işlemi yerine getiriliyor. Bunun için framework’un istemci üzerinde kurulu bulunması ve işletim sistemi tarafından anlaşılması gereklidir. Windows XP ve Pocket PC 2002 şimdiden gerekli desteğe sahip.

UYUMLU: Pocket PC 2002 ve cep telefonu işletim sistemi Smartphone 2002’nin sahip oldukları .NET 2002 desteği sayesinde aynı yazılımlar hem cep telefonu hem de PDA üzerinde çalışabiliyor.

Microsoft'un Geleceği

Washington hükümeti, Passport'u eGovernment (eHükümet) ve online mağazalarda kullanılmak üzere online sörfçülerin kimliği olarak kullanmayı düşünüyor. Gerçek dünyada vatandaşları için bir kimlik tanımayan bir ülke için otoriter bir teşebbüs.

Alliance" adı altında, Microsoft'un Passport'una bir alternatif geliştirmek üzere bir ittifak oluşturdular. İnternet servis sağlayıcı AOL da bu birliğin üyeleri arasında yer alıyor. Bu karşı hareket kullanıcı bilgilerini Microsoft'tan farklı olarak üye banka ve e-mağazalarda dağınık olarak

“Windows XP, PC çökmelerinin sonu demek”

Bill Gates, Şef Yazılım Mimarı, Microsoft

Ancak Microsoft'un hayalleri bu kadarla sınırlı değil. Passport kullanıcıları tüm randevularını ve bilgilerini Microsoft'un sunucularında tutabilecek, Web üzerinden radyo ve televizyon izleyebilecek. Tekelcilik yolunda atılan ve rakiplerinin hiç biri tarafından olumlu bulunmayan yeni bir adım. Eğer Passport gerçekleştirilebilirse, Microsoft kullanıcıların kişisel bilgilerine erişebilecek. Geri kalanını ise devamlı olarak evini aramaya çalışan Windows XP gerçekleştiriyor. Sun Microsystems ile beraber 30 firma daha Passport projesine tepki olarak “Liberty

saklayacak. Verilerin dağınık saklanması sayesinde çok daha güvende olacakları düşünüyor.

.NET: Her zaman, her yerde ve her aygıttan tüm bilgilere

Ancak, Microsoft donanım dünyasını çoktan .NET üzerine yönlendirdiği için, söz konusu birliğin kuvvetli bir atılım yapması gerekiyor. Microsoft, bilgilere dünya üzerindeki her yerden ulaşılabilmesi için cep bilgisayarlarını ve PDA'ları web üzerinde sörf yapabilece kadar iyileştirecek. Bugün PDA veya smartphone cep

İNTERNET KATILI
Madonnanın canlı konserinde internet sunucuları çökmüştü.

telefonuna sahip olanlar, söz konusu aygıtlar her şeye sahip oldukları için, walkman'e, ajandaya ve hatta mobil telefona ihtiyaç duymazlar. Microsoft, cep telefonları, PDA ve Settop Box'ların .NET sloganını doğru heceleyebildikleri sürece “smart” yani akıllı olduklarını açıkladı. Bunun nedeni ise uygulamaların özel bir programlama dili (bkz. 150'deki .NET Framework kutusu) ile farklı aygıtlar ve işlemciler üzerine yerleştirilebilmesi.

Microsoft'un yeni programlama ortamı Visual Studio .NET'de bir çok farklı dil kuralları (C#, Cobol, Basic vs.) kullanılabiliyor, ancak araç hazırlanan program kodunu isteğe bağlı olarak bir ara dile çe- →

» Microsoft IT dünyasına saldırıyor

Microsoft'un “Rakibini ya satın al ya da kopyala” stratejisi basit ancak etkili. Sütunlar, Microsoft'un rakiplerini nasıl baskı altında tuttuğunu ve karşındakileri nerede saf dışı bıraktığını gösteriyor.

Microsoft

Gates-Browser rakibini uzun süre önce gölgede bıraktı.

Internet Explorer

Netscape

2000'e kadar 1.

Masasüstü PC işletim sistemi pazarının mutlak lideri. Microsoft şimdi sunucuları da istiyor.

Windows

Mac OS

Grafikerler halen seviyor

Linux

Sunucularda güçlü

Her zaman, her yerde ve her aygıttan tüm bilgilere, Gates tarafından 2000'de hayata geçirildi.

.NET

Sun One

Web tabanlı hizmetler için platform.

Java kopyası C-Sharp 2000'de tanıtıldı

C#

Java

Sun tarafından geliştirilen ve şu anda hakim durumda olan platformdan bağımsız programlama dili.1990'dan beri devamlı geliştirildi.

2002'den itibaren PS2'ye rakip olan oyun konsolu.

Xbox

Playstation 2

Sony'nin amiral gemisi bu zamana kadar oyun alanındaki kriterleri belirliyordu. Şu andaki pazar payı yüzde 70 civarında.

PlayStation.2

Halen plan aşamasında

Microsoft CRM

SAP

SAP'ın Customer Relationship Management (CRM) alanındaki, küçük ve orta büyüklükteki firmalar için uygun çözümü, pazar payı yüzde 50'nin üzerinde.

SAP

Microsoft'un Geleceği

MİRA: PC'nin uzaktan kumandası sadece şık bir görünüme sahip değil, aynı zamanda ekranı da monitör ve uzaktan kumanda olarak kullanılabilir. Söküldüğünde bile Mira eksiksiz bir PC gibi çalışabiliyor.

SERBEST STİL: Settop-Box olarak televizyona PC hissini veriyor. Multimedya oynatıcısı ve evdeki Microsoft cihazları için kumanda merkezi olarak kullanılıyor.

viriyor ve kaydediyor. Daha sonra bu kod herhangi bir aygıt üzerinde program çalıştırılırken .NET Framework tarafından işlemci için anlaşılabilir bir makine diline dönüştürülüyor.

.NET dili kullanılarak yazılan bir program cep telefonu, PDA ve PC üzerinde çalıştırıldığında kendisi hangi aygıt üzerinde bulunduğunu ayırt eder ve kendini çalıştığı donanımın özelliklerine (ekran büyüklüğü, giriş şekli, bağlantı noktaları) uygun hale getirir.

Microsoft'un sihirli formülü: Microsoft + (-) Java = .NET

Ancak Microsoft, Sun'ın vizyonunu önemli bir yenilik çevresinde geliştirdi. Böylece aygıtlar artık farklı yazılımlar ile ayrılmayacak ve kendi aralarında bilgi alış veriş yapabilecekler. Bunun sonucunda PC'deki ajanda, iş görüşmelerinde yaptığı değişiklikleri PDA'daki ajandaya bildir-mesi gerektiğinin de farkına varabilecek. Microsoft, bu konuda iş arkadaşlarına bilgi gönderilmesi için de .NET servislerini oyuna sokuyor. Buradaki örnekte internet üzerinden kullanılan üçüncü bir ajanda

devreye giriyor ve başka bir zamana ertelenen bir randevu hakkında gerekli iş arkadaşlarınızı da uyatabiliyor.

İnternet servisi ise internet dili XML (eXtensible Markup Language) ile örtül-müş bir .NET çekirdeğinden başka bir şey değil. XML, gerektiği takdirde iş arkadaşlarının da söz konusu randevuda internet üzerinden değişiklik yapabilmesine imkan tanıyor. XML, normalde statik olan internetin daha esnek ve kullanıcı ile etki-leşim halinde olmasını sağlıyor.

.NET Servisleri: Karmaşık, istenmeyen, başarısız

En basit örnek olmasına rağmen yine de kulağa çok karmaşık geliyor. Diğer .NET servisleri hesap ödemek ve rota planlamak, kimlik (passport) veya sanal hastalık olarak chip kartları için kullanılacaklar. Ancak Microsoft bu planlarını uygulamaya hazırlarken, güçlü firmaların bu alanların her birindeki kuralları belirlediğini dikkatsiz bir şekilde göz ardı etti. Örneğin, kredi kartı firması American Express, Microsoft'un direkt olarak hizmet sağlayıcılar ile müşteriler arasına girmesini

hiçbir şekilde istemeyecektir. Bu nedenle mobil telefon hizmeti sağlayan firmalar da Smartphone 2002'nin .NET bağlantısı ile piyasaya sunulmasını, Windows üreticisi için kolaylaştırmayacaktır. Önde gelen GSM operatörlerinden birinin yaptığı "Microsoft ağları istiyor fakat ağlar Microsoft'u istemiyor" açıklaması net bir savunma olarak dikkat çekiyor. Cep telefonu sunucuları, .NET'in Microsoft'a bağlı olarak sistemlerine ne yapacağını bilmiyor ve endişeliler.

Güvenlik nedeniyle: Nimda felaketi

Mobil servis sağlayıcılar da söz konusu mono kültürün internette neye yol açtığını biliyorlar. Bunun en kötü örneği ise web sayfalarının internet üzerinde yayınlanmasını sağlayan Microsoft'un Internet Information Server (IIS) aracı. Bir virüs geliştiricisi hazırladığı kod ile Microsoft'un sunucu yazılımını uygun şekilde optimize etmek için kullanmayı geçen sene başarmıştı. "I love you" ve "Code Red" gibi virüslerin Bill Gates'in firmasının imajını ciddi anlamda zedelemiş ve bun-

NASIL DEVAM EDECEK?

SUNUCU

GÜNCELLEME

XP TAKİPÇİSİ

XP TAKİPÇİSİ

VİZYON

Windows XP sadece başlangıçtı. Microsoft, yarının işletim sistemini hayata geçirmek için yaratıcı planlar üzerinde hızla çalışmaya devam ediyor. Windows XP'yi takip edecek iki işletim sistemi şimdiden belli oldu. Bunlar .NET işleme şekil verecekler.

2002

Windows XP'nin sunucu versiyonu Windows .Net bu sene sonunda piyasaya sunulacak.

2003

2003 senesinin başında Windows XP'nin Second Edition versiyonu yayınlanacak.

2003/04

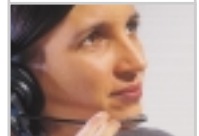
Henüz senesi dolmadan XP takipçisi "Longhorn" da yarışa katılacak.

2004/05

"Blackcomb", "Longhorn"un 64 bit'lik güçlü paketi olarak sunulacak.

NACHT 2005

Gates'in vizyonu Natural Computing: Konuşma ve hareketler klavye ve farenin yerini alacak.

FİRMA RAPORU

» Sayılarla Microsoft

Kuruluş: 4 Nisan 1975

Kurucu: William Henry Gates III ve Paul Allen

Firma yöneticisi: Steve Ballmer

Yazılım geliştirme sorumlusu: Bill Gates

.NET hizmetleri: Davin Cole

Araştırma: Richard F. Rashid

Windows birimi: Brian Valentine

Office birimi: Steven Sinofsky

Xbox birimi: Robert J. Bach

Ofisinin bulunduğu yerler: 61 Ülke

Çalışan sayısı: Dünya çapında yaklaşık 50bin

Erkek çalışanların oranı: %73

Ortalama yaş: 34

Araştırma birimleri: Pekin, Çin; Cambridge, İngiltere; Redmond, ABD; San Francisco, ABD

Pazar payı: Windows %90 (kişisel PC)

Ciro, Kar, 2001 verileri

25,3

milyar dolar ciro

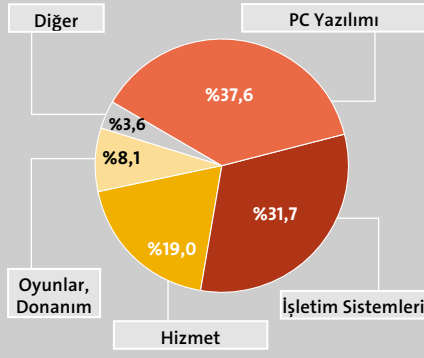
7,3

milyar dolar kar

4,4

milyar dolar
araştırma payı

2001 Ciro'nun Dağılımı

ları "Nimda" takip etmişti.

Bu virüslerin ortaya çıkardığı salgın, saldırganların IIS'in güvenlik açıklarını etkili bir şekilde kullanması ve Microsoft yazılımlarını kullanan dünyanın çeşitli yerlerindeki sunuculara, birkaç gün içerisinde yerleşebilmesi nedeniyle sınırsız görünüyor. Dünya çapındaki toplam zarar ise 2.5 milyar dolar civarındaydı.

Bill Gates imdat frenini çekti: "Safety first"

Gates, tepkisini 2002 başında çalışanlarına gönderdiği bir e-posta ile dile getirdi ve onlardan Microsoft ürünlerinin güvenliğini arttırmalarını istedi. "Eğer kullanıcılar bize güvenmezlerse yazılımların özelliklerinin hiçbir anlamı kalmaz" ifadesinin yer aldığı iletinin en önemli cümlesi ise "Eğer yazılıma yeni bir özellik eklemek veya güvenliğini arttırmak arasında seçim yapmamız gerekirse, verilecek karar güvenlikten yana olmalıdır," şeklindeydi. Bu yeni güvenlik çabasının sloganı ise "Trustworthy Computing". Microsoft, yazılımlarındaki hataları aramak için kısa bir programlama arası verdi. O zamandan beri hemen her gün yeni bir güvenlik açığı ortaya çıkıyor.

Fethedilecek bir sonraki hedef olarak da "Oturma Odası" çoktan belirlendi bile. Bu yöndeki çalışmalar ise Sony (Playstati-

on) ve Nintendo (Gamecube) firmalarının pazar paylarına göz diken oyun konsolu Xbox ile başladı. Ayrıca Gates Las Vegas'daki bir elektronik fuarında "freestyle" konseptini tanıttı. Söz konusu konsept bir çok Microsoft sistemini Settop Box benzeri bir yapı içerisinde bir araya getirerek, tüm bilgilere oturma odasından ulaşılmasına imkan tanıyacak. Freestyle, DVD ve müzik haricinde internet erişimi ve ücretli TV hizmetlerini de barındıracak. Böylece çember tamamlanarak, .NT stratejisi dolambaçlı bir yoldan da olsa oturma odanıza kadar girebilecek.

Gelecek: Windows XP sadece bir başlangıç

Yeni güvenlik düşüncelerine rağmen, Microsoft'un araştırma bölümü henüz dinlenmeye çekilmiş durumda değil. Longhorn ve Blackcomb olmak üzere Windows XP'nin iki takipçisi şimdiden belli. Natural User Interface (NUI) ise, kısa bir süre içerisinde PC kullanımında devrim yaratacak. Kullanıcı her şeyi, ses ve el/kol hareketleri ile yönetecek ve böylece klavye ve fare artık gereksiz olacak. Sadece Windows ve .Net ile beraber dijital kimlik passport kalacak. Ve eğer ABD'de kullanılmaya başlanırsa tabii ki tüm Avrupa'yı da fethedecek. ■

MS / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

Sürpriz Yumurta:
Borland Delphi geliştiricileri

Ayın Hatası:
Reset düğmesi takılıyor

DVD'den VCD'ye Kayıt:
DVDx ile DVD kopyalama

6 Adımda Kolay Çözüm:
CloneCD 4.0.1.3 kurulumu

Tips&Tricks:
Windows, uygulamalar...

Kablosuz Optik Fareler

Uzun Çalışma Süresi

Bir ışık diyotu yardımıyla hareketleri tespit eden fareler, mekaniklere kıyasla daha çok akıma ihtiyaç duyarlar. Küçük bir hile, kablosuz farenizin çalışma süresini arttırabilir.

■ Optik farelerin akım ihtiyaçları küçük bir hile ile düşürülebilir. CHIP'in ölçümleri, parlak bir mousepad ile daha az enerjiye ihtiyaç duyulduğunu kanıtlıyor.

Optik fareler konum değişikliklerini bir sensör yardımıyla fark ederler. Bu sensör, farenin üzerinde hareket ettiği yüzeydeki değişiklikleri kaydeder. Bu sayede sensör bir şey "gördüğünde" alt yüzey bir ışık diyotu ile aydınlatılır. Bu diyot, ışık gücünü yüzeyin parlaklığına göre belirler. Alt yüzey ne kadar parlak olursa, yansımaları da o kadar kuvvetli olacaktır. Bunun sonucunda diyot daha az ışık verecek ve buna bağlı olarak daha az akıma ihtiyaç duyacaktır.

CHIP, optik farelerin hem siyah hem de beyaz yüzeyler üzerindeki akım ihtiyaçlarını ayrı ayrı ölçtü. Elde edilen sonuçlar arasındaki fark ise dikkat çekici. Microsoft'un gözde ürünü Wireless IntelliMouse Explorer'un akım ihtiyacı, siyah alt yüzeyden beyaz bir yüzeye taşınması ile beraber 46 mili amperden 35 mili amper kadar düştü. Logitech'in Cordless MouseMan Optical'ı ise 43 mili amperden 28 mili amper düşerek, yaklaşık yüzde 35'lik bir tasarruf sağladı. Bu, standart bir alkalın pil kullanan kablosuz bir farenin 50 saat yerine 75 saat aralıksız çalışabileceği anlamına geliyor.

Logitech'in web sayfasındaki (www.logitech.com) sık sorulan sorular kısmında gizlenen bir açıklama ise üreticilerin de bu duru-

Mouse	Koyu yüzey	Açık yüzey
MS Wireless IntelliMouse Explorer	46 mA	35 mA
Logitech Cordless MouseMan Optical	43 mA	28 mA
Microsoft Wireless WheelMouse	< 20 mA	< 20 mA

ENERJİDEN TASARRUF:
Optik farenin LED'i, parlak yüzeylerde tasarruf moduna geçip, daha az ışık üreterek akım ihtiyacını minimuma düşürüyor.

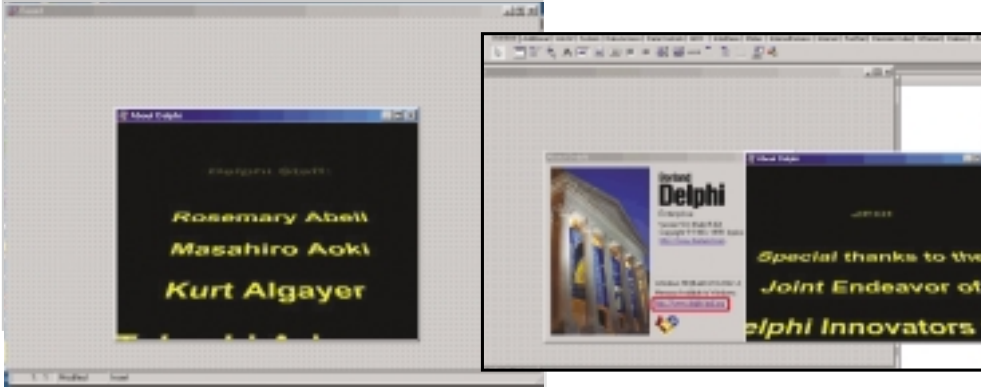
mun farkında olduğunu gözler önüne seriyor. Üreticilerin bu konuda kullanıcıları uyarması ve her optik fare ile beraber bir tane de parlak mousepad vermeleri çok iyi olurdu. Bu sayede akım tasarruf moduna zahmetsiz geçilebilirdi. Firmalar, parlak mousepad konusunu şimdilik geçiştiriyorlar ve böylece kablosuz optik fareler oyuncular için neredeyse kullanılamaz hale geliyor.

Tabii ki çok renkli ve şekilli mousepad'ler ile çalışmak çok daha zor. Bu durumda kullanıcılar mousepad'in sadece düz renkli ve parlak kısımları içerisinde çalışmak zorunda kalabilirler.

Akım kullanımını düşük tutmak istiyorsanız, mekanik farelerden vazgeçmemenizi öneririz. Microsoft'un klasik Wireless WheelMouse'u hareketsiz kaldığında (optik kardeşinin 10 mA'nın altına asla inmemesine rağmen) sadece 4 mili amper kullanıyor. Söz konusu mekanik (toplu) fare ise, hareket halindeyken 20 mA'nın üzerine asla çıkmıyor.

Sürpriz Yumurta

Borland Delphi Geliştiricileri

SİZ DE KATILIN!

- Siz de komik bir hata veya sürpriz bir yumurta (easter egg) bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her ipucu için 10 milyon TL kazanabilirsiniz.

Güç sizinle olsun! Stars Wars 2'nin sıcak yaz günlerinde sinema salonlarını doldurduğu bir sırada, bu serinin fanatikleri arasında yer alan Delphi geliştiricileri de ilginç bir sürpriz yumurta ile karşımıza çıkıyorlar. Borland Delphi 5'in geliştiricilerinin isimlerini listelemek için ilk olarak *Help/About* komutunu çalıştırın ve daha sonra [ALT] tuşunu basılı tutarak sırasıyla "TEAM, DEVELOPERS, QUALITY, JEDI" kelimelerini yazın. Ayrıca sadece "JEDI" yazacak olursanız *About* penceresinde "www.delphi-jedi.org" adresini gösteren bir bağlantı ekrana gelecektir. Bu sürpriz yumurta için Tolga Tarık Tiryaki'ye teşekkürler...

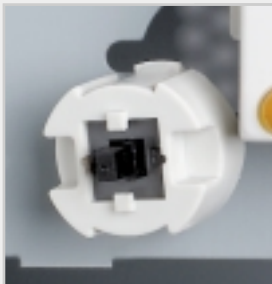
AYIN HATASI

Reset Düğmesi Takılıyor

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu, hemen bize iletin: CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Piyalepaşa Blv., Zincirlikuyu Cad. Ün İş Merkezi N0:231/3 80380 Kasımpaşa/İSTANBUL veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

PROBLEM: Bilgisayar kullanıcılarının çoğu, sadece internete bağlanmak için kullanılabilecek ucuz bir PC toplamak istemiştir. Hemen hemen tüm parçalara sahip bir okurumuz da, sadece yeni bir ATX kasa alarak, böyle bir PC toparlamak istemiş.

Sistemi ilk olarak masaüstünde kurmuş ve bir teste başlamış. 48 saat süren çalışma testinden de başarıyla geçen PC'yi kasaya monte etmiş. PC'yi kız arkadaşına hediye etmek isteyen okurumuzun başına ne geldiyse bundan sonra gelmiş. Çok sevinen kız arkadaşı PC'nin düğme-

FİZİKSEL ENGELLEME: Reset düğmesinin neden olduğu aralıksız kısa devre, anakartı bloke etmiş.

sine bastığında, PC'de bir çalışma belirtisi olmamış. Maalesef çok utanç verici bir durum!

HATA TESPİTİ: Okurumuz öncelikle klasik hata tespit metodunu kullanmış. İşlemci ve ekran kartı haricinde tüm parçaları söküp yeniden taktığında, PC yine çalışmamış. Ancak tüm parçalar masaüstünde tekrar toplandığında, sistem sorunsuz bir şekilde çalışmaya başlamış. Böylece okurumuz sorunun masaüstü ile kasa arasında oluştuğunu düşünmüş ve ardından, sorunun çözüldüğünü düşünüp parçaları kasaya aktarmış. Sonuç yine aynı! İyiye sinirlenen okurumuz, güç kaynağı haricinde tüm kabloları sökmüş ve bilgisayarı bir tornavida yardımıyla, açma pin'lerini tetikleyerek çalıştırmayı denemiş. Ve sonunda bilgisayar açılmış.

SONUÇ: PC'nin açılmamasının nedeni, reset düğmesinin plastik ucunun takılmış olması. Reset düğmesi, aralıksız kısa devre yaparak anakartı bloke ediyordu. Bir pense ile düzeltildiğinde, sistem sorunsuz bir şekilde çalışmış.

AYIN KİTAPLARI

► Microsoft. NET

Microsoft.NET hangi sorunları çözer? Sorunları çözmek için hangi mimari yaklaşımı kullanır? .NET'i nasıl kullanabileceksiniz? Kitapta bu ve benzeri soruların cevapları mevcut. Konular bölüm bölüm ele alınmış. Basit bir girişin ardından, konular en ince ayrıntısına kadar işleniyor; önce kavramsal malzeme verilir, ardından teknik ayrıntılara giriliyor.

Kitapta son derece esprili bir dil kullanılmış. Anlamlı benzetmeler ve anlaşılır açıklamalar da, ayrıca kitabın okunmasını kolaylaştırıyor. Örnek kodlar da kitabın iyileri arasında yer alıyor. Kodlara kitabın web sitesinden de ulaşmak mümkün. İçerik; .NET'e giriş, .NET nesneleri, ASP.NET ve Web Formları, .NET Web Servisleri, Microsoft Windows Formları başlıklı konulardan oluşuyor.

Bilgi için: Arkadaş Yayınevi
Telefon: (312) 434 46 24

► Freehand 10

Masaüstü yayıncılığa en çok kullanılan program olan Freehand'in son sürümü hakkında bir kurs kitabı.

Kaynağından eğitim serisinde yer alan kitabı tamamen incelediğinizde, basılı medya veya web ortamı için grafikler oluşturabilir, metin ve grafikleri birleştirebilir, özel renkler oluşturabilirsiniz. Kitaptaki dersler, sizi adım adım, basit şekiller oluşturup kontrol etmekten çok sayfalı dokümanları biçimlendirmeye ve gelişmiş efekt ve animasyonlar hazırlamaya kadar götürecektir. Kitap ile birlikte iki adet de CD-ROM veriliyor. Biri Macromedia programlarının bulunduğu deneme sürümü CD'si, diğeri ise örnek çalışmaların bulunduğu CD. Kitap, hem PC hem de MAC kullananların anlayabileceği formatta tasarlanmıştır.

Bilgi için: Medyasoft Yayınları
Telefon: (212) 210 58 90

Atölye: DVDx ile DVD'den Video CD'ye

Hollywood Her Yerde!

Kullanışlı DVDx, tek bir tıklama ile DVD üzerindeki filmleri VCD biçimine dönüştürüyor ve yazmak için uygun bir hale getiriyor... Ayrıca halen ücretsiz olarak dağıtılıyor. CHIP, bu araçtan nasıl maksimum performans elde edebileceğinizi pratik ipuçlarıyla gösteriyor.

Alien dörtlemesindeki tüm bölümleri hangi High End Encoder ile işlediklerini, çoğalttıklarını ve kodladıklarını anlatırken, profesyonel kullanıcıların gözleri parlar. Ancak sözde kolay olan bu işlem, bir çok kullanıcı için bir sırdan ibarettir. Şayet DVD film kopyalama için yarım düzine farklı araç kullanmak istemiyorsanız, DVDx'i mutlaka denemelisiniz.

Özellikle Video CD'ler (VCD) için geliştirilmiş, tüm fonksiyonlara sahip olan bu aracın yanında, sadece ekstra bir CD yazma programına ihtiyacınız olacaktır. DVDx ile sevdiğiniz bir filmin kopyasını oluşturmak için geceler boyunca bilgisayar karşısında oturmak zorunda değilsiniz.

niz. Bunun için kullanabileceğiniz en iyi ipuçlarını açıklıyoruz.

DVDx: eCHIP'ten yükleme ve kurulum

DVDx'in en son versiyonunu eCHIP'ten (© eCHIP-Code DVDtoCD) yükleyebilirsiniz. Ancak yine de üretici web sayfasını ziyaret etmek isterseniz bir sürprizle karşılaşabilirsiniz. Çünkü firma, sunucularının aşırı yoğunluğunu bahane ederek, aslında bedava olan programın indirilebilmesi için siteye cüzi bir ücret karşılığında üye olunmasını istiyor. Bu nedenle film sektörü ile ilgili haberlere, DVDx de dahil olmak üzere en son programlara ve bun-

ların açıklamalarına ulaşabileceğiniz farklı web sayfalarını ziyaret etmenizi tavsiye ederiz. Bunun için araştırmaya örneğin www.doom9.org veya www.digital-digest.com gibi internet adreslerinden başlayabilirsiniz. Bu yazı için (yazı bitimine kadar) en güncel versiyon olan 1.8a kullanıldı.

DVDx'i sisteminize kurmak için, sıkıştırılmış dosyayı istediğiniz bir klasör içine açın ve daha sonra Setup.exe dosyasını çalıştırarak kurulumu başlayın. Bunun sonucunda ekrana gelen açıklama ve soruları *Next* düğmesine tıklayarak geçin. DVDx'i farklı bir konuma kurmak istemezseniz, program standart olarak "Program Files/DVDx" klasörüne kurulacaktır.

DVD'den CD'ye Kopyalama

1

DÜZENLİ: DVDx'in kullanımı da, program ana penceresinin görünümü kadar basit.

2

DVD film verilerini açmak ve almak

DVD filmini sürücüye yerleştirin, DVDx programını açın ve *File/Open DVD Root* komutunu çalıştırın. Şimdi DVDx, DVD'yi yani disk üzerindeki film ile ilgili (IFO uzantısına sahip) bilgi dosyalarını araştıracaktır. Arama işlemi sonucunda, üzerinde bulunan video izlerinin listelendiği bir pencere ekrana gelecektir. Ancak bunun yerine "Browse Folder" penceresi de gelebilir. Bu pencere üzerindeki klasör listesinden DVD sürücüyü aktif hale getirin ve üzerindeki "VIDEO_TS" klasörüne tıklayın. DVDx şimdi bir kez daha aramaya başlayacaktır.

Arama işlemi sonucunda ekrana gelen *Select Title* penceresindeki en uzun video yüzde 99 ihtimalle DVD üzerindeki ana film olmalıdır. Liste içerisindeki bu öğeyi seçin ve *Select* düğmesine tıklayarak bu pencereyi terk edin. Şayet DVDx karmaşık bölüm ve dizin yapısı nedeniyle herhangi bir film bulamayacak olursa, alternatif olarak *File/Open IFO* komutunu çalıştırabilir ve daha sonra film dosyasını manuel olarak seçebilirsiniz. Eğer bu da sonuç vermezse, film dosyasının bulunması için başka bir yöntem daha başvurulabilir. Bunun için DVD'yi DVDx ile çalışmadan önce sürücüye yerleştirin ve filmi ilk önce bir DVD oynatıcısı yardımıyla çalıştırın. Böylece normalde kilitli olan DVD'leri çözebilirsiniz. Bir oynatıcı yardımıyla etkinleşen filmi, dolaylı olarak DVDx için serbest bırakabilirsiniz.

Sıra program ayarlarını değiştirmeye geldi. Önemli tüm parametrelere toplam iki farklı pencere üzerinden, "Input Settings" ve "Output Settings" üzerinden ulaşabilirsiniz. Her iki pencereyi de *Settings* menüsünden çalıştırabilirsiniz. Bu-

rada bir seçim yapmanız gerekiyor. Hızlı bir şekilde normal kalitede bir VCD mi oluşturmak istiyorsunuz, yoksa biraz zaman harcayarak en iyi sonuca mı ulaşmak istiyorsunuz. Bu yazı içerisinde her iki yöntemi de bulabilirsiniz.

→ **Hızlı bir VCD için her şeyi 3 numaralı ipucunda bulabilirsiniz.**

→ **Optimum kalitede VCD için de 4 ile 9 arasındaki ipuçlarına göz atmalısınız.**

3

Fast Food: Tek tıklama ile VCD

Artık DVD filminizi, VCD biçimine dönüştürmek için önünüzde hiçbir engel kalmadı. DVDx, OK düğmesine tıklayarak geçebileceğiniz *Input Settings* penceresini otomatik olarak ekrana getirecektir. Sadece *Settings/Output Settings* komutu ile ekrana gelen penceredeki *Whole* düğmesine tıklayarak *Max Frame* alanını etkinleştirmeniz gerekiyor. DVDx, bu sayede tüm filmi istediğiniz biçime dönüştürecektir. Diğer tüm temel ayarların konfigürasyonu ise VCD için özel olarak hazırlanmıştır. *Output Settings* penceresinde yaptığınız değişiklikleri *Apply* düğmesine tıklayarak onayladığınızda pencere de kapanacaktır. Ana pencere üzerindeki *Select Output* altında oluşturulacak dosyanın kaydedileceği hedef klasörü seçin ve dönüştürme işlemini *Encode* düğmesine tıklayarak başlatın. Bir gigahertz'lik bir işlemci ile 74 dakikalık disklerle otomatik olarak ayrılmış VCD Stream'lerinin oluşturulması, film süresinin yaklaşık olarak iki katı kadar bir zaman alacaktır.

4

Mükemmellik ayrıntılarda saklıdır: Optimum VCD

Hızlı VCD oluşturma işleminden sonra DVDx'in de hataları olduğunu belirterek VCD'den maksimum performans almanızı sağlayacak adımlara geçiyoruz. Resim kalitesinin daha da arttırılabilecek olması veya filmin tam bir konuşmanın ortasında kesilmesi ihtimalinin bertaraf edilmesi, bunlardan bir kaç olarak sayılabilir. Programdaki bir hata nedeniyle oluşturulan

İÇİNDEKİLER

Hızlı Çalışma:

Tek bir tıklama ile VCD

157

İnce Ayarlar:

Minimum sürede en iyi kalite

158

Maksimum Performans:

İnce ayarlar ile maksimum VCD kalitesi

160

VCD'deki sayfa yapısı orijinali ile farklılıklar gösterebiliyor. Ancak tüm bu tutarsızlıklar tabii ki önlenebilirler.

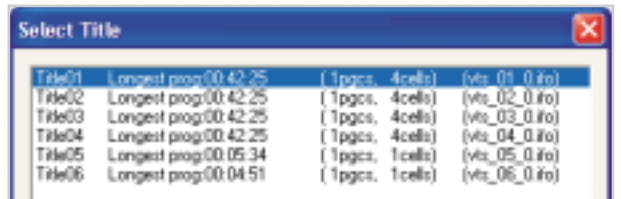
DVDx'in söz konusu hataları yapmasını engellemek için ilk olarak *Setting/Input Settings* (bkz. 158'deki resim) komutunu çalıştırın. DVDx, bulduğu tüm filmle *Program Chains* başlığı altındaki "Index" listesinde görüntüler. Şayet DVD'de sadece bir tane uzun metrajlı film bulunuyorsa, bu listede de sadece bir tane öğe olacaktır. Şayet bir TV dizisinin bir çok bölümü IFO dosyası ile ilişkilendirildiyse, istediğiniz bir tanesini seçebilirsiniz. Seyrek de olsa dönüştürülmesini istediğiniz filmi seçtikten sonra, yanında bulunan "Angle" listesinden açısını seçmeniz gerekebilir. Abyss gibi filmler, bir çok film versiyonunu tek bir video dosyası içerisinde birleştiren söz konusu izleme açılarını kullanıyor. Sizin için hangi açının önemli olduğuna, bir yazılım DVD oynatıcı ile karar verebilirsiniz.

DeCSS alanından ise, DVD üzerindeki filmin sabitdisk üzerine kopyalanırken sahip olduğu kopya koruması CSS'in (Content Scrambling System) dikkate alınmamasını sağlayabilirsiniz. Burada herhangi bir değişiklik yapmayın. Ancak istisna olarak, şayet DVDx filmin kopyalanmasını yarıda keserse "Use ASPI" seçeneğindeki işareti silmelisiniz. Bu, standart DVD-ROM sürücüsünü etkinleştirecektir.

5

Video ve ses kaydı için uygun ayarlar

Input Settings penceresi üzerinde bulunan *Audio* alanından istediğiniz ses izini, yani

2

Dizi FILMLER: DVD üzerinde bir televizyon dizisinin farklı bölümleri bulunsun bile, DVDx tüm bölümleri listeler. VCD'ye istediğinizi dönüştürebilirsiniz.

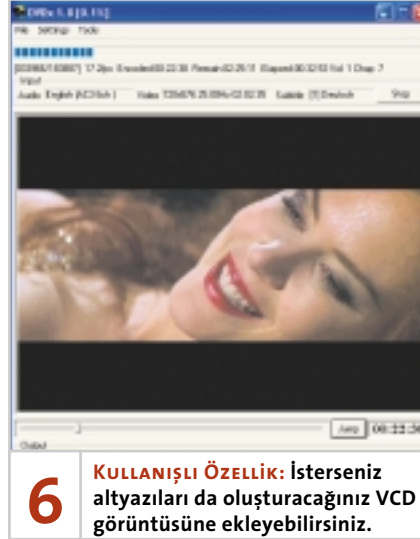
seslendirme dilini seçebilirsiniz. Türkçe senkronizasyonunu mu yoksa orijinal seslendirme dilini mi tercih edersiniz? DVD için tipik olan 48 kHz'in 44 kHz dönüştürme işlemini yeterli derecede kalite sunan "Normal" olarak bırakın. *Volume* altındaki ses kayıt yüksekliği değeri de yeterlidir. Ancak buna rağmen filmin sesinin düşük olduğunu düşünüyorsanız buradaki değeri "4" veya "5" olarak değiştirebilirsiniz.

Standart olarak işaretli olan "Dolby Surround" ise DVD'nin normalde ayrırt edilmeyen altı farklı ses kanalını karıştırarak oda için yeterli kalitede bir stereo ses kaydı oluşturuyor. Video parametreleri için temel ayarlar üzerinde değişiklik yapmaya gerek yoktur. DVDx'in resim ve ses dudak senkronizasyonu esnasında hata yapma ihtimalini göz önünde bulundurarak pencerenin altındaki *Misc* alanındaki "Audio/Video synchronisation" seçeneğini de işaretlemelisiniz.

6

Sürücüyü hızlandırmak ve alt yazıları görüntülemek

DVDx, verileri parçalar halinde direkt olarak DVD'den okur. Bu, DVD sürücüyü fiziksel olarak ağır bir yük bindirir ve dolayısıyla ömrünü de kısaltır. Bunun

için "Save your DVD Drive" seçeneğindeki değer için en azından 20 Mbyte atamalıdır. Böylece DVDx söz konusu veri gruplarını bilgisayarın hafızasına atacak ve ancak hafızadaki veriler işlendikten sonra DVD sürücüyü yeniden başvuracaktır. Şayet 128 MByte'tan düşük bir sistem hafızasına sahipseniz, okunan verilerin saklanacağı yeri *Location* açılır listesinden "RAM" yerine "Hard Disk"i seçerek sabitdisk olarak değiştirebilirsiniz. Bu sayede işlenecek veriler hafıza yerine geçici olarak sabitdisk üzerine kaydedileceklerdir.

Subtitle alanında da ilginç seçenekler

bulunur. Bazı filmler, konuşmaları farklı dillere tercüme etmek için, çeşitli nedenlerden ötürü bir türlü senkronize olarak ekrana gelemeyen alt yazıları kullanırlar. Bir DVD oynatıcısı yardımıyla filminizde bu tür bir özel alt yazı bulunup bulunmadığını kontrol edin ve *Subtitle* altındaki açılır listeden kullanmak istediğiniz alt yazıyı seçin. DVDx bunun sonucunda, seçilen alt yazıyı görüntü üzerinde ekrana getirecek ve video ile beraber kodlayacaktır. Ancak bu alt yazılar video görüntülerinin bir parçası olarak işlem göcekleri için, ileride görüntülenmelerini engellemek mümkün olmayacaktır.

Video CD için doğru MPEG ayarları

Input Settings penceresini kapatın ve *Settings/Output Settings* (sayfa 159'daki resim) komutunu çalıştırın. Sol üst köşede bulunan açılır listeyi kullanarak Video veya Super Video CD'ler için kullanılacak parametreleri belirleyebilirsiniz. Ayrıca DVDx, DVD filminizi alternatif olarak AVI biçiminde de kodlayabilir. Ancak burada varsayılan seçenek olarak VCD sunuluyor.

Kodlama biçiminin hemen altından *Audio* ve *Video* bilgilerinin aktarım oran-

Input Settings – Bu değerleri kullanırsanız hiçbir sorun çıkmaz

DVDx, "Index" alanında DVD üzerinde ve aralarından istediğinizi seçebileceğiniz tüm filmleri görüntüler.

Şayet filmin kopyalanması sırasında sorun çıkarsa "Use ASPI" seçeneğindeki işareti kaldırmalısınız.

"Normal Quality" değeri iyi bir ses kalitesini ve hızlı işlem süresini garanti eder.

"MMX (fastest)" seçeneği DVDx'in kodlama işlemini mümkün olan en yüksek hızda gerçekleştirmesini sağlar.

Bu seçenek görüntü ve sesin birbirine uygun olarak hareket etmesini sağlar.

Şayet film birden fazla kamera açısına sahipse, burada kullanılacak değer doğru seçilmelidir.

Bu alanı kullanarak istediğiniz ses bilgisinin görüntü ile beraber işlenmesini sağlayabilirsiniz.

"3", ses yüksekliği için yeterli bir değerdir. Şayet size kısık geliyorsa "4" veya "5" değerlerini de deneyebilirsiniz.

DVDx'in hafızaya bir seferde yükleyeceği veri miktarı 40 MByte, 128 MByte'lık bir hafıza için yeterli bir değerdir.

DVDx'in bilgileri geçici olarak yükleyeceği yer olarak RAM'i kullanabilmesi için 64 MByte ve üstü bir hafızaya sahip olmalısınız.

DVD'den CD'ye Kopyalama

larını belirleyebilirsiniz. DVDx'in bunun için VCD talimatlarını kullanmasına rağmen isterseniz daha yüksek değerlere de çıkabilirsiniz. Sabit DVD oynatıcıların yüzde doksandan fazlası sadece *Video* ve *Audio* (1.374 KBit) aktarım oranlarının toplamının uygun olup olmadığını kontrol ederler. Yani bu sayede ses bilgisini "Audio Bitrate" altından 128 KBit'e düşürebilir ve *Video* bilgisini ise "1.246 KBit"e çıkartarak görüntü kalitesini iyileştirebilirsiniz.

Ayrıca *Motion Search* seçeneğini de "High" olarak belirleyerek hızlı sahne değişimleri esnasında resim bloklarının oluşmasını engelleyebilirsiniz. AMD işlemcisine sahip kullanıcılar ise, "MMX Only" modu sadece Intel işlemciler tarafından kullanılabilmesi için *Calculation* açılır listesinden "MMX+3D Now" seçeneğini işaretlemeliler.

Eğer bir Pentium 4 ile çalışıyorsanız programı *Başlat/Programlar/DVDx/DVDxP4* komutunu kullanarak açmalısınız. Bu sayede DVDx'in bu işlemci için özel olarak uyarlanmış bir versiyonu ile çalışabilirsiniz. Bu versiyon P4 işlemcilerinde yaklaşık yüzde 30'luk bir zaman kazancı sağlıyor.

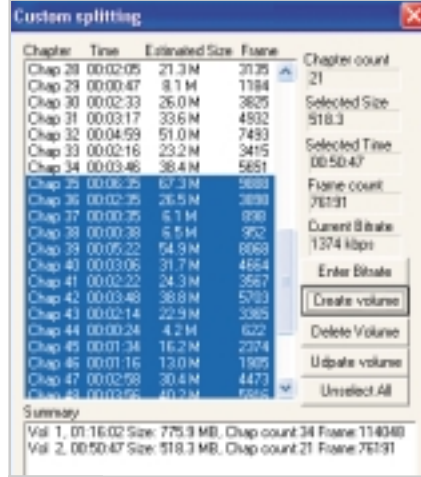
8

Film çözünürlüğü ve büyüklüğünü belirlemek

DVDx, "Export Settings" altında PAL-VCD'ler için uygun olan 352x288 noktalık çözünürlük değerlerine sahiptir. Tüm filmin istediğiniz biçime dönüştürülmesi için Max Frame kutusunun yanında bulunan "Whole" düğmesine tıklamalısınız. Buranın üzerinde bulunan "Zoom" fonk-

siyonu ile widescreen filmlerin alt ve üst taraflarındaki siyah alanları küçültebilirsiniz.

DİKKAT ! DVDx sahip olduğu bir hata nedeniyle, eğer film 4:3 veya 16:9 biçiminde sunulmuyorsa, resim sayfa hareketlerinin hesaplanması esnasında maalesef yanlış sonuçlar elde edebiliyor. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için *Zoom* altından *Custom*'ı seçin. Ana pencerede artık DVD'den okunan resmin görüntüleneceği bir çerçeve ekrana gelecektir. *Output Settings* penceresini kapatmak için *Apply* düğmesine tıklayın ve daha sonra *Settings/Crop/Edit Coordinates* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencereye "X1:0", "X2:720", "Y1:-100", "Y2:676" değerlerini girin. Özel olarak girilen bu değerler sayesinde filminiz doğru resim yüksekliği kullanılarak ekrana gelecektir.

9

UYGUN BÖLME: Filmin ikinci CD için nereden bölüneceğini siz belirleyebilirsiniz.

9

Filmi doğru bölmek: CD büyüklükleri

Şimdi *Output Settings* penceresini tekrar açın. Burada bulunan "Volume don't exceed" altından filmi, kullanacağınız

Output Settings – Bu değerler ile uygun bir işlem süresi sonucunda yüksek görüntü kalitesine ulaşabilirsiniz.

Kullanılacak video biçimini buradan belirleyebilirsiniz. "Video CD"yi seçmeniz yeterli olacaktır.

DVDx, kullanılacak video biçimine uygun değerleri otomatik olarak seçecektir.

Görüntünün, aksiyon sahnelerinde kesintiye uğramaması için seçilecek en iyi değer "High" dir.

AMD işlemcileri için "MMX + 3D Now" ve Pentium 4 için de "P4"ün seçilmesi gereklidir.

DVDx'in yapılan değişiklikleri uygulaması için *Apply* düğmesine tıklamayı unutmalısınız.

DVDx, görüntü çözünürlüğünü video biçimi ile beraber otomatik olarak seçer.

Film sayfası davranışlarının video görüntüsü ile uyum sağlaması için "Custom" seçeneğini işaretlemelisiniz.

"Whole" düğmesine tıklayarak DVDx'in kodlama esnasında tüm çerçeveleri kullanmasını sağlayabilirsiniz.

Bu sayede filmi, sahneyi etkilemeden hazır bölümlerini kullanarak iki CD üzerine ayırabilirsiniz.

MINI-WORKSHOP: MAKSİMUM PERFORMANS

» Son bit'ine kadar görüntü kalitesi

Yazı içerisinde kullanmanızı tavsiye ettiğimiz parametreler ile mümkün olan en kısa sürede ulaşabileceğiniz en iyi değerleri elde edebilirsiniz. Ancak her zaman bir adım daha iyisi vardır. Mümkün olan en yüksek kalite seçeneklerini kullanacak olursanız, DVDx'in

oluşturduğu videoları televizyonda seyrettiğiniz zaman bile DVD ile çok az fark olduğunu görebilirsiniz. Ancak bu aşamadaki en büyük engel, söz konusu görüntü kalitesine ulaşmak için gereken sürenin, yazı içerisinde bahsedilenin iki katı kadar olmasıdır.

disklerin büyüklüğüne uygun olarak parçalara bölebilirsiniz. DVDx bunun için VCD'ler ("74 Min VCD", "80 Min VCD") ve "ISO Data" için farklı disk büyüklüklerini ayırt edebilir. VCD ve SVCD'ler daha az hata düzeltme eklentilerine sahip oldukları için, bir disk üzerine, aslında bir CD için mümkün olandan daha fazla bilgi yazmak mümkündür. Yani bu sayede VCD ve tabii Super Video CD'de (SVCD) 700 MByte'lık bir disk üzerine 800 MByte yazabilirsiniz.

Buna karşılık "ISO Data" seçeneğini kullanacak olursanız, DVDx yukarıda bahsedilen noktaya dikkat etmeyecek ve filmi, diskin imkan tanıdığı büyüklüğe göre parçalara ayıracaktır. Aynı zamanda bu ayırım işlemi film hareketi dikkate alınmadan basit bir şekilde yerine getirecektir.

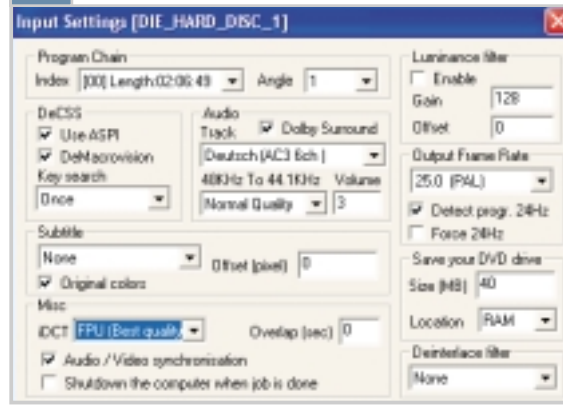
İkinci CD'nin yeni filmin yeni bir bölümü ile başlatılması ise daha pratik olacaktır. Bunun için medya büyüklüğü olarak "Custom Chapter"ı seçin ve hemen yanında bulunan *Settings* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerinde listelenen bölümleri, *Selected Size* kutusundaki toplam büyüklük 740 (74 dakikalık disk) veya 800 MByte'ı (80 dakikalık disk) gösterene kadar yukarıdan aşağıya doğru seçin. Daha sonra *Create Volume* düğmesine tıklayın.

İkinci CD'nin büyüklüğünü de belirlemek için biraz önceki işlemleri tekrar edin. DVDx bu sayede iki farklı video kaynağı oluşturacak ve bunları istediğiniz bölümden itibaren ayıracaktır. Pencereyi "Close" düğmesine tıklayarak kapatın ve daha sonra *Output Settings* penceresinde yaptığınız değişikliklerin uygulanması için *Apply* düğmesine tıklayın.

10 Videoyu kodlamak ve CD'ye yazmak

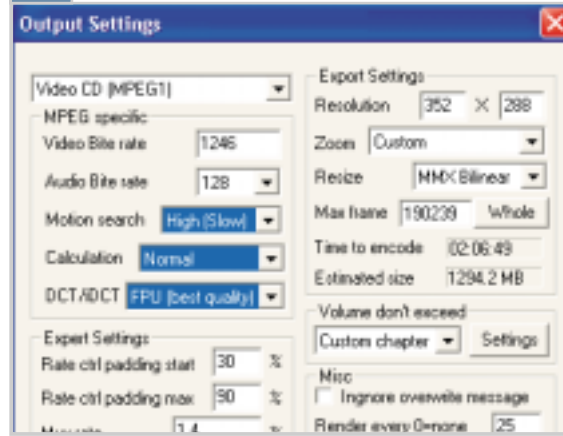
Kodlanan video dosyasının saklanacağı konumu ve ismini belirlemek için program ana penceresinden *File/Select Output* komutunu çalıştırın. *MPEG Output* baş-

1 Giriş konfigürasyonu

İlk olarak *Input Settings* penceresini açın. Buradaki "Misc" başlığı altındaki iDCT seçeneği için "FPU [Best Quality]" değerini kullanın. DVDx ile daha iyi bir kaliteye ulaşamazsınız. Ancak uzun sürecek işlem nedeniyle bu seçeneğin kullanılması ancak çok özel filmler için uygun olacaktır.

2 Çıkış konfigürasyonu

Settings/Output Settings komutunu çalıştırın. Optimum değerlere ulaşmak için ilk olarak "Motion Search" için "High [Slow]", "Calculation" için "Normal" ve "DCT/iDCT" için de "FPU [Best Quality]" seçeneklerini kullanmalısınız.

DİKKAT! Bu ayarlarla iki saatlik bir filmin kodlanması yaklaşık olarak 20 saat kadar sürecektir.

lığı altında bulunan *Browse* düğmesine tıklayın ve istediğiniz konumu belirtin. Son olarak filmin işlenmesi için *Encode* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır. Filmin 1 GHz'lık bir işlemci kullanılarak istenen biçime dönüştürülmesi için film süresinin yaklaşık olarak 5,5 katı kadar zaman geçmesi gereklidir. Bu tahmini süre ile üçüncü adımda bahsedilen süre arasındaki fark ise, son ayarlar sayesinde VCD oluşturulurken optimum film kalitesi elde edileceği için ortaya çıktı. Artık oluşturulan video dosyalarını Nero

en/index2.htm) veya WinOnCD (www.roxio.com) gibi bir CD yazma programının VCD projelerini kullanarak CD üzerine yazabilirsiniz.

Ancak CD'ye yazma esnasında kullandığınız programın filmi bir kez daha dönüştürmemesine dikkat etmelisiniz. Örneğin Nero'nun yeni bir versiyonunu kullanıyorsanız, dönüştürme işleminin VCD eklenmesi esnasında da gerçekleştirilmesi istenebilir. Bu sorguya olumsuz cevap verseniz dahi, Nero sorunsuz bir şekilde yazacaktır. ■

(© eCHIP-Code Basic KİT, www.nero.com/)

MS / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

» ALTI ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

CloneCD 4.0.1.3

Hızlı CD Kopyalama

Gerçek 1:1 kopyalama için iyi bir CD yazıcı ve CloneCD'ye ihtiyacınız var. Sevilen aracın kullanımı yeni versiyonda çok daha kolay hale getirilmiş.

■ Akşam işten çıkar çıkmaz eve koşunuz, bilgisayarın başına oturdunuz ve oyun CD'sini taktınız. Ancak hiçbir hareket yok! CD kullanılabilir durumda değil! Bu arada bir yandan da çocuklarınız sizi sıkıştırmaya başladı. Ne yapacağınızı bilemez bir haldesiniz... Şu an elinizde bir güvenlik kopyası olmalıydı. Ancak verilerin sadece CD üzerine aktarılması yeterli olmadığı için kopyalama işlemi o kadar da kolay değil. Artık hemen hemen tüm oyun ve müzik CD'leri, kopyalamayı engelleyen özel mekanizmalar ile donatılmış

olarak piyasaya sunuluyor. Bunlar sadece yasal olmayan korsan kopyaları değil, aynı zamanda kullanıcıların en doğal hakkı olan güvenlik yedeklerinin oluşturulmasını da engelliyor.

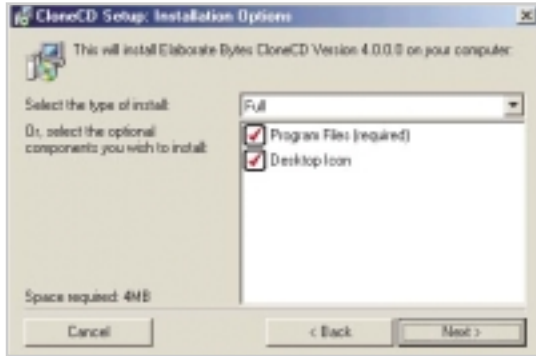
Buna karşılık CloneCD ile ve hatta yeni versiyonu 4.0 ile CD'leri kopyalamak eskisinden çok daha kolay. Sadece tecrübeli kullanıcıların gerçekten anladığı profesyonel ayarlar ise artık tarihe karışıyor. Clone CD artık tamamen karmaşık ayarları kullanıcılardan kendi üzerine alan profiller ile çalışıyor. Buna karşılık halen

seçenek ormanına dalmak isteyenler, tek bir sağ tıklama ile ayrıntılı ayarları ekranlarına taşıyabilirler.

Bu kısa atölye çalışması ile güvenlik yedekleri oluştururken dikkat edilmesi gereken noktaları gösteriyoruz. Ancak korkmanıza gerek yok, çünkü CloneCD'nin bu versiyonu ile çalışmak çok daha kolay.

Clone CD 4.0.1.3'ün deneme sürümünü eCHIP üzerinden yükleyebilirsiniz.
(© eCHIP-Code CloneCD)

1

CloneCD Kurulumu

Kurulum dosyasını e-CHIP üzerinden çalıştırın ve ekrana gelen lisans sözleşmesini kabul etmek için / Agree düğmesine tıklayın. Bunu takip eden pencere üzerinden kurulum modunu seçip, Next düğmesine tıklayın. Full ve Custom modlarını birbirinden ayıran tek fark, birinde masaüstü simgesinin bulunmamasıdır. Next düğmesine tıklayarak kurulum konumunu değiştirebilir, Install düğmesine tıkladığınızdaysa CloneCD'nin kurulumunu başlatabilirsiniz. Bu pencere üzerinde bulunan Show Details düğmesine tıkladığınızda, CloneCD dosyalarının nereye yerleştirildiklerini görebilirsiniz. Programı çalıştırmak için bilgisayarı yeniden başlatmalısınız.

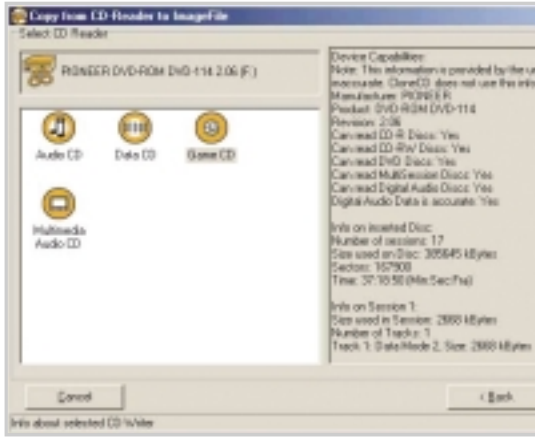

2

Doğru Ayarlar Başarı Sağlar

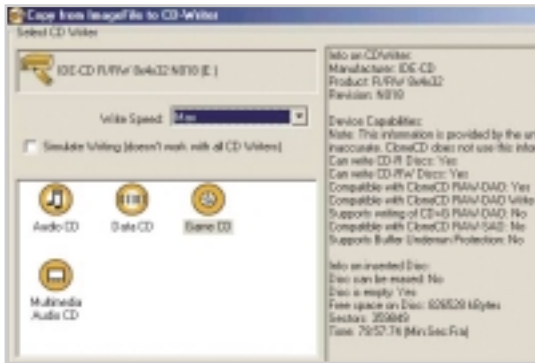
Görev çubuğuna CloneCD'ye ait yeni bir düğme eklenir. Bu düğmeye sağ tuşla tıklayarak, açılan menü üzerinde CloneCD'nin otomatik olarak çalışmak üzere ayarlandığını görebilirsiniz.

Otomatik başlangıç (Autostart) ve CD-R medyasının saklanması sağlayan (Hide CD-R Media) fonksiyonları kapatın. Hide CD-R Media seçeneğini, sadece orijinali Safe-Disc 2 koruma mekanizması ile donatılmış bir oyun, yedek kopyasını kullanarak, yükleyeceğiniz zaman etkinleştirebilirsiniz. Artık aracı çalıştırıp, korunmuş CD'yi sürücüyü yerleştirebilirsiniz.

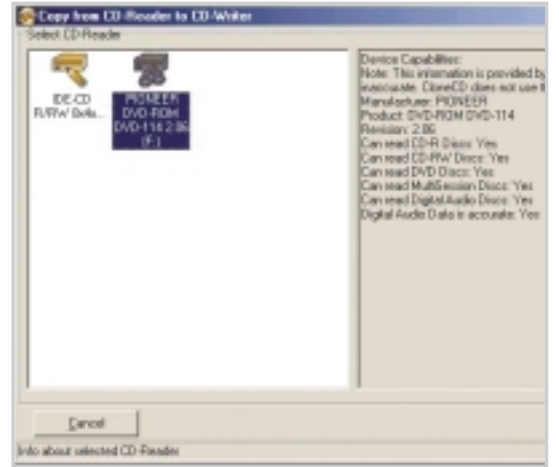
3 CD Image'ı Oluşturmak

CD, sürücü içerisindeyse, ana pencere üzerinde en soldaki düğme olan *Read to Image File* üzerine tıklayabilirsiniz. Takip eden pencere üzerinden, kaynak olarak kullanılacak sürücüyü seçin ve *Next* düğmesine tıklayın. CloneCD, yeni versiyonu 4.0'da profiller ile çalışabiliyor. Bunun için kopyalamak istediğiniz CD'ye uygun bir profil, örneğin Game CD seçmelisiniz. Image dosyasının saklanacağı konumu seçin ve *OK* düğmesine tıklayın. CloneCD artık CD'yi okumaya başlar. Bu işlem biraz uzun sürebileceği için sabırla beklemelisiniz.

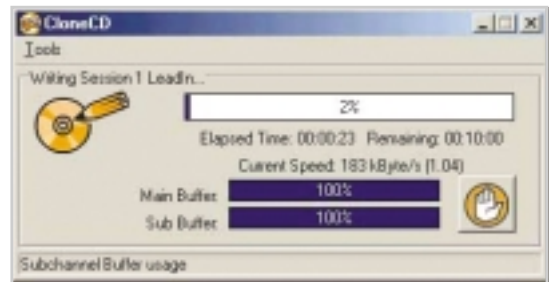
4 Image'ın CD-R'a Yazılması

CloneCD, kopyalamak istediğiniz CD'yi okuduktan ve *Image* dosyasını oluşturduktan sonra geriye sadece söz konusu *Image* dosyasının CD üzerine yazılması kalıyor. Bunun için boş diski sürücüye yerleştirin ve ana pencere üzerinde, soldan ikinci düğme olan *Write from Image File* üzerine tıklayın. Biraz önce oluşturulan *Image* dosyasını seçin ve *Next* düğmesine tıklayın. Takip eden pencere üzerinden yazma hızını ve uygun profili seçtikten sonra *OK* düğmesine tıklayın. CloneCD yazmaya başlayacak ve kısa bir süre sonra kopya CD'niz kullanıma hazır hale gelecektir.

5 Direkt CD Kopyalama: Okuma

Eğer Image dosyası ile uğraşmak istemiyorsanız, CD'yi doğrudan kopyalayabilirsiniz. Bunun için ana pencere üzerindeki soldan üçüncü düğme olan *CD Copy* üzerine tıklayın. Buradaki *On the Fly* fonksiyonundan faydalana-bilmek için, Burn Proof'a sahip bir CD yazıcı ve RAW fonksiyonlarını kullanabilen modern bir CD/DVD-ROM sürücüye sahip olmalısınız. Okunacak sürücüyü seçin ve *İleri* düğmesine tıklayın. Orijinal CD'yi sürücünün çek-mecesine yerleştirin. CloneCD kapağı otomatik olarak kapatacağı için, kendiniz manuel olarak kapatmayın. Programın sürücünüze özel olarak erişebilmesi için, sür-cü kapağının otomatik olarak kapanması gereklidir.

6 Direkt CD Kopyalama: Yazma

Kullanacağınız profili seçin, *Next* düğmesine tıklayın ve bir sonraki pencere üzerindeki *Copy "On the Fly"* seçeneğini işaretleyin. *İleri* düğmesine tekrar tıklayın ve ekrana gelen pencere üzerinden yazma ayarlarını belirleyin. Söz konusu profili (örneğin Game CD) tekrar seçin ve *OK* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda yazma işlemi anında başlayacaktır. CloneCD, yazma işlemi sonunda orijinal CD'yi ve kopyasını aynı anda dışarıya çıkaracaktır. Ekrana gelen mesajı da *OK* düğmesine tıklayarak cevaplayabilirsiniz. İşte hepsi bu kadar!

İPUÇLARI TEMMUZ 2002

» WINDOWS

1	Windows 98, Me, 2000: Görev çubuğundaki tarihin görünümünü özelleştirmek	164
2	Windows 98: Başlat düğmesinin simgesini değiştirmek	164
3	Windows Me, 2000: Tüm otomatik program açılışlarını denetlemek	165
4	Windows 98, Me: Geri Dönüşüm Kutusu'nu yeniden adlandırmak	165
5	Windows Me: MP3'leri tekrar Windows Media Player ile çalmak	166
6	Windows 98, 2000: Geçici klasörlerin içeriğini silmek	166

» UYGULAMALAR

7	Office 2000, XP: Office 2000 ve XP'yi paralel kullanmak	166
8	Office 97, 2000: Bağlantı listeleri için HTML kaynak metni	167
9	Excel 97, 2000, XP: Tabloları alfabetik sıralamak	168
10	Access 2000: Esnek Alt Raporları doğru kullanmak	168
11	Internet Explorer: Kaynak Kod Görüntüleyici programı belirlemek	169
12	Outlook Express 5: İletilerin saklanacağı klasörü belirlemek	169

Tips & Tricks

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

1

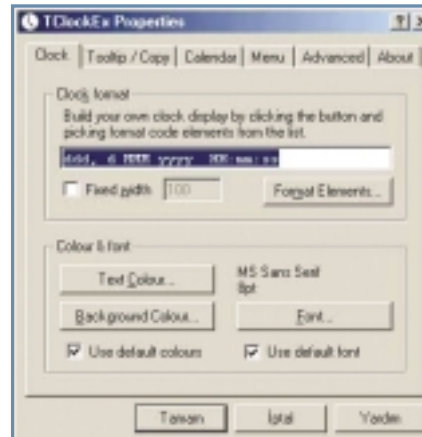
Windows
98, Me, 2000

Görev çubuğundaki tarihin görünümünü özelleştirmek

Görev çubuğu üzerindeki saatin yanında günün tarihinin de görüntülenmesini ve bunun için istediğiniz yazı tipini kullanmak istiyorsunuz.

İpucu: Bu isteğinizi ücretsiz olarak dağıtılan ve eCHIP'ten (© eCHIP-Code Pratik) kurabileceğiniz TClockEx programını kullanarak yerine getirebilirsiniz. Kurulum sonrasında programı çalıştırın ve Clock kartını aktif hale getirin. Buradaki Clock Format kutusunda gün, tarih ve saatin görüntülenmesini sağlayan varsayılan olarak atanmış bir biçim karşınıza gelir. Programın saat ve tarih bilgilerini nasıl göstereceğini belirlemek için buradaki Format Elements düğmesine tıklayarak ulaşabileceğiniz Date Elements veya Time Elements alt menülerini kullanabilirsiniz. Bunlar arasından seçtiğiniz biçimler, görev çubuğuna anında uygula-

nırlar. Ayrıca Resource Elements alt menüsünü kullanarak sistem kaynaklarının durumunu, işlemci ve hafıza yükü gibi bilgilerin de görüntülenmelerini sağlayabilirsiniz. Font, Text Colour ve Background Colour düğmelerini kullanarak da saat ve tarihin görünüm özelliklerini değiştirebilirsiniz. Görüntülenecek bilgileri ve biçimini belirledikten sonra Advanced kartını aktif hale getirin. Yaptığınız de-

1 Saat ve Tarih Gözönünde: TClockEx sayesinde, görev çubuğunda saatin yanında tarihin de görüntülenmesini sağlayabilirsiniz.

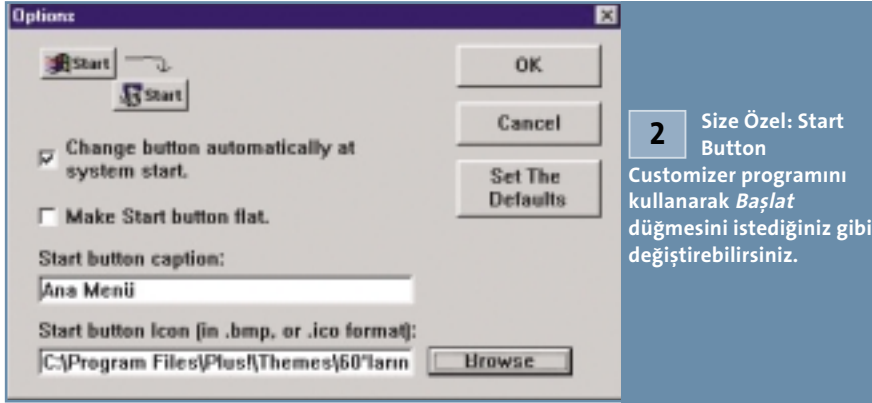
2

Windows
98

Başlat düğmesinin simgesini değiştirmek

Windows'un Başlat düğmesi üzerinde özel bir logo kullanmak ve aynı zamanda Windows'u kapatmak için de kullanılan Başlat düğmesinin ismini değiştirmek istiyorsunuz.

İpucu: Başlat düğmesi üzerindeki metni bir Hex editör yardımıyla direkt olarak EXPLORER.EXE dosyası içerisinde değiştirebilirsiniz. Nitekim CHIP'in geçen sayılarında buna yönelik bir ipucu yayınlamıştık. Ancak hem düğmenin ismini

2 Size Özel: Start Button
Customizer programını kullanarak *Başlat* düğmesini istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz.

hem de üzerindeki logoyu değiştirmek için Start Button Customizer (© eCHIP-Code Pratik) adındaki ücretsiz olarak dağıtılan aracı kullanabilirsiniz.

Program, kurulumu sonrasında otomatik olarak çalışacak ve istediğiniz değişiklikleri yapmanıza imkan tanıyacaktır. İlk olarak “Change button automatically at system start” seçeneğini işaretleyin. Daha sonra “Start button caption” kutucuğuna, bundan sonra kullanmak istediğiniz düğme metnini, örneğin “Ana Menü” girin. Son olarak düğme üzerindeki logoyu değiştirmek için *Browse* düğmesine tıklayın ve kullanmak istediğiniz logo dosyasını seçin. Bu sayede ICO dosyalarındaki simgelerin haricinde EXE dosyalarındaki simgeleri veya direkt olarak BMP biçimindeki resimleri kullanabilirsiniz. Yaptığınız değişikliklerin uygulanması için pencereyi *OK* düğmesine tıklayarak kapatın. Program kapandıktan hemen sonra *Başlat* düğmesi yeni görünümünü kazanacaktır. Şayet düğmenin görünümünü daha sonra tekrar değiştirmek isterseniz, farenin sağ düğmesini kullanarak *Başlat* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen nesne menüsündeki *Options* düğmesine tıklayın. Böylece üzerinde çalışabileceğiniz program penceresi tekrar ekrana gelecektir.

3

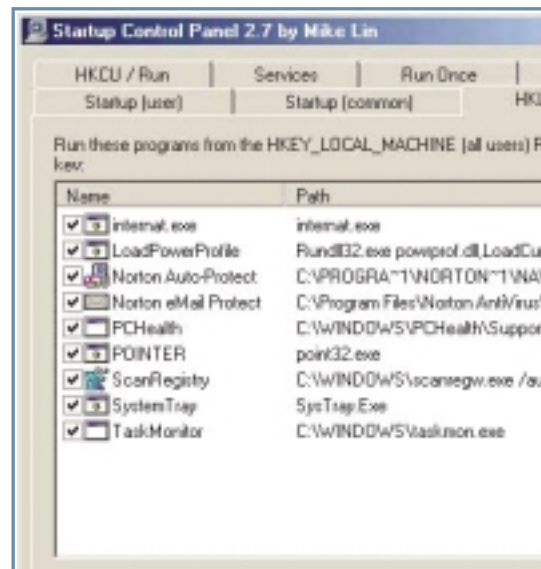
Windows
Me, 2000

Tüm otomatik program açılışlarını denetlemek

Bazı programlar Windows açılışında otomatik olarak çalıştırılırlar. Ancak bunların çok azı Başlangıç klasörü içerisinde görünürler. Bir çoğu Kayıt Defteri içerisinde bulunan bu programlara artık rahatlıkla erişebilirsiniz.

İPUÇU: Windows açılışında otomatik olarak çalıştırılan programları ücretsiz olarak dağıtılan Startup Control Panel (© eCHIP-Code Pratik) aracını kullanarak kontrol edebilirsiniz. Programı kurmak için ilk olarak arşiv dosyasını açın ve STARTUPCPL.MSI dosyasına iki kere tıklayın. Windows Me ve 2000’de entegre olarak bulunan Microsoft Windows Installer ile kurulumu sorunsuz bir şekilde yerine getirebilirsiniz.

Programı, kurulduktan sonra çalıştırmak için, *Denetim Masası*’ndaki *Startup* simgesine iki kere tıklamalısınız. Bunun sonucunda üzerinde farklı kartların bulunduğu program ana penceresi ekrana gelecektir. Bu kartların her biri programların sistem açılışında otomatik olarak çalıştırılmaları için kullanılan bir yöntemi temsil eder ve bu yöntemler kullanılarak çalıştırılan programları gösterirler. Bir programın otomatik olarak çalıştırılması-

3 Yönetim Merkezi: Startup Control Panel ile Windows’la birlikte otomatik olarak çalışan programları kontrol edebilirsiniz.

nı engellemek için önündeki kontrol kutucuğundaki işareti kaldırmanız yeterli olacaktır. Şayet bir programı devamlı olarak engellemek istiyorsanız, üzerine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve açılan nesne menüsündeki *Delete* komutunu çalıştırın. Ayrıca nesne menüsündeki “Edit” ve “New” komutlarını kullanarak çalıştırılan uygulamaları düzenleyebilir veya kendiniz yeni programlar ekleyebilirsiniz. İstenilen programın Sürükle&Bırak yöntemi kullanılarak Windows gezgininden program listesine taşınması daha kolay olacaktır.

4

Windows
98, Me

Geri Dönüşüm Kutusu’nu yeniden adlandırmak

Sistemin masaüstü simgelerini ve Windows 98/Me sisteminizi kendinize göre değiştirmek istiyorsunuz.

İPUÇU: Söz konusu simgelerin isimleri *Kayıt Defteri*’nde tutulurlar ve nesne menülerinde “Yeniden Adlandır” komutuna sahip olmamalarına rağmen buradan rahatlıkla değiştirilebilirler. Örneğin Windows’un masaüstündeki sistem simgelerinden Geri Dönüşüm Kutusu’nun ismini değiştirmek için ilk olarak *Başlat/Çalıştır/Regedit* komutunu kullanarak, *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*’ni çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki “HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{645F F040-5081-101B-9F08-00A-A002F954E}” anahtarını aktif hale getirin. Bunun sonucunda pencerenin sağ tarafında ekrana gelen “(Varsayılan)” öğesinin değeri “Geri Dönüşüm Kutusu”dur.

Söz konusu simgenin ismini değiştirmek için “(Varsayılan)” değerine iki kere tıklayın ve ekrana gelen *Dize Düzenle* penceresindeki *Değer Verisi* kutusuna kullanmak istediğiniz ismi, örneğin “Çöp Kutusu” girin. Diğer sistem simgelerinin isimlerini de benzer şekilde değiştirebilirsiniz. Bilgisayarım için “HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{20D04FE0-3AEA-

1069-A2D8-08002B30309D}” ve Ağ Bağlantılarım için de “HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{208D2C60-3AEA-1069-A2D7-0 8002B30309D}” anahtarlarını kullanabilirsiniz.

5

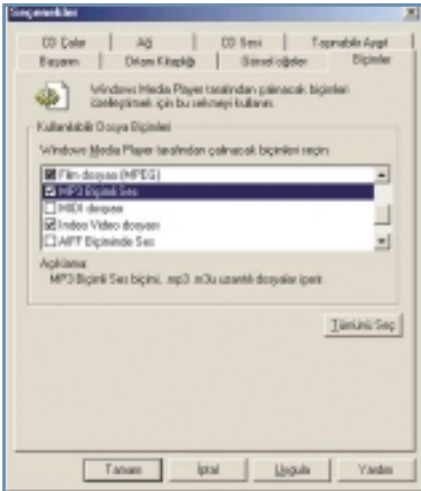
Windows
Me

MP3'leri tekrar Windows Media Player ile çalmak

İşletim sistemi, bir MP3 dosyasını dinlemek için üzerine iki kere tıkladığımızda Windows Media Player yerine başka bir programı çalıştırıyor. Ancak isterseniz Windows Media Player'ı kullanmaya devam edebilirsiniz.

İPUCU: Şayet başka bir program, kurulumundan sonra audio dosyalarının çalınması görevini Windows Media Player'dan kendi üzerine aldıysa, bu işlemi hemen geri alabilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Başlat/Programlar/Donatılar/Eğlence/Windows Media Player* komutunu kullanarak Windows Media Player'ı açın ve *Araçlar/Seçenekler* komutunu çalıştırdıktan sonra ekrana gelen penceredeki *Biçimler* kartını aktif hale getirin. Windows Media Player'ın hangi dosya biçimlerini çalacağını bu kart üzerinden belirleyebilirsiniz.

Örneğin, Windows Media Player'ın MP3 dosyalarını çalmasını istiyorsanız “Windows Media Player” tarafından çalışacak biçimleri seçin listesindeki “MP3

5

MP3 Ataması: Windows Media Player'ın çalacağı biçimleri *Seçenekler* penceresindeki *Biçimler* kartı üzerinden belirleyebilirsiniz.

Biçimli Ses” seçeneğinin kesinlikle işaretli olması gereklidir. Aksi takdirde söz konusu seçeneğin önündeki kutucuğa tıklayarak, işaretleyebilirsiniz. Windows Media Player, burada işaretlenen biçimler için standart program olarak kullanılır.

Eğer söz konusu biçimler için, standart olarak, başka bir program kullanmak istiyorsanız uygun seçeneklerdeki işaretlerin silinmesi gereklidir.

6

Windows
98, 2000

Geçici Klasörlerin içeriğini Silmek

Geçici klasörler içerisinde ileride işinize yaramayacak çok sayıda dosya saklanır. Bu nedenle söz konusu klasörlerin sistem açılışında otomatik olarak temizlenmelerini istiyorsunuz.

İPUCU: Bu işlemi Windows'un *Başlangıç* klasörüne kısayol atayacağınız bir Batch dosyası ile otomatik olarak yerine getirebilirsiniz. Bunun için ilk olarak aşağıdaki kaynak kodu bir editör ile yazın ve daha sonra dosyayı DELTEMP.BAT adı altında kaydedin:

@echo off

echo E | del "C:\WINDOWS\TEMP*.*"

Burada kullanılan ilk komut görüntünün ekrana gelmesini engeller. İkinci satırdaki “echo E” komutu, çizgi ile asıl sil komutuna bağlanır. Bu sayede silme esnasında ekrana gelen tüm sorulara otomatik olarak evet cevabı verilir. Söz konusu ayırma çizgisini ise [Alt Gr]+[<] tuş kombinasyonunu kullanarak yazabilirsiniz. “Del” komutunu takip eden konum bilgisini ise boşluklar içerdiği için tırnak işareti arasında yazmalısınız. Burada, kendi sistem konfigürasyonunuza bağlı olarak istediğiniz klasörün adresini kullanabilirsiniz. Örneğin, standart bir Windows 2000 kurulumunda “C:\Documents and Settings\Administrator\Local Settings\Temp*.*” adresini kullanabilirsiniz.

Hazırladığınız Batch dosyasının sistem açılışında otomatik olarak çalıştırılması için *Başlangıç* klasörünü açın ve *Dosya/Yeni/Kısayol* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki *Gözet* düğmesine tıklayın, hazırladığınız Batch dos-

yasını seçin ve *Aç* düğmesine tıkladıktan sonra kısayolunuz için uygun bir isim girerek şihirbazı kapatın.

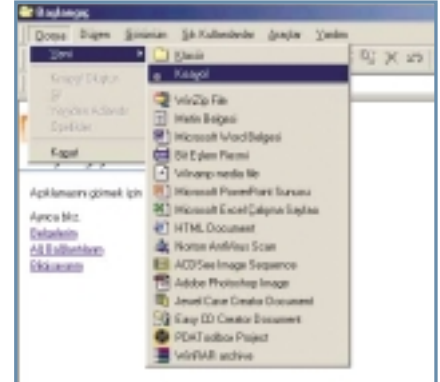
7

Office
2000, XP

Office 2000 ve XP'yi paralel kullanmak

Office 2000 yüklü sisteminize ayrıca Office XP kurmak ve buna rağmen Office 2000'e ait programları kullanmaya devam etmek istiyorsunuz. Ancak Office XP kurulumunda uygun seçenekleri işaretlemiş olmanıza rağmen, eski program versiyonlarına erişemiyorsunuz.

İPUCU: Office XP kurulumu varolan sistemin derinlerine uzanır. Outlook'un eski versiyonu her halükarda kullanılamaz hale gelecektir. Ancak diğer Office prog-

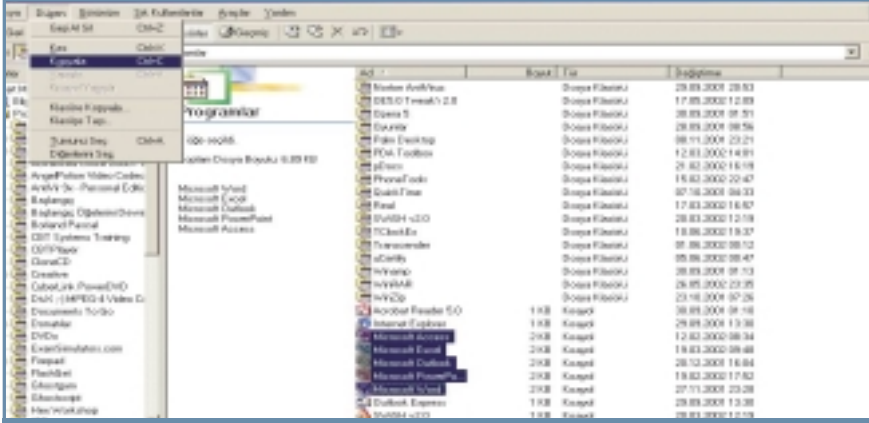

6

Bahar Temizliği: *Başlangıç* klasöründe bir kısayol oluşturarak TEMP dosyalarının sistem açılışında otomatik olarak silinmesini sağlayabilirsiniz.

ramlarının uygun seçenekler ile sabitdisk üzerinde korunmalarına rağmen masaüstü ve *Başlat* menüsündeki bağlantıların tümü yeni versiyonlara aittir. Fakat yeni programlar eski bilgi ve ayarları kendi üstlerine alırlar.

Eski program versiyonlarını kullanmaya devam edebilmek için Office XP kurulumunda önce eski kısayolları yedeklemeniz gereklidir. Bunun için *Başlat/Ayarlar/Görev Çubuğu* ve *Başlat Menü* komutunu çalıştırın. Windows 2000 altında *Gelişmiş* kartını aktif hale getirin ve buradaki *Gelişmiş* düğmesine tıklayın. Diğer Windows versiyonlarında ise *Başlat Menü* *Programları* kartını aktif hale getirmelisiniz. Şimdi pencerenin sol tarafında

7 Paralel Kullanım: İleri her iki Office versiyonunu da kullanabilmek için Office XP'yi kurmadan önce Office 2000 programlarına ait kısayollarını yedeklemelisiniz.

bulunan *Programlar* üzerine tıklayın. Windows 2000 altında “C:\Documents and Settings\All Users\StartMenu\Programs” klasörünü aktif hale getirin. Daha sonra Office kısayollarını [Ctrl] tuşu basılı durumdayken üstlerine tıklayarak seçin ve bu seçtiğiniz kısayolları kopyalamak için *Düzen/Kopyala* komutunu çalıştırın. Daha sonra *Programlar* klasörü içerisinde “Office 2000” adında yeni bir klasör oluşturun ve biraz önce kopyaladığınız kısayolları *Düzen/Yapıştır* komutunu kullanarak buraya ekleyin.

Artık Office XP kurulumuna başlayabilirsiniz. Ancak bu sırada kurulum yeri olarak Office 2000 klasörünü kullanmama ve eski Office programlarının kaldırılmasına neden olacak seçenekleri işaretlememeye dikkat edin. Kurulum sonrasında masaüstündeki tüm simgeler yeni program versiyonlarını gösterecektir. Bunun için yedeklediğiniz kısayolları seçebilir ve [Ctrl] tuşu basılı durumdayken masaüstüne taşıyarak kopyalayabilirsiniz. Bu sayede artık eski Office programlarını rahatlıkla kullanabilirsiniz.

8

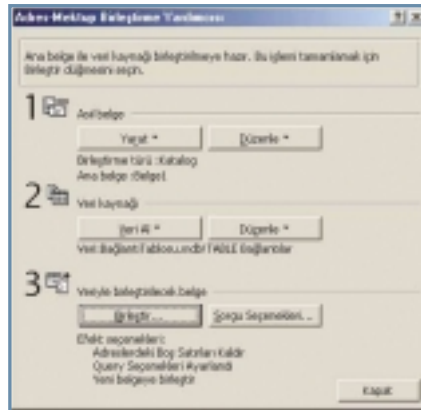
Office
97, 2000

Bağlantı listeleri için HTML kaynak metni

Web sayfanızda alfabetik olarak düzenlenmiş uzunca bir bağlantı listesini tablo biçiminde yayınlamak istiyorsunuz. Her bir bağlantı için, örneğin isim, URL, e-posta ve kısa açıklamalar gibi bir çok bilgi bulunacak. Bu listeyi manuel olarak hazırlarsanız çok sayıda yazım hatası yapabilirsiniz. Bu işlemi yerine getirmek için

Office'i kullanmak istiyorsunuz.

İPUCU: Bunun için ilk olarak her bir bağlantıya ait veri grubunu tablolardan oluşan bir veritabanı içerisinde hazırlamalı ve sıralamalısınız. Ancak daha sonra metin düzenleme programının seri baskı fonksiyonunu kullanarak söz konusu verileri HTML kaynak metni haline dönüştürebilirsiniz.

8 Otomatik: Word'ün seri baskı fonksiyonu sayesinde çok uzun tabloları HTML yardımıyla rahatlıkla oluşturabilirsiniz.

Veritabanını hazırlamak için Access'i kullanabilirsiniz. Yeni bir veritabanı oluşturun ve veritabanı penceresindeki *Tablolar* kartını aktif hale getirin. Buradaki *Yeni* düğmesine tıklayın ve daha sonra *Veri Sayfası Görünümü*'nü seçin. Burada sütunları tanımlayın ve bağlantılar için görüntülenmesini istediğiniz bilgileri tabloya ekleyin.

Şimdi Word'ü çalıştırın ve veritabanına girdiğiniz bilgileri Word'e düzenli bir şekilde aktarmak için *Araçlar/Adres Mektup Birleştir* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki *Yarat/Katalog*

komutunu çalıştırın ve ekrana gelen sorgu penceresindeki *Etkin Pencere* düğmesine tıklayın. Hemen ardından *Veri Al/Veri Kaynağı Aç* komutunu çalıştırın, *Veri Kaynağı Aç* penceresindeki *Dosya Türü* açılır listesinden “MS Access Veritabanları (*.mdb, *.mde)” seçeneğini işaretleyin ve son olarak biraz önce oluşturduğunuz Access veritabanı dosyasını açın.

Bunun sonucunda ekrana gelen penceredeki *Tablolar* kartı üzerindeki listeden bağlantı bilgilerinin bulunduğu tabloyu seçin ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Henüz bir yazdırma alanı bulunmadığı için *Ana Belge Düzenle* düğmesine tıklamalısınız. Şimdi kullanacağınız HTML kodunu bağlantı listesinin bir satırı için girmelisiniz. Bunun için *Adres Mektup Birleştir* çubuğu üzerinden ulaşabileceğiniz alan isimlerini kullanabilirsiniz. Söz konusu HTML kodu aşağıdaki gibidir:

```
<tr>
<td><a href="Alan1" target="_blank">Alan2</a>
<td>Alan3
<td><a href="mailto:Alan4"> Contact</a>
```

Şimdi veritabanındaki bilgilerin doküman içerisine aktarılması için *Adres Mektup Birleştirme Yardımcısı* düğmesine ve bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki *Birleştir* düğmesine tıklayın. *Birleştirme Seçenekleri* penceresinden çıkış olarak *Yeni Belge'yi* işaretleyin. *Sorgu Seçenekleri* düğmesine tıklayarak birleştirilecek bilgileri sınırlayabilir veya yazdırma sırasını değiştirebilirsiniz. Son olarak *Birleştir* düğmesine tıklayarak pencereyi kapatın.

Word, Access'deki veri sorgusunu DDE (Dinamik Veri Değişimi) aracılığıyla çalıştırır ve bunun sonucunda yayınlanmaya hazır bağlantı listesinin HTML kaynak kodunu ortaya çıkartır. Son olarak tablonun açılması ve kapanması için kullanılacak genel HTML yapısının oluşturulması yeterlidir. Bunun için aşağıdaki HTML kodunu kullanabilirsiniz.

```
<html>
<head><title>Bağlan Listesi</title></head>
<body>
<table border=1>
//Buraya Bağlantı Listesi Eklenicek
</table>
</body>
</html>
```

Yukarıda kullanılan “//Buraya Bağlantı Listesi Eklenicek” satırı yerine biraz önce oluşturduğunuz bağlantı listesini eklemeniz gerekiyor.

9

Excel
97, 2000, XP

Tabloları alfabetik olarak sıralamak

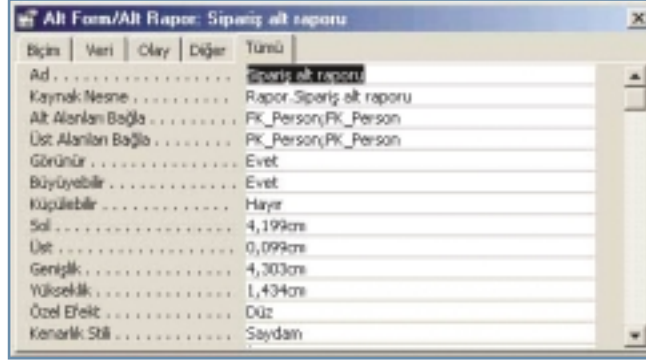
İçerisinde çok sayıda tablo barındıran bir çalışma kitabınız var. İstediğiniz verilere daha çabuk ulaşabilmek için bunları alfabetik olarak sıralamak istiyorsunuz. Ancak tabloların manuel olarak yerleştirilmesi uzun ve zahmetli bir iş olacaktır.

İPUCU: Excel’in çalışma kitabındaki tabloların düzenlenmesi için hazır bir fonksiyon sunmamasına rağmen söz konusu sıralamayı bir makro ile hızlı bir şekilde gerçekleştirebilirsiniz.

Makroyu hazırlamak için ilk olarak *Araçlar/Makro/Makrolar* komutunu çalıştırın ve *Makro Adı* kutusuna açıklayıcı bir isim, örneğin “Tablo_Sırala” girdikten sonra *Oluştur* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen Visual Basic Düzenleyicisi penceresine aşağıdaki makro kaynak kodunu girebilirsiniz:

```
Sub Tablo_Sırala()
Dim i As Integer, j As Integer
For i = 1 To Sheets.Count
For j = 1 To Sheets.Count - 1
If UCase$(Sheets(j).Name) > UCase$(Sheets(j + 1).Name) Then
Sheets(j).Move after:=Sheets(j + 1)
End If
Next j
Next i
End Sub
```

Makro, değişkenler tamamlandıktan sonra çalışma kitabındaki sayfa sayısını kullanan iki tane döngü işleme koyuyor. Döngüler içerisinde yer alan “if” komutu ise her bir sayfanın ismini diğeri ile kıyaslıyor ve yanlış yerde bulunan sayfaların yerini değiştiriyor. Yukarıdaki kısa makro kodu tüm sayfaları birbirleri ile karşılaştırarak alfabetik olarak sıraya koyuyor. Şayet sıralamanın yukarıdan aşağıya doğru olmasını isterseniz “if” ifadesinde kullanılan “>” yerine “<” işaretini koymanız yeterli olacaktır. Son olarak *File/Close*

10 Hepsi Birarada: Access’in tablo ilişkilerini kullanarak, farklı tablolardaki bilgileri tek bir rapor üzerinde rahatlıkla görüntüleyebilirsiniz.

and Return to Microsoft Excel komutunu kullanarak VBA düzenleyicisini kapatın. Çalışma kitabınızdaki sayfaları alfabetik olarak düzenlemek için ilk olarak *Araçlar/Makro/Makrolar* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencereye listeden biraz önce oluşturduğunuz makroyu seçtikten sonra *Çalıştır* düğmesine tıklayın.

10

Access
2000

Esnek Alt Raporları doğru kullanmak

Access veritabanı içerisinde kullandığınız bir tablonun diğerleri ile arasında 1:n ilişkisi mevcut. Şimdi bu tablodaki verileri, ilişkili olduğu tablolardaki veri gruplarını da kullanarak bir rapor hazırlamak istiyorsunuz.

İPUCU: Bu sorunun çözümü en iyi şekilde bir örnek yardımıyla anlatılabilir. Bunun için “Kişiler”, “Müşteriler” ve “Sipariş” isminde tablolara sahip bir veritabanı oluşturun. Bu tablolar, “FK_Person” adındaki bir alana sahip olmalarına rağmen Kişiler tablosundaki “PK_Person” alanı kullanılarak ilişkilendirilmiş olsunlar. Bu sayede Access’in Ki-

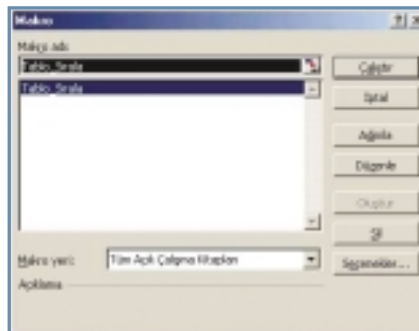
şiler tablosundaki bilgileri isteğe bağlı olarak diğer tablolardaki bağlantı veri grupları ile birleştirmesi sağlanabilir. Şimdi veritabanındaki tüm kişileri, müşterileri ve sipariş bilgileri ile beraber bir rapor içerisinde yazdırmak istiyorsunuz. Bu isteğinizi alt rapor veya formlar yardımıyla yerine getirebilirsiniz.

İlk olarak Kişiler tablosunu temel alan “rprKişiler” adında bir rapor oluşturun ve bunu tasarım görünümünde açın. Raporun veri kaynağı olarak sadece “PK_person” alanı kullanılmalıdır.

Şimdi “Müşteri” ve “Sipariş” tabloları için ayrı ayrı alt raporlar eklemelisiniz. Bunun için *Araç Kutusu* içerisinde bulunan *Alt Form/Alt Rapor* düğmesine tıklayın ve daha sonra ilk tablonun, örneğin “Sipariş” rapor üzerinde görünmesini istediğiniz yere tıklayın. Bunun sonucunda *Alt Rapor Sihirbazı* ekrana gelecektir. Henüz kullanılabilir bir raporunuz olmadığı için ilk pencere üzerindeki “Varolan Tablolar”ı ve Sorgular’ı kullan” seçeneğini işaretlemelisiniz.

İleri düğmesine tıklayarak ulaşacağınız pencere üzerinden Access’in alt rapor için kullanmasını istediğiniz kaynağı “Tablolar/Sorgular” açılır listesinden seçmelisiniz. Burada örnek olarak “Tablo:Sipariş”i seçmelisiniz. Bunun haricinde pencerenin alt tarafındaki listeyi kullanarak rapor üzerinde görünmesini istediğiniz alanları seçmelisiniz. Bu esnada *Sipariş* tablosu ile *Kişiler* tablosunun bağlantısını sağlayan “FK_Person” alanını da seçmeyi unutmamalısınız.

Sihirbazın üçüncü sayfasında ise eklediğiniz alt raporu “rprKişiler” ile ilişkilendirmelisiniz. Bunun için “Kendim tanımlayacağım” seçeneğini işaretleyin ve ekrana gelen “Form/rapor alanları” ve “Alt form/alt rapor alanları” açılır listelerinden “PK_Person” veya “FK_Person” alanlarını seçin. *İleri* düğmesine tıklayarak ulaşabileceğiniz dördüncü ve son say-

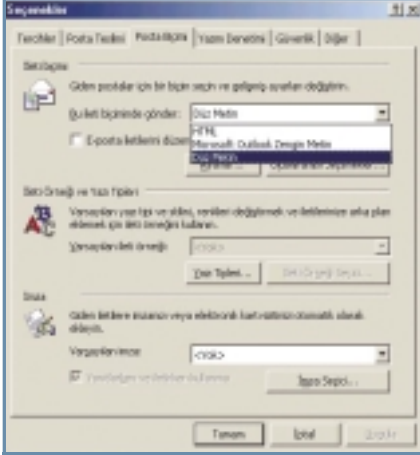

9

Kullanışlı: Bir çalışma kitabındaki sayfaları kısa bir makro yardımıyla alfabetik olarak düzenleyebilirsiniz.

fada ise raporunuz için bir isim girin ve *Son* düğmesine tıklayın.

Artık “rprKişiler” raporunda, biraz önce oluşturduğunuz alt raporu temsil eden yeni bir denetim elemanı ekrana gelecektir. Farenin sağ düğmesini kullanarak bu eleman üzerine tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalış-

10 Garantili ulaşım: E-posta biçimi olarak “Düz Metin” seçerek iletilerinizin aktarıldığından emin olabilirsiniz.

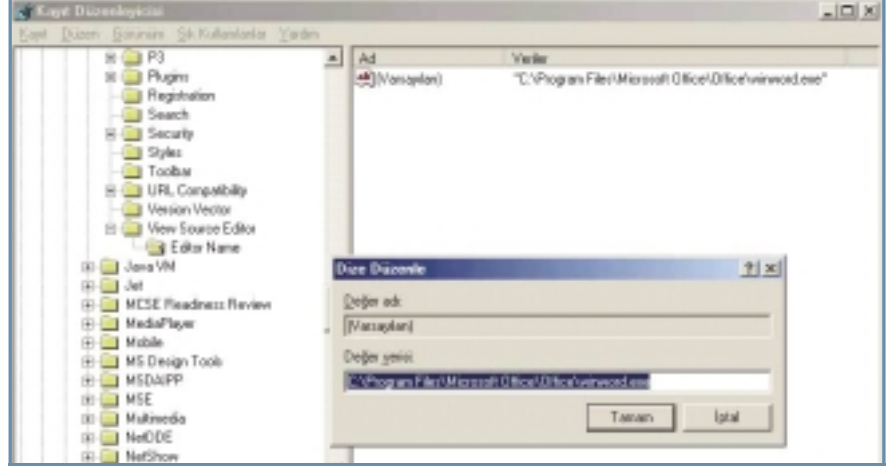
tırın. Bu nesnenin sahip olduğu *Büyüyebilir* ve *Küçülebilir* özelliklerine “Evet” değerini atayın. Bu özellik Access’in tüm verileri görüntüleyebilmek için alt raporun yüksekliğini otomatik olarak ayarlayabilmesine imkan tanır. İlişki dahilinde bulunan “Sipariş” tablosundaki tüm bilgiler rapor üzerinde boş alan kalmayacak şekilde görüntüleneceklerdir.

Access altında hazırladığınız raporlara, yukarıda anlatıldığı şekilde farklı tablolardaki, örneğin Müşteri bilgileri görüntülemek üzere yeni alt raporlar ekleyebilirsiniz.

11 Internet Explorer Kaynak Kod

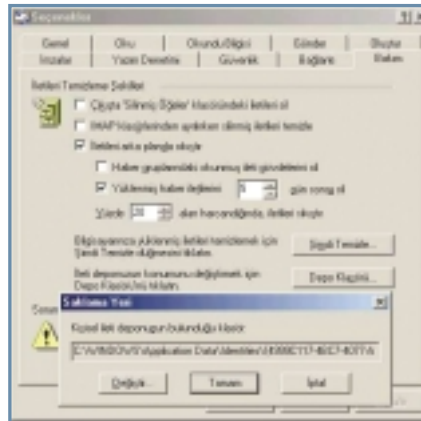
Kaynak Kod Görüntüleyici programı belirlemek

Internet Explorer ile görüntülediğiniz web sayfasının kaynak kodunu görüntülemek için Görünüm/Kaynak komutunu çalıştırmanız yeterli olacaktır. Browser, bunun için genellikle Windows Not Defteri’ni kullanır. Ancak Not Defteri ile çalışmak zor olduğu için başka bir program da kullanabilirsiniz.

11 İsteğe Bağlı: Internet Explorer’ın HTML kodunu düzenlemek için kullandığı standart programı *Kayıt Düzenleyicisi’ni* kullanarak değiştirebilirsiniz.

İPUÇU: Windows donatıları arasında yer alan *Not Defteri’ne* alternatif olarak daha iyi ve konforlu olan Ultraedit veya Textpad gibi shareware programları kullanabilirsiniz. Internet Explorer altında istediğiniz programı kaynak görüntüleyici olarak kullanabilmek için *Windows Kayıt Defteri’nde* birkaç değişiklik yapmanız yeterli olacaktır. Bunun için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni* çalıştırın ve “HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Internet Explorer” anahtarını aktif hale getirin. *Düzen/Yeni/Tuş* komutunu kullanarak “View Source Editor” adında ve bunun altında da “Editor Name” adında yeni alt anahtarlar oluşturun. Daha sonra pencerenin sağında bulunan “(Varsayılan)” ögesine iki kere tıklayın ve ekrana gelen penceredeki “Değer Verisi” kutusuna kullanmak istediğiniz editöre ait çalıştırılabilir dosyanın ismini yer bilgisi ile beraber girin. Daha sonra

12 Kayıt Yeri: Outlook Express’in kullanacağı klasörü, *Saklama Yeri* penceresi üzerinden belirleyebilirsiniz.

Kayıt Defteri’ni kapatın ve yaptığınız değişikliğin çalışıp çalışmadığını denemek için Internet Explorer’ı çalıştırın. Şayet *Görünüm/Kaynak* komutunu çalıştıracak olursanız Internet Explorer bu sefer sizin istediğiniz programı kullanacaktır.

12 Outlook Express 5

İletilerin saklanacağı klasörü belirlemek

Outlook Express, sisteminizdeki dizin yapısını değiştirdiğinizden veri sakladığımız e-postaları ve haber grubu mesajlarınıza ulaşamıyor.

İPUÇU: Outlook Express’in iletilerini kaydedeceği klasörü belirlemek için *Araçlar/Seçenekler* komutunu çalıştırın, ekrana gelen pencere üzerindeki *Bakım* kartını aktif hale getirin ve burada bulunan *Depo Klasörü* düğmesine tıklayın. Posta istemcisinin kullanacağı klasörü belirlemek için *Saklama Yeri* penceresindeki *Değiştir* düğmesine tıklayın ve daha sonra seçtiğiniz klasörü *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın.

DİKKAT! Şayet seçtiğiniz yeni klasör içerisinde DBX dosyaları varsa Outlook Express “Saklama Yeri” penceresi kapatılırken bunları işleme koyacak ve kullanmayı isteyip istemediğinizi soracaktır. Bu soruya evet cevabını verdikten sonra Outlook Express’i kapatın ve yeni saklama yerini etkinleştirmek için programı yeniden çalıştırın.

İÇİNDEKİLER

- AOL 8 Geliyor:**
IE yine paçayı kurtardı
- Online Gaming:**
Xbox 2002'de online oluyor
- Kablosuz Web:**
İnternete kablosuz bağlanın
- E-Learning:**
İnternet üzerinden eğitim

Endüstri, Daha Fazla Cep Telefonu Satmak Zorunda!

Bir Cep Daha Al

Cep telefonu üreticilerinin ayakta kalabilmeleri için telefon satmaları gerekiyor. Bu nedenle, iletişim alışkanlıklarımız köklü değişimlere gebe.

■ Geleceklerini düşünmek zorunda olan cep telefonu üreticileri ve operatörler kullanıcıları, cep telefonlarını gelişmiş servisleri destekleyen yeni modellerle değiştirmeye ikna etmeye zorunlular. GPRS, online oyunlar, sesli, melodili servisler, yarışmalar... Her geçen gün, pek çok yeni hizmet sunuluyor kullanıcının önüne. Aslında herşeyin altında kullanıcıların yeni cep telefonları satın almaya özendirmek yatıyor. Zira, yeni müşteriler bulmak zor olduğundan eski müşterileri, halihazırda cep telefonu sahibi olan kullanıcıları, yeni modellerden almaya ikna etmek gerekiyor. İşte bu noktada, kullanıcıların ve insanlığın hayrına gelişmeler yaşanmaya başlanıyor.

3G servisler ile telefonlar çöpe

Japonya'da ve Almaya'da 3. kuşak öncüsü kabul edilen iMode servisi sayesinde, multimedya özellikleri kazanan cep telefonları kullanıcıların ilgisini çektiği kadar üreticilerin de ceplerini doldurdu. Benzer şekilde, cep telefonundan görüntü yakalamak ve bunu yakın gelecekte SMS'in yerine geçeceği düşünülen MMS sistemi ile sağa sola göndermek, reklamlar, kampanyalar başladı. Oysa, Gençler ve "genç kalanlar" için cazip kılınan bu kampanyalar bir nebze başarıya ulaşırsalar da, biraz daha üst seviye kullanıcılar, yani renkli ve cafcıflı kapaklara, hoplayan zıplayan devamlı gülümseyen insanlarla dolu reklamlara fazla

aldırmayıp, mantıklıca saptanmış ihtiyaçları doğrultusunda satın alma tercihlerini belirleyen kullanıcılar, yetişkinler, daha bir iki sene önce internet erişimine ulaşacaklarını sanarak satın aldıkları WAP telefonlarının "elektronik posta" tuşuna belki bir kere bile basmamışken yeni teknoloji duyurularına daha temkinli yaklaşmayı yeğliyorlar.

Akıllı telefonlar gerekli mi?

Üreticilerin bir diğer kozu ise, cep telefonları ile el bilgisayarlarını birleştirmek. Çalışan kesim için kullanışlı olan bu cihazlar iş dışına çıkıldığında, hantal kalabiliyor. Kullanıcıların henüz ceplerinde bir bilgisayar taşımak ihtiyacını duymadıkları düşünülüyor. Ama eninde sonunda teknolojinin bu ihtiyacı doğuracağını düşünen üreticiler, deneyim kazanmak adına da olsa, portföylerinde bir model bulundurmaya tercih ediyorlar.

Sonuç olarak, telefon üreticileri daha fazla ürün satabilmek için, günlük yaşam alışkanlıklarının sınırını zorluyorlar. Örneğin, GPRS ile internete düşük maliyetle bağlanmak gibi hizmetlere ulaşmak isteyen kullanıcılar sonunda bir GPRS telefonu almak zorunda kalacaklar. Herkesin GPRS telefonu olduğunda, üreticiler, yeni bir standart geliştirmiş olacaklar ama bu süre zarfında insanlık da mobil internetin getirdiği bir değişim gerçekleştirmiş olacak.

AOL 8 Geliyor

IE Yine Paçayı Kurtardı

Dünyanın en büyük internet servis sağlayıcısı konumunda bulunan America On Line, inter-

mesaj pencerelerine arka planlar eklemenin mümkün olduğu gözlemlendi.

nete bağlanmak amacıyla kullanılan ara yüzün yeni sürümü olan AOL 8.0'ın beta versiyonunu test etmeleri için kullanıcılara yolladığını duyurdu. Sonbaha kadar denenecek olan son sürüm, son şekli verildikten sonra, tüm AOL abonelerinin hizmetine sunulacak. AOL 8.0 ile anında mesajlaşma yazılımı olan AIM'in de şekil değiştirdiği,

Deneme sürümünü kullanmaya başlayanlar, görünümün halen kullanılmakta olan AOL 7.0 sürümünden pek farklı olmadığını, internet tarayıcısı olarak yine Internet Explorer (IE) kullanıldığını belirttiler. Sürümün ortaya çıkmasından önceki spekülasyonlarda AOL 8.0'da Internet Explorer yerine, Netscape 6 kullanılacağı

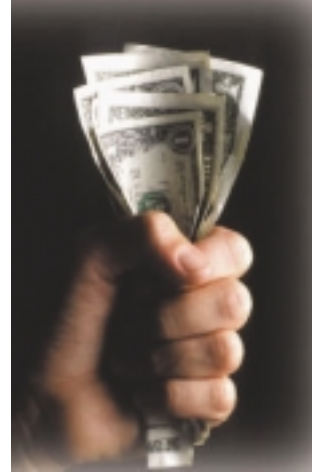
söyleniyordu. 30 milyon insanın kullandığı bir arayüzden Microsoft'un en önemli silahlarından birinin çıkarılması ve yerine rakibin alınması, yazılım dünyasındaki dengelerin geleceği açısından önemliydi. Microsoft'un .Net stratejisinin anlamlı olabilmesi için de IE'ye büyük görev düşüyor.

Bilgi için: www.aol.com

Paralı Oldu!

Paranız Olsa da Hotmail Yok!

Microsoft 16 Haziran'dan itibaren POP3 e-mail servisini paralı hale getirdi. Başka bir mail adresini, hotmail servisi üzerinden kontrol etmeye yarayan forward servisini kullanmak isteyenler, ücret ödemek zorunda kalacaklar. Ancak, Türkiye gibi bazı ül-

kelerdeki kullanıcılar, ücret ödemeye razı olsalar bile bu hizmetten yararlanamayacaklar, çünkü Microsoft bu hizmeti sadece belli bölgelerdeki müşterileri için sağlayabileceğini duyurdu. Bilgi için: www.hotmail.com

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline superonline.com (212) 310 0000
superonline maxx

1 ay	23 milyon TL
3 ay	49 milyon TL
12 ay	129 milyon TL

sınırsız erişim

1 ay	18.9 milyon TL
3 ay	39.9 milyon TL
12 ay	99 milyon TL

tt net

ttnet.net.tr (212) 444 0145

psn 1 ay	6 milyon TL
3 ay	14 milyon TL
6 ay	24 milyon TL
12 ay	36 milyon TL
isdn-ba 1 ay	6 milyon TL
3 ay	14 milyon TL
6 ay	24 milyon TL
12 ay	36 milyon TL

turknet

turk.net (212) 444 0077

net.optima 1 ay	15 milyon TL
net.ultra 1 ay	24 milyon TL

Veezy

vezy.com (212) 413 1414

mono p. 1 aylık	12 milyon TL
eko p. 3 aylık	30 milyon TL
pro p. 12 aylık	100 milyon TL

e-kolay

e-kolay.com (212) 478 0478

10 saat fistik	4 milyon TL
1 ay sınırsız	15 milyon TL
3 ay sınırsız	35 milyon TL
12 ay sınırsız	95 milyon TL

trnet

tr.net (312) 295 9000

aylık sınırsız	11 milyon TL
yıllık sınırsız	75 \$
saatlik bağlantı	0,25 \$

işnet

is.net (312) 289 8060

s. paket 1 ay	14 milyon TL
3 ay	38 milyon TL
6 ay	73 milyon TL
12 ay	140 milyon TL
kontrollü saatlik	400.000 TL

anet

anet.com.tr (212) 336 1919

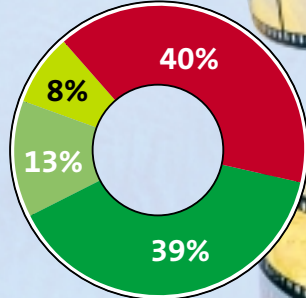
Sınırsız internet

1 ay	15 milyon TL
3 ay	36 milyon TL
12 ay	119,7 milyon TL

NET'TE FİLM

Bir sinema filminin tamamını net'ten hiç indirdiniz mi?

- Hayır
- Evet, çok sık
- Evet, genelde
- Evet, birkaç defa

SİNEMA YERİNE DSL: CHIP Online kullanıcılarının yarısından çoğu internette sinema filmi indirmişler.

Kaynak: CHIP Online

Online-Gaming

Xbox 2002'de Online Oluyor

Başarılı oyun konsolu Xbox'ın üreticisi Microsoft ilk online oyunların 2002 yılında piyasaya sunulacağını duyurdu. İlk olarak Unreal Championship ve Ghost Recon gibi iddialı First Person Shooter'ların sunulması planlandı. Microsoft, ayrıca klavye ve fare konusunda bir hazırlık olmadığını ve bunların zaten online servisler için gereksiz olduklarını açıkladı. Ancak Xbox ile online oyun oynamak için, DSL gibi yüksek bant genişliğine sahip bağlantılara ihtiyaç duyulması, önemli bir ayrıntı olarak göze çarpıyor.

Bilgi için: www.xbox.com

IN & OUT

Uzaktan Eğitim

Firmalar, öğrenciler, çalışanlar kendilerini geliştirmek için bu etkili öğrenim yönteminden yararlanmanın yollarını arıyorlar.

ICQ Download

Her gün yeni versiyonu çıkan programı download etmektense web tabanlı servisini kullanmak daha kullanışlı hale geldi.

EN İYİ SİTELER

ÖNCE SAĞLIK

Sağlık sorunları söz konusu olunca tüm diğer problemler ikinci plana düşer. İnternet, öncelikler listesinde bir numara yer alan sağlık sorunları ile ilgili artık ilk başvurulacak kaynaklardan biri durumuna gelmiş durumda.

► www.sigortam.net

Sağlık sigortası herkesin yaptırmak istediği ama ya zaman bulamadığı ya da doğru sigortayı yaptırdığından emin olamadığı için hep bir başka bahara bırakılan önemli bir konudur. Sigortam.net, kullanıcılarına kendi özelliklerine ve şartlarına göre hangi sigorta şirketlerinin hangi teklifleri sunacağını gösteren, karşılaştırmalı ve online başvuruya imkan veren, kullanımı kolay, tasarımı güçlü bir servis.

► www.yasamsaglik.com

Her türlü sağlık konusu hakkında bilgi edinebileceğiniz, online, interaktif teşhis imkanı sunan, hastanelerin, nöbetçi eczanelerin, doktorların adreslerini telefonlarını bulabileceğiniz geniş bir sağlık portalı. Site sade görünümü ve kolay kullanımı ile can derdindeki insanların kafasını karıştırmaktan, paniğe sürüklemekten de özellikle kaçınmış gibi görünüyor.

► www.toothfriendly.com

Diş sağlığı herkesi tedirgin eden bir konudur. Şekerli yiyeceklerin dişlerin en büyük düşmanı olduğu bilinir ama şekerden vazgeçmek de mümkün değildir. Çayın, gazozun, pastaların, tatlıların sağlıklı olsun diye şekersiz üretebileceğini düşünebilir misiniz? Ama üretebiliyorlar. Şeker yerine doğada bulunan ve dişlere hiçbir zararı olmayan diğer tatlandırıcıları kullanan ürünlerin ve dünyada bir standart haline gelen bu teknolojinin tanıtıldığı web sitesini ziyaret edenler, dişçileri ile daha az görüşebilirler.

Real Video 9

DivX İçin Rakip

Real Networks, yeni sıkıştırma tekniği RealVideo 9'u çalıcısı ile beraber duyurdu ve böylece büyük planlarını su yüzüne çıkardı. Yeni codec, bir önceki versiyonu RealVideo8'e göre yüzde otuz daha yüksek kaliteye sahip. Ayrıca Bitrate'i yarı yarıya düşük olmasına rağmen MPEG 4 ile aynı görüntü kalitesine sahip. Video stream'ler saniyede 160 KBit ve-

ri aktarım oranıyla VHS kalitesine ulaşabilecekler. DVD kalitesine ise 500 Kbps ile ulaşılabilir. Görüntü kalitesinin aynı olmasına rağmen, yüksek sıkıştırma oranları dijital televizyon programları ve video on demand sistemler için etkileyici bir özellik olacak. Ses konusunda da gelişme kaydeden bu teknik sayesinde RealA-

udio Surround sadece Dolby Pro Logic olarak 44 Kbps ile surround ses sunuyor. Yani daha iyi ses kalitesine sahip Dolby Digital 5.1'i desteklemiyor. **Bilgi için:** www.real.com

WEB GÖZCÜ

MP3 Virüsleri

İçeri Açılan Kapı WinAmp

Yeni virüsler MP3 dosyalarının sırt çantasında sisteminize giriyorlar. Bunun nedeni ise popüler MP3 çalıcı WinAmp'daki bir güvenlik açığı. Sophos'un güvenlik uzmanlarının açıklamalarına göre parça bilgileri yerine WinAMP'in program çalıştırmasını sağlayan kodlar girilebiliyor. WinAMP'in yeni versiyonu 2.80 ise bu tür bir açığa sahip değil.

Bilgi için: www.sophos.com

Casus Saldırıları

Tehlikeli Streams

Özel olarak hazırlanmış MPEG veya WAV dosyaları internet kullanıcılarını web sayfalarına yönlendirebilir veya Popup pencereleri açabilirler. Bunun nedeni ise Windows Media Player ve RealOne'daki güvenlik açıkları. Butraq'ın güvenlik uzmanlarına göre dosya değişimi yapılan programlarda MP3 veya WAV olarak yayınlanması rağmen aslında ASF veya WMV biçiminde olan dosyalar mevcut. Hyperlink veya JavaScript'leri içerebilen bu dosyalar ise korsanlar için yeni kapılar açabilirler. Güvenlik için Java'nın kapatılması gerekiyor.

Bilgi için: www.finjan.com

Virüs Versiyonları

Klez Sürekli Yayılıyor

Sisteme bir e-posta dosya eklentisi olarak ulaşan Klez isimli kurt, farklı değişim adımlarını kullanarak web üzerinde yayılıyor. Ancak gönderen satırı yanlış olduğu için maalesef gönderen kişinin kim olduğu hakkında bilgi edinmiyor.

Ancak posta istemcisi ile Internet Explorer

arasındaki bir güvenlik açığını kullanan Klez'in aktif hale gelmemesi için dosya eklentisinin kesinlikle açılmaması gerekiyor. Virüs bir kez etkinleştğinde bulaştığı dosyaları siliyor ve daha da kötüsü antivirüs programını kapatıyor. Ayrıca kendisini adres defterindeki tüm kişilere gönderiyor ve e-postaya bir de W32/Elkern.c adında bir Trojan ekliyor. Klez'in bugüne kadar tespit edilen versiyonları ise şunlar: W32/Klez.G@mm, W32/Klez.gen@MM, W32/Klez.I, W32/Klez.K-mm ve WORM_KLEZ.G. Microsoft yayınladığı yeni güvenlik güncellemesi ise bu kurdu etkisiz hale getirebiliyor.

Bilgi için: www.trojanerinfo.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI

► Yanlış Klez E-Remover

Klez'e karşı korunmak için kullanıldığı söylenen Klez.E-Remover adında bir araç İngilizce bir e-posta ile yayılıyor. Aslında bu dosya içerisinde Klez.G virüsünün değişik bir versiyonu mevcut.

Bilgi için: www.antivirus.com

► Aldatmalara Karşı Yardım

Antivirüs üreticisi Sophos web sayfasında zincir mektuplar ve yanlış virüs uyarıları hakkında bilgiler sunuyor. Kullanıcıları yanıltarak sistemlerine virüs veya trojan bulaştırmaya çalışan e-postaların sayısı her geçen gün artıyor.

Bilgi için: www.sophos.com

► Antivir Dialer'ları da Tanıyor

H+BEDV firması tarafından geliştirilen antivirüs yazılımı AntiVir PC'nizi artık özel hat arama programlarına karşı da koruyor. Özel kullanıcılar programı internette ücretsiz olarak temin edebilirler.

Bilgi için: www.free-av.com

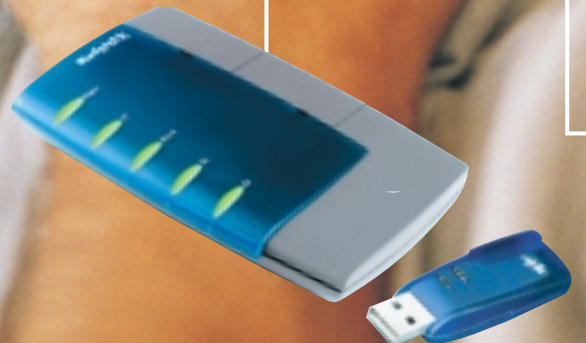
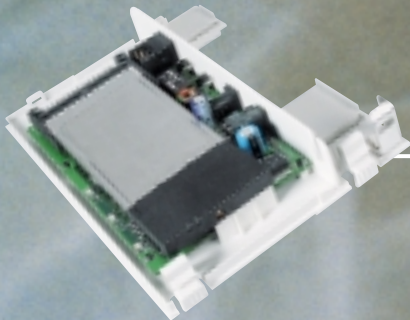
Test: W-LAN, Home-RF, Bluetooth, DECT

Kablosuz

KABLOSUZ AĞ: TÜM SİSTEMLERE GENEL BAKIŞ

Adı	W-LAN	Home-RF	Bluetooth	DECT
Veri Transfer Hızı	11 MBit/s	1,6 MBit/s	1 MBit/s	64 KBit/s
Bina İçindeki Menzili	30-50 m, Access Point'e bağlı	Yaklaşık 30 m	Yaklaşık 10 m	Yaklaşık 30 m
Frekans Aralığı	2,40-2,50 GHz arası	2,40-2,50 GHz arası	2,40-2,50 GHz arası	1,88-1,90 GHz arası
Kullanım Alanları	Firma ağları	Ev ağları	Evler	Çalışma odası / ofis
Maks. Alıcı Sayısı	Üreticiye bağlı, yaklaşık 20	8	8	top. 8, veriler için
Paket Fiyatı	Yaklaşık 650 dolar	Yaklaşık 400 dolar	Yaklaşık 290 dolar	Yaklaşık 280 dolar

Net Keyfi

İÇİNDEKİLER

W-LAN: Kablosuz ağların lideri	176
Ağa Bağlı Şehir: Viyana'da yüksek hızlı net	177
Home-RF: Kullanımı kolay, kaliteli ve ekonomik	178
ISDN ile Kablosuz Sörf: Bluetooth çözümü	181
Zorunlu Çözüm: DECT'le kablosuz ISDN	182
Analog Tutkunları İçin: Olitec'in DECT modemi	182

İnternet? Elbette, ama lütfen kablosuz olsun! Aksi takdirde evin, Star Trek dizisindeki "Borg" küpüne benzemesi kaçınılmaz. Çözüm mü? Tabii ki kablosuz sörf... CHIP, mevcut teknolojilerin tümünü karşılaştırarak, kablosuz web'in hangi yollarla en iyi şekilde kurulabileceğini açıklıyor.

İnternet hemen her yerde kullanılabilir. İster tatilde otel odanızdan, ister çölde yolda yardımıyla internete bağlanmak isteyin, her koşulda erişim sağlamanız mümkün. Ancak kendi dört duvarınız arasına döndüğünüzde, hele bir de çalışma ortamınız telefon prizinden uzaksa, koşullar şaşırtıcı şekilde zorlaşıyor. Bu durumda ya duvarlarda delikler açmanız, ya yeni kablo hatları çekmeniz, ya da kabloları takılıp düşme ihtimalinizi sürekli gündemde tutacak şekilde oturma odasının tam ortasındaki halının üzerinden geçirmeniz gerek. En temiz çözüm, kablosuz ağ ile sörf. İlk bakışta geleneksel kablolama tekniklerine göre daha pahalı gibi görünse de, bu en iyi, ama aynı zamanda en pahalı alternatifle, bir miktar para tasarrufu yapmak mümkün. Özellikle profesyonel bir teknisyenin evinizin tümüyle ağa bağlanması için talep edeceği rakam düşünüldüğünde... Küçük bürolarda ve öğrenci ev-

lerinde DSL bağlantısını ortak kullanıma açarak, internet bağlantı paylaşımı ve kablosuz LAN sayesinde sörf yapabilirsiniz. Bu sayede her katılımcı, kendi kişisel internet bağlantısı için ödemek zorunda kalacağı sabit ücretten tasarruf edecektir.

Peki sizin için hangi teknoloji doğru seçim? CHIP, dört sistemi bir gündelik kullanım testi-ne tabi tuttu. DSL hızında sörf yapmak isteyen, büro ve geniş aile kullanımı için güçlü ve demonte edilebilir çözümler arayan kullanıcıların W-LAN'a ihtiyacı var. Bu konuda nelere dikkat edilmesi gerektiği **176**'da yer alıyor. **178**'de çok daha ekonomik ama güncel 1.2 sürümünde düşük uyarlanabilirlik sunan Home-RF'nin hangi tip kullanıma uygun olduğunu görebilirsiniz. CHIP, **181**'den itibaren, ISDN kullanıcılarının da kablosuz internetten uzak durmak zorunda olmadıklarına işaret ediyor.

Wireless-LAN: Kablosuz Ağların Kralı

W-LAN bağlantısı geniş bir aileye tümüyle web erişimi sağlayabilecek yeterlilikte. Hızlı DSL bağlantısına ihtiyaç duyanların başka şansı yok.

■ Hedef ortada... Ağa; hızlı, güvenli ve uzak mesafelere erişebilen kablosuz bağlantı. Elbette internet erişimiyle ve elbette mümkün olan en fazla sayıda insan için. Artık çalışma arkadaşlarınız dizüstü bilgisayarlarıyla bir cafe'de, restoranda veya konferans odasında rahatlıkla çalışabili. Bahsedilen rahatlık seçim yapmayı kolaylaştırıyor. Ağa bağlantı diğer çözümlerden farklı olarak, istenildiği kadar genişletilebilen W-LAN'la sağlanıyor. Geniş aileler ve sörf düşkünün apartman halkı için gerçekten mükemmel.

Kablosuz ağ: Yüksek maliyet karşılığında yüksek performans

Maalesef W-LAN mevcut çözüm önerileri içerisinde en pahalı olanı. Her PC için bir W-LAN kartına veya USB adaptörüne ihtiyaç var. Notebook'lar, PCMCIA kartlarıyla W-LAN'a bağlanabiliyor. Bilgisayarların birbirleri arasında veri alışverişini sağlayan Access Point adı verilen ana alıcı istasyonunu henüz maliyet hesaplarına dahil etmedik. Bu donanım, DSL modeme bağlantı sağlamakla görevli. Access point adı verilen alıcıların sayısı, ağı

kullanılabilir olması gereken mesafesiyle doğru orantılı. Şimdilik 30 metrelik mesafede çalışılacağından bir alıcı yeterli.

Testimizde kablosuz iletişimi Artem'in (www.artem.de/english) W-LAN paketi sağlayacak. Slotları zaten dolu olan test bilgisayara bir PCI kartı daha monte etmek ye-

Hızlı: Artem'in kablosuz USB adaptörü tak&çalıştır desteğini kullanarak, PC'leri kablosuz iletişim LAN'ına dönüştürebiliyor.

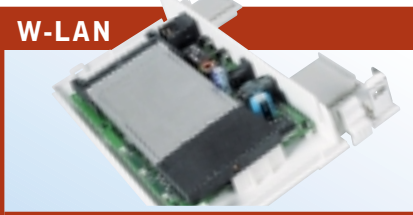
rine USB bağlantı noktasına takılabilen USB istemcisi (client) kullandık. USB bağlantısı, kablosuz ağın 11Mbit/s'lik maksimum veri aktarım hızını teknik olarak gerçekleştirebiliyor ve 12 Mbit/s değerini yakalayabiliyor. W-LAN öncelikle DSL üzerinden internette sörf için kullanılıyorsa, veri akışında herhangi bir darboğazla karşılaşılacaktır. Bu nedenle performans kaybı için endişe etmeye gerek kalmıyor. Yüksek maliyetli W-LAN ekipmanıyla PC veya notebook internet bağlantısı nasıl sağlanabilir?

Saklambaç: W-LAN cihazları için doğru konumlandırma

Aygitları stratejik tercihlerle akıllıca dağıtmak için, ağ bağlantılı access point'in DSL modeme kabloyla bağlanabilecek mesafede olması gerekiyor. Testimizde Teledat 300 modemini kullandık. Access point modem bağlantısı için standart network kablosu yeterli. Önemli olan içerisindeki tellerin çapraz devam ettiği crossover adı verilen kabloların tercih edilmesi. Bu bilgi için kablo üzerindeki yazıya bakabilirsiniz. Modemin kendisi DSL splitter'a bağlı...

İşgüzar yardımcı: Windows XP işe karıştığında...

Bir sonraki adım, USB alıcısının PC'nin USB portuna bağlanması. Notebook'lar da bu görevi PCMCIA kartları üstleniyor. Tak&çalıştır desteği görevinin başında ve kablosuz iletişim aygıtının hemen tanınması kurulumu kolaylaştırıyor. Cep kitabı büyüklüğündeki aygıtın tasarımı, çalışma masası kullanımına uygun. Sürücü ve konfigürasyon yazılımının paketindeki CD'den sisteme kopyalanmasının ardından sörfte başlayabilirsiniz. Ancak PC'de veya notebook'ta hatalarla karşılaşıldığında, Windows XP kullanıcılarının ince ayarlar için daha fazla zaman ayırması gerekecek. Bunun nedeni ise, Bill Gates ve çalışma arkadaşlarının Microsoft'un bu renkli işletim sistemiyle en azından W-LAN kon-

W-LAN

Uygun Kullanım Alanları

Firma ağları

Büyük ev ağları

DSL üzerinden kablosuz internet

Komşularla DSL paylaşımı

Donanım Gereksinimi

Ana istasyon: Access Point

Fiyatı: 300 dolardan başlayan fiyatlarla

PC'ler için: W-LAN kartı

Fiyatı: 200 dolardan başlıyor

Notebook'lar için: PCMCIA kartı

Fiyatı: 150 dolardan başlıyor

Web Erişimi: DSL modem ve bağlantısı

Avantaj ve dezavantajları

+ Access point'ler vasıtasıyla istenildiği kadar genişletilebilir

+ DSL ve streaming'le problemsiz, yüksek bant genişliği

- Yüksek maliyet. Geniş kapsama alanı için birden fazla access point gerekli

figürasyonunda kullanıcılarının çalışma yükünü hafifletmek istemesi. Yardımcı program Windows'la birlikte otomatik olarak başlatılıyor ve ayarlamaların çoğu işletim sistemi tarafından gerçekleştiriliyor. Üzerinizdeki yükü hafifletmeye çalışan yardımcı, aynı esnada konfigürasyon

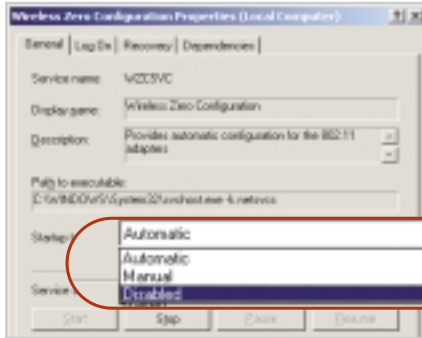
KABA AMA BAŞARILI: Testte web erişimini Teledat 300 DSL modem sağladı.

olanaklarını kısıtlıyor. Bu hizmete *Denetim Masası/Yönetimsel Araçlar/Bilgisayar Yönetimi/Hizmetler ve Uygulamalar/Hizmetler*'den ulaşabilirsiniz. Farenin sağ tuşuyla tıklayarak, değiştirilmesi gereken *Kablosuz Sıfır Yapılandırma (Wireless Zero Configuration)* kaydının özelliklerini değiştirin: *Başlangıç Türü'nü* iptal etmenizle (devre dışı) birlikte sihirbaz sonsuza dek susacaktır.

Hırsızlar: W-LAN'ı korumak bu kadar kolay

Genellikle göz ardı edilse de kablosuz iletişim aygıtında şifrelenmiş aktarım oldukça önemli. Evinizin önünde, dizüstü bilgisayarınızla W-LAN bağlantınızdan faydalanan davetsiz hacker'lardan ancak bu şekilde korunabilirsiniz.

Güncel W-LAN standardı IEEE 802.11, WEP (Wired Equivalent Privacy) şifreleme yöntemini kullanıyor. WEP kesin güvenlik sağlamaktan hayli uzak olsa da el-

KABLOSUZ: XP'nin yardımcı aracını devre dışı bırakarak, ayarlar üzerinde daha fazla kontrol sağlayabilirsiniz.

bette hiçbir önlem almamaktan çok daha iyi. W-LAN kartlarının, ayarlama araçları şifrelemeyi etkinleştiren bir seçenek sunuyor.

Kaçmak yok: Kablosuz LAN'ın kapsama alanı

W-LAN'dan satın alma amacına uygun şekilde yararlanmak isteyen kullanıcıları, tatsız bir sürpriz bekliyor. Kablo bağlantısı olmaksızın dizüstü bilgisayarınızla evin içinde gezinmek amacıyla odanın kapısını açtığımızda download duraksadı. Merdivenlerden aşağıya inerken PC'den notebook'a videostream korunuyor. Bodrum katına inişiniz aynı zamanda kablosuz iletişimin de sonu oldu. İşler yolunda değil... W-LAN, 30 metrelik mesafenin dışına çıkılmasıyla birlikte alıcıya adeta özlem duymaya başlıyor. Durumun nedeni elektro sis değil. W-LAN sadece iki koşuldandır olumsuz etkilenir: Çelik ve mikrodalgalar. Çelik, kablosuz ağın iletişim dalgalarını önemli ölçüde bloke ediyor. Modern bir binada veya çelikli beton kullanılarak inşa edilmiş bir evde yaşıyorsanız, dezavantajlısınız. Bir diğer sorun, yemekleri W-LAN'ın verileri gönderdiği frekans bandında ısıtan mikrodalga cihazları. Access point'i bu cihazların uzağına kurmalısınız. Mikrodalga, yemeği 500 watt'la

ısıtmaya çalışırken, W-LAN ışımasının 100 miliwatt gibi düşük bir değerle yayıldığını, bu değerın yazın en sıcak zamanında bir buz parçasını eritmeye dahi yetmeyeceğini, bu nedenle ısıma yüzünden korkuya kapılmaya gerek olmadığını belirtmekte fayda var!

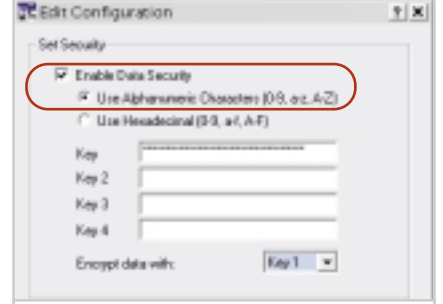
Küçük ipucu: W-LAN için daha yüksek performans

Çalışmak istediğiniz ortamın erişim noktasına 30 metreden daha uzak olması halinde, dosya gönderimi için küçük bir ipucundan yardım alınabilir. Notebook, PCMCIA kartında kablosuz erişim anteni plastik bir kapak gizlemekte ve gönderim performansının yüzdesini az da olsa düşürmektedir. Sivri uçlu bir tornavida vasıtasıyla bu düşmandan kurtulmak kolay. Bu ufak çabanın sonucu ufak çaplı oldu. Ağ, bir metre daha uzağa erişir hale geldi. Kablosuz iletişimi frenleyen nedenlerin izini sürerken access point'te nelerin olup bittiği de öğrenilmeli. XP500, Artem'in giriş düzeyindeki ürünü ve bu nedenle harici antene sahip değil. Ancak biraz istek ve biraz kaba kuvvetle, onu da önünüzde diz çökmeye zorlayabilirsiniz. Cihaz açıldığında, kaba iç tasarım ortaya çıkacaktır. Bir platin, içeride alışlageldiği üzere bir PCMCIA kartına kasa vazifesi görüyor. Bu platin, plastik kapakla donatıldığından, tornavidadan bir kez daha yardım alabilirsiniz. İletişim köprüsü kurulabilir mesafe, bir metre daha genişleyecektir. Ayarlanmış W-LAN bileşenleri artık 32 metrelik erişim mesafesine ulaştı. Değişimin çok etkileyici olmadığı aşikar. Az önce açılan bağlantı noktasına piyasadaki fiyatları 80 dolar'dan başlayan her W-LAN anteni bağlanabilir. Karmaşık yapıda bir evde yaşayan ve çelikli betondan duvarlara sahip bir büro binasında çalışan kullanıcılar, bu yolla internete erişim sağlayabilecek.

Access point'i açarken dikkat edilmesi gereken birkaç nokta söz konusu: 0 Garanti süresi zamanından önce dolacaktır. Parmaklarınızın ucunda bir tehlike daha var. PCMCIA kartı, çekili prizde en azından bir kaç dakika soğumaya bırakılmalı.

Kablosuz erişim için kör noktalar: Sihirli değnekle bulmak

Ağ bağlantısı kesilmeden önce, W-LAN'la ne kadar mesafe kat edebileceğini sınırlamak isteyen kullanıcılar, profesyonel yardım alabilirler. NetStumbler isimli

GÜVENLİK: Hacker'lardan sadece şifrelenmiş kablosuz ağ ile korunabilirsiniz.

(www.netstumbler.com) ücretsiz araç kesin ve anlaşılabilir şekilde bir W-LAN'ın sinyal kalitesini gösterebiliyor. Bu sayede bağlantının kesilmesinin ardındaki nedenler daha anlaşılır hale geliyor. Opsiyonel GPS sistemiyle (Global Positioning System) kör noktaların konumları kesin olarak belirlenebiliyor. Yazılım bir kez başlatıldığında, tıpkı bir sihirli değnek gibi kullanılabiliyor. Eldeki notebook'la korkulan ve uzak durulması gereken kablosuz iletişimin kör noktalarını her noktada bularak, örneğin 600 Mbaytlık bir →

VIYANA: AĞA BAĞLI ŞEHİR

» Cafe'lerde yüksek hızlı internet

Viyana cafe'leriyle tanınıyor. Şehrin cafe'lerinde artık masaların üzerinde sadece kahve fincanları değil, aynı zamanda notebook ve PDA'lar da yerlerini almaya başladı. Çünkü bu Tuna metropolü tümüyle ağa bağlı. Metronet (www.metronet.at) adlı servis sağlayıcı restoranlarda, cafe'lerde ve otellerde kablosuz LAN için kavşak noktalar sağlıyor. Bu noktalardaki işletmelerin kapılarında orada bir Hot Spot yer aldığına ve Metronet müşterilerinin burada kablosuz LAN üzerinden internete bağlanabileceğine işaret eden Metronet logosu dikkat çekiyor.

Sörf serbestisinin maliyetine gelince. Hizmetin başlatılmasının fiyatı yaklaşık 35 euro, bir aylık sabit ücret 20 ile 35 euro arasında değişirken, her megabayt için 30 veya 60 cent'lik ek ücret ödeniyor. Servis sağlayıcı 20 euro'luk ön ödemeli tarifiyle 120 dakikalık internet erişiminin satın alınmasına olanak tanıyor. Viyana'da şimdiye dek otuz erişim noktası kuruldu, yenileri de mevcut olanları takip edecek. Sörfçüler, donanımlarını kendileri satın almak durumundalar ve Metronet'in sponsorlu donanım teklifleri henüz gündemde değil.

download'un yüzde 95'te takılmasını engellemek mümkün.

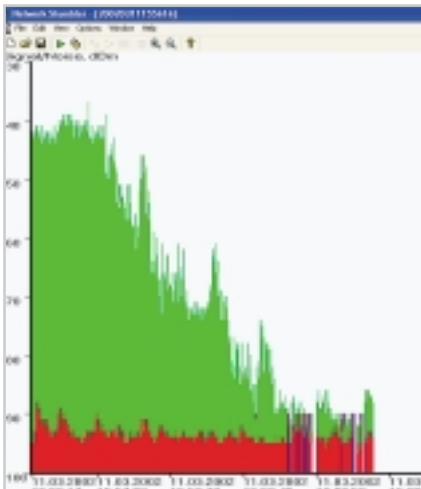
W-LAN sürücülerini, pek çoğu sinyal seviyesini ve arka plan hissiyatlarının gücünü gösteren araçlara sahip. Ancak bunların pek azı NetStumbler kadar anlaşılır ve konforlu. Araç tüm W-LAN kartlarıyla uyumlu değil. Donanım uyumluluk listesi web sayfasında yer alıyor.

Şık ve hızlı: W-LAN'da sörf yapmak, yüklemek ve televizyon izlemek

CHIP'in test ettiği çözümün en iyi yanı, çok sayıda PC'nin aynı zamanda access point ve DSL üzerinden internete bağlanabilmesi ve bu durumda bant genişliğinin eşit bölüştürülmesi. Yani internet bağlantı paylaşımına artık gerek yok. İnternet bağlantısı otomatik olarak tüm kablosuz erişim LAN'ında kullanıma açık değil. Her client'ın kullanıcı bilgilerini tanıması ve alışlageldiği şekilde ayrı bağlantıları başlatabilmesi gerek. Film ve müzik stream'leri kablosuz yerel ağda mükemmel çalışıyor. Bu sayede DVD ve müzik CD'lerinin güvenlik kopyalarını masaüstü bilgisayarınızın büyük sabitdiskine kaydedebilir ve notebook'un depolama kapasitesi kısıtlamasına rağmen başka bir odada filmi oynatabilirsiniz.

Sonuç: Profesyoneller için uygun fiyatta ağ olanağı

W-LAN sadece fiyatıyla dahi ev ağı için bir eğlence aracı olmaktan uzak. Her PC veya Laptop için kablosuz internet erişimi sağlamak sorun değil. Kahve masasında Hollywood filmlerini izlemek tüm sıkıntınızı alacaktır.

UZAKLIK SORUNU: Bağlantı kalitesi, (yeşille gösteriliyor), mesafenin her bir metrelik artışından olumsuz etkileniyor.

Home-RF: İyi, Basit ve Ekonomik

Home-RF, küçük cüzdan ve konutlar için ideal çözüm. DSL'den ancak kısıtlamalarla yararlanılabiliyor.

■ W-LAN sizin için çok mu pahalı? Peki ISDN çok mu yavaş? Bu durumda Home-RF (RF= Radio frekansı) ile orta yol bulmak mümkün. Ağa bağlanmak için alınması gereken cihazı seçmek zor olmadı. Ana istasyon vazifesi gören kısım Siemens Gigaset H4800 data. Kablosuz veri alımında Gigaset H478 data USB istasyonunun yanı sıra notebook'lar için H488 PCMCIA kartı kullanıldı. Öncelikli iş, söz konusu ana istasyonu Windows'a tanıtmak. Windows XP, USB desteği sayesinde boot sırasında başarılı oldu ve donanım sürücülerini istedi. Gerekli dosyalar donanım ile birlikte gelen CD'de \SYMP2K\INF klasöründe yer alıyor.

İlk sürpriz Windows 2000'in, XP sürücülerini sorun çıkarmadan kabul etmedi. İkinci sürpriz ise kurulan Symphony yazılımının Siemens değil, Proxim (www.proxim.com) adlı bir Amerikan üretici kaynaklı oluşuydu. Siemens, Home-RF ürünlerini Amerikalı firmayla birlikte üretiyor. Aygıtın Proxim'in sayfasındaki dokümanlarının ve yardım metninin daha detaylı olduğu görülebilir.

Geri Çekilme: PC ve DSL'i birkaç tıklamayla ayarlamak

Kurulum yazılımı her kullanıcıya hitap edecek basitlikte tasarlanmış. CD arayüzünü yükleyen kullanıcılar, donanım sürücülerinin otomatik kurulumunu sağla-

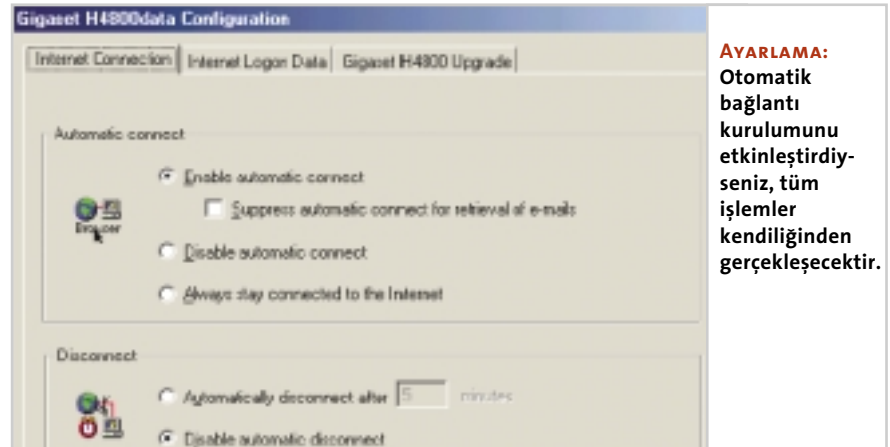
makla kalmıyor, aynı zamanda bundan sonraki adımlar için de yardım alabiliyor. Öncelikle ağ için parola atanması gerekli. Bu yolla komşunuzun sizinle birlikte gizlice sörf yapmasının önüne geçebilirsiniz. Basit sözcük kombinasyonları seçmekten kaçının. Çünkü network ID'nizin uyuması halinde ağa bağlanan her yeni cihaz, ana istasyondan DSL servis sağlayıcısı için

USB BAĞLANTISI: Gigaset H487, PC'nizi USB üzerinden Home-RF ağına taşıyor.

parolayla birlikte internet erişimi iznini otomatik olarak alıyor. Program daha sonra sadece çok sayıda alıcı istasyona sahip dahili ağı mı (intranet gibi) yoksa tek DSL ana istasyonlu ağı mı kurulacağını sorguluyor. Mevcut durumda DSL erişimi söz konusu.

Yapılacaklar artık daha karmaşık bir görünüme bürünebilir. DSL erişiminin Home-RF ağı için kurulması gerekli. Ku-

HOME-RF

Uygun Kullanım Alanları

Maksimum 8 PC'nin bulunduğu ev ağı

DSL ile kablosuz internet

Ufak konutlar

Donanım Gereksinimi

Ana istasyon: Siemens'in kontrol noktası: Gigaset H4800 data

Fiyatı: 250 dolar'dan başlıyor

PC'ler için: USB adaptörü H487 data, yine Siemens'den

Fiyatı: 150 dolardan başlıyor

Notebook'lar için: PCMCIA kartı Siemens H488 data

Fiyatı: 150 dolardan başlıyor

Web Erişimi: DSL modem ve bağlantı

Avantaj ve dezavantajları

+ Tek PC ve ağıdaki birden fazla bilgisayar için kolay kurulum

+ Özellikle çoğu ağa bağlanmada W-LAN'a göre çok daha ekonomik

- Gerçek DSL hızına ulaşılamıyor. P2P hizmetleri için kötü

rum, PPPoE (Point to Point Protocol over Ethernet) protokolü üzerinden gerçekleşiyor. Yazılım kafa karıştırıcı şekilde sadece dahili ağlar için sunulan bir hizmet olan DHCP (Dynamic Host Configuration) seçeneğini de sunuyor. O anki DSL

ağı için erişim verileri bir giriş maskesiyle girilecek. Klasör ve yazıcıların ortak kullanıma serbest bırakılması tercihe bağlı. Kurulum böylece tamamlandı.

Çift giriş: PC ve notebook tek bir DSL bağlantısıyla

Bir sonraki adımda Windows 2000 yüklü bir notebook'a sürücülerini ve ağ yazılımını kurduk ve PCMCIA kartını slot'a yerleştirdik. Kurulum sırasında, PC'dekiyle tamamen aynı konfigürasyon seçildi. Heyecan veren soru iki bilgisayarın PPPoE bağlantısı üzerinden ağa eş zamanlı bağlantı kurmak istemesi halinde, ana istasyon nasıl tepki verecekti? DSL'de çifte arama yapmak mümkün değil. Ortak sörf için klasik seçenek olan internet bağlantı paylaşımı da yüklenmemişti.

Sonuç şaşırtıcıydı. Her iki bilgisayarla da internette problemsiz sörf mümkün oldu. Bilgisayarların biri DSL'ye başvurduğunda, bağlantı diğer alım istasyonu için de etkinleşti. Erişim verileri zaten ağıdaki tüm Home-RF bilgisayarları için gönderiliyor. Bu durumda da DSL'i hangi sistemin aradığı önemsizleşiyor. Kontrol noktası (W-LAN'daki erişim noktasının Home-RF için karşılığı) internet başvurusunu paralel olarak kabul etti ve bant genişliğini eşit dağıttı. Tek eksik, bilgisayarların bir tanesinin netten ayrılması halinde yeniden aramanın gerekmesi. PC'lerden birinin kapatılması durumunda diğer bağlantı korunmaya devam ediyor. Bu donanım yönlü bağlantı paylaşımının tek ön koşulu, katılan PC'lerin ku-

SEÇMENİN ZORLUĞU: Home RF'de dizüstü bilgisayarınızı ufak bir çıkma anten veya düz bir alıcı ile donatabilirsiniz. Değişikliğin kapsama alanı üzerinde hiçbir etkisi yok.

WEBPAD:
Siemens'in
Simpad'i (1500
dolar) Home RF
için "silahlandırılmalı".

rum sırasında ayarlanan aynı network ID'siyle başvurmaları. Bunun haricinde test esnasında ana istasyon, notebook'a bildirilmesi için bir kalemle resetlenmeli (Siemens'de bunun adı Teach button). Geri kalan kısım hatasızdı. Bu metotla sekiz PC, bir ana istasyon üzerinden internete bağlanabilir.

Tuhaf: Klasörleri serbestçe kullanmak için hile yapmalısınız!

PC ve notebook arasında doğrudan iletişim sağlamaya çalışmanız halinde, çeşitli problemlerle karşılaşabilirsiniz. Windows XP, Siemens yazılımıyla sağlanan serbest bırakılmaya rağmen, ısrarla ağda hiçbir klasör veya sürücünün bulunmadığını iddia etti. Yazık, çünkü Die Hard'ı bu yolla streaming video olarak PC'den notebook'a aktarmak mümkün olmayacak.

Geleneksel çözüm eklentileri önce boşa çıktı. Emin olabilmek için Windows XP firewall kurulmadı ve klasör seçenekleri arasında yer alan basit dosya paylaşımı seçildi. Ancak yine sonuç alınmadı. Problemin çözümü ağ denetimi ayarlarından

geldi. Serbest bırakılan klasörlerin remote erişimi, her klasör için manuel olarak ayrı ayrı açılmalı. İptal edilen kablosuz ağ bağlantısını yeniden hayata döndürmek için W-LAN kitlerindekiyle aynı hilelere gerek var. (Bkz 176 "Windows XP işe karıştığında")

Windows 98 ve Me'de ortak kullanımın serbest bırakılması işlemi problemsizdi. Ufak kusur Die Hard stream'inde işlerin bir türlü tümüyle yolunda gitmemesi idi. DivX'lerin 650 Kbit'lik orta dereceli bitrate değeri PC'den notebook'a sadece kesintilerle aktarım olanağı tanıdı. Ancak Star Wars Episode 1'in Pocket PC sürümünde aktarım akıcı gerçekleşti. Film söz konusu formatında zaten yaklaşık 380 Kbit veri oranına sahip. Bu dar bant bitrate bile, bürodan birkaç metre uzaklaşıldığında Home-RF için erişilemez olmaya başladı.

Faydasız: Çıkma anten erişim mesafesini arttırmadı

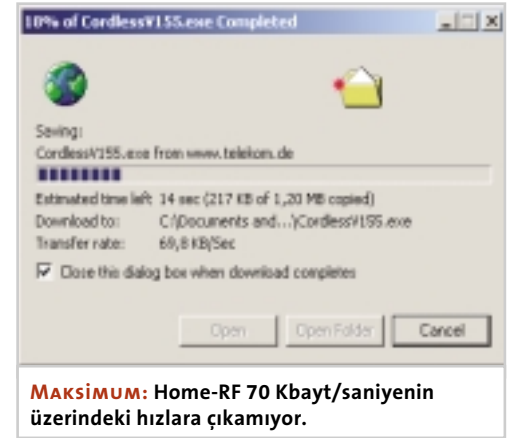
Nedeni: Testlerin bazılarında taşınabilir bilgisayarın yaklaşık 30 metrelik mesafede kontrol noktasıyla bağlantı kurulabilmesi, ama daha birkaç metre ötede veri aktarım hızının dramatik boyutlarda azalması dikkat çekiciydi. Maksimum olası kablosuz iletişim kapsama alanının sınırlarına gelindiğinde geriye sadece 15-17 Kbyte/saniye kalmıştı. Karta takılan minyatür çıkma anten bile bir tek metrelik ek artış sağlamadı.

Tatsız sürpriz: Home-RF ile tam DSL hızını yakalamak mümkün değil

Daha sonra Home-RF ile PC'deki DSL erişimini test ettik ve ilk şokla karşılaştık. Denenen dosya transferi sırasında hızlı bir sunucudan yapılan transferde hız 70

Kbayt/saniyeyi aşamadı. DSL ile ortalama 90 Kbayt mümkündü ancak en uygun bağlantı kalitesinde bile veri hızı Siemens'in maksimum bağlantı hızı olarak 1 Mbit değeri vermesine rağmen yükselmedi. İki PC arasındaki doğrudan bağlantıda Home-RF kiti 1.2 sürümünde mümkün olan en yüksek rakamı yani 1.6 Mbit hızı sağlayabildi. Düşük veri transferinin sorumlusu, Home-RF cihazlarının kontak kurmak için ürettiği "Protocol Overhead" kullanılan veri senkronizasyonunun bir cihazdan diğerine transferinde, bol miktarda bant genişliğine mal olması.

Çalışılan ortamdaki bir düzine PC'nin yol açtığı elektrosis bu durumun nedeni olamaz. Bu iddiayı, Siemensin partneri

Proxim de doğruladı. Home-RF 2.4 ile 2.483 GHz arasındaki frekans bandında gönderim yaptığından, mikrodalga cihazları ile aynı frekansta çalışıyor, yani Home-RF, mutfaklar için uygun değil.

Kablosuz iletişimin darboğazları, etkilerini özellikle peer-to-peer ağlarında gösterdi. Test download'ları asla 30 Kbayt'ın üzerine çıkamadı. P2P hizmetlerinde kullanılan uplink kanalı şişe ağzı darboğazı olarak tabir edilebilecek sonuçlarıyla etkisini gösterdi ve Home-RF'de download kanalını tıkadı.

Sonuç: Sörf yapmak için iyi, ama dosya transferi için kötü

Home RF şu sıralar, daha yavaş DSL sörfü için elverişli. Sürekli dosya transferi gerçekleştiren yüksek hız tutkunu kullanıcılar için W-LAN alternatifini yeniden gözden geçirmek veya Home-RF 2.0'ı beklemek uygun. Siemens sonbaharda yeni ürünleriyle 10 Mbit hızı desteklemeye başladığında Home-RF, W-LAN karşısında ciddi bir rakip olabilir.

Bluetooth: Mavi Dişin Büyük Isırığı

DSL'den uzak durmak zorunda olup ISDN'le kablosuz sörf yapmak isteyenler, Bluetooth sayesinde bir diğer alternatife sahipler.

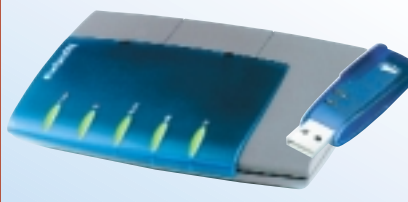
■ En iyi kullanım alanı ev. İnternette araştırma yaptığınız sırada televizyonda bir futbol maçı yayını sürmekteyse yapacak tek şey, oturma odasını kablosuz ağa bağlı olarak çalışılabilecek bir www-odasına dönüştürmek. AVM'nin (www.avm.de/en adresinden bu modemi sipariş edebilirsiniz) BlueFritz başlangıç paketi bluetooth destekli bir çözüm vaat ediyor. Zaman daralıyor, maçın başlangıç düdüğüne sadece yarım saat kaldı. Bileşenler kutusundan çıkarılıyor ve kullanım talimatları görmezden geliniyor. Access point çalışma odasındaki ISDN bağlantı noktasına ve prize bağlandığında, artık USB kablo vasıtasıyla PC'yi istasyonla birleştirme şansı ele geçmiş oluyor. Bu sayede sistemi, analog telefonlarla ve faks cihazlarıyla birlikte veya doğrudan ISDN modem görevinde kullanmak mümkün. İhtiyacımız olan kablosuz kullanım. USB bağlantı noktası sayesinde kibrit uzunluğundaki bluetooth, notebook'a bağlandığında, Windows hemen sürücü kurulumunu başlatıyor. Saate ürkek bir bakış... Maçın başlamasına hala 15 dakika var. Kurulum sorunsuz gerçekleşiyor... Beş dakikanın içerisinde sürücüler kuruluyor ve AVM yazılımı çalışmaya başlıyor. Minik "mavi diş" ana istasyona bildiriliyor. Sırada parolanın atanması var.

Can sıkıcı: Çevirmeli ağ bağlantıları önceden ayarlanmış

AVM yazılımı bir sonraki adımda internet erişimini konfigüre etmek isteyecektir. Bazı servis sağlayıcılarla ilgili ayarlar önceden yapılmış, diğer sağlayıcılar için ta-

mamen sorunsuz kurulabiliyor ki böylece Windows'un kendi çevirmeli ağı neredeyse gereksizleşiyor. Önceden kurulmuş çevirmeli ağ bağlantıları yeni donanımı kabul ediyor ve erişim bilgilerinin girilmesinin ardından, birkaç saniye içerisinde notebook, seçime göre kanal paketlemesiyle

BLUETOOTH

Uygun Kullanım Alanları

ISDN'le kablosuz internet

Evde mobil sörf

Çalışma odalı evler

Donanım Gereksinimi

Ana istasyon: Doğrudan ISDN prizine bağlanacak

Fiyatı: Ana istasyon ve alıcının yer aldığı paket yaklaşık 290 dolar

PC'ler için: Bluetooth alıcısı

Fiyatı: Yaklaşık 120 dolar

Notebook'lar için: Bluetooth alıcısı

Fiyatı: Yaklaşık 120 dolar

Web Erişimi: ISDN bağlantısı

Avantaj ve dezavantajları

+ Basit kurulum, neredeyse hiçbir ayarlama gerekmiyor

+ ISDN kanal paketlemesi sayesinde hızlı internet

- Doğrudan diğer bluetooth cihazlarıyla iletişim sağlayabilir

Mini Diş: Notebook'a takıldığında, iki hızlı ISDN hızını güvenilir şekilde sağlıyor. Ancak birden fazla kullanıcının eş zamanlı sörf yapması durumunda hız yarıya düşüyor.

birlikte online olabiliyor.

Veriler 128 Kbit/s ile akmaya başlıyor. Oturma odası yolunda neredeyse hiçbir performans dalgalanması gözlenmedi. Özellikle karmaşık bir sayfanın yüklenmesi sırasında ölçüm aracı en yüksek değerleri gösteriyor, kanal paketlemesinden tam performans talep ediliyor. Oturma odası masasına da veriler neredeyse hiç düşmeyen bir tempoyla geliyorlar. İsteyenler internet bağlantı paylaşımıyla birden fazla bilgisayarla eş zamanlı online olabilseler de bant genişliği bilgisayar sayısına ters orantılı olarak değiştiğinden, bu pek mantıklı bir yol değil. Beş dakika daha. Bu süre buzdolabından soğuk bir içecek almak için. Ancak geri dönüş yolunda can alıcı bir hata göze çarpıyor. Oturma odasının kapısı kapalı ve veriler aniden tek kanallı ISDN hızının (64kbps) bile altındaki değerlerle akıyor. Beton duvarlar, aktarım hızını düşürmek için elinden geleni yapıyor.

Sonuç: Bluetooth duvarlarla baş edemiyor

Bluetooth, bütün zaaflarına rağmen, ufak konutlar için en uygun olan kablosuz ağ. Çok fazla duvarın alıcısıyla sistem arasında olmaması veya en azından kapıların açık bırakılması, dikkat edilmesi gereken önemli noktalar arasında yer alıyor.

ISDN OLMASA DA OLUR

» Analog bağlantılar için DECT

Fransız modem üreticisi Olitec, ISDN ve DSL bağlantısı olmayan kullanıcılar için iki çözüm sunuyor.

► WavePhone V90 (yaklaşık 270 dolar) DECT telefon ve 56K modem tek bir cihazda toplanıyor. Ana istasyona maksimum beş adet kablosuz telefon bağlanabiliyor.

► WaveMemory V90/56K (yaklaşık 125 dolar) ile en fazla sekiz bilgisayarla sörf yapabiliyorsunuz. Ancak eş zamanlı değil, çünkü aksi takdirde hız çok düşüyor. Birden fazla PC'nin kullanılmakta olduğu bir ev için bu seçenek uygun. Modem testlerde 28.8'den 33.3 Kbit/saniye arası hızlarda sörf sağlayabildi. Bilgisayarın ana istasyondan uzaklaşmasıyla birlikte bu oran azaldı.

Dramatik performans düşüşü, evin telefon iletiminin güçsüz oluşundan da kaynaklanabilir.

DECT: Acil Hallerde

DECT'ten çok fazla performans beklemek yanlış. Çünkü bu çözümle tek kanallı ISDN'den daha fazla performans almak mümkün değil.

■ Oturma odasında kablosuz sörf yapabilmek güzel. Ancak veri akışı kapalı kapıların ardında kesiliyorsa, başka bir çözüm yoluna başvurulabilir. DECT, geleneksel kablosuz telefonlardan tanınıyor. ISDN üzerinden DECT çözümünün tek üreticisi Siemens. Firma Gigaset 4170 ve

Çok Uzun: "Kablosuz" çözümün kablosu, yaklaşık yarım metre uzunluğunda.

4175 ana istasyonlarıyla sadece kablosuz sörf değil, aynı zamanda telefon ve faks iletişimini mümkün kılacak iki çok yönlü cihaz sunuyor. Gigaset 4170 ve bu cihazla uyumlu olan m105 data alıcısı teste tabi tutuldu. Ana istasyonun paketinin açılması sırasında önce ufak bir şokla karşılaşıldı: Göz alabildiğine uzun bir kablo. Kesinlikle kablosuz internet için çok fazla. 95 sonrası ve XP öncesi tüm Windows sürümleri için sürücüler pakete dahil CD'lerde birlikte geliyor. Siemens XP kullanıcıları için internette çözüm sağlıyor. USB bağlantılarının güzel görünüşüne aldanmayın. Donanım bileşenleri belli bir sırayla kurulmalı (Önce ana istasyon, ardından alıcı). Rotadan sapılması halinde komutlarınız reddedilerek cezalandırılıyorsunuz. Windows XP sahibiyse, XP sürücülerine ihtiyacınız var. Siemens olası kaos durumları için önceden tedbir almış ve uninst_T&5-5x_Drv uninstallation programını CD'ye dahil etmiş. Kullanıcıları CD'de bir firmware güncellemesi bekliyor. Hatasız kurulumun sağlanmasıyla, alıcı ana istasyona başvuracak ve durum çubuğunda sağ altta yeni bir simge belirecektir. Sağ tıklamayla açılacak nesne menüsünden kablosuz kullanımı etkinleştirmelisiniz. Ardından yeni bir çevirmeli ağ bağlantısı oluşturun ve hazırda

varolan ISDN Kanal-ISDN Wan driver'ı modem olarak gösterin.

İnternet araması sorunuz başarılacaktır. Windows, 64 Kbit/s'Lik tek kanal ISDN bağlantısına işaret edecektir. DECT'te kanal paketlemesi mümkün değil. Erişim mesafesi kapalı ortamlarda 50 metre ve açık havada 300 metre. Ev kullanımında bağlantı stabil ve hızlı. Ancak ana istasyondan üç kat ve iki ara kapı mesafesinde uzaklaşmanız halinde bağlantı kesiliyor.

Sonuç: Çok fazla talebi karşılayamayan kablosuz internet

DECT, kablosuz ve sabit oda kullanımı için. Tek kanallı ISDN ile memnun olan kullanıcılar, bu alternatifte aradıklarını bulacaklar. Ancak DECT yüksek fiyatı nedeniyle zorunlu çözüm olmaktan çıkıyor.

MS-MS-SR / Ozan Ali Dönmez, ozand@yahoo.com

DECT

Uygun Kullanım Alanları

- ISDN'le kablosuz internet
- Telefon prizinden uzakta sörf yapmak isteyen kullanıcılar için
- Çalışma odası olan büyük evler için

Donanım Gereksinimi

- Ana istasyon:** Doğrudan ISDN prize bağlanacak
- Fiyatı:** Ana istasyon ve alıcıyı içeren paketin fiyatı yaklaşık 280 dolar

- PC'ler için:** DECT alıcı
- Fiyatı:** Yaklaşık 100 euro

- Notebook'lar için:** DECT alıcı
- Fiyatı:** Yaklaşık 100 Euro

- Web erişimi:** ISDN bağlantısı

Avantaj ve dezavantajları

- +** Analog DECT telefonlar için bağlantı olanağı
- ISDN kanal paketlemesi mümkün değil
- Bluetooth kadar pahalı ama Bluetooth kadar hızlı değil
- Çok büyük donanım

e-Learning: Yeni Yüzyılın Eğitim Sistemi

Diplomayı PC'nizden Alın!

20. yüzyıl, sayıları çok kısıtlı olan yüksek eğitilmiş insanların hızla başarı sahibi olduklarına, lise eğitimine sahip insanların bile el üstünde tutulduklarına şahit oldu. Ancak eğitim ihtiyaçları artık değişti.

Geçen yüzyıl, bakkalda çıraklık yapan küçük bir çocuğun, biriktirdiği minik sermaye ile açtığı bir başka bakkal ile ülkesinin kaderini etkileyen dünya çapında sanayi kuruluşlarının sahibi olabildiği görüldü. Ancak bir yüz yıl önce, aynı bilgi ve eğitim seviyesi ile dünyaya hükümdar olabileceklerin bugün karınlarını doyuracak iş bulmakta zorlandıklarını görmek, günümüzdeki klasik eğitimin artık yetersiz kaldığını anlamak adına önemlidir. Peki neler oldu, eğitim sisteminin bugünkü seviyesine geldiği, son yüzyıl içinde?

Önce, teorik öğrenim sağlayan klasik üniversite eğitimine yüksek lisans ismi ile mesleki tecrübe kazandıran yeni bir faz eklendi. Zamanla bunun da yetersiz kaldığı görüldü. Hangi alanda olursa olsun, insanların masa başında oturup robot gibi önlerindeki işi yapan duyarsız makineler olmadıkları fark edildi. Dünya çapında büyüyen firmalar, sadece çalışanlar arasındaki kişisel çatışmalar yüzünden zarar etmeye başladılar. IBM gibi dünya devi şirketler, iflasın eşiğinden döndüler. Ve

1900'ların sonunda mesleki tecrübe kazandıran yüksek lisans eğitimleri ile de eğitim hayatının tamamlanamayacağı anlaşıldı.

Mezuniyet sonrası eğitim: Şirket içi kurslar ve özel programlar

Çalışanları eğitim için uzun süre işlerinin başlarından uzaklaştırmak, herkesi aynı anda aynı yerde toplamaya çalışmak hem

zahmetli, hem masraflı bir eylemdi. Ama imdada yeni bir mecra yetişti: İnternet.

İnternet, onu abartmayı sevenlerin de-yimiyle, "sınırsız imkanları" ile herkesin sorunlarına çözüm olurken, kendisini eğitmek, sonsuz eğitim ihtiyaçlarına çare bulmak isteyenlere de deva olacaktı. Böylece 21. yüzyıla özdeşleşeceği düşünülen dijital çağ, yüksek bir ivme ile artan eğitim açlığını doyuracak uygun çözümü de beraberinde getirmiş oldu. Uzaktan eğitim, ya da daha yaygın ismi ile, e-eğitim veya e-learning kavramı ortaya çıktı.

Belirli bir temel eğitime sahip insanların, en azından bilgisayar kullanabildikleri ve internete erişebildikleri sürece, diledikleri her yerde ve her an, ihtiyaçları olan bilgiye ulaşip, öğrenimlerini sürdürmeleri, eğitimlerini genişletmeleri, bilgilerini güncelleyip, zenginleştirmeleri anlamına gelen uzaktan eğitim kavramı, aynı zamanda geleceğin eğitim sistemlerinin temeli olarak da görülüyor.

Uzaktan eğitim konusu pek çok farklı alandaki eğitimleri kapsayabiliyor. Bazı firmalar, şirket çalışanları için hazırladık-

BİLGİSAYAR BAŞINDA: Dersleri dinlemek için sınıfa gitmek devri kapanıyor.

İNTERNETTEN DİPLOMA

» SAÜİDÖ: İnternet destekli öğretim

Sakarya Üniversitesi IBM ve Lotus ile işbirliğine giderek, Lotus Learningspace 4.0 Uzaktan Eğitim Platformu'nu tercih etmiş. 2000-2001 akademik döneminde denemeleri başlayan program, üniversite bünyesindeki 10 bölüme hizmet veriyor. Ayrıca sadece internet destekli öğretim için kurulmuş iki bölüm de içeriyor; Bilgisayar Programcılığı ve Bilgi Yönetimi. Üniversitenin yerleşik öğrencilerine de hizmet veren sistem, ÖSS'ye dahil edilmesi ile birlikte bu sene başlı başına bir önlisans eğitimi haline geldi. Artık öğrenciler sadece internete bağlı bir bilgisayar sayesinde takip edebilecekleri dersler sonunda resmi diploma alabilecekler. Böylece, aynı eğitimden yararlanan Van'da, İzmir'de veya Avrupa'da yaşayan bir Türkiye vatandaşı, yaşadığı yeri değiştirmek zorunda kalmadan üni-

versite eğitimini tamamlayabilecek. Sadece sınavlar için üniversite kampusuna uğramak gerekli olacak ki, üniversite bu aşamada öğrencilerine kalacak, ders çalışacak yer verme ve yemek, ulaşım gibi hizmetleri sunmayı hedefliyor. Öğrenciler, SAÜİDO sitesinden ulaşabilecekleri web sitesine, kullanıcı isimlerini ve şifrelerini girdiklerinde, yükümlü oldukları bütün derslere ulaşabilecek, yazılı, görüntülü ve sesli materyal üzerinde çalışabilecek, duyuruları, sınav tarihlerini öğrenebilecek, öğretim görevlileri ile mesajlaşabilecek ve diğer öğrenciler ile habereleşebilecekler. Sakarya Üniversitesi önlisans, lisans ve lisansüstü eğitimleri kapsayan bir e-üniversite için de ön çalışmalar yapıyor ve gelecekte Türkiye'nin uzaktan eğitim alanındaki merkezi haline gelmeyi hedefliyor.

ları temel eğitimi online vererek, yer, ulaşım ve zamandan tasarruf etmeyi seçerken, kurumsal düzeyde değil de kişisel çabaları ve amaçları doğrultusunda eğitim almak isteyenler de, ufak bir teknik eğitimden, internet üzerinden bir üniversite okuyup bitirmeye kadar pek çok seçeneğe sahipler. Online eğitim veren üniversitelerden biri olan Cappella Üniversitesinin, "elektronik öğrencilerinden" beş bininin web üzerinden cevapladıkları bir ankete göre, öğrencilerin yüzde 89'unun sistemden memnun oldukları anlaşıyor.

Teknoloji firmaları elektronik eğitim çözümleri sunuyor

Eğitim kurumları, söz konusu hizmeti vermek için ciddi bir donanım ve yazılım desteğine ihtiyaç duyuyorlar, ancak Oracle, IBM, Lotus gibi teknoloji şirketleri, dünya çapında artan elektronik eğitim pazarına hizmet vermek üzere, neredeyse "anahtar teslimi" uzaktan eğitim çözümleri sunmaya başladılar bile.

Türkiye'de benzer bir örnek Sakarya Üniversitesi'nde deneniyor. Bu hizmet, ÖSS'ye girmiş ve o bölümü kazanmış öğrenciler ile sınırlandırılmış. Ancak örneğin, bilgisayar sistemleri üzerinde daha teknik eğitim alarak bilgi seviyesini yükseltmek isteyenler için Oracle veya Koçsistem gibi firmaların düzenlediği online eğitimler, Türkiye'deki uygulamalara örnek gösterilebilir.

Uzaktan eğitim, Türkiye gündeminde çok sık yer almayan bir kavram olabilir belki ama dünya çapında gördüğü ilgi de yadsınamaz. Örneğin, Avrupa Birliği, resmi politikası haline gelen e-Learning kavramını, birliğin hızlı ve etkili eğitim ihtiyacını karşılayacak, sosyal, kültürel yakınlaşmayı ve bütünleşmeyi sağlayacak, Avrupa'yı bir bilgi toplumuna dönüştürecek anahtar faktör olarak gördüğünü ifade ediyor. Pek çok kurum ve üniversite de, uzaktan eğitimi destekleyen kapsamlı programları başarı ile yürütüyor. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

BİLGİ İÇİN

- www.ido.sakarya.edu.tr/
- <http://europa.eu.int/comm/education/elearning/>
- www.cappellauniversity.edu/schools_home_page/final.asp

GELECEĞE YOLCULUK: Artık bireysel bir kimliğe sahip değiliz. İnsanlık tek bir biçimsiz ve yaşsız, zamansız bir varlık içinde eriyip gidiyor.

Homo Sapiens'ten Homo Eternal'e Giden Yol

Tat twam asi!

“Tat twam asi/O sensin!”... bu binlerce yıllık geçmişe sahip Hinduist sözler, bir milyon yıl sonra yeniden gündeme geliyor ve bir zamanlar insan, şimdi ise en üst bilinç olan seni kastediyor. İlerleyen sayfalarda Hindistan'ın öncü bilişimcilerinden Sugata Mitra'nın gelecek vizyonunu okuyacaksınız.

Benim Vizyonum” yazıma başlarken, burada, Kalküta'nın semtlerinden biri olan Bidhan Nagar'da harika bir hava var. Bu yazıda kendimi belirli bir zaman dilimiyle sınırlandırmamaya karar verdim... Yani yuvarlak hesaplarla başlayıp, bunu, tahminlerimi ve kehanetlerimi sürdürmek zorunda kalacağım, belirli bir noktadan itibaren geleceği sağlam bir mantıkla çıkarsamak için başlangıç verilerinin yeterli olmayacağı süreye kadar sürdüreceğim. Ne de olsa yolculuğumuz bizi M.S. 10.002.000 yılına varıncaya kadar bir vizyon yazısı yazmak zorundayım. Konu edindiğim zaman dilimleri için, şema olarak 2000 yılı üzerine 10'luk kuvvetler topluyorum. Böylelikle ilk zaman dilimi bizi günümüze getiren 2000 yılı artı 10'un sıfıncı kuvveti (10 üzeri 0) olarak şekilleniyor. Bir sonraki dönem 2000 yılı artı 10'un birinci kuvve-

ti (10 üzeri 1), yani 2010 olurken, bu böyle sürüp gidiyor.

Sıfıncı kuvvet

M.S. 2002

İşlemci: Intel, 2 GHz'lik işlemcilerin her yerde edinilebileceğini iddia ediyor. Ve Intel'in bu tür duyurularda doğal olarak titiz olduğu biliniyor.

Bellek: Windows XP en az 128 MByte anabelleğe ihtiyaç duyuyor, öyle ki 256 MByte büyük olasılıkla standart konfigürasyon olacağı benziyor ve 512 MByte herkesin bilgisayarında bulunması istenen bir kapasite.

Bellek ortamları: Yeniden yazılabilir CD'ler standart halini almış bulunuyor. Bunların yerini büyük olasılıkla çok geç-

meden 2003 yılında 4 ila 16 GByte kapasite sunacak yazılabilir DVD ortamları alacak.

Yazılım: Bu noktada Windows ve Linux ağır basıyorlar. Ben bu zaman diliminde Microsoft'un Windows kaynak kodunu açıklayacağı umudunu taşıyorum. Daha 2002 yılı sonunda hangi işletim sisteminin gelecek yıllarda kabul göreceği açıklığa kavuşmuş olacak. Ben bunun Windows benzeri bir Linux türevi olacağı kanısındayım. Freeware ve Open-Source-Software çoğu uygulama alanında standart olarak yerleşiyor. Böylelikle performansların karşılığının nasıl ödeneceğini belirleyen yeni bir ekonomi oluşuyor.

İnternet: İnternet etkinliklerden geçilmez bir hal alacak. Elektronik ticaret Dotcom krizinin enkazları arasından ol-

BENİM VİZYONUM

İnsanlık tarihinin en ilginç yüzyılının başındayız. Peki ama yarının dünyası nasıl olacak?

CHIP size her ay bilişim çağının öncü düşünürlerini vizyonları ve ütopyaları ile tanıtıyor.

DR. SUGATA MITRA (50)

ETKİNLİKLERİ:

Fizikçi ve bilişimci

Hindistan'ın en büyük yazılım üreticisi ve dünya çapında en büyük bilgisayar öğrenme programları üreticisi, NITT Ltd'in Kognitif (düşünsel) sistemler merkezi araştırma departmanı yöneticisi.

Yeni Delhi'de "Duvarda-Delik-Deneyi"ne onayak olanlardan: Mitra serbestçe bir duvara kurdurduğu bir PC ile çocukların birkaç dakika içinde direktifler olmaksızın bilgisayar ve internet ile uğraşmayı öğrenebildiklerini kanıtlamış bulunuyor. Burada Mitra, yalnızca Hintlilerle sınırlı olmaksızın, çocukların eğitimini hızla iyileştirme şansını görüyor.

gunlaşmış bir halde yükselecek ve konvansiyonel mağaza modellerini devralacak. Bazı tekeller artık bugün var olduğu gibi var olamayacak. Örneğin müzik endüstrisinde kollar tümüyle yeniden sıvanacak. 2003 yılına kadar her türlü makine internete bağlanmış olacak ve böylelikle kendi başlarına eksikleri saptayıp alışveriş yapan buzdolapları örneğinde olduğu gibi uzaktan kumanda edilebilecek. İnternet yeteneğine sahip bir oyuncaklar dalgası yaşayacağız. Bunlar arasında konuşan ve yeni cümleler ile yeni sesleri web'den yükleyen oyuncak ayıları, kendi kendini yöneten otomobilleri ve binlerce kişinin katıldığı online oyunları örnek olarak sıralayabiliriz.

Uygulamalar: Bu hesaplama gücüyle neler yapacağız? Bunu öngörmek zor, ama gelecek iki yıl, büyük bir ağ biçimindeki bir dünyaya girişi belirleyecek: Her yerde ve her zaman birbiriyle bağlantılı düşünen, bilen, hatırlayan insanlar, bu zamanın hakim paradigması olacaklar.

Birinci zaman

M.S. 2010

Bugün tanıdığımız şekliyle bilgisayar, neredeyse her yere uyacak kadar minyatürleşmiş olacak. Kol saatinden el çantasına, şişeden tualete kadar her şeye bu mini bilgisayar entegre edilecek ve her şey her şeyle kablosuz bağlantılı olacak.

CPU'lar terahertz frekanslarıyla (1THz = 1.000 GHz) hesaplayacak ve böylelikle çoğu görev için artık sınırlandırıcı bir faktör olmaktan çıkacak. Depolama tümüyle stabil işleyecek ve tek bir parçacığın bir bit'ten fazlasını depolayabileceği moleküler ya da atomar boyutlarda sınırsız çalışacak. Böylelikle komple bir sinema filmi bir parmak tırnağı kadar bir yere sığacak.

Yazılım: Yazılım bir sanat biçimi olma yolunda gelişecek. Bir ressamın bir resmi oluşturduğu gibi, herkes kendi programını yaratacak. Önceden yazılım üretmiş olan tekeller, geliştiriciler ve uygulayıcılar (kullanıcılar) için "renk", "fırça" ve "tuval" üretecek. Her bir işletim sistemi, her bir program ötekilerden şöyle ya da böyle farklı olacak. Buna rağmen tüm uygulamalar birbiriyle iletişim kurabilecekler ve kısmen kendi başlarına gelişmeyi sürdüreceklere.

İnternet: Tahminen hemen hemen iki milyar insan için iletişimsel döküm potası halini alacak. İnternete yeryüzünde yaşayanların dörtte biri bağlanmış olacak. İnternet, din, seks, iktisat, yönetim, araştırma ve özel yaşam gibi her şey için kullanılıyor olacak. Ağ gezegen üzerindeki tüm yaşamı belirleyecek.

Yaşayan Sistemler: 21. yüzyılın ilk 10 yılı biyo-araştırmalarda yaşanan dramatik ilerlemelere tanıklık edecek. Gen teknolojileri bilgisayar bilimlerini tahtından indirecek ve baskın araştırma alanı olarak kabul görecektir. Nihayet yaşamın ne olduğunu anlayacak ve bu bilgiyle kendi yapı planlarımıza göre organik ve yapay yaşam yaratacağız. Artık doğal yaşam biçimlerinden farklı olmayan ilk yapay yaşam biçimleri oluşacak.

Uygulamalar: Her şey bilgisayarla iç içe olacak. Öyle ki bugün bir bisiklet için "makine uygulaması" ifadesi ne kadar eskimiş ise, o zaman da "bilgisayar uygulaması" ifadesi o denli eskimiş olacak. En büyük ilerleme tıpta gerçekleşebilir. Gözler ve kulaklar, aynı şekilde kalp, böbrek, akciğer ve karaciğer "embedded systems" ile birlikte düzenli bir biçimde bakıma alınacak. Zamanla silisyum chip'leri ile beyin hücrelerinin nasıl etkileştiği anlaşılacak. Bu bilgi insanlığı kalıcı bir biçimde değiştirecek.

İkinci zaman

M.S. 2100

Yazılım: Bilgisayar sistemleri kendi yazılımlarını geliştirmeyi sürdürecektir, bakımlarını kendileri yapacak ve sahiplerinin ihtiyaçlarına uyum sağlayacak. Ama daha önemlisi, bilgisayar sistemlerinin başka özerk hesaplama sistemleri tasarlaması ve yaratması... böylelikle ilk kez yapay zekalar var olacak!

İnternet: Ağ bizim güneş sistemimizde gezegenlerarası düzeye kadar genişleyecek ve bir dizi "yerel" gezegensel enternetleri yönetecek. İnsanlar, bu ağ üzerinden başka gezegenlerdeki makineleri, günümüzde Webcam'lerin dünya çapında uzaktan kumanda edilebildiği gibi yönetecek. Bu da internet ve bilgisayarın varlığında olduğu gibi, o kadar doğal bir hal alacak ki, lafı bile edilmeyecek. 22. yüzyılın başında makineler insan varlığının

neredeyse tüm yönlerini denetleyecek.

Yaşam ve bilgi: 1900 ile 2000 yılları arasında bile yeni tür bir dünya anlayışı kazanmış bulunuyoruz. Buna benzer bir devrimci bilgi sıçrayışı bizi 22. yüzyılda düşünsel bilimlerin alanında bekliyor: Bilgi edinme sürecinin temel mekanizmalarını kavrayacak, insan beynini tümüyle çözümlenecek ve sırlarını açığa çıkaracağız. Bu durumla tutarlı bir biçimde psikoloji de artık matematiksel bir bilim statüsüne kavuşacak.

Uygulamalar: İnsanların etkinlikleri 21.

yüzyıldakilerden tümüyle farklı olacak. Bilgisayarların her yerdeki varlığı birçok mesleği fuzuli kılacak: Programcı, doktor, avukat ve işadamları artık yalnızca geçmiş hatırlatan hoş birer isim haline alacak. Sanatçılar, yazarlar ve müzisyenlerin varlığı, yapay bilgi edinme yeteneğine sahip hesaplama sistemleri tarafından tehdit edilecek.

Uzak yerlerde fiziki olmayan varlık ve insan kişiliklerinin depolanması günümüzde bir otobiyografinin yazılması kadar kolaylaşacak. Eğitim ve meslek öğrenme önceden insan yaşamının ilk 25 yılını alırken, 22. yüzyılda öğrenme tümüyle farklı gerçekleşecek: Makineler ve yeni öğretim yöntemleri öğrenmede sağlanan başarıyı on kat kadar yükseltecek. İnsanlar gerçi sürekli ve otomatikman öğrenmeyi sürdürecektir, ama ana uğraşları eğlence arayışından ibaret olacak.

Üçüncü zaman:

M.S. 3000

Yaşam, bilgi ve bilinç: İkinci binyıla bilim ve teknolojinin binyılı olarak bakıldığında, üçüncüsü yaşamın ve tinin binyılı haline alıyor. Nihayet dördüncü binyıl bilinç çağı oluyor; yeni bir bilinç fiziği oluşuyor. Bu gerçi 21. yüzyılda bulunmuş, ama ancak dördüncü binyılda kullanılabilir.

Yaşayan, bilgi edinme yeteneğine sahip bilinçli makineler, gündelik yaşamın bir parçası haline aldıktan sonra, bunların insani yaratıcıları beden ve beyin için gitgide daha az kullanım alanı buluyor. Beyindeki nöronlar ve bunların birbirleriyle bağlantıları, bilgisayarlar tarafından komple simüle edilebiliyor. Beyinler ve bunlara ait kişilikler sıfırlar ve birler, yani binary-string'ler halinde oluşturulabiliyor. İktidar, para, din ve seks gibi insanın yazgısı için binlerce yıldır itici bir rol oynayan güçler önemini yitiriyor. Ama bir binary-string olmanın avantajları da var: Örneğin ölümsüzlük gibi. İnsanlığın madde ve enerjiden, zaman ve enformasyona doğru transformasyonu başlıyor.

Dördüncü zaman:

M.S. 12.000

Anlam ve yaratma: 10.000 yıl uzun, çarpıcı değişiklikler için yeterince uzun bir zaman. M.S. 12.000 yılında evren anlayışımız dramatik bir biçimde farklılaş-

mış olacak: Evreni enformasyon birimleri olarak kavrayacağız. Gerçeklik değiştirilebilir olacak. Nihayet anlamın anlamını anlamayı öğreneceğiz.

O zamana kadar olanaksız olduğu için madde ve enerjiyi yoktan yaratmak hiçbir şekilde düşünülmüyordu. Şimdi yoktan, yalnızca enformasyon yoluyla madde ve enerji algısı üretmeyi öğreniyoruz: Evren ondan algıladığımız şey ne ise, yalnızca ondan ibaret.

Yeni bir gerçeklik, bizim tarafımızdan yaratılmış bir evren yaratıyoruz. Bizim

„Yıldızlar yok, yeryüzü yok, zaman yok, engeller yok, değişiklik yok, iyilik ya da kötülük yok, yalnızca sessizlik...”

Lord Byron (1788-1824)

varlığımız ise düşünülebilir, bizim istediğimiz her bir biçimde ikili (binary) durumlarından ibaret... manyetik kutuplar, fotonlar, hatta soyut bir biçimde matematiksel olarak. Varoluş biçimimizi kendimiz seçiyoruz, insanüstüyüz. Artık bedenimiz yok, yalnızca ikili (binary) varoluşumuzda muhafaza ettiğimiz bilincimiz ve hatırlama yetimiz var. Yeryüzü gezegeni inanılmaz derecede ilkel bir varoluşun silik bir hatırlanışından başka bir şey değil.

Beşinci zaman:

M.S. 102.000

Tür dönüşümü: Homo Sapiens yerini Homo Eternal'e bırakıyor. Bizim bir zamanlar Neandertaller ile bir arada yaşadığımız gibi her ikisi bir süre bir arada varoluyor. Artık bireysel bir kimliğimiz yok; insanlık tek bir varlığın potasında bir arada; biçimsiz ve yaşsız, zamansız bir varlık. Artık bir teknoloji de yok, saf enformasyon ile cambazlık ediyor ve oynamak için yeni gerçeklikler yaratıyoruz. Bu çalkantılı bir dönem. Kendimize neden olduğumuz gibi olduğumuzu soruyoruz. Kendimizle tek başımıza, sonsuz bir yalnızlık içinde yaşamayı öğreniyoruz.

Şair Lord Byron bunu çok uzun bir süre önce dile getirmiş bulunuyor: “Yıl-

dızlar yok, yeryüzü yok, zaman yok, engeller yok, değişiklik yok, iyilik ya da kötülük yok, yalnızca sessizlik...”

Altıncı zaman:

M.S. 1.002.000

Point Omega (Omega noktası): Bir milyon yıl, bozuk bir akım kabloşundan bir kıvılcım geçirmiş gibi geçmiş. Kendini Homo Eternal olarak adlandıran kolektif bilinç, başka zamanlar ve başka mekanlar kökenli başka bir kolektif bilinç ile buluşuyor. Bunlar her seferinde daha büyük bir bütün içinde eriyip gidiyor. Hristiyan evrim kuramcısı Teilhard de Chardin'in M.S. ikinci binyılda insani gelişimin son noktası olarak kehanet ettiği “Point Omega”ya ulaşıyoruz.

Büyüyor ve üst bilinç arayışını “Biziz” noktasını nihayet gerçekleştirinceye kadar sürdürüyoruz. “Tat twam asi!”. İnanılmaz derecede uzak bir geçmişten gelen bu sözler, bir kez daha ortalığı çınlatıyor (“O sensin!”, erken dönem Hinduist metinler olan Upanishad'lardan alıntı, yaklaşık M.Ö. 8.000, yazarı meçhul).

Yedinci zaman:

M.S. 10.002.000

Biçimsizlik: “Yaratıcı” adındaki varlık, kendine, kendi sorularıyla eziyet ediyor. Bu evren üstüne evren yaratıyor ve yarattığının kendini nasıl geliştirdiğini, saf bilince geçişini ve kendi içinde eriyip gidişini çaresizce izlemek zorunda kalıyor. Şu soru ortaya çıkıyor: Neden?

Sonsöz: Burada, Kalküta'da Ashok ağaçları arasından akşam güneşi ışıltıyor. Ben bu makaleyi bir plastik disk üzerine manyetik olarak kaydediyorum. Makale kendisini sıfırlar ve birlerden ibaret bir binary-string'e dönüştürürken, ekran devre dışı kalıyor. 2002 yılının üzerinden çok büyük bir zaman geçmişe benziyor.

Sugata Mitra

Çeviren: Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

KÜNYE

Yayın Koordinatörü (Sorumlu): Gökhan Sungurtekin
sgokhun@chip.com.tr

Genel Yayın Yönetmeni: Ufuk Yamankılıçoğlu
uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Müdürü: Mahmut Karslıoğlu
mkars@chip.com.tr

Yazı İşleri:
Sevda Kılıç, chipyaz@chip.com.tr
Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr

Haber Merkezi: Cem Şancı
cemsanci@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi:
Şahin Eksioglu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD: Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online: Halil Selanik, webmaster@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar: Ozan Ali Dönmez, Garo Antikacıoğlu, Güçlü Aydoğan, (KB) Klaus Baasch, (BH) Benno Hessler, (MS) Markus Schmidt, (IK) Info Kuss, (IL) Ischta Lehmann, (LH) Loys Lehmann, (MR) Manfred Rindl, (JR) Josef Reitberger, (DW) Daniel Wolff, (AI) Andreas Ilmberger, (GR) Georg Renelt, (FK) Fabian Keudell, (MS) Michael Suck, Sugata Mitra, (SR) Stefan Reinke

Görsel Yönetmen: Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı: Dilek Kırca

Genel Müdür: Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı: Beste Özerdem

Finans Müdürü: Aylin Aldemir

Halkla İlişkiler Müdürü: Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu: Ayten Çar

Abone Bölümü Satış Müdürü: Asu Bozyayla

Abone Servisi:

Ayten Akgüre

Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü: Cem Cenker

Dağıtım Asistanı: Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü: Turgay Tekatan

VOGEL Medya Yayıncılık A.Ş. Adına Sahibi:
Gökhan Sungurtekin

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü: Gülcan Bayraktar
gulcanb@vogel.com.tr

Pazarlama Müdürü: Güler Okumuş
oguler@vogel.com.tr

Reklam Müdürü: Nurhan Bağcı Eyiip
bnurhan@vogel.com.tr

Market Sorumlusu: Yeliz Koyun
kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri: Aynur Kına
aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı-Film Çıkış ve Baskı

ASIR Matbaacılık Ltd. Şti. Tel: (212) 283 84 38

Dağıtım: BİRYAY A.Ş.

VOGEL Medya Yayıncılık A.Ş.:

Piyalepaşa Bulvarı Zincirlikuyu Cad. Ün İş Merkezi 231/3

Kasımpaşa/İstanbul

Telefon: (212) 297 17 24 (pbx)

Faks: (212) 297 17 33

Abone Faks: (212) 238 73 43

Yazı İşleri Faks: (212) 238 73 26

Web Adresi: http://abone.vogel.com.tr

REKLAM İNDEKSİ

PHILIPS	7	KONT	105-107
GOLDAŞ	13	PM	113
GIGABYTE	15	KAPLAN	115
HIZLI SİSTEM	17-31	AVS	117
CASPER	23-25-27-29	TETRİS	119
MSI	33	UFOTEK	121
INTRO	37	INSELBERG	123
HİMPEKS	41	ÇÖZÜM	125
ASUS	43	DORUKNET	129
KOYUNCU	45	CDROMDATA	131
FOTO BİNGÖR	49	INTERPRO	133
DATA GATE	51	RÖNESANS	135
SAMSUNG	53-61	ABT	137
ARTEK	57	MIRON	145
ITD	77-79	TURANLI	179
REDOX	83	FON ONLİNE	181
EMEK	89	ERGOSİS	185
MEGAVİZYON	93-97	MARKET	193-194-195-196-197-
BİLİM TEKNİK	95		198-199-200

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► LEVEL

Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVEL

► IT BUSINESS WEEKLY

IT profesyonellerinin güvenilir rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS

► HERKES İÇİN BİLGİSAYAR

Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet rehberi

BİLGİS@YAR

► www.internetimiz.com

Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

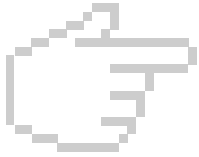
DÜNYADA CHIP

► CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:

Endonezya	Hindistan	İtalya	Almanya	Çek. Cum.	Çin
Romanya	Rusya	Singapur	Macaristan	Malezya	Polonya
Tayland			Slovakya Cumhuriyeti	Ukrayna	Yunanistan

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

CHIP'TE GELECEK AY

TEMMUZ 2002

Internet

Bedava Müzik ve Film

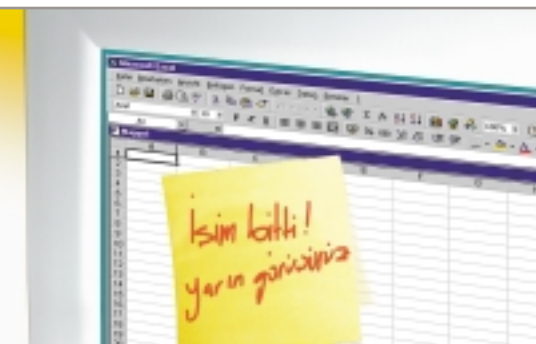
Napster öldü, ama mirasçıları efsaneyi devam ettiriyorlar. Yeni takas borsaları daha gelişmiş fonksiyonlara sahipler. CHIP, hangi araçlarla internette en fazla sonuca ulaşabileceğinizi ve en hızlı şekilde dosyalarınızı nasıl takas edebileceğinizi açıklıyor.

Test

MP3 Sıkıştırıcılar

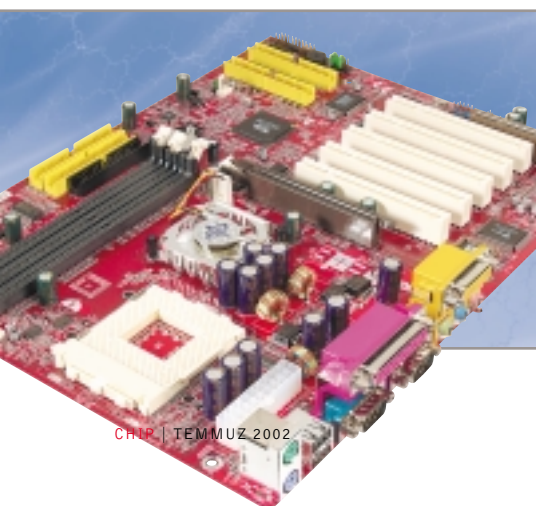
Kaliteli MP3 dosyaları oluşturabilmek için doğru yazılımı kullanmanız gerekiyor. CHIP, MP3 kaydeden yazılımları sizler için test ediyor. Üstelik yazılımların çoğu freeware.

Yazılım

En Hızlı Office İpuçları

Office programlarını birkaç basit fare tıklaması ile otomatize edip zaman tasarrufunda bulunabilir, işlerinizi çabucak ve kolayca halledebilirsiniz. CHIP, Word, Excel, Powerpoint ve Outlook için zaman tasarrufu sağlayan en iyi ipuçlarını açıklıyor.

Test

Athlon anakartlar

KT333 chipsetli yeni Athlon anakartlar Athlon işlemci fanatiklerinin iştahını kabartıyor. KT333 chipsetliler nihayet yüksek bir stabiliteye sahipler, üstün donanım özellikleriyle göze çarpıyorlar. CHIP, Athlon için en iyi anakartları test ediyor.

DİĞERLERİ

- **Trillian Multimessenger**
Trillian ile sınırsız chat
- **Firewire Bağlantısı**
İki PC'yi kolay ve hızlı bir şekilde bağlamak

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir